

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»

МИКОЛА ОЛЕКСІЙОВИЧ
КИРИЧЕНКО:

керівник, філософ, педагог

Біобібліографічний показчик

Київ – 2019

УДК 012Кириченко+016:[929Кириченко+[1+37]](477)(092)
К 43

*Рекомендовано до друку
науково-методичною радою
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 1 від 14 лютого 2019 р.)
та вченою радою
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 1 від 20 лютого 2019 р.)*

Рецензенти:

- Олійник В. В.** – д-р пед. наук, проф., дійсний член НАПН України, радник ректора ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»;
- Завалевський Ю. І.** – д-р пед. наук, проф., в.о. директора ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України.

К43   Микола Олексійович Кириченко: керівник, філософ, педагог: біобібліографічний покажчик : наук.-інформ. вид. / наук. ред. і вступ. статті О. М. Отич ; упоряд. О. М. Отич, В. А. Гладуш ; НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». — Київ : ЮСТОН, 2019. — 240 с.

ISBN 978-617-7361-70-0.

Покажчик містить інформацію про багаторічну громадсько-політичну, дипломатичну та освітянську діяльність і науковий доробок доктора філософії, члена-кореспондента Академії наук вищої освіти України, ректора Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» НАПН України Миколи Олексійовича Кириченка.

Зміст покажчика складається з п'яти розділів, у яких вміщено нарис про життя, наукову та педагогічну діяльність; автобіографічну довідку, бібліографію наукових праць, авторську філософську концепцію формування ідеології інформаційного суспільства як фактора сталого розвитку України в умовах глобальної інформатизації, вибрані наукові статті, привітання від друзів, товаришів і колег з нагоди 60-річного ювілею.

Видання адресоване науковцям, педагогам, студентам, аспірантам, докторантам, викладачам та слухачам закладів післядипломної освіти, працівникам науково-методичних центрів та наукових бібліотек, усім, хто цікавиться проблемами філософії інформаційного суспільства та теорії неперервної професійної освіти.

012Кириченко+016:[929Кириченко+[1+37]](477)(092)

ISBN 978-617-7361-70-0

© ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2019
© Отич О. М., Гладуш В. А., 2019

*Україно, Україно,
Після далечі доріг
Вірне серце твого сина
Я кладу тобі до ніг!*

Тарас Петриненко

Микола Олексійович Кириченко

*ректор Державного вищого навчального закладу
«Університет менеджменту освіти», доктор філософії,
член-кореспондент Академії наук вищої освіти України*

Від упорядників

У науково-педагогічній спільноті України існує добра традиція пошановувати колег і керівників освіти, які відзначають ювілей, підготовкою до друку науково-інформаційних видань, що відображають основні віхи їхнього життєвого шляху та презентують науковий доробок. Не відступаючи від цієї традиції, пропонуємо до уваги читачів біобібліографічний покажчик ***«Микола Олексійович Кириченко: керівник, філософ, педагог»***.

Це науково-інформаційне видання висвітлює творчий шлях, здобутки у громадсько-політичній, дипломатичній та освітянській діяльності, а також презентує бібліографію наукових і філософських праць доктора філософії, члена-кореспондента Академії наук вищої освіти України, ректора Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» НАПН України Миколи Олексійовича Кириченка.

Покажчик складається з біографічного нариса про ювіляра й п'яти розділів, присвячених розкриттю різних граней його особистості, окресленню основних напрямів професійної діяльності та представленню найбільш значущих її результатів.

У *першому розділі* вміщено автобіографію М. О. Кириченка, основні відомості про його життя, наукову та педагогічну діяльність, а також представлено нагороди й відзнаки.

Другий розділ містить хронологічний та алфавітний покажчики наукових праць М. О. Кириченка, покажчик праць за видами наукової продукції (монографії, посібники, доповіді та повідомлення, статті у збірниках наукових праць та матеріалів конференцій, публікації в періодичній пресі, що вийшли в Україні та за кордоном). Крім того, представлено інформацію про наукове редагування та членство ювіляра у редакційних колегіях наукових періодичних видань, а також бібліографію публікацій про нього.

У *третьому розділі* презентовано авторську філософську концепцію формування ідеології інформаційного суспільства як фактора сталого розвитку України в умовах глобальної інформатизації, а також вибрані наукові статті М. О. Кириченка.

У *четвертому розділі* представлено фотогалерею ювіляра відповідно до основних етапів його життєвого і творчого шляху та провідних напрямів діяльності.

П'ятий розділ містить привітання ювілярові з нагоди 60-річчя від дня його народження від представників Верховної Ради України, Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України, закладів вищої та післядипломної освіти, експериментальних майданчиків Університету, вітчизняних і зарубіжних установ та закладів освіти, працівників Університету менеджменту освіти, а також друзів, колег і товаришів.

Видання адресоване науковцям, педагогам, студентам, аспірантам, докторантам, викладачам та слухачам закладів післядипломної освіти, працівникам науково-методичних центрів та наукових бібліотек, усім, хто цікавиться проблемами філософії інформаційного суспільства та теорії неперервної професійної освіти.

Сподіваємося, що вихід друком цього біобібліографічного покажчика сприятиме популяризації наукових здобутків М. О. Кириченка у науковій спільноті та зростанню авторитету очолюваного ним Університету менеджменту освіти у вітчизняному й європейському освітніх просторах.

Колектив працівників ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» щирою вітає свого ректора Миколу Олексійовича Кириченка зі славним ювілеєм і зичить йому міцного здоров'я, творчої наснаги й нових філософських і наукових вершин!

РОЗДІЛ 1

ОСНОВНІ ВІХИ ЖИТТЄВОГО І ПРОФЕСІЙНОГО ШЛЯХУ МИКОЛИ КИРИЧЕНКА

Філософія життя Миколи Кириченка (біографічний нарис)

Для кожної людини, а особливо для філософа, найважливішими смисложиттєвими проблемами є «сенс життя», «життєва місія», «життєві цінності» тощо. Саме вони утворюють світогляд особистості, філософію її життя, що детермінує життєвий вибір людини, визначає її життєву стратегію, смисл та мету її діяльності, відбивається у сутнісних рисах характеру.

Етика характеру, за Стівеном Кові, ґрунтується на фундаментальній ідеї про те, що людською ефективністю управляють певні принципи: справедливість; чесність і щирість (вони становлять основу довіри, без якої унеможливлується співробітництво й довготривалий розвиток особистості та міжособистісних стосунків); людська гідність; служіння (або ідея необхідності здійснення внеску у загальну справу); якість і досконалість; принцип потенційних можливостей (ідея про те, що ми знаходимося на початковій стадії розвитку і можемо зростати й розвиватися, усе ширше й ширше розкриваючи свої потенційні можливості, розвиваючи здібності; принцип зростання (процес звільнення потенційних та актуалізованих здібностей); терпіння; виховання; насага¹.

Саме ці якості характеру стали сутнісними для ректора ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України Миколи Кириченка – талановитого керівника, вдумливого філософа і творчого педагога, який уже 60 років поспіль цілеспрямовано й гідно крокує своїм життєвим і професійним шляхом, примножуючи щоденною невтомною працею освітні та культурні здобутки української держави.

Народився ювіляр у селянській родині на Сумщині 6 березня 1959 року. Смак до праці пізнав ще з дитячих років, пройшовши усі визначені народом віхи чоловічого зростання від «пастушка» – до «косаря» і далі. Батьки Миколи Олексійовича були людьми високої культури і, прагнучи прищепити її синові, віддали його на навчання

---

¹ Кови С. Р. Семь навыков высокоэффективных людей: мощные инструменты развития личности / С. Р. Кови. — М. : Альпина Паблишер, 2012. — 374 с. — ISBN 978-5-9614-1828-6.

до музичної школи, що знаходилася в районному центрі Лебедині. Тож після занять у загальноосвітній школі, узявши баян, хлопець по кілька разів на тиждень замість того, щоб грати з товаришами у футбол, вирушав на автобусі «на музику». Утім, уміння грати на баяні значною мірою вплинуло на зростання авторитету Миколи серед однолітків, а особливо серед дівчат, які з пієтетом ставилися до гармоністів на селі.

Дивним і чудовим захопленням ювіляра, яке зародилося у дитячі роки і до цього часу залишається його незмінним хобі, стала для нього орнітологія. Микола Кириченко точно знає. «як співають дрозди», він може упізнати за співом понад 100 птахів і не раз вирушав у «нічне», не спав у засідці, і навіть не ворухився усю ніч, щоб спіймати на фотоапарат момент, коли прокидається й вилітає з гінздечка перша вранішня пташка, або коли самець малинівки змінює на гнізді самку, або коли пташина годує своїх пташенят, або... ще, і ще, і ще – і все це з великою любов'ю до птахів і бажанням усе про них пізнати.

Цікавість до живої природи сприяла зростанню інтересу юнака до навчання, а згодом і до вчительської праці. Спрямованість на педагогічну діяльність зумовила легкість його професійного самовизначення. Після закінчення восьми класів він, не роздумуючи, вступив спочатку до Лебединського педагогічного училища імені А. С. Макаренка, а по завершенні закладу – до Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка на історичний факультет. Потреба у неперервному професійному розвитку привела його згодом на навчання до Національної юридичної академії імені Ярослава Мудрого у Харкові та магістратури Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти АПН України, який входить сьогодні до складу очолюваного Миколою Олексійовичем Університету менеджменту освіти НАПН України. Така ґрунтовна й різнобічна освіта стала основою плідної багатоаспектної професійної діяльності ювіляра.

Його трудова біографія розпочалася у 1978 році на посаді учителя початкових класів сільської школи на Чернігівщині. Микола Кириченко пройшов майже усі щаблі педагогічної кар'єри – від учителя, заступника директора та директора школи, інспектора шкіл райвідділу освіти, завідувача районної методичної служби, керівника Центру практичної психології на Полтавщині до викладача вищої школи, першого проректора – проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи, ректора ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»

НАПН України. Понад чверть століття він віддав викладацькій діяльності в системі вищої освіти України.

Відчуваючи в собі можливості й потребу долучитися до процесів державотворення, Микола Кириченко упродовж кількох скликань був депутатом районної ради, а у 1994–2002 роках – народним депутатом України по Лохвицькому виборчому округу (Полтавська область), членом Комітету із закордонних справ Верховної Ради України другого та третього скликань, Головою підкомітету з питань співробітництва з країнами СНД. Він є Державним службовцем 1 рангу. Працюючи у Верховній Раді України, брав активну участь у розробленні й ухваленні Конституції України, Цивільного, Господарського та інших кодексів і законів України, зокрема, законодавства про освіту.

Вагомий внесок Микола Кириченко зробив у розвиток дипломатичних відносин України із зарубіжними державами, працюючи представником Верховної Ради України в Міжпарламентській асамблеї країн – учасниць СНД (МПА), а також обіймаючи посаду заступника Генерального секретаря Ради МПА.

Великою повагою користувався наш ювіляр і серед фахівців у сфері юриспруденції. Так, визнанням успішного досвіду його юридичної діяльності й адвокатської практики є обрання його членом Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури м. Києва.

Крім того, Микола Кириченко проявив себе як досвідчений господарник, який дбає про добробут простого українського народу. Саме завдяки його зусиллям як керівника Всеукраїнської програми «Газ-вода в кредит» у 2002–2005 роках було газифіковано більше ста населених пунктів у 18 областях України.

Сьогодні Микола Кириченко активно здійснює громадську діяльність у галузі освіти. Він – голова Правління громадської спілки «Всеукраїнська академія інноваційного розвитку освіти» (ГС «ВАІРО»), член правління Всеукраїнської громадської організації «Консорціум закладів післядипломної освіти». Основними завданнями діяльності цих неприбуткових, добровільних громадських організацій є: сприяння розвитку післядипломної освіти в Україні, задоволення освітніх, культурних, соціальних, економічних та інших інтересів працівників освітньої галузі; упровадження інноваційних технологій в освітню практику; здійснення наукової, культурної та просвітницької діяльності; забезпечення неперервного професійного удосконалення педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівних кадрів

освіти; реалізація науково-освітніх, навчальних програм і проектів для фахівців освітньої галузі, громадян та юридичних осіб.

Велику увагу Микола Кириченко приділяє науковій діяльності. Він є членом-кореспондентом Академії наук вищої освіти України, дійсним членом Міжнародної академії культури, безпеки, екології та здоров'я. Як ректор очолює Вчену раду Університету менеджменту освіти, має наукові профілі у провідних наукометричних базах даних.

Коло наукових інтересів ректора УМО охоплює проблеми соціальної філософії, теорії і методики післядипломної освіти і освіти дорослих, управління загальноосвітніми навчальними закладами (цій проблемі було присвячено його кандидатську дисертацію, захищену у 2002 році за спеціальністю 13.00.06 – теорія та методика управління освітою), формування ідеології інформаційного суспільства як чинника сталого розвитку сучасної України, з якої він нещодавно успішно захистив докторську дисертацію зі спеціальності 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії тощо.

Микола Кириченко – автор близько 150 наукових праць, серед яких 8 монографій (2 одноосібні і 6 у співавторстві), 3 посібники і методичні рекомендації, 99 статей у вітчизняних та зарубіжних виданнях, зокрема, внесених до наукометричних баз. Ним обґрунтовано філософську концепцію формування ідеології інформаційного суспільства як фактора сталого розвитку України, в якій розкрито її сутність як складного соціального феномену та спрогнозовано динаміку, тенденції і загрози трансформацій соціальних відносин в українському суспільстві в умовах глобальної інформатизації.

Багато творчих і душевних сил докладає Микола Кириченко до розбудови очолюваного ним Університету менеджменту освіти. Обійнявши посаду ректора цього вишу після одностайного обрання за конкурсом у 2018 році, він одразу «засукав рукава» й узявся за капітальний ремонт, реструктуризацію закладу, модернізацію його матеріально-технічної бази й науково-інформаційного забезпечення, оновлення змісту освіти та підвищення якості надання освітніх послуг.

Колектив Університету поважає свого ректора й підтримує його в усіх сміливих починаннях, у реалізації найамбітніших планів. Дружно й звитязно відсвяткували під його керівництвом у 2018 році 65-річний ювілей УМО, збагативши історію вишу новими нагородами і званнями, зокрема, «Лідер післядипломної освіти-2018»

(вшістнадцяте), «Лідер наукової і науково-технічної діяльності-2018», численними золотими медалями й перемогами у конкурсах наукових праць серед учених НАПН України.

А визнанням на державному, галузевому й академічному рівнях вагомих здобутків ректора Миколи Кириченка у розвитку української освіти і науки є нагородження його орденом «За заслуги» III ступеня, медаллю «Ушинський К. Д.» Національної академії педагогічних наук України та Золотою медаллю «М. П. Драгоманов» Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Ці нагороди поповнили поважний «послужний список» ювіляра, в якому велика кількість державних і відомчих нагород за вагомий особистий внесок у розбудову української держави, розвиток міжнародного співробітництва, вагомі здобутки у різних сферах професійної діяльності, багаторічну плідну науково-педагогічну діяльність та високий професіоналізм.

Багатий життєвий і професійний досвід, управлінська і душевна обдарованість Миколи Кириченка, його професійні й людські якості здобули йому в Бога особливі блага, які якнайкраще можна схарактеризувати словами видатного філософа культури Альберта Швейцера: «Благом було те, що я мав можливість працювати на службі в милосердя; що моя робота була успішною; що я в достатку отримував від інших прихильність і доброту; що в мене були помічники, які нерозривно пов'язали себе з моєю діяльністю; що я радів здоров'ю, яке давало мені змогу виконувати найвиснажливішу роботу; що я мав урівноважений характер та енергію, яка виявляла себе спокійно й обачливо; урешті-решт, що я вмів цінувати усе те щастя, яке випало на мою долю, приймаючи його водночас як благодіяння, що залишає мене боржником»².

Тож, вітаючи ректора Університету менеджменту освіти Миколу Кириченка з визначним ювілеєм, бажаємо йому на многая й благая літа залишатися сильним і мужнім чоловіком, інноваційним та успішним керівником, а також справжнім любомудром, який живе за максимами філософії життя Анрі Бергсона: «Жити – означає змінюватися, змінюватися – означає дорослішати, а дорослішати – означає невпинно творити себе самого»!³

---

² Швейцер А. Культура и этика / Альберт Швейцер. — М. : Прогресс, 1973. — 340 с.

³ Бергсон А. Творческая эволюция : монография / Анри Бергсон ; пер. с фр. В. А. Флеровой ; вступ. ст. И. Блауберг. — М. : ТЕРРА-Книжный клуб ; КАНОН-пресс-Ц, 2001. — 384 с.

Автобіографія

АВТОБІОГРАФІЯ

Кириченко Микола Олександрович

(Прізвище, ім'я, по батькові, для жінок - в дужках дівоче прізвище)

Народився 06 березня 1959 року в с. Хисів Рівненського району Сучасної області. Закінчивши школу з 1991 року. Після закінчення Київської вищої школи Рівненського району Сучасної області з 1991 по 1998 роки навчався в Рівненському педагогічному училищі ім. В.С. Масарка, де отримав фах учителя початкових класів.

Своєю метою біографію почав у 1998 році, як вчителька дитячої вищої школи Соціального району "Вісність" області.

У 1999 році поступив на історичний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Короленка, який закінчив у 1983 році, здобувши кваліфікацію учителя історії та суспільствознавства.

З 1983 по 1987 роки працював учителем історії, права та суспільствознавства, заступником директора та директором дитячої школи СМ Пирятинського району Київської області.

З 1987 по 1991 роки працював на відповідальних посадах у Пирятинському Р.К. К.Ч. Київської області.

З 1991 року повернувся до роботи в системі освіти, а саме цього ж року на посадах інспектора школи районного відділу освіти, завідувача районним методичним кабінетом та одночасно керівником новоствореного Центру практичної психології, викладачем історії в Пирятинській СМ №1, школі №2 м. Пирятин та Пирятинському філіалі Київського державного педагогічного університету.

В 1994 році обраний народним депутатом України по Львівському виборчому округу №329, був членом Комітету у закордонних справах з зовнішніх зв'язків з СНД Верховної Ради України (Київщина).

У 1998 році повторно обраний народним депутатом України по Львівському виборчому округу №329. Працював на посаді голови комісії з питань співробітництва з керівництвом СНД Комітету у закордонних справах ВР України (Київщина).

Одночасно з 1999 по 2003 роки був Представником Верховної Ради України у Міністерствах внутрішніх справ України СНД та займав посаду заступника Генерального секретаря Ради М.Т.А. країн СНД (штаб-квартира у м. Санкт-Петербург, Російська Федерація).

В 1999 році закінчив Національну юридичну академію ім. Ярослава Мудрого за спеціальністю "Правознавство" та здобув кваліфікацію юриста.

У 2004 році закінчив Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти АПН України за спеціальністю "Управління навчальним закладом" та отримав кваліфікацію "Керівник навчального закладу".

Після цього звинувачений, але у 1999 році було призначено мене вченого радого Донецької державної академії управління на кафедрі соціально-гуманітарних дисциплін.

З 2002 року - кандидат педагогічних наук по спеціальності 13.00.01 загальної педагогіки та історія педагогіки.

Після кандидатської дисертації "Управління загальноосвітнім навчальним закладом (методологічний аспект)".

В грудні 2015 року на Закарпатських зборах обраний членом-кореспондентом Академії наук вищої освіти України, а в квітні 2016 року - членом членом (академіком) Міжнародної академії наукових досліджень, економіки та зброї.

Маю досвід господарської роботи - з 2002 по 2006 роки був керівником Всеукраїнської програми по захарфікації та впро-
здуженню місцевих пунктів України "Two-voice в пре-
дист"

Маю досвід керівничої та адвокатської діяльності. З 2007 року здав професійно-фактиві звання та отримав свідоцтво адвоката. З 2006 по 2014 роки був президентом Філіпінської компанії "КИРИЧЕНКО ПАРТНЕРИ", а з 2013 року - засновник одноосібного адвокатського об'єднання. З 2012 по 2017 роки працював за бором в Кваліфікаційно-дисциплінарній комісії адвокатів м. Києва.

Маю тривалий досвід роботи у вищій школі. З грудня 1994 по червень 1996 року працював на посаді доцента кафедри правового забезпечення освіти та кафедри управління і права в Українському інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів освіти, а з січня 2000 року по червень 2002 року - на посаді доцента кафедри права та держави на правах доцентів Центрального інституту інтелектуальної психологічної освіти за сумісництвом. З вересня 1995 року по червень 2011 року працював на посаді викладача кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, права, загально-правових дисциплін, теорії та історії держави і права, Історико-державної академії управління (з 2004 року - університету) за сумісництвом.

З 2014-2015 років працював на посаді доцента кафедри менеджменту освіти, економіки та маркетингу Центрального інституту інтелектуальної педагогічної освіти ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України, а з вересня 2015 року по даний час працюю на посаді професора кафедри державної служби та менеджменту освіти у центрі інноваційного розвитку.

З січня 2015 по травень 2017 року був в.о. проректора з навчально-виховної роботи. З жовтня 2015 року по листопад 2017 року працював на посаді першого проректора - проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи, а з листопада 2017 року виконуючий виконуючий обов'язки ректора ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України.

Завершив роботу над докторською дисертацією за темою: "Формування ідеології інформаційного суспільства як фактора сталого розвитку суспільства України (за специфічності 09.00.10 - філософія освіти), яка була затверджена Всеукраїнською Національною педагогічною університетською акад. НАПН, доктор філософських наук, професор Андрущенко В.П.

За вагомий особистий внесок у розвиток національної освіти багаторічну плідну науково-педагогічну діяльність та високий професіоналізм у листопаді 2017 року нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня. За вагомий внесок у різні сфери діяльності відзначений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України та Почесним грамотою Міністерства освіти і науки України (НАПН), грамотою та подяками органів державної влади та місцевого самоврядування.

Одружений - дружина Кириченко С.М., 1959 р.н.
Маю 3 мі дітей, вдячні за їхню повноцінність та успішність. Не претендував на відношення з статті 1 Закону України "Про очищення влади" не надавати.

Домашня адреса: 02002, м. Київ, вул. Метлицького, буд. 20-а, кв. 46, телефон: 044-360-31-00.
12 січня 2018р.

Кириченко М.О.

Автобіографія

Кириченко Микола Олексійович

Народився 06 березня 1959 року в с. Хмелів Роменського району Сумської області. Громадянин України з 1991 року. Після закінчення Гаївської восьмирічної школи Роменського району Сумської області з 1974 по 1978 роки навчався в Лебединському педагогічному училищі ім. А. С. Макаренка, де отримав фах учителя початкових класів.

Свою трудову біографію розпочав у 1978 році учителем молодших класів Лавської восьмирічної школи Сосницького району Чернігівської області.

У 1979 році вступив на історичний факультет Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка, який закінчив у 1983 році, здобувши кваліфікацію учителя історії та суспільствознавства.

Із 1983 по 1987 роки працював учителем історії, права та суспільствознавства, заступником директора з навчально-виховної роботи та директором Давидівської середньої школи Пирятинського району Полтавської області.

Із 1987 по 1991 роки працював на відповідальних посадах у Пирятинському РК КПУ Полтавської області.

Із 1991 року повернувся до роботи в системі органів освіти Пирятинського району на посадах інспектора шкіл районного відділу народної освіти, завідувача Пирятинського районного методичного кабінету та одночасно керівником новоствореного Центру практичної психології, викладачем історії в Пирятинській середній школі № 4, школі-ліцеї № 2 м. Пирятина та Пирятинському філіалі Київського коледжу радіоприладобудування.

У 1994 році обраний народним депутатом Верховної Ради України по Лохвицькому виборчому округу № 329, був членом Комітету у закордонних справах і зв'язках із СНД Верховної Ради України II скликання.

У 1998 році повторно обраний народним депутатом Верховної Ради України по Лохвицькому виборчому округу № 151. Працював на посаді голови підкомітету з питань співробітництва з країнами СНД Комітету у закордонних справах Верховної Ради України III скликання.

Одночасно з 1999 по 2003 роки був представником Верховної Ради України у Міжпарламентській Асамблеї країн – учасниць СНД та займав посаду заступника Генерального секретаря Ради МПА країн СНД (штаб-квартира у м. Санкт-Петербурзі, Російська Федерація).

У 1999 році закінчив Національну юридичну академію імені Ярослава Мудрого за спеціальністю «Правознавство» та здобув кваліфікацію юриста.

У 2004 році закінчив Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти Академії педагогічних наук України за спеціальністю «Управління навчальним закладом» та отримав кваліфікацію «Керівник навчального закладу».

Маю вчене звання доцента, яке у 1997 році було присвоєно мені вченою радою Донецької державної академії управління по кафедрі соціально-гуманітарних дисциплін.

У 2002 р. присвоєно науковий ступінь кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 (загальна педагогіка та історія педагогіки). Тема кандидатської дисертації «Управління загальноосвітнім навчальним закладом (методологічний аспект)».

У грудні 2015 року на Загальних зборах обраний членом-кореспондентом Академії наук вищої освіти України, а в квітні 2016 року – дійсним членом (академіком) Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я.

Маю досвід господарської роботи – з 2002 по 2006 роки був керівником Всеукраїнської програми по газифікації та водозабезпеченню населених пунктів України «Газ-вода в кредит».

Маю досвід юридичної та адвокатської практики. Із 2007 року здав професійно-фахові іспити та отримав свідоцтво адвоката, з 2006 по 2014 роки був президентом Юридичної компанії «КИРИЧЕНКО і ПАРТНЕРИ», а з 2013 року – засновник однойменного адвокатського об'єднання. Із 2012 по 2017 роки працював за обранням в Кваліфікаційно-дисциплінарній комісії адвокатури м. Києва.

Маю тривалий досвід роботи у вищій школі. Із грудня 1994 по червень 1996 року працював на посаді доцента кафедри правового забезпечення освіти та кафедри управління і права в Українському інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів освіти, а з січня 2000 року по червень 2002 року – на посаді доцента кафедри права та безпеки життєдіяльності Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти за сумісництвом. Із вересня 1995 року по червень 2011 року працював на посадах доцента кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, права, загальноправових дисциплін, теорії та історії держави і права Донецької державної академії управління (з 2004 року – університету) за сумісництвом.

У 2014–2015 роках працював на посаді доцента кафедри менеджменту освіти, економіки та маркетингу Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, а з вересня 2015 року по даний час працюю на посаді професора кафедри державної служби та менеджменту освіти у цьому ж навчальному закладі.

Із серпня по жовтень 2015 року був в.о. проректора з навчально-виховної роботи, з жовтня 2015 по листопад 2017 року працював на посаді першого проректора – проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи, а з листопада 2017 року призначений виконуючим обов'язки ректора ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України.

Завершую роботу над докторською дисертацією за темою «Формування ідеології інформаційного суспільства як фактора сталого розвитку сучасної України (за спеціальністю 09.00.10 – філософія освіти), яка була затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова 8 грудня 2015 року (науковий консультант – академік НАПН України, доктор філософських наук, професор Андрущенко В. П.).

За вагомий особистий внесок у розвиток національної освіти, багаторічну плідну науково-педагогічну діяльність та високий професіоналізм у листопаді 2017 року нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня.

За активну роботу в різних сферах діяльності відзначений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України та Почесними грамотами Міжпарламентської Асамблеї країн СНД, грамотами та подяками органів державної влади та місцевого самоврядування.

Одружений – дружина Кириченко С. М., 1959 р. н.

Ні я, ні мої рідні до кримінальної відповідальності не притягувалися, під дію частини 3 статті 1 Закону України «Про очищення влади» не підпадаю.

12 січня 2018 р.

М. О. Кириченко

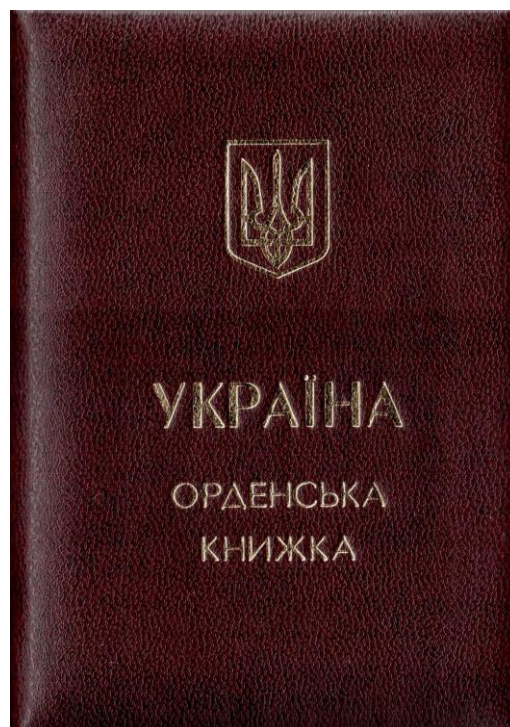
Основні дати життя і діяльності

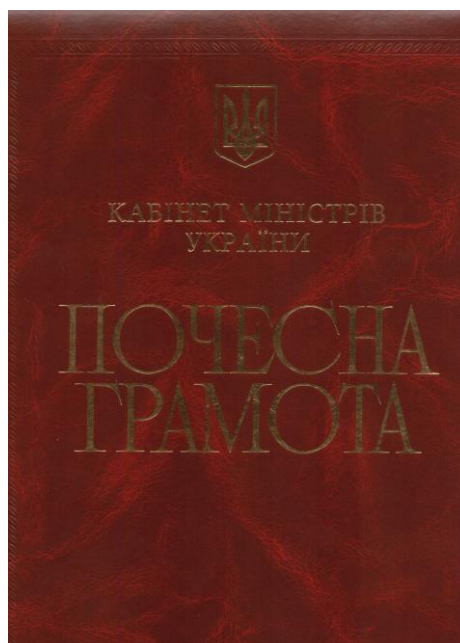
- 1959 р. – народився 6 березня у с. Хмелів Роменського району Сумської області
- 1974 р. – закінчив Гаївську восьмирічну школу Роменського району Сумської області
- 1974–1978 рр. – навчався у Лебединському педагогічному училищі імені А. С. Макаренка
- 1978–1979 рр. – працював учителем молодших класів Лавської восьмирічної школи Сосницького району Чернігівської області
- 1979–1983 рр. – навчався у Полтавському державному педагогічному інституті імені В. Г. Короленка
- 1983–1987 рр. – працював учителем історії, права та суспільствознавства, заступником директора з навчально-виховної роботи, директором Давидівської середньої школи Пирятинського району Полтавської області
- 1987–1991 рр. – працював інструктором, завідувачем оргвідділу Полтавського райкому Компартії України
- 1991–1994 рр. – працював інспектором шкіл Пирятинського районного відділу народної освіти, завідувачем Пирятинського районного методичного кабінету
- 1994 р. – обраний депутатом Верховної Ради України, членом Комітету у закордонних справах і зв'язках з СНД Верховної Ради України
- 1997 р. – присвоєно вчене звання доцента
- 1998 р. – обраний депутатом Верховної Ради України, головою підкомітету з питань співробітництва з країнами СНД Комітету із закордонних справ
- 1999–2003 рр. – призначено представником Верховної Ради України у Міжпарламентській асамблеї країн – учасниць СНД, обрано заступником Генерального секретаря Ради МПА країн СНД
- 1999 р. – закінчив Національну юридичну академію імені Ярослава Мудрого за спеціальністю «Правознавство»

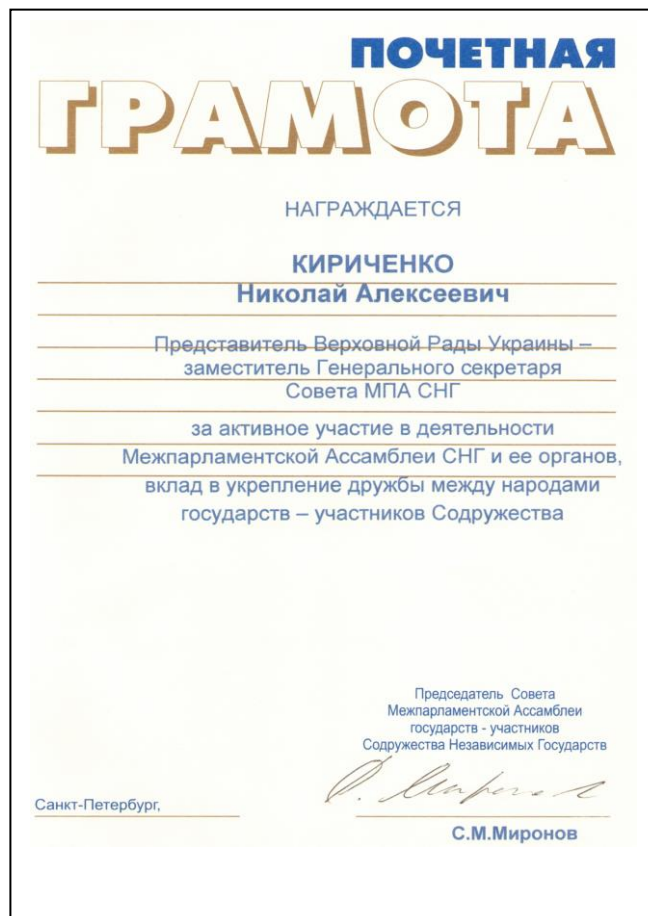
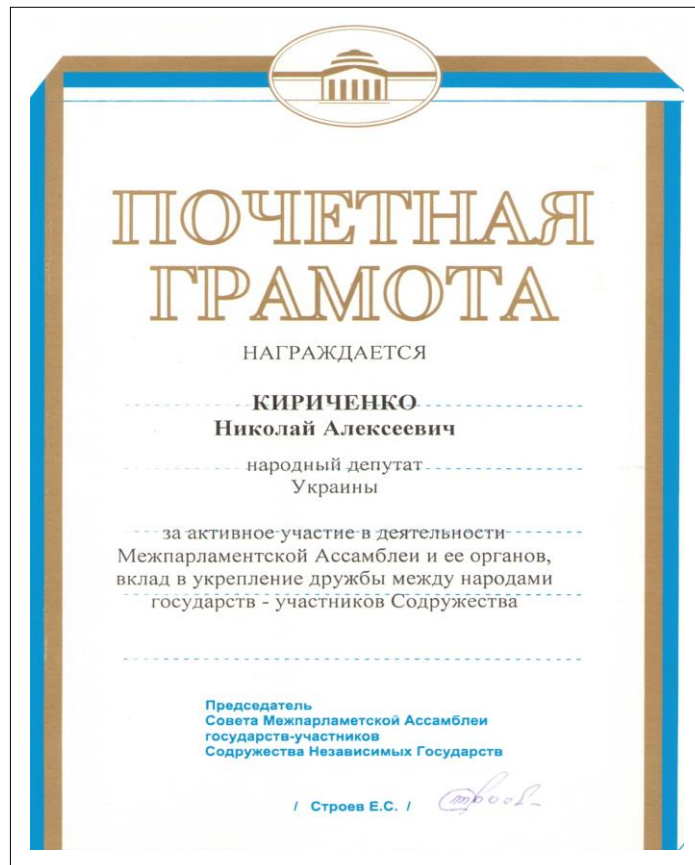
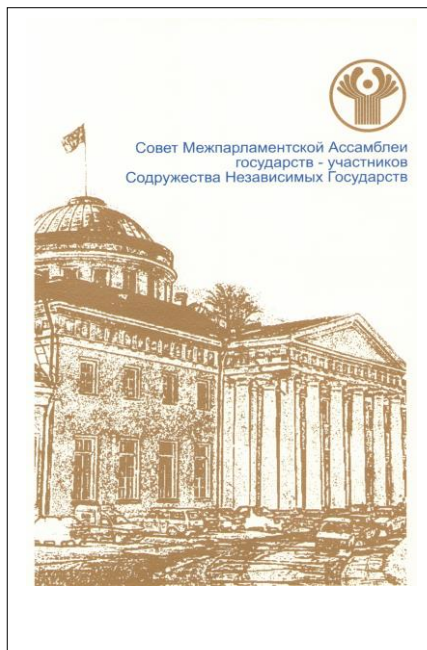
- 2002 р. – захистив кандидатську дисертацію «Управління загальноосвітнім навчальним закладом» за спеціальністю 13.00.01. - загальна педагогіка та історія педагогіки
- 2002 р. – нагороджено Почесною грамотою Кабінету Міністрів України
- 2004 р. – закінчив Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти Академії педагогічних наук України за спеціальністю «Управління навчальним закладом»
- 2006–2014 рр. – президент Юридичної компанії «КИРИЧЕНКО і ПАРТНЕРИ»
- 2014–2015 рр. – працював доцентом кафедри менеджменту освіти, економіки та маркетингу Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України
- 2015 р. – обрано членом-кореспондентом Академії наук вищої освіти України
- 2015 р. – призначено в. о. проректора з навчально-виховної роботи, перший проректор – проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України
- 2016 р. – обрано дійсним членом (академіком) Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я
- 2017 р. – нагороджено орденом «За заслуги» III ступеня
- 2017 р. – призначено в. о. ректора ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України
- 2018 р. – обрано ректором ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України
- 2018 р. – нагороджено знаком Національної академії педагогічних наук «Ушинський К. Д.», Почесною Грамотою КМДА

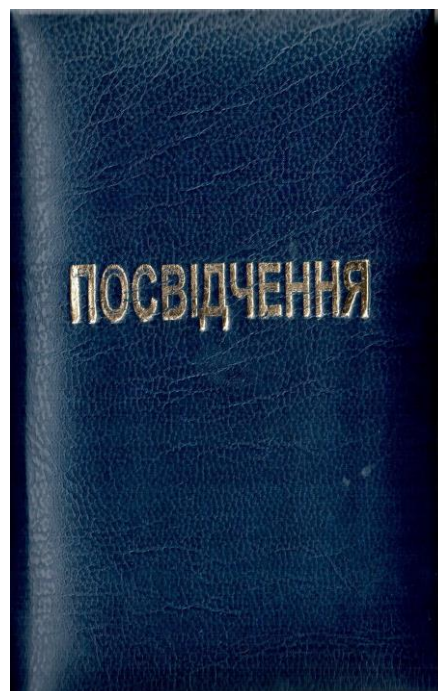
Нагороди та відзнаки

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ)

ПОЧЕСНА ГРАМОТА

нагороджується

*Жириченко
Михайло Олександрович*

*за вагомий особистий вклад
у розвиток столичної освіти,
досягнення значних успіхів у професійній діяльності.*

Директор Департаменту

О. Фіганян

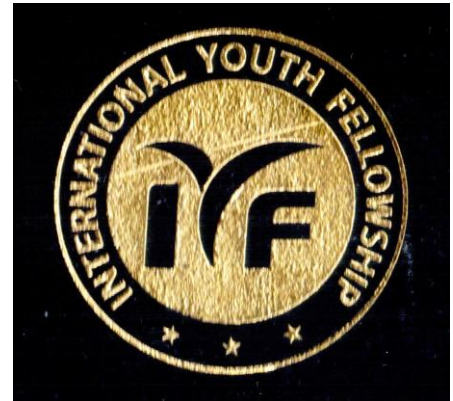
№ 256

« 08 » листопада 20 18 р.

ПОДЯКА

КИРИЧЕНКУ МИКОЛІ ОЛЕКСІЙОВИЧУ

за вагомому підтримку в організації всеукраїнського експерименту з навчання та сприяння розвитку педагогічного та учнівського колективів Миколаївської спеціалізованої школи «Академія дитячої творчості» та активну співпрацю у проведенні Міжнародної школи «Академія педагогічної творчості»

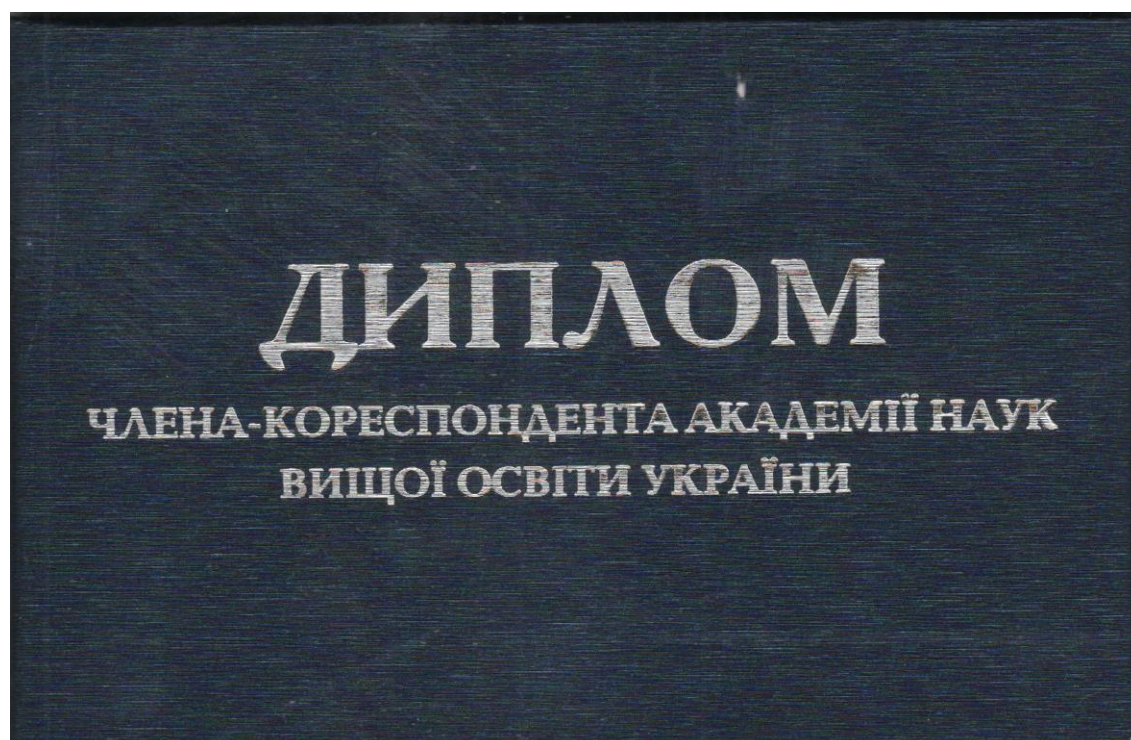
Директор МСШ

«Академія дитячої творчості»

Г.Д.Матвєєва

**МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
БЕЗПЕКИ, ЕКОЛОГІЇ ТА ЗДОРОВ'Я
„МАКБЕЗ”**

На підставі Статуту Академії

Кириченко

Микола Олексійович

Обраний

дійсним членом (академіком)

Президент Академії
Київ «04» квітня 2016

Л. Г. Горяна
Реєстр. № 496

**INTERNATIONAL ACADEMY
OF CULTURE SECURITY,
ECOLOGY AND HEALTH - «IACSEH»**

In accordance with Academy Statutes

Kirichenko

Nikolai O.

Elected

full member (academician)

President of Academy
Kiev «04» april 2016

L. Gorjana
Reg № 496

РОЗДІЛ 2

БІБЛІОГРАФІЯ НАУКОВИХ ПРАЦЬ МИКОЛИ КИРИЧЕНКА

Хронологічний показчик праць

1992

1. **Кириченко М. О.** Проблеми гуманізації освіти і соціально-психологічної служби / М. О. Кириченко. – Полтава : ОІ ПКВ, 1992. – 16 с.

1995

2. **Кириченко М.,** Панок В. Будуймо нову педагогіку. Проблеми гуманізації і соціально-психологічна служба / М. Кириченко // Освіта. – 1995. – № 42–43 (166–167). – С. 2.
3. **Кириченко М. О.** Положення про національний науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи / М. О. Кириченко. // Освіта. – 1995. – № 42–43 (166–167). – С. 3.
4. **Кириченко М. О.** Соціально-психологічна реабілітація дітей і підлітків : доповідь / М. О. Кириченко // Зб. матеріалів наук.-метод. конф., (Київ, 20–21 жовт. 1995 р.). – Київ, 1995. – С. 67–69.
5. **Кириченко М. О.** Управління процесом становлення професійної майстерності методиста : метод. поради / М. О. Кириченко. – Київ : УІПКККО, 1995. – 18 с.

1996

6. **Кириченко Н. А.** Идеи и практика парламентаризма в Украине / Н. А. Кириченко. // Вестник межпарламентской ассамблеи. – Санкт-Петербург, 1996. – № 2 (13). – С. 65–67.

1998

7. Партійні списки виборчих об'єднань України [Електронний ресурс] // Політичний календар : інформ.-аналіт. огляд. – 1998. – Спецвипуск № 5. – Січень. – С. 11. – Режим доступу : <https://u.to/1yCsFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. (**Про М. О. Кириченка**).

1999

8. **Кириченко Н. А.** Правовые аспекты отношений Украины с Российской Федерацией и Республикой Беларусь после создания Содружества Независимых Государств / Н. А. Кириченко // Первая межпарламентская конф. «Беларусь, Россия, Украина – опыт и проблемы интеграции». – Киев : Парламентское издательство, 1999. – С. 124–127.

2000

9. **Кириченко Н. А.** Цели и задачи интеграции государств Содружества на пороге нового тысячелетия / Н. А. Кириченко // Вестник межпарламентской ассамблеи. – Санкт-Петербург, 2000. – № 3 (26). – С. 30–36.

2001

10. **Кириченко М. О.,** Олійник В. В., Маслов В. І. Закономірності наукового управління професійно-технічними навчальними закладами / М. О. Кириченко, В. В. Олійник, В. І. Маслов // Управління якістю професійної освіти : зб. наук. праць. – Донецьк : ТОВ «Лебідь», 2001. – С. 64–69.
11. **Кириченко М. О.** Інформаційне забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом / М. О. Кириченко // Педагогічні інновації: ідеї, реалії,

перспективи : зб. наук. праць / гол. ред. Л. І. Даниленко. – Київ : Логос, 2001. – Вип. 5. – С. 45–51.

12. **Кириченко М. О.,** Маслов В. І., Олійник В. В. Наукові засади оптимального керівництва навчальними закладами / В. І. Маслов, М. О. Кириченко, В. В. Олійник // Наукові записки Кіровоградського держ. пед. ун-ту ім. Володимира Винниченка. – 2001. – Том 32. – С. 59–60.
13. **Кириченко Н. А.** Международный терроризм: истоки и противодействие / Н. А. Кириченко // Вестник межпарламентской ассамблеи. – Санкт-Петербург, 2001. – № 2/3 (29/30). – С. 217–220.
14. **Кириченко М. О.** Мета як системостворююча основа функціонування і управління навчальними закладами / М. О. Кириченко // Освіта на Луганщині : наук.-метод. журн. – 2001. – № 1 (14). – С. 40–43.
15. **Кириченко М. О.** Організаційно-регулятивні функції управління : зб. наук. праць / М. О. Кириченко // Проблеми сучасного мистецтва і культури. – Київ : Науковий світ, 2001. – С. 90–96.
16. **Кириченко М. О.,** Олійник В. В., Маслов В. І. Принципи управління як теоретична основа ефективності керівництва ПТНЗ / М. О. Кириченко, В. В. Олійник, В. І. Маслов // Управління якістю професійної освіти : зб. наук. праць. – Донецьк : ТОВ «Лебідь», 2001. – С. 57–64.
17. **Кириченко М. О.** Прогнозування та моделювання – сучасні функції управління загальноосвітнім навчальним закладом : зб. наук. праць / М. О. Кириченко // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи / гол. ред. Л. І. Даниленко. – Київ : Логос, 2001. – Вип. 4. – С. 120–128.
18. **Кириченко М. О.** Системний аналіз взаємозв'язку управління та керівництва загальноосвітнім навчальним закладом (теоретичний аспект) / М. О. Кириченко // Рідна школа. – 2001. – № 9 (860). – С. 20–22.
19. **Кириченко М. О.** Управління загальноосвітнім навчальним закладом : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Кириченко Микола Олексійович ; наук. керівник Олійник Віктор Васильович ; ЦППО АПН України. – Київ, 2001. – 19 с.
20. **Кириченко М. О.** Управління загальноосвітнім навчальним закладом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Кириченко Микола Олексійович ; наук. керівник Олійник Віктор Васильович ; ЦППО АПН України. – Київ, 2001. – 165 с.

2002

21. **Кириченко Н. А.** Перспективы развития СНГ и роль МПА в его правовом обеспечении / Н. А. Кириченко // Слов'янська нива. – 2002. – № 1–2. – С. 50–53.

2006

22. **Кириченко М. О.** Інтернаціоналізація банківської діяльності: досвід країн Центрально-Східної Європи і перспективи для України / М. О. Кириченко // Вісник Національного банку України. – 2006. – № 8 – С. 25–28.

2008

23. Депутатські групи з міжпарламентських зв'язків із зарубіжними країнами, що діяли у період роботи Верховної Ради України III та IV скликань // Законотворчість: міжнародна діяльність Верховної Ради України і парламентів світу: програма сприяння Парламенту України / автори: Ю. М. Щербак, З. Р. Міщук ; за заг. ред. В. П. Крижанівського, Е. Р. Рахімкулова. – Київ : Заповіт, 2008. – С. 78–79. (*Про М. О. Кириченка*).
24. Знайомтеся! Нові члени [Електронний ресурс] // Вісник асоціації працівників України. – 2008. – № 3 (27). – Берез. – С. 24. Режим доступу : <https://u.to/iuKsFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. (*Про М. О. Кириченка*).

2015

25. **Кириченко М. О.** Зростання ролі правової компетентності керівників навчальних закладів з розвитком демократизації управління освітою / М. О. Кириченко // Наукові підходи в управлінні навчальними закладами : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., (Житомир, 28 квіт. 2015 р.). – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – С. 169–174.
26. **Кириченко Микола.** Курсова перепідготовка педагогів. Нові підходи / М. Кириченко // Освіта. – 2015. – № 42. – С. 2.
27. **Кириченко М. О.,** Маслов В. І. Наукові засади та функції компетентного менеджменту у загальноосвітньому навчальному закладі : монографія / М. О. Кириченко, В. І. Маслов. – Луцьк : ВІППО, 2015. – 188 с.
28. **Кириченко М. О.** Правова компетентність керівників навчальних закладів у світлі демократизації управління освітою / М. О. Кириченко // Актуальні проблеми університетської та професійної післядипломної освіти в кризових умовах : матеріали Всеукр. Інтернет-конф., (Київ, 27 лют. 2015 р.). – Київ, 2015. – С. 28–29.
29. **Кириченко М. О.** Стратегічна траєкторія системної модернізації освіти в контексті підвищення її якості / М. О. Кириченко, Г. А. Дмитренко // Науковий журн. «ScienceRise: Pedagogical Education». – Харків : НВП ПП Технологічний центр, 2016. – Спецвипуск. – № 4/5 (21). – С. 35–43.
30. **Кириченко М.** Структура і зміст методології наукового управління навчальними закладами / М. Кириченко // Післядипломна освіта в Україні. – 2015. – № 1. – С. 30–35.

2016

31. **Кириченко М. О.** Виступ на пленарному засіданні [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Програма Всеукраїнської наук.-практ. конф. «Психолого-педагогічний супровід фахової підготовки та підвищення кваліфікації особистості в умовах трансформації освіти», (Київ, 27 трав. 2016 р.). – Київ, 2016. – С. 4. – Режим доступу : <https://u.to/K4unFA> – Дата останнього доступу: 26.11.2018. – Назва з екрана.
32. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. Л. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.] ; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2016. – Вип. 16 (29). – 216 с.
33. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. Л. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.] ; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2016. – Вип. 1 (30). – 128 с. – (Серія «Педагогічні науки»).
34. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. Л. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.] ; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2016. – Вип. 2 (31). – 140 с. – (Серія «Педагогічні науки»).
35. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. Л. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.] ; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2016. – Вип. 1 (30). – 132 с. – (Серія «Соціальні та поведінкові науки»).
36. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. Л. Ануфрієва, Г. М. Бевз [та ін.] ; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2016. – Вип. 2 (31). – 152 с. – (Серія «Соціальні та поведінкові науки»).
37. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. Л. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.] ; Університет

- менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2016. – Вип. 1 (30). – 136 с. – (Серія «Управління та адміністрування»).
38. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, О. Л. Ануфрієва [та ін.]; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2016. – Вип. 2 (31). – 124 с. – (Серія «Управління та адміністрування»).
39. **Кириченко М. О.** Вступне слово-привітання [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Програма студентської наук.-практ. конф. «Дні науки 2016: наука і практика в професійній діяльності фахівців», (Київ, 17 трав. 2016 р.). – Київ, 2016. – С. 4. – Режим доступу : https://u.to/v7_nFA – Дата останнього доступу: 26.11.2018. – Назва з екрана.
40. **Кириченко М. О.** Демократизація управління освітою як чинник зростання ролі правової компетентності керівників навчальних закладів / М. О. Кириченко ; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць. – Київ : Атопол Груп, 2016. – Вип. 16 (29). – С. 67–72.
41. **Кириченко М. О.** Епістемологічні виміри ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі / М. О. Кириченко // Теоретичні та практичні засади розвитку менеджменту організацій та адміністрування в умовах незалежності України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 25-й річниці незалежності України та 20-річчю кафедри менеджменту організацій та управління проектами. – Запоріжжя : ЗДІА, 2016. – С. 23–27.
42. **Кириченко Микола.** Засновано український відкритий університет післядипломної освіти / Микола Кириченко // Педагогічна газета. – 2016. – № 1 (січ.-лют.). – С. 2.
43. **Кириченко М. О.** Зростання ролі правової компетентності керівників навчальних закладів з розвитком демократизації управління освітою [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Теорія та методика управління освітою : електронне наук. фахове вид. – 2017. – 1 (19). – Режим доступу : <https://u.to/1smnFA> – Дата останнього доступу: 04.02.2019. – Назва з екрана.
44. **Кириченко М. О.** Інноваційні підходи до професійного розвитку педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівних кадрів освіти у відкритому суспільстві / М. О. Кириченко // Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., (Київ, 28 жовт. 2016 р.) ; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ, 2016. – С. 16–30.
45. Конференція адвокатів міста Києва від 05 листопада 2016 року : участь у конф. **М. О. Кириченка** як учасника Кваліфікаційної палати адвокатів [Електронний ресурс]. – Київ. – С. 1. – Режим доступу : <https://u.to/0zusFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. (**Про М. О. Кириченка**).
46. **Кириченко М. О.** Концептуалізація когнітивно-комунікаційних вимірів ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі XXI століття: методологія дослідження / М. О. Кириченко // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць. – 2016. – Вип. 2 (31). – С. 45–54. – (Серія «Управління та адміністрування»). – Англ.
47. **Кириченко М. О.** Концептуалізація когнітивно-комунікативних вимірів ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі XXI століття: методологія дослідження / М. О. Кириченко // Науковий вісник «Гілея». Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки : зб. наук. праць / М-во освіти і науки

- України; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2016. – Вип. 116 (1). – С. 137–141.
48. **Ред.:** Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України», (Київ, 28 жовт. 2016 р.): зб. матеріалів / за заг. ред. В. В. Олійника, **М. О. Кириченка**; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ, 2016. – 604 с.
49. **Кириченко М.,** Отич О., Степко М., Сорочан Т., Клокар Н. Післядипломна педагогічна освіта – важлива ланка професійного вдосконалення кадрів / М. Кириченко, О. Отич, М. Степко, Т. Сорочан, Н. Клокар // Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні; Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – Київ: Педагогічна думка, 2016. – 448 с.
50. **Ред.:** Післядипломна освіта в Україні: міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. В. В. Олійник; ред. рада: **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, Н. Г. Діденко [та ін.]; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2016. – № 1 – 108 с.
51. **Ред.:** Післядипломна освіта в Україні: міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. В. В. Олійник; ред. рада: **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, Н. Г. Діденко [та ін.]; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2016. – № 2 – 108 с.
52. **Ред.:** Положення про організацію освітнього процесу за дистанційною формою навчання / за заг. ред. В. В. Олійника, **М. О. Кириченка**; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ, 2016. – 56 с.
53. **Кириченко М. О.** Привітання першого проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Програма І Міжнародної наук.-практ. конф. викладачів і аспірантів «Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інноваційних трансформацій», (Київ, 30 берез. 2016 р.). – Київ, 2016. – С. 5. – Режим доступу: <https://u.to/48CnFA> – Дата останнього доступу: 26.11.2018. – Назва з екрана.
54. **Кириченко М. О.** Професійний розвиток педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівних кадрів освіти у відкритому суспільстві [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Теорія та методика управління освітою: електронне наук. фахове вид. УМО. – 2016. – Вип. 2 (18). – Режим доступу: <https://u.to/78GnFA> – Дата останнього доступу: 26.11.18. – Назва з екрана.
55. **Кириченко М. О.,** Сергеева Л. М. Регіональний аспект державно-громадського управління професійним навчальним закладом / Л. М. Сергеева, М. О. Кириченко // Педагогічний альманах: зб. наук. праць / Херсонська академія неперервної освіти. – 2016. – Вип. 31. – С. 217–225.
56. **Кириченко М. О.,** Дмитренко Г. А. Соціальна відповідальність в управлінні: аспекти визначення та формування / М. О. Кириченко, Г. А. Дмитренко // Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць. – Київ: Атопол Груп, 2016. – Вип. 1 (30). – С. 47–65. – (Серія «Педагогічні науки»).
57. **Кириченко М. О.,** Дмитренко Г. А. Соціальна відповідальність як імператив зворотного зв'язку у системі державного управління / Г. А. Дмитренко, М. О. Кириченко // Економіка та держава: наук.-практ. журн. – 2016. – № 8. – С. 12–18.
58. **Кириченко М. О.,** Дмитренко Г. А. Стратегічна траєкторія системної модернізації освіти в контексті підвищення її якості [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко, Г. А. Дмитренко // Scientific Journal «ScienceRise». – 2016. – Том 4. – № 5 (21). –

С. 35–43. – Режим доступу: <https://u.to/i8GnFA> – Дата останнього доступу: 26.11.18. – Назва з екрана.

59. **Кириченко М. О.**, Сергеева Л. М. Управління організаційно-освітніми змінами в інституційному середовищі професійного навчального закладу / Л. М. Сергеева, М. О. Кириченко // Наук журн. «ScienceRise: Pedagogical Education». – Харків : НВП ПП Технологічний центр, 2016. – № 1/5 (18). – С. 27–32.
60. **Кириченко М. О.**, Сергеева Л. М. Управління організаційно-освітніми змінами в інституційному середовищі професійного навчального закладу [Електронний ресурс] / Л. М. Сергеева, М. О. Кириченко // Scientific Journal «ScienceRise». – 2016. – Том 1. – № 5 (18). – С. 27–32. – Режим доступу: <https://u.to/UMGnFA> – Дата останнього доступу: 26.11.18. – Назва з екрана.

2017

61. National Report on the State and Prospects of Education Development in Ukraine / кол. авторів: Н. М. Авшенюк, Г. О. Балл, Г. О. Васьківська, **М. О. Кириченко** [та ін.] ; гол. ред. В. Г. Кремень. – Київ : Педагогічна думка, 2017. – 336 с. – Англ.
62. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, О. А. Ануфрієва [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2017. – Вип. 3 (32). – 152 с. – (Серія «Управління та адміністрування»).
63. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, О. А. Ануфрієва [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2017. – Вип. 4/5 (33/34). – 112 с. – (Серія «Управління та адміністрування»).
64. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. А. Ануфрієва, Г. М. Бевз [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2017. – Вип. 3 (32). – 142 с. – (Серія «Соціальні та поведінкові науки»).
65. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. А. Ануфрієва, Г. М. Бевз [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2017. – Вип. 4/5 (33/34). – 132 с. – (Серія «Соціальні та поведінкові науки»).
66. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. А. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2017. – Вип. 3 (32). – 156 с. – (Серія «Педагогічні науки»).
67. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. А. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2017. – Вип. 4 (33). – 160 с. – (Серія «Педагогічні науки»).
68. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. А. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2017. – Вип. 5 (34). – 180 с. – (Серія «Педагогічні науки»).
69. **Кириченко Николай.** Виртуально-сетевая культура личности как сложная диссипативная система дискурсивного пространства виртуальной реальности / Н. Кириченко // ECONOMIE and EDUCATION: Gospodarka i edukacja: nowoczesne tendencje / Volume of Scientific Papers. – Opole : Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opole, 2017. – Р. 308–313. – Рос.

70. **Кириченко Николай.** Виртуально-сетевая культура личности как сложная диссипативная система дискурсивного пространства виртуальной реальности / Николай Кириченко // Економіка і освіта: сучасні тенденції : матеріали Міжнар. наук. конф., (Республіка Польща. Ополь, 2–5 листоп. 2017 р.). – Ополь, 2017. – Рос.
71. **Кириченко М. О.** Вступне слово-привітання [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Програма Всеукраїнської наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених «Наука і молодь 2017: пріоритетні напрями глобалізаційних змін», (Київ, 19 трав. 2017 р.). – Київ, 2017. – С. 4. – Режим доступу : <https://u.to/08SnFA> – Дата останнього доступу: 26.11.2018. – Назва з екрана.
72. Всеукраїнська громадська організація «Консорціум закладів післядипломної освіти», Український відкритий університет післядипломної освіти, громадська спілка «Всеукраїнська академія інноваційного розвитку освіти» / ред. кол.: В. Г. Кремень, В. І. Луговий, О. М. Топузов, С. О. Сисоєва [та ін.] // Національна академія педагогічних наук України – 25 років. – Київ : Альфа-Віта, 2017. – С. 96–97. (*Про М. О. Кириченка*).
73. **Кириченко М. О.** Демократизація управління освітою як чинник зростання ролі правової компетентності керівника навчальних закладів / М. О. Кириченко // Human rights: theory and practice Peer-reviewed materials digest (collective monograph) published following the results of the First International educational and scientific forum (Poland, January 23–28, 2017); Organizers: Center for Strategic Initiatives and Progressive Development, The University of Zielona Gora, Institute of Global Strategies Management, National University «Ostroh Academy», Central Institute of Postgraduate Pedagogical Educational State Higher Educational Institution «University Educational Management» of National Academy of Educational Sciences of Ukraine, International Academy Sciences and Higher; Edited by Marina Dei. – London : Iashe, 2017. – 184 p. – P. 7–9. – Укр.
74. **Кириченко М. О.** Епістемологічні виміри соціогуманітарного наукового дискурсу / М. О. Кириченко // Conference Proceedings of the 6th International Scientific Conference Problems and Prospects of Territories Socio-Economic Development (April 20–23, 2017, Opole, Poland). The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. – С. 252–254.
75. **Кириченко М. О.** Законодавче забезпечення діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти / М. О. Кириченко // Науково-методичні основи професійного розвитку керівних і педагогічних кадрів в умовах випереджувальної післядипломної освіти : зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф., (Рівне, 30–31 берез. 2017 р.); РОІППО ; упоряд.: Л. В. Антонюк, А. А. Волосюк ; заг. ред. А. Л. Черній. – Рівне : РОІППО, 2017. – С. 13–16.
76. **Кириченко М. О.** Зарубіжний досвід високорозвинених країн з сталим розвитком інформаційно-інноваційного суспільства в умовах трансформації сучасної цивілізації / М. О. Кириченко // Актуальні проблеми філософії та соціології / Одеська юридична академія. – Одеса : Ред.-вид. відділ НДЧ ун-ту «Одеська юридична академія», 2017. – № 17. – С. 51–54.
77. Інноваційна людина та суспільство: новітні розробки Національної академії педагогічних наук / ред. колегія: І. Д. Бех, Д. Д. Зербіно, З. Д. Ковалюк, В. І. Луговий // Науковці України – еліта держави. Том V. – Київ : Логос Україна, 2017. – С. 36–45. (*Про М. О. Кириченка*).
78. **Кириченко М. О.** Інформатизація як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку / М. О. Кириченко // Przemiany

w nowocześnie społeczeństwie aspekt społeczne, ekonomiczne i humanitarne : монографія. – Ополе (Республіка Польща), 2017. – С. 149–156.

79. **Кириченко М. О.** Інформатизація як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку / М. О. Кириченко // Науковий журн. «ScienceRise: Pedagogical Education». – Харків : НВП ПП Технологічний центр, 2017. – Спецвипуск. – № 1 (9). – С. 46–50.
80. **Кириченко М. О.** Інформаційна аксіологія як вчення про цінності ідеології інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Філософія і політологія в контексті сучасної культури / Дніпропетровський нац. ун-т ім. Олеся Гончара. – Дніпро, 2017. – № 2. – С. 185–192.
81. **Кириченко М. О.** Інформаційна аксіологія як вчення про цінності ідеології інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Польсько-український вісник / за ред. К. Редзінського, Д. Герцюка ; наук. рада: М. О. Кириченко, О. Алейнікова, Г. Бевз [та ін.] ; Академія ім. Я. Длугоша ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Ченстохова ; Львів ; Київ, 2017. – Вип. XIX. – С. 315–321.
82. **Кириченко М. О.** Інформаційна аксіологія як учення про цінності ідеології інформаційного суспільства [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Програма II Міжнародної наук.-практ. конф. «Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інноваційних трансформацій», (Київ, 26–28 квіт. 2017 р.). – Київ, 2017. – С. 7. – Режим доступу : <https://u.to/zcSnFA> – Дата останнього доступу: 26.11.2018. – Назва з екрана.
83. **Кириченко М. О.** Інформаційна антропологія та інформаційна етика як складові формування ідеології інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Актуальні проблеми філософії та соціології / Одеська юридична академія. – Одеса : Ред.-вид. відділ НДЧ ун-ту «Одеська юридична академія», 2017. – № 16. – С. 51–53.
84. **Кириченко М. О.** Інформаційна культура як складова ідеології інформаційного суспільства сучасної України / М. О. Кириченко // Сучасні проблеми управління: економіка, освіта, охорона здоров'я і фармація : матеріали П'ятої міжнар. наук. конф., (Республіка Польща. Ополе, 26–29 жовт. 2017 р.). – Ополе, 2017. – С. 118–120.
85. **Кириченко М. О.** Інформаційна культура як фактор підвищення ефективності ідеології інформаційного суспільства в умовах глобалізації / М. О. Кириченко // Філософія і політологія в контексті сучасної культури / Дніпропетровський нац. ун-т імені Олеся Гончара. – Дніпро, 2017. – № 3 (17). – С. 11–16.
86. **Кириченко М. О.** Інформаційна свідомість особистості як соціальний феномен і складова компонента ідеології інформаційного суспільства сучасної України / М. О. Кириченко // Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. – Чернігів, 2017. – № 2 (10). – С. 56–62.
87. **Кириченко М. О.** Інформаційна свідомість особистості як соціальний феномен і складова компонента ідеології інформаційного суспільства сучасної України / М. О. Кириченко // Нові тенденції і явища у дитячому і молодіжному середовищі в Україні: цивілізаційний, культурологічний, інформаційний виміри : зб. наук. пр за матеріалами методологічного семінару НАПН України, (Київ, 16 листоп. 2017 р.). – Київ : Едельвейс, 2017. – С. 104–113.
88. **Кириченко М. О.** Інформаційно-семіотичні виміри інформації як головного тренду інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Гуманітарний вісник Запорізької держ. інженерної академії : зб. наук. праць / за ред. В. Г. Воронкової. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2017. – Вип. 68. – С. 57–67.
89. **Кириченко М. О.** Інформаціоналізм як складова формування ідеології інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Гуманітарний вісник Запорізької

- держ. інженерної академії : зб. наук. праць / за ред. В. Г. Воронкової. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2017. – Вип. 69. – С. 105–111.
90. **Кириченко М. О.** Концептуалізація когнітивно-комунікаційних вимірів ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі ХХІ століття: методологія дослідження / М. О. Кириченко // Науковий вісник «Гілея» : зб. наук. праць / голов. ред. В. М. Вашкевич. – Київ : Гілея, 2017. – Вип. 116 (1). – С. 137–141.
91. **Кириченко М. О.** Концептуализация сетевой онлайн-культуры личности в дискурсивном пространстве виртуальной реальности / М. О. Кириченко // Соціально-економічні та гуманітарні аспекти інноваційних трансформацій : зб. тез II Міжнар. наук.-практ. Конф., (Київ, 26–28 квіт. 2017 р.) ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ, 2017. – Ч. 1. – С. 10–14. – Рос.
92. **Кириченко Николай.** Концептуализация сетевой онлайн-культуры личности в дискурсивном пространстве виртуальной реальности / Николай Кириченко // Invitation theory and practice: problems and prospects. International scientific-practical conference 2017, may 11–12. Mokslas ir practica: aktualijos ir perspektyvos. – Kaunas, 2017. – С. 94–102. – Рос.
93. **Кириченко Николай.** Концептуализация сетевой онлайн-культуры личности в дискурсивном пространстве виртуальной реальности / Николай Кириченко // Theory and practice: problems and prospects. International scientific-practical conference 2017, may 11–12. – Kaunas : Lithuanian sport university, 2017. – С. 61–62. – Рос.
94. Культура цільового управління в національній системі освіти: гуманістичний контекст : кол. монографія / кол. авторів: **М. О. Кириченко**, О. Л. Ануфрієва, Т. І. Бурлаєнко, Г. А. Дмитренко [та ін.] ; за заг. ред. Г. А. Дмитренка, В. В. Олійника. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 412 с.
95. **Кириченко М. О.** Методологічні засади дослідження проблем сталого розвитку інформаційного суспільства як головного інструменту технологічного прориву / М. О. Кириченко // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць. – Київ : Атол Груп, 2017. – Вип. 4/5 (33/34). – С. 40–59.
96. **Кириченко М. О.** Методологічні основи формування ідеології інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» / редкол.: А. П. Гетьман [та ін.] – Харків : Право, 2017. – № 3 (34). – С. 31–46. – (Серія «Філософія»).
97. **Кириченко М. О.** Методологічні засади вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства як головного інструменту технологічного прориву / М. О. Кириченко // Гуманітарний вісник Запорізької держ. інженерної академії : зб. наук. праць / за ред. В. Г. Воронкової. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2017. – Вип. 70. – С. 35–45.
98. **Кириченко М. О.** Напрями оптимізації ідеології інформаційного суспільства в умовах трансформації соціальних відносин в Україні / М. О. Кириченко // Науковий вісник «Гілея» : зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – Київ : Гілея, 2017. – Вип. 125. – С. 274–277.
99. **Кириченко М. О.** Напрями оптимізації інформаційного суспільства в умовах трансформації відносин в Україні / М. О. Кириченко // Стан та перспективи розвитку управлінських наук: український та польський досвід : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 5–6 жовт. 2017 р.) ; Київський нац. економічний ун-т ім. В. Гетьмана. – Київ, 2017. – С. 82–86.
100. **Кириченко М. О.** Нелінійні метаморфози розвитку інформаційного соціуму в умовах глобальної біфуркації / М. О. Кириченко // Вісник Харківського нац. ун-ту

- імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2017. – Вип. 56. – С. 56–62. – (Серія «Філософія. Філософські перипетії»).
101. **Кириченко М. О.** Підготовка вчителя для нової української школи та супровід його професійного зростання в системі післядипломної освіти України / М. О. Кириченко // Management of higher educational quality: problems and prospects [collection of scientific papers ; edited Victor Oliynyk]. – London : IASHE, 2017. – 122 p. – Р. 33–36. – Укр.
  102. **Ред.:** Післядипломна освіта в Україні : міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. рада : **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, Н. Г. Діденко [та ін.] ; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2017. – № 1 – 108 с.
  103. **Ред.:** Післядипломна освіта в Україні : міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. рада : **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, Н. Г. Діденко [та ін.] ; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2017. – № 2 – 108 с.
  104. **Ред.:** Польсько-український вісник / за ред. К. Редзінського, Д. Герцюка ; наук. рада: **М. О. Кириченко**, О. Алейнікова, Г. Бевз [та ін.] ; Академія ім. Я. Длугоша ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Ченстохова ; Львів ; Київ, 2017. – Том XIX. – 366 с.
  105. Про актуальне в методичній діяльності: думки й поради експертів : навч.-метод. посіб. / авт. кол.: **М. О. Кириченко** [та ін.] / за наук. ред. проф. Т. М. Сорочан ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Агроосвіта, 2017. – 850 с.
  106. Про висунення кандидатури **Кириченка М. О.** на посаду ректора ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. [Електронний ресурс] // Витяг з протоколу №15 засідання кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій ЦППО ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» від 28 листоп. 2017 р. – Режим доступу: <https://u.to/kjmsFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. (**Про М. О. Кириченка**).
  107. Про організацію та проведення «Web-STEM-школи – 2018» [Електронний ресурс] // Наказ Міністерства освіти і науки України, Держ. наук. установи «Інститут модернізації змісту освіти» № 58 від 27.11.2017 р. – Київ. – С. 2. (Додаток до Наказу). – Режим доступу: <https://u.to/LyysFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. (**Про М. О. Кириченка**).
  108. **Кириченко М. О.**, Олійник В. В., Отич О. М., Сорочан Т. М. Проблеми і перспективи розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах розбудови Нової української школи / В. В. Олійник, М. О. Кириченко, О. М. Отич, Т. М. Сорочан [та ін.] // Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України): зб. наук. праць. – Київ : Вид. дім «Сам», 2017. – С. 382–391.
  109. **Кириченко М. О.** Проблеми сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації / М. О. Кириченко // Актуальні проблеми філософії та соціології. – Одеса : Ред.-вид. відділ НДЧ Нац. ун-ту «Одеська юридична академія», 2017. – № 18. – С. 55–58.
  110. **Кириченко М. О.** Проблеми сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Програма III Міжнародної наук.-практ. конф. «Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інноваційних трансформацій», (Київ, 26 квіт. 2017 р.). – Київ, 2017. – С. 7. – Режим доступу : <https://u.to/o8WnFA> – Дата останнього доступу: 26.11.2018. – Назва з екрана.
  111. **Кириченко М. О.** Реалізація буттєвості людини в мінливому інформаційно-комунікативно-соціокультурному просторі: онтологічні, аксіологічні, технологічні виміри / М. О. Кириченко // Глобалізований світ: випробування людського буття :

- матеріали Міжнар. наук.-теорет. конф., (Житомир, 6–7 жовт. 2017 р.). – Житомир, 2017. – С. 196–200.
112. **Кириченко М. О.** Реалізація буттєвості людини в ментальності інформаційно-комунікативного соціуму / М. О. Кириченко // Філософія і політологія в контексті сучасної культури Дніпропетровський нац. ун-т імені Олеса Гончара. – Дніпро, 2017. – № 2 (17). – С. 108–115.
  113. **Кириченко Н.** Становление и развитие сетевой онлайн-культуры личности в дискурсивном пространстве виртуальной реальности [Електронний ресурс] // Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos Taptautinė mokslinė – praktinė konferencija 2017 m. gegužės 11–12 d.; Kaunas Tezių rinkinys (internete). – Kaunas, 2017. – С. 68–69. – Рос. – Режим доступу: <https://u.to/8cinFA> – Дата останнього доступу: 06.02.2019. – Назва з екрана.
  114. **Кириченко М. О.** Становление и развитие сетевой онлайн-культуры личности в дискурсивном пространстве виртуальной реальности / М. О. Кириченко // Theory and practice: problems and prospects. International scientific-practical conference, (may 11–12, 2017) – Lithuanian sport university ; Kaunas, 2017. – С. 61–62. – Рос.
  115. **Кириченко М. О.** Становлення і розвиток мережево-онлайн-культури особистості у дискурсивному просторі віртуальної реальності / М. О. Кириченко // II Міжнародна наук.-практ. конф. «Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інноваційних трансформацій», (Київ–Суми, 26–28 квіт. 2017 р.). – Київ, 2017. – С. 10–14.
  116. **Кириченко М. О.** Структурні концепти ідеології інформаційного суспільства та їх вплив на подолання проблем віртуального світу / М. О. Кириченко // Вісник Львівського університету: зб. наук. праць. – 2017. – № 13. – С. 57–64. – (Серія «Філософсько-політологічні студії»).
  117. **Кириченко М. О.** Філософія еколюдиноцентризму як ідеологія розвитку і національна ідея України / М. О. Кириченко // Культура цільового управління в національній системі освіти: гуманістичний аспект: кол. монографія / кол. авторів: О. А. Ануфрієва, Т. І. Бурлаєнко, Г. А. Дмитренко, Н. А. Зінчук, Л. М. Сергєєва [та ін.]; за заг. ред. Г. А. Дмитренка, В. В. Олійника. – Луцьк: Вежа-Друк, 2017. – 412 с. – С. 23–29.
  118. **Кириченко М. О.** Формування ідеології інформаційного суспільства в умовах глобальної інформатизації: тенденції, парадигми, перспективи розвитку: монографія / М. О. Кириченко; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України; МОН України. – Харків: Вид-во ПП «Технологічний центр», 2017. – 320 с.
  119. **Кириченко М. О.** Формування ідеології інформаційного суспільства як фактор динамічного розвитку і безпеки сучасної України в XXI столітті / М. О. Кириченко // Вісник Львівського ун-ту: зб. наук. праць. – 2017. – № 12. – С. 74–81. – (Серія «Філософсько-політологічні студії»).
  120. **Кириченко М. О.** Формування інформаціології як ідеології інформаційного суспільства в умовах глобальної інформатизації третього тисячоліття / М. О. Кириченко // Науковий вісник «Гілея»: зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – Київ: Гілея, 2017. – Вип. 123. – С. 181–184.
  121. **Кириченко М. О.** Формування цифрової культури як результат розвитку культури інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Становлення і розвиток інформаційного суспільства як основи забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Запоріжжя, 23–24 листоп. 2017 р.). – Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2017. – С. 34–37.

122. **Кириченко М. О.** Формування цифрової культури як результат розвитку культури інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Науковий вісник «Гілея». Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки : зб. наук. праць / М-во освіти і науки України ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2017. – Вип. 124. – С. 179–182.
123. **Кириченко М. О.** Формування цінностей мережево-онлайнової культури в дискурсивному просторі віртуальної реальності / М. О. Кириченко // Наук. вісник «Гілея»: зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – Київ: Гілея, 2017. – Вип. 121 (6). – С. 129–133.
124. **Кириченко М. О.** Цифрова культура як результат розвитку культури інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Науковий вісник «Гілея»: зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – Київ: Гілея, 2017. – Вип. 124. – С. 179–182.

2018

125. **Ред.:** Бібліографічний покажчик праць науково-педагогічних та педагогічних працівників Університету менеджменту освіти / за ред. **М. О. Кириченка**, О. М. Отич; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ: Вид-во ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2018. – 308 с.
126. Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент: колективна монографія / автор. колектив: **М. О. Кириченко**, Н. Г. Ничкало, А. О. Молчанова, Н. І. Клокар, В. В. Олійник, О. М. Отич [та ін.]; за наук. ред. М. О. Кириченка, Л. М. Серегеєвої. – Київ: Вид-во Інституту обдарованої дитини НАПН України, 2018. – 440 с.
127. **Ред.:** Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент: колективна монографія / автор. кол.: М. О. Кириченко, Н. Г. Ничкало, А. О. Молчанова, Н. І. Клокар, В. В. Олійник, О. М. Отич [та ін.]; за наук. ред. **М. О. Кириченка**, Л. М. Серегеєвої. – Київ: Вид-во Інституту обдарованої дитини НАПН України, 2018. – 440 с.
128. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць / гол. ред. В. Олійник; ред. кол.: **М. Кириченко**, Н. Бібік, М. Євтух [та ін.]; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ: Юстон, 2018. – Вип. 6 (35). – 232 с. – (Серія «Педагогічні науки»).
129. **Ред.:** Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць / гол. ред. В. Олійник; ред. кол.: **М. Кириченко**, Г. Бевз, І. Бондаревська [та ін.]; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ: Юстон, 2018. – Вип. 6 (35). – 136 с. – (Серія «Соціальні та поведінкові науки»).
130. **Ред.:** Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти: 65 років успіху!: інформ. видання до 65-річниці від дня створення / за заг. ред. **М. О. Кириченка**, В. В. Олійника, О. М. Отич; уклад.: О. М. Отич, І. Г. Отамась; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ: ЮСТОН, 2018. – 84 с.
131. **Кириченко М. О.** Semper in altum! (Завше у височінь!) / М. О. Кириченко; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» // Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти: 65 років успіху!: інформ. видання до 65-річниці від дня створення. – Київ: ЮСТОН, 2018. – С. 3–8.
132. **Кириченко М.** Semper in altum! (Завше у височінь!) / М. Кириченко // Післядипломна освіта в Україні: міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. В. В. Олійник; ред. рада: М. О. Кириченко, О. В. Алейнікова, Н. Г. Діденко, В. А. Гладуш, О. М. Отич [та ін.]; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2018. – № 1. – С. 3–4.
133. **Кириченко М.,** Горяня Л. Здоров'язбережувальний контент формування професійного іміджу педагогічних працівників у вітчизняному освітньому

- просторі / М. Кириченко, Л. Горяна // Професійний успіх у контексті сталого розвитку: освіта, економіка, екологія : кол. монографія. – Київ, 2018. – С. 123–169.
134. **Кириченко М.**, Отич О. І кожен фініш – це, по суті, старт / М. Кириченко, О. Отич ; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» // Післядипломна освіта в Україні : міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. М. О. Кириченко ; ред. рада: В. В. Олійник, В. А. Гладуш, О. В. Алейнікова, О. М. Отич [та ін.] ; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2018. – № 2. – С. 3.
135. **Кириченко М. О.** Інформаційно-технологічна та гуманістична парадигма ідеології інформаційного суспільства доби глобалізації та інформаційної революції / М. О. Кириченко // Вісник Харківського нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2018. – Вип. 58. – С. 37–45. – (Серія «Філософія. Філософські перипетії»).
136. **Кириченко Н. А.** Информационно-инновационная культура как новый конструкт Industry 4.0 // Nowoczesne Zarządzanie: logistyka, ekonomia, edukacja, administracja. – Республіка Польща, Ополе, 2018. – С. 27–34. – Рос.
137. **Kyrychenko, Mykola.** Информациологический метод как условие решения проблем информационного общества [Електронний ресурс] // Mokslas ir Praktika: aktualijos ir perspektyvos Mokslinių straipsnių rinkinys Elektroninis leidinys. Lietuvos sporto universitetas. – Kaunas : LSU, 2018. – С. 92–99. – Англ. – Режим доступу : https://u.to/0s_nFA – Дата останнього доступу: 06.02.2019. – Назва з екрана.
138. **Кириченко М. О.** Методологічні основи формування ідеології інформаційного суспільства XXI століття // Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент : кол. монографія / за наук. ред. М. О. Кириченка, Л. М. Сергєєвої. – Київ : Вид-во Ін-ту обдарованої дитини НАПН України, 2018. – С. 22–31.
139. **Кириченко М. О.** Передмова. / М. О. Кириченко // Науково-методичні основи впровадження технологій змішаного навчання в системі відкритої післядипломної освіти : метод. посіб. / за заг. ред. С. П. Касьяна, В. В. Олійника, Л. Л. Ляховської ; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти». – Київ, 2018. – С. 5–16.
140. **Ред.:** Післядипломна освіта в Україні : міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. рада: **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, Н. Г. Діденко [та ін.] ; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2018. – № 1. – 108 с.
141. **Ред.:** Післядипломна освіта в Україні : міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. **М. О. Кириченко** ; ред. рада: В. В. Олійник, О. В. Алейнікова, В. А. Гладуш [та ін.] ; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2018. – № 2. – 108 с.
142. **Кириченко М. О.**, Отич О. М., Олійник В. В. Проблеми і перспективи розвитку післядипломної освіти в інформаційному суспільстві [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко, О. М. Отич, В. В. Олійник // Інформаційні технології і засоби навчання : наук. фахове вид. – Київ, 2018. – Том 65. – № 3. – С. 25–34. – Режим доступу : <https://u.to/Cs6nFA> – Дата останнього доступу: 26.11.18. – Назва з екрана.
143. **Кириченко М. О.** Розвиток освіти дорослих в інформаційному суспільстві : доповідь / М. О. Кириченко // Програма методологічного семінару «Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи», (Київ, 15 листоп. 2018 р.) / НАПН України ; Т-во «Знання України». – Київ, 2018. – С. 10.
144. **Кириченко М.**, Отич О., Олійник В. Розвиток післядипломної освіти в інформаційному суспільстві / М. Кириченко, О. Отич, В. Олійник // Післядипломна освіта в Україні. – 2018. – № 1. – С. 9–12.
145. **Кириченко М.** Соціальна відповідальність в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» / М. Кириченко // Методист. – 2018. – № 2. – С. 9–11.

146. **Кириченко М.**, Отич О., Олійник В. Упровадження концепції «Нова українська школа» в УМО / М. Кириченко, О. Отич, В. Олійник // Педагогічна газета. – 2018. – № 2 (264). – С. 7.
147. Університету менеджменту освіти НАПН України – 65 років! [Електронний ресурс] // Педагогічна газета. – 2018. – № 1 (263). – С. 4–5. – Режим доступу : <https://u.to/M6nFA> – Дата останнього доступу: 26.11.18. – Назва з екрана. (**Про М. О. Кириченка**).
148. Університету менеджменту освіти НАПН України – 65 років! // Педагогічна газета. – 2018. – № 1 (263). – С. 4–5. (**Про М. О. Кириченка**).
149. Філософська концепція формування ідеології інформаційного суспільства як фактору сталого розвитку України в умовах глобальної інформатизації доктора філософії **Миколи Кириченка** / ред. кол.: В. Г. Кремень, В. І. Луговий, О. М. Топузов [та ін.]. – Київ : Альфа-Віта, 2018. – С. 93. (**Про М. О. Кириченка**).
150. **Кириченко М. О.** Цифровая культура как современная инновация развития информационного общества [Електронний ресурс] // Theory and practice: problems and prospects. International scientific-practical conference, 2018, may 10–11. Kaunas : Lithuanian sport university, 2018. – С. 100–101. – Режим доступу : https://u.to/Vc_nFA – Дата останнього доступу: 06.02.2019. – Назва з екрана.
151. **Кириченко Н. А.** Цифровая культура как современная инновация цифровой экономики / Н. А. Кириченко // Теоретичні і практичні засади еволюції від інформаційного суспільства до «суспільства знань» і до smart-суспільства: виклики і можливості четвертої промислової революції : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Запоріжжя, 23–24 квіт. 2018 р.). – Запоріжжя, 2018. – С. 47–49. – Рос.
152. **Kyrychenko Mykola.** Concept of simulacra of virtual-online culture of informational society: conceptual survey of postmodernists / М. Kyrychenko // Гуманітарний вісник Запорізької держ. інженерної академії : зб. наук праць. – Запоріжжя, 2018. – Вип. 73. – С. 62–72. – Англ.
153. **Kyrychenko Mykola.** Methodological bases for solving informational society's problems / М. Kyrychenko // Гуманітарний вісник Запорізької держ. інженерної академії : зб. наук. праць. – Запоріжжя, 2018. – Вип. 72. – С. 53–61. – Англ.
154. **Kyrychenko Mykola.** Problems of an information society's sustainable development in the context of globalization / М. Kyrychenko // European science. – 2018. – № 2. – Р. 12–17. – Англ.

2019

155. Біографічні дані **М. О. Кириченка** [Електронний ресурс] // Офіційна Україна сьогодні – Режим доступу : <https://u.to/FzKsFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. (**Про М. О. Кириченка**).
156. **Кириченко Микола Олексійович** : біографічні дані [Електронний ресурс] // Wikiwand – Режим доступу : <https://u.to/GTOsFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. (**Про М. О. Кириченка**).
157. **Кириченко Микола Олексійович** [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія – Режим доступу : <https://u.to/3y6sFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. (**Про М. О. Кириченка**).
158. Народні депутати України. **Кириченко Микола Олексійович** [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <https://u.to/MTSsFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. (**Про М. О. Кириченка**).
159. Полтавський національний педагогічний університет імені Володимира Короленка [Електронний ресурс] // Wikiwand – Режим доступу : <https://u.to/jjWsFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. (**Про М. О. Кириченка**).

Показчик праць за видами наукової продукції

Дисертація та автореферат

160. **Кириченко М. О.** Управління загальноосвітнім навчальним закладом : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Кириченко Микола Олексійович ; наук. керівник Олійник Віктор Васильович ; ЦППО АПН України. – Київ, 2001. – 19 с. **19**
161. **Кириченко М. О.** Управління загальноосвітнім навчальним закладом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Кириченко Микола Олексійович ; наук. керівник Олійник Віктор Васильович ; ЦППО АПН України. – Київ, 2001. – 165 с. **20**

Монографії

162. Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент : колективна монографія / автор. колектив: **М. О. Кириченко**, Н. Г. Ничкало, А. О. Молчанова, Н. І. Клокар, В. В. Олійник, О. М. Отич [та ін.] ; за наук. ред. М. О. Кириченка, Л. М. Сергеевої. – Київ : Вид-во Інституту обдарованої дитини НАПН України, 2018. – 440 с. **126**
163. **Кириченко М. О.** Інформатизація як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку / М. О. Кириченко // *Przemiany w powroscem spoleczenstwie aspect spoleczne, ekonomiczne i humanitarne* : монографія. – Ополе (Республіка Польща), 2017. – С. 149–156. **78**
164. **Кириченко М.**, Горяна Л. Здоров'язбережувальний контент формування професійного іміджу педагогічних працівників у вітчизняному освітньому просторі / М. Кириченко, Л. Горяна // Професійний успіх у контексті сталого розвитку: освіта, економіка, екологія : кол. монографія. – Київ, 2018. – С. 123–169. **133**
165. Культура цільового управління в національній системі освіти: гуманістичний контекст : кол. монографія / кол. авторів: **М. О. Кириченко**, О. Л. Ануфрієва, Т. І. Бурлаєнко, Г. А. Дмитренко [та ін.] ; за заг. ред. Г. А. Дмитренка, В. В. Олійника. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 412 с. **94**
166. **Кириченко М. О.** Методологічні основи формування ідеології інформаційного суспільства ХХІ століття // Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент : кол. монографія / за наук. ред. М. О. Кириченка, Л. М. Сергеевої. – Київ : Вид-во Ін-ту обдарованої дитини НАПН України, 2018. – С. 22–31. **138**
167. **Кириченко М. О.**, Маслов В. І. Наукові засади та функції компетентного менеджменту у загальноосвітньому навчальному закладі : монографія / М. О. Кириченко В. І. Маслов. – Луцьк : ВІППО, 2015. – 188 с. **27**
168. **Кириченко М. О.** Філософія еколюдиноцентризму як ідеологія розвитку і національна ідея України / М. О. Кириченко // Культура цільового управління в національній системі освіти: гуманістичний аспект : кол. монографія / [Кол. авторів: О. А. Ануфрієва, Т. І. Бурлаєнко, Г. А. Дмитренко, Н. А. Зінчук, Л. М. Сергеева та ін.] ; за заг. ред. Г. А. Дмитренка, В. В. Олійника. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 412 с. – С. 23–29. **117**
169. **Кириченко М. О.** Формування ідеології інформаційного суспільства в умовах глобальної інформатизації: тенденції, парадигми, перспективи розвитку : монографія / М. О. Кириченко ; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України ; МОН України. – Харків : Вид-во ПП «Технологічний центр», 2017. – 320 с. **118**

Посібники і методичні рекомендації

170. **Кириченко М. О.** Передмова. / М. О. Кириченко // Науково-методичні основи впровадження технологій змішаного навчання в системі відкритої післядипломної освіти : метод. посіб. / за заг. ред. С. П. Касьяна, В. В. Олійника, Л. Л. Ляховської ; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти». – Київ, 2018. – С. 5–16. **139**
171. **Кириченко М. О.** Управління процесом становлення професійної майстерності методиста : метод. поради / М. О. Кириченко. – Київ : УІПКККО, 1995. – 18 с. **5**
172. Про актуальне в методичній діяльності: думки й поради експертів : навч.-метод. посіб. / авт. кол.: **М. О. Кириченко** [та ін.] / за наук. ред. проф. Т. М. Сорочан. – Київ : Агроосвіта, 2017. – 850 с. **105**

Статті

173. **Кириченко М.,** Панок В. Будуймо нову педагогіку. Проблеми гуманізації і соціально-психологічна служба / М. Кириченко // Освіта. – 1995. – № 42–43 (166–167). – С. 2. **2**
174. **Кириченко Николай.** Виртуально-сетевая культура личности как сложная диссипативная система дискурсивного пространства виртуальной реальности / Николай Кириченко // *ECONOMIE and EDUCATION: Gospodarka i educacja: nowoczesne tendencje* / Volume of Scientific Papers. – Opole: Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opole, 2017. – P. 308–313. – Рос. **69**
175. **Кириченко Николай.** Виртуально-сетевая культура личности как сложная диссипативная система дискурсивного пространства виртуальной реальности / Николай Кириченко // *Економіка і освіта: сучасні тенденції : матеріали Міжнар. наук. конф., (Республіка Польща. Ополь, 2–5 листоп. 2017 р.).* – Ополь, 2017. – Рос. **70**
176. **Кириченко М. О.** Демократизація управління освітою як чинник зростання ролі правової компетентності керівника навчальних закладів / М. О. Кириченко // *Human rights: theory and practice Peer-reviewed materials digest (collective monograph) published following the results of the First International educational and scientific forum (Poland, January 23–28, 2017); Organizers: Center for Strategic Initiatives and Progressive Development, The University of Zielona Gora, Institute of Global Strategies Management, National University «Ostroh Academy», Central Institute of Postgraduate Pedagogical Educational State Higher Educational Institution «University Educational Management» of National Academy of Educational Sciences of Ukraine, International Academy Sciences and Higher; Edited by Marina Dei.* – London : Iashe, 2017. – 184 p. – P. 7–9. – Укр. **73**
177. **Кириченко М. О.** Демократизація управління освітою як чинник зростання ролі правової компетентності керівників навчальних закладів / М. О. Кириченко ; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» // *Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць.* – Київ : Атопол Груп, 2016. – Вип. 16 (29). – С. 67–72. **40**
178. **Кириченко М. О.** Епістемологічні виміри ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі / М. О. Кириченко // *Теоретичні та практичні засади розвитку менеджменту організацій та адміністрування в умовах незалежності України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 25-й річниці незалежності України та 20-річчю кафедри менеджменту організацій та управління проектами.* – Запоріжжя : ЗДІА, 2016. – С. 23–27. **41**
179. **Кириченко М. О.** Епістемологічні виміри соціогуманітарного наукового дискурсу / М. О. Кириченко // *Conference Proceedings of the 6th International Scientific Conference Problems and Prospects of Territories Socio-Economic Development (April*

- 20–23, 2017, Opole, Poland). The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. – С. 252–254. **74**
180. **Кириченко М. О.** Semper in altum! (Завше у височінь!) / М. О. Кириченко ; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» // Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти: 65 років успіху! : інформаційне видання до 65-річниці від дня створення. – Київ : ЮСТОН, 2018. – С. 3–8. **131**
  181. **Кириченко М.** Semper in altum! (Завше у височінь!) / М. Кириченко // Післядипломна освіта в Україні: міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. В. В. Олійник; ред. рада: М. О. Кириченко, О. В. Алейнікова, Н. Г. Діденко, В. А. Гладуш, О. М. Отич [та ін.]; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2018. – № 1. – с. 3–4. **132**
  182. **Кириченко М. О.** Законодавче забезпечення діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти / М. О. Кириченко // Науково-методичні основи професійного розвитку керівних і педагогічних кадрів в умовах випереджувальної післядипломної освіти: зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф., (Рівне, 30–31 берез. 2017 р.); РОІППО; упоряд.: Л. В. Антонюк, А. А. Волосюк; заг. ред. А. Л. Черній. – Рівне : РОІППО, 2017. – С. 13–16. **75**
  183. **Кириченко М. О.,** Олійник В. В., Маслов В. І. Закономірності наукового управління професійно-технічними навчальними закладами / М. О. Кириченко, В. В. Олійник, В. І. Маслов // Управління якістю професійної освіти: зб. наук. праць. – Донецьк : ТОВ «Лебідь», 2001. – С. 64–69. **10**
  184. **Кириченко М. О.** Зарубіжний досвід високорозвинених країн з сталим розвитком інформаційно-інноваційного суспільства в умовах трансформації сучасної цивілізації / М. О. Кириченко // Актуальні проблеми філософії та соціології / Одеська юридична академія. – Одеса: Ред.-вид. відділ НДЧ ун-ту «Одеська юридична академія», 2017. – № 17. – С. 51–54. **76**
  185. **Кириченко Микола.** Засновано український відкритий університет післядипломної освіти / Микола Кириченко // Педагогічна газета. – 2016. – № 1 (січ.-лют.). – С. 2. **42**
  186. **Кириченко М. О.** Зростання ролі правової компетентності керівників навчальних закладів з розвитком демократизації управління освітою / М. О. Кириченко // Наукові підходи в управлінні навчальними закладами: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., (Житомир, 28 квіт. 2015 р.). – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – С. 169–174. **25**
  187. **Кириченко Н. А.** Идеи и практика парламентаризма в Украине / Н. А. Кириченко. // Вестник межпарламентской ассамблеи. – Санкт-Петербург, 1996. – № 2 (13). – С. 65–67. **6**
  188. **Кириченко М.,** Отич О. І кожен фініш – це, по суті, старт / М. Кириченко, О. Отич ; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» // Післядипломна освіта в Україні: міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. М. О. Кириченко; ред. рада: В. В. Олійник; В. А. Гладуш, О. В. Алейнікова, О. М. Отич [та ін.]; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2018. – № 2. – с. 3. **134**
  189. **Кириченко М. О.** Інноваційні підходи до професійного розвитку педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівних кадрів освіти у відкритому суспільстві / М. О. Кириченко // Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., (Київ, 28 жовт. 2016 р.); Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ, 2016. – С. 16–30. **44**

190. **Кириченко М. О.** Інтернаціоналізація банківської діяльності: досвід країн Центрально-Східної Європи і перспективи для України / М. О. Кириченко // Вісник Національного банку України. – 2006. – № 8 – С. 25–28. **22**
191. **Кириченко М. О.** Інформатизація як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку / М. О. Кириченко // Науковий журн. «ScienceRise: Pedagogical Education». – Харків: НВП ПП Технологічний центр, 2017. – Спецвипуск. – № 1 (9). – С. 46–50. **79**
192. **Кириченко М. О.** Інформаційна аксіологія як вчення про цінності ідеології інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Філософія і політологія в контексті сучасної культури / Дніпропетровський нац. ун-т ім. Олеся Гончара. – Дніпро, 2017. – № 2. – С. 185–192. **80**
193. **Кириченко М. О.** Інформаційна аксіологія як вчення про цінності ідеології інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Польсько-український вісник / за ред. К. Редзінського, Д. Герцюка; наук. рада: М. К. Кириченко. – Ченстохова; Львів; Київ, 2017. – Вип. XIX. – С. 315–321. **81**
194. **Кириченко М. О.** Інформаційна антропологія та інформаційна етика як складові формування ідеології інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Актуальні проблеми філософії та соціології / Одеська юридична академія. – Одеса: Ред.-вид. відділ НДЧ ун-ту «Одеська юридична академія», 2017. – № 16. – С. 51–53. **83**
195. **Кириченко М. О.** Інформаційне забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом / М. О. Кириченко // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: зб. наук. праць / гол. ред. Л. І. Даниленко. – Київ: Логос, 2001. – Вип. 5. – С. 45–51. **11**
196. **Кириченко Н. А.** Информационно-инновационная культура как новый конструкт Industry 4.0 // Nowoczesne Zarządzanie: logistyka, ekonomia, edukacja, administracja. – Республіка Польща, Ополе, 2018. – С. 27–34. – Рос. **136**
197. **Кириченко М. О.** Інформаційна культура як складова ідеології інформаційного суспільства сучасної України / М. О. Кириченко // Сучасні проблеми управління: економіка, освіта, охорона здоров'я і фармація: матеріали П'ятої міжнар. наук. конф., (Республіка Польща. Ополе, 26–29 жовт. 2017 р.). – Ополе, 2017. – С. 118–120. **84**
198. **Кириченко М. О.** Інформаційна культура як фактор підвищення ефективності ідеології інформаційного суспільства в умовах глобалізації / М. О. Кириченко // Філософія і політологія в контексті сучасної культури / Дніпропетровський нац. ун-т імені Олеся Гончара. – Дніпро, 2017. – № 3 (17). – С. 11–16. **85**
199. **Кириченко М. О.** Інформаційна свідомість особистості як соціальний феномен і складова компонента ідеології інформаційного суспільства сучасної України / М. О. Кириченко // Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. – Чернігів, 2017. – № 2 (10). – С. 56–62. **86**
200. **Кириченко М. О.** Інформаційна свідомість особистості як соціальний феномен і складова компонента ідеології інформаційного суспільства сучасної України / М. О. Кириченко // Нові тенденції і явища у дитячому і молодіжному середовищі в Україні: цивілізаційний, культурологічний, інформаційний виміри: зб. наук. пр за матеріалами методологічного семінару НАПН України, (Київ, 16 листоп. 2017 р.). – Київ: Едельвейс, 2017. – С. 104–113. **87**
201. **Кириченко М. О.** Інформаційно-семіотичні виміри інформації як головного тренду інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Гуманітарний вісник Запорізької держ. інженерної академії: зб. наук. праць / за ред. В. Г. Воронкової. – Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2017. – Вип. 68. – С. 57–67. **88**

202. **Кириченко М. О.** Інформаційно-технологічна та гуманістична парадигма ідеології інформаційного суспільства доби глобалізації та інформаційної революції / М. О. Кириченко // Вісник Харківського нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2018. – Вип. 58. – С. 37–45. – (Серія «Філософія. Філософські перипетії»). **135**
203. **Кириченко М. О.** Інформаціоналізм як складова формування ідеології інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Гуманітарний вісник Запорізької держ. інженерної академії : зб. наук. праць / за ред. В. Г. Воронкової. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2017. – Вип. 69. – С. 105–111. **89**
204. **Кириченко М. О.** Концептуалізація когнітивно-комунікаційних вимірів ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі ХХІ століття: методологія дослідження / М. О. Кириченко // Науковий вісник «Гілея» : зб. наук. праць / голов. ред. В. М. Вашкевич. – Київ : Гілея, 2017. – Вип. 116 (1). – С. 137–141. **47**
205. **Кириченко М. О.** Концептуалізація когнітивно-комунікаційних вимірів ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі ХХІ століття: методологія дослідження / М. О. Кириченко // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць. – 2016. – Вип. 2 (31). – С. 45–54. – (Серія «Управління та адміністрування»). – Англ. **46**
206. **Кириченко М. О.** Концептуализация сетевой онлайн-культуры личности в дискурсивном пространстве виртуальной реальности / М. О. Кириченко // Соціально-економічні та гуманітарні аспекти інноваційних трансформацій : зб. тез II Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 26–28 квіт. 2017 р.) ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ, 2017. – Ч. 1. – С. 10–14. – Рос. **91**
207. **Кириченко Николай.** Концептуализация сетевой онлайн-культуры личности в дискурсивном пространстве виртуальной реальности / Николай Кириченко // Invitation theory and practice: problems and prospects. International scientific-practical conference 2017, may 11–12. Mokslas ir practica: aktualijos ir perspektyvos. – Kaunas, 2017. – С. 94–102. – Рос. **92**
208. **Кириченко Николай.** Концептуализация сетевой онлайн-культуры личности в дискурсивном пространстве виртуальной реальности / Николай Кириченко // Theory and practice: problems and prospects. International scientific-practical conference 2017, may 11–12. – Kaunas : Lithuanian sport university, 2017. – С. 61–62. – Рос. **93**
209. **Кириченко Микола.** Курсова перепідготовка педагогів. Нові підходи / М. Кириченко // Освіта. – 2015. – № 42. – С. 2. **26**
210. **Кириченко Н. А.** Международный терроризм: истоки и противодействие / Н. А. Кириченко // Вестник межпарламентской ассамблеи. – Санкт-Петербург, 2001. – № 2/3 (29/30). – С. 217–220. **13**
211. **Кириченко М. О.** Мета як системостворююча основа функціонування і управління навчальними закладами / М. О. Кириченко // Освіта на Луганщині : наук.-метод. журн. – 2001. – № 1 (14). – С. 40–43. **14**
212. **Кириченко М. О.** Методологічні засади дослідження проблем сталого розвитку інформаційного суспільства як головного інструменту технологічного прориву / М. О. Кириченко // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць. – Київ : Атопол Груп, 2017. – Вип. 4/5 (33/34). – С. 40–59. **95**
213. **Кириченко М. О.** Методологічні засади вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства як головного інструменту технологічного прориву / М. О. Кириченко // Гуманітарний вісник Запорізької держ. інженерної академії : зб. наук. праць / за ред. В. Г. Воронкової. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2017. – Вип. 70. – С. 35–45. **97**

214. **Кириченко М. О.** Методологічні основи формування ідеології інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» / редкол.: А. П. Гетьман [та ін.] – Харків : Право, 2017. – № 3 (34). – С. 31–46. – (Серія «Філософія»). **96**
215. **Кириченко М. О.** Напрями оптимізації ідеології інформаційного суспільства в умовах трансформації соціальних відносин в Україні / М. О. Кириченко // Науковий вісник «Гілея»: зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – Київ : Гілея, 2017. – Вип. 125. – С. 274–277. **98**
216. **Кириченко М. О.** Напрями оптимізації інформаційного суспільства в умовах трансформації відносин в Україні / М. О. Кириченко // Стан та перспективи розвитку управлінських наук: український та польський досвід: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 5–6 жовт. 2017 р.) ; Київський нац. економічний ун-т ім. В. Гетьмана. – Київ, 2017. – С. 82–86. **99**
217. **Кириченко М. О.,** Маслов В. І., Олійник В. В. Наукові засади оптимального керівництва навчальними закладами / В. І. Маслов, М. О. Кириченко, В. В. Олійник // Наукові записки Кіровоградського держ. пед. ун-ту ім. Володимира Винниченка. – 2001. – Том 32. – С. 59–60. **12**
218. **Кириченко М. О.** Нелінійні метаморфози розвитку інформаційного соціуму в умовах глобальної біфуркації / М. О. Кириченко // Вісник Харківського нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2017. – Вип. 56. – С. 56–62. – (Серія «Філософія. Філософські перипетії»). **100**
219. **Кириченко М. О.** Організаційно-регулятивні функції управління : зб. наук. праць / М. О. Кириченко // Проблеми сучасного мистецтва і культури. – Київ : Науковий світ, 2001. – С. 90–96. **15**
220. **Кириченко Н. А.** Перспективы развития СНГ и роль МПА в его правовом обеспечении / Н. А. Кириченко // Слов'янська нива. – 2002. – № 1–2. – С. 50–53. **21**
221. **Кириченко М. О.** Підготовка вчителя для нової української школи та супровід його професійного зростання в системі післядипломної освіти України / М. О. Кириченко // Management of higher educational quality: problems and prospects [collection of scientific papers ; edited Victor Oliynyk]. – London : IASHE, 2017. – 122 p. – P. 33–36. – Укр. **101**
222. **Кириченко М.,** Отич О., Степко М., Сорочан Т., Клокар Н. Післядипломна педагогічна освіта – важлива ланка професійного вдосконалення кадрів / **М. Кириченко,** О. Отич, М. Степко, Т. Сорочан, Н. Клокар // Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні ; Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)] ; за заг. ред. В. Г. Кременя. – Київ : Педагогічна думка, 2016. – 448 с. **49**
223. **Кириченко М. О.** Положення про національний науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи / М. О. Кириченко. // Освіта. – 1995. – № 42–43 (166–167). – С. 3. **3**
224. **Кириченко Н. А.** Правовые аспекты отношений Украины с Российской Федерацией и Республикой Беларусь после создания Содружества Независимых Государств / Н. А. Кириченко // Первая межпарламентская конф. «Беларусь, Россия, Украина – опыт и проблемы интеграции». – Киев : Парламентское издательство, 1999. – С. 124–127. **8**
225. **Кириченко М. О.** Правова компетентність керівників навчальних закладів у світлі демократизації управління освітою / М. О. Кириченко // Актуальні проблеми

- університетської та професійної післядипломної освіти в кризових умовах: матеріали Всеукр. Інтернет-конф., (Київ, 27 лют. 2015 р.). – Київ, 2015. – С. 28–29. **28**
226. **Кириченко М. О.**, Олійник В. В., Маслов В. І. Принципи управління як теоретична основа ефективності керівництва ПТНЗ / М. О. Кириченко, В. В. Олійник, В. І. Маслов // Управління якістю професійної освіти: зб. наук. праць. – Донецьк: ТОВ «Лебідь», 2001. – С. 57–64. **16**
227. **Кириченко М. О.** Проблеми гуманізації освіти і соціально-психологічної служби / М. О. Кириченко. – Полтава: ОІ ПКВ, 1992. – 16 с. **1**
228. **Кириченко М. О.**, Олійник В. В., Отич О. М., Сорочан Т. М. Проблеми і перспективи розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах розбудови Нової української школи / В. В. Олійник, М. О. Кириченко, О. М. Отич, Т. М. Сорочан [та ін.] // Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України): зб. наук. праць. – Київ: Вид. дім «Сам», 2017. – С. 382–391. **108**
229. **Кириченко М. О.** Проблеми сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації / М. О. Кириченко // Актуальні проблеми філософії та соціології. – Одеса: Редакційно-видавничий відділ НДЧ Національного університету «Одеська юридична академія», 2017. – № 18. – С. 55–58. **109**
230. **Кириченко М. О.** Прогнозування та моделювання – сучасні функції управління загальноосвітнім навчальним закладом: зб. наук. праць / М. О. Кириченко // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи / гол. ред. Л. І. Даниленко. – Київ: Логос, 2001. – Вип. 4. – С. 120–128. **17**
231. **Кириченко М. О.** Реалізація буттєвості людини в мінливому інформаційно-комунікативно-соціокультурному просторі: онтологічні, аксіологічні, технологічні виміри / М. О. Кириченко // Глобалізований світ: випробування людського буття: матеріали Міжнар. наук.-теорет. конф., (Житомир, 6–7 жовт. 2017 р.). – Житомир, 2017. – С. 196–200. **111**
232. **Кириченко М. О.** Реалізація буттєвості людини в ментальності інформаційно-комунікативного соціуму / М. О. Кириченко // Філософія і політологія в контексті сучасної культури Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара. – Дніпро, 2017. – № 2 (17). – С. 108–115. **112**
233. **Кириченко М. О.**, Сергеева Л. М. Регіональний аспект державно-громадського управління професійним навчальним закладом / Л. М. Сергеева, М. О. Кириченко // Педагогічний альманах: зб. наук. праць / Херсонська академія неперервної освіти. – 2016. – Вип. 31. – С. 217–225. **55**
234. **Кириченко М.**, Отич О., Олійник В. Розвиток післядипломної освіти в інформаційному суспільстві / М. Кириченко, О. Отич, В. Олійник // Післядипломна освіта в Україні. – 2018. – № 1. – С. 9–12. **144**
235. **Кириченко М. О.** Системний аналіз взаємозв'язку управління та керівництва загальноосвітнім навчальним закладом (теоретичний аспект) / М. О. Кириченко // Рідна школа. – 2001. – № 9 (860). – С. 20–22. **18**
236. **Кириченко М. О.**, Дмитренко Г. А. Соціальна відповідальність в управлінні: аспекти визначення та формування / М. О. Кириченко, Г. А. Дмитренко // Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць. – Київ: Атопол Груп, 2016. – Вип. 1 (30). – С. 47–65. – (Серія «Педагогічні науки»). **56**
237. **Кириченко М. О.**, Дмитренко Г. А. Соціальна відповідальність як імператив зворотного зв'язку у системі державного управління / Г. А. Дмитренко, М. О. Кириченко // Економіка та держава: наук.-практ. журн. – 2016. – № 8. – С. 12–18. **57**

238. **Кириченко М.** Соціальна відповідальність в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» / М. Кириченко // Методист. – 2018. – № 2. – С. 9–11. **145**
239. **Кириченко М. О.** Соціально-психологічна реабілітація дітей і підлітків : доповідь / М. О. Кириченко // Зб. матеріалів наук.-метод. конф., (Київ, 20–21 жовт. 1995 р.). – Київ, 1995. – С. 67–69. **4**
240. **Кириченко М. О.** Становление и развитие сетевой онлайн-культуры личности в дискурсивном пространстве виртуальной реальности / М. О. Кириченко // Theory and practice: problems and prospects. International scientific-practical conference, (may 11–12, 2017) – Lithuanian sport university ; Kaunas, 2017. – С. 61–62. – Рос. **113**
241. **Кириченко М. О.** Становлення і розвиток мережево-онлайн-культури особистості у дискурсивному просторі віртуальної реальності / М. О. Кириченко // II Міжнар. наук.-практ. конф. «Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інноваційних трансформацій», (Київ–Суми, 26–28 квіт. 2017 р.). – Київ, 2017. – С. 10–14. **115**
242. **Кириченко М. О.** Стратегічна траєкторія системної модернізації освіти в контексті підвищення її якості / М. О. Кириченко, Г. А. Дмитренко // Науковий журн. «ScienceRise: Pedagogical Education». – Харків : НВП ПП Технологічний центр, 2016. – Спецвипуск. – № 4/5 (21). – С. 35–43. **29**
243. **Кириченко М. О.** Структура і зміст методології наукового управління навчальними закладами / М. О. Кириченко // Післядипломна освіта в Україні. – 2015. – № 1. – С. 30–35. **30**
244. **Кириченко М. О.** Структурні концепти ідеології інформаційного суспільства та їх вплив на подолання проблем віртуального світу / М. О. Кириченко // Вісник Львівського університету : зб. наук. праць. – 2017. – № 13. – С. 57–64. – (Серія «Філософсько-політологічні студії»). **116**
245. **Кириченко М. О.,** Сергеева Л. М. Управління організаційно-освітніми змінами в інституційному середовищі професійного навчального закладу / Л. М. Сергеева, М. О. Кириченко // Науковий журн. «ScienceRise: Pedagogical Education». – Харків : НВП ПП Технологічний центр, 2016. – № 1/5 (18). – С. 27–32. **59**
246. **Кириченко М.,** Отич О., Олійник В. Упровадження концепції «Нова українська школа» в УМО / М. Кириченко, О. Отич, В. Олійник // Педагогічна газета. – 2018. – № 2 (264). – С. 7. **146**
247. **Кириченко М. О.** Формування ідеології інформаційного суспільства як фактор динамічного розвитку і безпеки сучасної України в XXI столітті / М. О. Кириченко // Вісник Львівського ун-ту : зб. наук. праць. – 2017. – № 12. – С. 74–81. – (Серія «Філософсько-політологічні студії»). **119**
248. **Кириченко М. О.** Формування інформаціології як ідеології інформаційного суспільства в умовах глобальної інформатизації третього тисячоліття / М. О. Кириченко // Науковий вісник «Гілея» : зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – Київ : Гілея, 2017. – Вип. 123. – С. 181–184. **120**
249. **Кириченко М. О.** Формування цінностей мережево-онлайн-культури в дискурсивному просторі віртуальної реальності / М. О. Кириченко // Наук. вісник «Гілея» : зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – Київ : Гілея, 2017. – Вип. 121 (6). – С. 129–133. **123**
250. **Кириченко М. О.** Формування цифрової культури як результат розвитку культури інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Науковий вісник «Гілея». Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки : зб. наук. праць / М-во освіти і науки України ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2017. – Вип. 124. – С. 179–182. **122**

251. **Кириченко М. О.** Формування цифрової культури як результат розвитку культури інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Становлення і розвиток інформаційного суспільства як основи забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Запоріжжя, 23–24 листоп. 2017 р.). – Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2017. – С. 34–37. **121**
252. **Кириченко Н. А.** Цели и задачи интеграции государств Содружества на пороге нового тысячелетия / Н. А. Кириченко // Вестник межпарламентской ассамблеи. – Санкт-Петербург, 2000. – № 3 (26). – С. 30–36. **9**
253. **Кириченко Н. А.** Цифровая культура как современная инновация цифровой экономики / Н. А. Кириченко // Теоретичні і практичні засади еволюції від інформаційного суспільства до «суспільства знань» і до smart-суспільства: виклики і можливості четвертої промислової революції»: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Запоріжжя, 23–24 квіт. 2018 р.). – Запоріжжя, 2018. – С. 47–49. – Рос. **151**
254. **Кириченко М. О.** Цифрова культура як результат розвитку культури інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Науковий вісник «Гілея»: зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – Київ: Гілея, 2017. – Вип. 124. – С. 179–182. **124**
255. **Kyrychenko Mykola.** Concept of simulacra of virtual-online culture of informational society: conceptual survey of postmodernists / М. Kyrychenko // Гуманітарний вісник Запорізької держ. інженерної академії: зб. наук праць. – Запоріжжя, 2018. – Вип. 73. – С. 62–72. – Англ. **152**
256. **Kyrychenko Mykola.** Methodological bases for solving informational society's problems / М. Kyrychenko // Гуманітарний вісник Запорізької держ. інженерної академії: зб. наук. праць. – Запоріжжя, 2018. – Вип. 72. – С. 53–61. – Англ. **153**
257. National Report on the State and Prospects of Education Development in Ukraine / кол. авторів: Н. М. Авшенюк, Г. О. Балл, Г. О. Васьківська, **М. О. Кириченко** [та ін.]; гол. ред. В. Г. Кремень. – Київ: Педагогічна думка, 2017. – 336 с. – Англ. **61**
258. **Kyrychenko Mykola.** Problems of an information society's sustainable development in the context of globalization / М. Kyrychenko // European science. – 2018. – № 2. – Р. 12–17. – Англ. **154**

Статті в електронних наукових виданнях

259. **Кириченко М. О.** Зростання ролі правової компетентності керівників навчальних закладів з розвитком демократизації управління освітою [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Теорія та методика управління освітою: електронне наук.-практ. вид. – 2017. – 1 (19). – Режим доступу: <https://u.to/1smnFA> – Дата останнього доступу: 04.02.2019. – Назва з екрана. **43**
260. **Kyrychenko, Mykola.** Информациологический метод как условие решения проблем информационного общества [Електронний ресурс] // Mokslas ir Praktika: aktualijos ir perspektyvos Mokslinių straipsnių rinkinys Elektroninis leidinys. Lietuvos sporto universitetas. – Kaunas: LSU, 2018. – С. 92–99. – Англ. – Режим доступу: https://u.to/0s_nFA – Дата останнього доступу: 06.02.2019. – Назва з екрана. **137**
261. **Кириченко М. О.,** Отич О. М., Олійник В. В. Проблеми і перспективи розвитку післядипломної освіти в інформаційному суспільстві [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко, О. М. Отич, В. В. Олійник // Інформаційні технології і засоби навчання: наук. фахове вид. – Київ, 2018. – Том 65. – № 3. – С. 25–34. – Режим доступу: <https://u.to/Cs6nFA> – Дата останнього доступу: 26.11.18. – Назва з екрана. **142**

262. **Кириченко М. О.** Професійний розвиток педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівних кадрів освіти у відкритому суспільстві [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Теорія та методика управління освітою : електронне наук. фахове вид. УМО. – 2016. – Вип. 2 (18). – Режим доступу : <https://u.to/78GnFA> – Дата останнього доступу: 26.11.18. – Назва з екрана. **54**
263. **Кириченко М. О.,** Сергеева Л. М. Управління організаційно-освітніми змінами в інституційному середовищі професійного навчального закладу [Електронний ресурс] / Л. М. Сергеева, М. О. Кириченко // Scientific Journal «ScienceRise». – 2016. – Том 1. – № 5 (18). – С. 27–32. – Режим доступу: <https://u.to/UMGnFA> – Дата останнього доступу: 26.11.18. – Назва з екрана. **60**
264. **Кириченко Н.** Становление и развитие сетевой онлайн-культуры личности в дискурсивном пространстве виртуальной реальности [Електронний ресурс] // Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos Taptautinė mokslinė – praktinė konferencija 2017 m. gegužės 11–12 d.; Kaunas Tezių rinkinys (internete). – Kaunas, 2017. – С. 68–69. – Рос. – Режим доступу: <https://u.to/8cinFA> – Дата останнього доступу: 06.02.2019. – Назва з екрана. **113**
265. **Кириченко М. О.,** Дмитренко Г. А. Стратегічна траєкторія системної модернізації освіти в контексті підвищення її якості [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко, Г. А. Дмитренко // Scientific Journal «ScienceRise». – 2016. – Том 4. – № 5 (21). – С. 35–43. – Режим доступу : <https://u.to/i8GnFA> – Дата останнього доступу: 26.11.18. – Назва з екрана. **58**
266. **Кириченко М. О.** Цифровая культура как современная инновация развития информационного общества [Електронний ресурс] // Theory and practice: problems and prospects. International scientific-practical conference, 2018, may 10–11. Kaunas : Lithuanian sport university, 2018. – С. 100–101. – Режим доступу: https://u.to/Vc_nFA – Дата останнього доступу: 06.02.2019. – Назва з екрана. **150**

Доповіді на з'їздах, конференціях, семінарах

267. **Кириченко М. О.** Виступ на пленарному засіданні [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Програма Всеукр. наук.-практ. конф. «Психолого-педагогічний супровід фахової підготовки та підвищення кваліфікації особистості в умовах трансформації освіти», (Київ, 27 трав. 2016 р.). – Київ, 2016. – С. 4. – Режим доступу: <https://u.to/K4unFA> – Дата останнього доступу: 26.11.2018. – Назва з екрана. **31**
268. **Кириченко М. О.** Вступне слово-привітання [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Програма студентської наук.-практ. конф. «Дні науки 2016: наука і практика в професійній діяльності фахівців», (Київ, 17 трав. 2016 р.). – Київ, 2016. – С. 4. – Режим доступу : https://u.to/v7_nFA – Дата останнього доступу: 26.11.2018. – Назва з екрана. **39**
269. **Кириченко М. О.** Вступне слово-привітання [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Програма Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених «Наука і молодь 2017: пріоритетні напрями глобалізаційних змін», (Київ, 19 трав. 2017 р.). – Київ, 2017. – С. 4. – Режим доступу: <https://u.to/O8SnFA> – Дата останнього доступу: 26.11.2018. – Назва з екрана. **71**
270. **Кириченко М. О.** Інформаційна аксіологія як учення про цінності ідеології інформаційного суспільства [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Програма II Міжнар. наук.-практ. конф. «Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інноваційних трансформацій», (Київ, 26–28 квіт. 2017 р.). – Київ, 2017. – С. 7. – Режим доступу : <https://u.to/zcSnFA> – Дата останнього доступу: 26.11.2018. – Назва з екрана. **82**

271. **Кириченко М. О.** Привітання першого проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Програма I Міжнар. наук.-практ. конф. викладачів і аспірантів «Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інноваційних трансформацій», (Київ, 30 берез. 2016 р.). – Київ, 2016. – С. 5. – Режим доступу : <https://u.to/48CnFA> – Дата останнього доступу: 26.11.2018. – Назва з екрана. **53**
272. **Кириченко М. О.** Проблеми сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / М. О. Кириченко // Програма III Міжнар. наук.-практ. конф. «Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інноваційних трансформацій», (Київ, 26 квіт. 2017 р.). – Київ, 2017. – С. 7. – Режим доступу : <https://u.to/o8WnFA> – Дата останнього доступу: 26.11.2018. – Назва з екрана. **110**
273. **Кириченко М. О.** Розвиток освіти дорослих в інформаційному суспільстві: доповідь / М. О. Кириченко // Програма методологічного семінару «Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи», (Київ, 15 листоп. 2018 р.) / НАПН України ; Т-во «Знання України». – Київ, 2018. – С. 10. **143**

Алфавітний покажчик праць

274. Будуймо нову педагогіку. Проблеми гуманізації і соціально-психологічна служба. **2**
275. Виртуально-сетевая культура личности как сложная диссипативная система дискурсивного пространства виртуальной реальности. **69, 70**
276. Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент. **129**
277. Демократизація управління освітою як чинник зростання ролі правової компетентності керівників навчальних закладів. **40, 73**
278. Епістемологічні виміри ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі. **41**
279. Епістемологічні виміри соціогуманітарного наукового дискурсу. **74**
280. *Semper in altum!* (Завше у височінь!). **131, 132**
281. Законодавче забезпечення діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти. **75**
282. Закономірності наукового управління професійно-технічними навчальними закладами. **10**
283. Зарубіжний досвід високорозвинених країн з сталим розвитком інформаційно-інноваційного суспільства в умовах трансформації сучасної цивілізації. **76**
284. Засновано український відкритий університет післядипломної освіти. **42**
285. Здоров'язбережувальний контент формування професійного іміджу педагогічних працівників у вітчизняному освітньому просторі. **133**
286. Зростання ролі правової компетентності керівників навчальних закладів з розвитком демократизації управління освітою. **25, 43**
287. Идеи и практика парламентаризма в Украине. **6**
288. Информациологический метод как условие решения проблем информационного общества. **137**
289. Информационно-инновационная культура как новый конструкт Industry 4.0. **136**
290. І кожен фініш – це, по суті, старт. **134**
291. Інноваційні підходи до професійного розвитку педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівних кадрів освіти у відкритому суспільстві. **44**
292. Інтернаціоналізація банківської діяльності: досвід країн Центрально-Східної Європи і перспективи для України. **22**

293. Інформатизація як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку. **78, 79**
294. Інформаційна аксіологія як вчення про цінності ідеології інформаційного суспільства. **80, 81, 82**
295. Інформаційна антропологія та інформаційна етика як складові формування ідеології інформаційного суспільства. **83**
296. Інформаційна культура як складова ідеології інформаційного суспільства сучасної України. **84**
297. Інформаційна культура як фактор підвищення ефективності ідеології інформаційного суспільства в умовах глобалізації. **85**
298. Інформаційна свідомість особистості як соціальний феномен і складова компонента ідеології інформаційного суспільства сучасної України. **86, 87**
299. Інформаційне забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом. **11**
300. Інформаційно-семіотичні виміри інформації як головного тренду інформаційного суспільства. **88**
301. Інформаційно-технологічна та гуманістична парадигма ідеології інформаційного суспільства доби глобалізації та інформаційної революції. **135**
302. Інформаціоналізм як складова формування ідеології інформаційного суспільства. **89**
303. Концептуалізація сетевой онлайн-культури личности в дискурсивном пространстве виртуальной реальности. **91, 92, 93**
304. Концептуалізація когнітивно-комунікаційних вимірів ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі XXI століття: методологія дослідження. **46, 47, 90**
305. Культура цільового управління в національній системі освіти: гуманістичний контекст. **94**
306. Курсова перепідготовка педагогів. Нові підходи. **26**
307. Международный терроризм: истоки и противодействие. **13**
308. Мета як системостворююча основа функціонування і управління навчальними закладами. **14**
309. Методологічні засади вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства як головного інструменту технологічного прориву. **97**
310. Методологічні засади дослідження проблем сталого розвитку інформаційного суспільства як головного інструменту технологічного прориву. **95**
311. Методологічні основи формування ідеології інформаційного суспільства. **96**
312. Методологічні основи формування ідеології інформаційного суспільства XXI століття. **138**
313. Напрями оптимізації інформаційного суспільства в умовах трансформації відносин в Україні. **98, 99**
314. Наукові засади оптимального керівництва навчальними закладами. **12**
315. Наукові засади та функції компетентного менеджменту у загальноосвітньому навчальному закладі. **27**
316. Нелінійні метаморфози розвитку інформаційного соціуму в умовах глобальної біфуркації. **100**
317. Організаційно-регулятивні функції управління. **15**
318. Перспективы развития СНГ и роль МПА в его правовом обеспечении. **21**
319. Підготовка вчителя для нової української школи та супровід його професійного зростання в системі післядипломної освіти України. **101**
320. Положення про національний науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. **3**

321. Правова компетентність керівників навчальних закладів у світлі демократизації управління освітою. **28**
322. Правовые аспекты отношений Украины с Российской Федерацией и Республикой Беларусь после создания Содружества Независимых Государств. **8**
323. Принципи управління як теоретична основа ефективності керівництва ПТНЗ. **16**
324. Про актуальне в методичній діяльності: думки й поради експертів. **105**
325. Проблеми гуманізації освіти і соціально-психологічної служби. **1**
326. Проблеми і перспективи розвитку післядипломної освіти в інформаційному суспільстві. **142**
327. Проблеми і перспективи розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах розбудови Нової української школи. **108**
328. Проблеми сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації. **109, 110**
329. Прогнозування та моделювання – сучасні функції управління загальноосвітнім навчальним закладом. **17**
330. Професійний розвиток педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівних кадрів освіти у відкритому суспільстві. **54**
331. Реалізація буттєвості людини в ментальності інформаційно-комунікативного соціуму. **112**
332. Реалізація буттєвості людини в мінливому інформаційно-комунікативно-соціокультурному просторі: онтологічні, аксіологічні, технологічні виміри. **111**
333. Регіональний аспект державно-громадського управління професійним навчальним закладом. **55**
334. Розвиток освіти дорослих в інформаційному суспільстві. **143**
335. Розвиток післядипломної освіти в інформаційному суспільстві. **144**
336. Системний аналіз взаємозв'язку управління та керівництва загальноосвітнім навчальним закладом (теоретичний аспект). **18**
337. Соціальна відповідальність в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». **145**
338. Соціальна відповідальність в управлінні: аспекти визначення та формування. **56**
339. Соціальна відповідальність як імператив зворотного зв'язку у системі державного управління. **57**
340. Соціально-психологічна реабілітація дітей і підлітків. **4**
341. Становлення і розвиток мережево-онлайнової культури особистості у дискурсивному просторі віртуальної реальності. **113, 114, 115**
342. Стратегічна траєкторія системної модернізації освіти в контексті підвищення її якості. **29, 58**
343. Структура і зміст методології наукового управління навчальними закладами. **30**
344. Структурні концепти ідеології інформаційного суспільства та їх вплив на подолання проблем віртуального світу. **116**
345. Управління загальноосвітнім навчальним закладом. **19, 20**
346. Управління організаційно-освітніми змінами в інституційному середовищі професійного навчального закладу. **59, 60**
347. Управління процесом становлення професійної майстерності методиста. **5**
348. Упровадження концепції «Нова українська школа» в УМО. **146**
349. Філософія еколюдиноцентризму як ідеологія розвитку і національна ідея України. **117**
350. Формування ідеології інформаційного суспільства в умовах глобальної інформатизації: тенденції, парадигми, перспективи розвитку. **118**
351. Формування ідеології інформаційного суспільства як фактор динамічного розвитку і безпеки сучасної України в XXI столітті. **119**

352. Формування інформаціології як ідеології інформаційного суспільства в умовах глобальної інформатизації третього тисячоліття. **120**
353. Формування цифрової культури як результат розвитку культури інформаційного суспільства. **121, 122**
354. Формування цінностей мережево-онлайнової культури в дискурсивному просторі віртуальної реальності. **123**
355. Цели и задачи интеграции государств Содружества на пороге нового тысячелетия. **9**
356. Цифрова культура як результат розвитку культури інформаційного суспільства. **124**
357. Цифровая культура как современная инновация развития информационного общества. **150**
358. Цифровая культура как современная инновация цифровой экономики. **151**
359. Concept of simulacra of virtual-online culture of informational society: conceptual survey of postmodernists . **152**
360. Methodological bases for solving informational society's problems / М. Kyrychenko. **153**
361. Problems of an information society's sustainable development in the context of globalization. **154**

Наукове редагування та членство у редакційних колегіях наукових періодичних видань

362. Бібліографічний покажчик праць науково-педагогічних та педагогічних працівників Університету менеджменту освіти / за ред. **М. О. Кириченко**, О. М. Отич; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ: Вид-во ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2018. – 308 с. **125**
363. Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент: колективна монографія / автор. кол.: М. О. Кириченко, Н. Г. Ничкало, А. О. Молчанова, Н. І. Клокар, В. В. Олійник, О. М. Отич [та ін.]; за наук. ред. **М. О. Кириченко**, Л. М. Серегеєвої. – Київ: Вид-во Інституту обдарованої дитини НАПН України, 2018. – 440 с. **127**
364. Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. Л. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.]; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ: Атопол-Груп, 2016. – Вип. 16 (29). – 216 с. **32**
365. Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. Л. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.]; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ: Атопол-Груп, 2016. – Вип. 1 (30). – 128 с. – (Серія «Педагогічні науки»). **33**
366. Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. Л. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.]; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ: Атопол-Груп, 2016. – Вип. 2 (31). – 140 с. – (Серія «Педагогічні науки»). **34**
367. Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. Л. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.]; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ: Атопол-Груп, 2016. – Вип. 1 (30). – 132 с. – (Серія «Соціальні та поведінкові науки»). **35**
368. Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. Л. Ануфрієва, Г. М. Бевз [та ін.]; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ: Атопол-Груп, 2016. – Вип. 2 (31). – 152 с. – (Серія «Соціальні та поведінкові науки»). **36**
369. Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. Л. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.]; Університет менеджменту

- освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2016. – Вип. 1 (30). – 136 с. – (Серія «Управління та адміністрування»). **37**
370. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, О. Л. Ануфрієва [та ін.] ; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2016. – Вип. 2 (31). – 124 с. – (Серія «Управління та адміністрування»). **38**
371. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, О. А. Ануфрієва, [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2017. – Вип. 3 (32). – 152 с. – (Серія «Управління та адміністрування»). **62**
372. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, О. А. Ануфрієва, [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2017. – Вип. 4/5 (33/34). – 112 с. – (Серія «Управління та адміністрування»). **63**
373. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. А. Ануфрієва, Г. М. Бевз [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2017. – Вип. 3 (32). – 142 с. – (Серія «Соціальні та поведінкові науки»). **64**
374. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. А. Ануфрієва, Г. М. Бевз [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2017. – Вип. 4/5 (33/34). – 132 с. – (Серія «Соціальні та поведінкові науки»). **65**
375. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. А. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2017. – Вип. 3 (32). – 156 с. – (Серія «Педагогічні науки»). **66**
376. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. А. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2017. – Вип. 4 (33). – 160 с. – (Серія «Педагогічні науки»). **67**
377. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Олійник ; ред. кол.: **М. О. Кириченко**, О. А. Ануфрієва, Н. М. Бібік [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Атопол-Груп, 2017. – Вип. 5 (34). – 180 с. – (Серія «Педагогічні науки»). **68**
378. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / гол. ред. В. Олійник ; ред. кол.: **М. Кириченко**, Н. Бібік, М. Євтух [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Юстон, 2018. – Вип. 6 (35). – 232 с. – (Серія «Педагогічні науки»). **128**
379. Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць / гол. ред. В. Олійник ; ред. кол.: **М. Кириченко**, Г. Бевз, І. Бондаревська [та ін.] ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : Юстон, 2018. – Вип. 6 (35). – 136 с. – (Серія «Соціальні та поведінкові науки»). **129**
380. Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти: 65 років успіху! : інформ. видання до 65-річниці від дня створення / за заг. ред. **М. О. Кириченка**, В. В. Олійника, О. М. Отич ; уклад.: О. М. Отич, І. Г. Отамась ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ : ЮСТОН, 2018. – 84 с. **130**
381. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України», (Київ, 28 жовт.

- 2016 р.): зб. матеріалів / за заг. ред. В. В. Олійника, **М. О. Кириченко**; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Київ, 2016. – 604 с. **48**
382. Післядипломна освіта в Україні: міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. **М. О. Кириченко**; ред. рада: В. В. Олійник, О. В. Алейнікова, В. А. Гладуш [та ін.]; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2018. – № 2. – 108 с. **141**
383. Післядипломна освіта в Україні: міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. В. В. Олійник; ред. рада: **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, Н. Г. Діденко [та ін.]; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2016. – № 1 – 108 с. **50**
384. Післядипломна освіта в Україні: міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. В. В. Олійник; ред. рада: **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, Н. Г. Діденко [та ін.]; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2016. – № 2 – 108 с. **51**
385. Післядипломна освіта в Україні: міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. В. В. Олійник; ред. рада: **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, Н. Г. Діденко [та ін.]; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2017. – № 1 – 108 с. **102**
386. Післядипломна освіта в Україні: міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. В. В. Олійник; ред. рада: **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, Н. Г. Діденко [та ін.]; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2017. – № 2 – 108 с. **103**
387. Післядипломна освіта в Україні: міжгалузевий наук.-освітній журн. / гол. ред. В. В. Олійник; ред. рада: **М. О. Кириченко**, О. В. Алейнікова, Н. Г. Діденко [та ін.]; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. – Київ, 2018. – № 1. – 108 с. **140**
388. Положення про організацію освітнього процесу за дистанційною формою навчання / за заг. ред. В. В. Олійника, **М. О. Кириченко**; Університет менеджменту освіти НАПН України. – Київ, 2016. – 56 с. **52**
389. Польсько-український вісник / за ред. К. Редзінського, Д. Герцюка; наук. рада: **М. О. Кириченко**, О. Алейнікова, Г. Бевз [та ін.]; Академія ім. Я. Длугоша; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. – Ченстохова; Львів; Київ, 2017. – Том XIX. – 366 с. **104**

Публікації про М. О. Кириченка

390. Біографічні дані **М. О. Кириченка** [Електронний ресурс] // Офіційна Україна сьогодні – Режим доступу: <https://u.to/FzKsFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. **155**
391. Всеукраїнська громадська організація «Консорціум закладів післядипломної освіти», Український відкритий університет післядипломної освіти, громадська спілка «Всеукраїнська академія інноваційного розвитку освіти» / ред. кол.: В. Г. Кремень, В. І. Луговий, О. М. Топузов, С. О. Сисоева [та ін.] // Національна академія педагогічних наук України – 25 років. – Київ: Альфа-Віта, 2017. – С. 96–97. **72**
392. Депутатські групи з міжпарламентських зв'язків із зарубіжними країнами, що діяли у період роботи Верховної Ради України III та IV скликань // Законотворчість: міжнародна діяльність Верховної Ради України і парламентів світу: програма сприяння Парламенту України / автори: Ю. М. Щербак, З. Р. Міщук; за заг. ред. В. П. Крижанівського, Е. Р. Рахімкулова. – Київ: Заповіт, 2008. – С. 78–79. **23**
393. Знайомтеся! Нові члени [Електронний ресурс] // Вісник асоціації працівників України. – 2008. – № 3 (27). – Берез. – С. 24. Режим доступу: <https://u.to/iyKsFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. **24**

394. Інноваційна людина та суспільство: новітні розробки Національної академії педагогічних наук / ред. колегія: І. Д. Бех, Д. Д. Зербіно, З. Д. Ковалюк, В. І. Луговий // Науковці України – еліта держави. Том V. – Київ : Логос Україна, 2017. – С. 36–45. **77**
395. **Кириченко Микола Олексійович** [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія – Режим доступу : <https://u.to/3y6sFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. **157**
396. **Кириченко Микола Олексійович** : біографічні дані [Електронний ресурс] // Wikiwand – Режим доступу : <https://u.to/GTOsFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. **156**
397. Конференція адвокатів міста Києва від 05 листопада 2016 року : участь у конф. **М. О. Кириченка** як учасника Кваліфікаційної палати адвокатів [Електронний ресурс]. – Київ. – С. 1. – Режим доступу : <https://u.to/0zusFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. **45**
398. Народні депутати України. **Кириченко Микола Олексійович** [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <https://u.to/MTSsFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. **158**
399. Партійні списки виборчих об'єднань України [Електронний ресурс] // Політичний календар : інформ.-аналіт. огляд. – 1998. – Спецвипуск № 5. – Січ. – С. 11. – Режим доступу : <https://u.to/1yCsFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. **7**
400. Полтавський національний педагогічний університет імені Володимира Короленка [Електронний ресурс] // Wikiwand – Режим доступу : <https://u.to/jjWsFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. **159**
401. Про висунення кандидатури **Кириченка М. О.** на посаду ректора ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. [Електронний ресурс] // Витяг з протоколу №15 засідання кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій ЦППО ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» від 28 листоп. 2017 р. – Режим доступу : <https://u.to/kjmsFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. **106**
402. Про організацію та проведення «Web-STEM-школи – 2018» [Електронний ресурс] // Наказ Міністерства освіти і науки України, Держ. наук. установи «Інститут модернізації змісту освіти» № 58 від 27.11.2017 р. – Київ. – С. 2. (Додаток до Наказу). – Режим доступу : <https://u.to/LyysFA> – Дата останнього доступу: 11.02.2019. – Назва з екрана. **107**
403. Університету менеджменту освіти НАПН України – 65 років! // Педагогічна газета. – 2018. – № 1 (263). – С. 4–5. **148**
404. Університету менеджменту освіти НАПН України – 65 років! [Електронний ресурс] // Педагогічна газета. – 2018. – № 1 (263). – С. 4–5. – Режим доступу : <https://u.to/-M6nFA> – Дата останнього доступу: 26.11.18. – Назва з екрана. **147**
405. Філософська концепція формування ідеології інформаційного суспільства як фактору сталого розвитку України в умовах глобальної інформатизації доктора філософії **Миколи Кириченка** / ред. кол.: В. Г. Кремень, В. І. Луговий, О. М. Топузов [та ін.]. – Київ : Альфа-Віта, 2018. – С. 93. **149**

РОЗДІЛ 3

ФІЛОСОФСЬКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОРОБОК МИКОЛИ КИРИЧЕНКА

Філософська концепція формування ідеології інформаційного суспільства як фактору сталого розвитку України в умовах глобальної інформатизації доктора філософії Миколи Кириченка

Формування інформаційного суспільства як нової форми соціальної дійсності, що функціонує через посередництво мультисигналів-символів-сигналів-стимулів-кодів, є результатом нового типу розвитку інформаційної віртуальної реальності, яка стимулює всезростаючу інтелектуалізацію усіх видів суспільної практики.

Інформаційне суспільство потребує нової ідеології, яка охоплює цінності, ідеї і погляди, що відображають ставлення людей до життя в інформаційному суспільстві, один до одного і слугують закріпленню, розвитку чи зміні відносин у суспільстві, що іменується інформаційним. Ідеологія інформаційного суспільства становить собою сукупність ідей, поглядів, парадигм, еталонів, репродукованих країнами, які досягли значних успіхів в інформатизації суспільства. Вона є арсеналом мультифункцій та процесів упровадження макропарадигм інформатизації в усі сфери суспільства, існуючи через кореляцію з соціосистемами, соціоінститутами, індивідами. Ідеологія інформаційного суспільства репрезентується в різноманітних моделях, системах цінностей, орієнтирах, що поглиблюють ментальні виміри країни. Вона визначається традиціями, що генерують інноваційні матриці-структури інформатизації.

Глобальна інформатизація зводиться до: інтенсифікації інформації; інтенсифікації ІКТ, як основи науково-технологічного прогресу; інтенсифікації комунікаційних зв'язків в контексті кіберсоціалізації; інтенсифікації цінностей людини як найважливішого компонента культури інформаційного суспільства; інтенсифікації сучасної науково-інформаційної діяльності; інтенсифікації інформатизації в економічній сфері, що в цілому потребує інтенсифікації управлінської діяльності.

Ідеологія інформаційного суспільства повинна культивувати такі закони-максими історії, які впливають на протікання подій у соціумі, державі. Вона має бути імпліцитно пов'язана з найновішими тенденціями розвитку інформаційної цивілізації, що детермінується інформаціоналізмом.

Метод інформаціоналізму – один з найсучасніших методів, завдяки якому можна проаналізувати всі проблеми інформаційного суспільства і проникнути в суть інформації та інформатизації, що сприяє формуванню інформаціологічної людини.

Послуговуючись зусиллями вчених та суспільних діячів природничі і гуманітарні науки на єдиній інформаційній основі, людству вдалося сформувати нову науку інформаціологію, яка сприяє відкриттю законів нескінченної безлічі відносин у мікро- і макро-структурах вакуумного і матеріального простору Всесвіту, який найбільш доцільно розкодовувати, використовуючи методи і принципи інформаціології.

Інформаціологічні ресурси і технології є безальтернативними цінностями сучасного світу, оскільки вони сприяють забезпеченню справедливості, демократії, прав людини. Доктрина інформаціологічного суспільства націлена на ліквідацію бідності, конфліктів і страждань в усіх регіонах Планети та покликана забезпечити умови доступу людей в усьому світі до широкосмугового Інтернету та формування інформаціологічної доктрини третього тисячоліття.

В умовах перенасичення інформації та її асиметрії відбувається стохастичний розвиток інформаційного соціуму, що зумовлює необхідність формування країнами світу національних програм розвитку інформаційного суспільства до 2030-2050 року на засадах планетарної синергії, щоб жодна держава не втратила свою ідентичність, а сформувала свій тип (модель, парадигму) інформаційної культури, яка б визначалася соціально-економічними, технологічними, освітянськими програмами життя та розвитку у єдності «суспільства-науки-виробництва-управління». Формування ідеології інформаційного суспільства є складним соціальним феноменом та динамічним процесом, що трансформує соціальні відносини, детерміновані глобальною інформатизацією.

Ідеологія інформаційного суспільства, що формується в сучасній Україні, охоплює управління інформатизацією, управління людським капіталом, управління інформаційно-комунікаційними технологіями, які сприяють підвищенню рівня комп'ютерної грамотності і скороченню цифрової нерівності населення. Безперечно, для цього повинна ефективно працювати державна програма «Інформаційне суспільство», в основу якої покладено підвищення індексів розвитку ІКТ в усіх сферах, включаючи економіку, освіту, охорону здоров'я, транспорт та ін.

Інформаційна культура як складова ідеології інформаційного суспільства становить собою сукупність таких цінностей, що сприяють подальшому розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, інновацій, науки, переходу країни на шостий технологічний уклад. Вона, як складова ідеології інформаційного суспільства, формується в контексті культурогенезису цивілізації і є вищим шаблоном її розвитку, тому її можна експлікувати як соціально-історичний та онтолого-еволюційний досвід цивілізації.

Постійне удосконалення інформаційної культури визначає потребу в отриманні різнобічної інформації, яка допомагала б індивіду адаптуватися до умов інформаційного суспільства та успішно функціонувати у ньому.

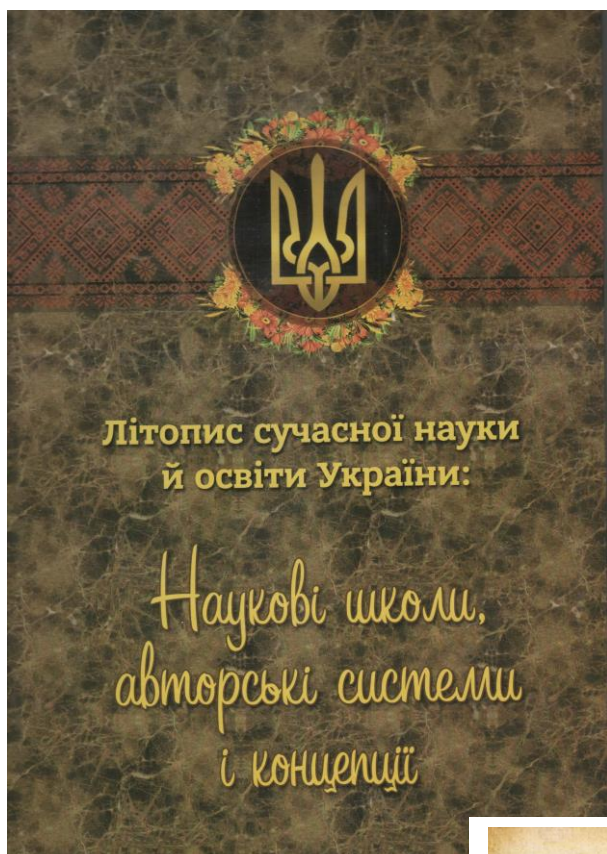
Ректор
Університету менеджменту освіти
НАПН України

КИРИЧЕНКО
Микола Олексійович

Доктор філософії, член-кореспондент
Академії наук вищої освіти України

Філософська концепція формування ідеології інформаційного суспільства як фактора сталого розвитку України в умовах глобальної інформатизації¹

Формування інформаційного суспільства як нової форми соціальної реальності, що функціонує через посередництво мультизнаків-символів-сигналів-стимулів-кодів, є результатом нового типу розвитку інформаційної віртуальної реальності, яка стимулює інтелектуалізацію усіх видів суспільної практики, що постійно зростає.

Інформаційне суспільство потребує нової ідеології, яка охоплює цінності, ідеї і погляди, що відображають ставлення людей до життя в інформаційному суспільстві, одне до одного, слугуючи закріпленню, розвитку чи зміні взаємин у суспільстві, яке іменується інформаційним. Ідеологія інформаційного суспільства – це сукупність ідей, поглядів, парадигм, еталонів, репродукованих країнами, які досягли помітних успіхів в інформатизації суспільства. Вона є арсеналом мультифункцій та процесів упровадження макропарадигм інформатизації в усі сфери суспільства, існуючи через кореляцію із соціосистемами, соціоінститутами, індивідами. Ідеологія інформаційного суспільства репрезентується в різноманітних моделях, системах цінностей, орієнтирах, що поглиблюють ментальні виміри країни. Вона визначається традиціями, що генерують інноваційні матриці-структури інформатизації.

Глобальна інформатизація зводиться до такого: інтенсифікація інформації; інтенсифікація ІКТ як основи науково-технологічного прогресу; інтенсифікація комунікаційних зв'язків у контексті кіберсоціалізації; інтенсифікація цінностей людини як найважливішого компонента культури інформаційного суспільства; інтенсифікація сучасної науково-інформаційної діяльності; інтенсифікація інформатизації в економічній сфері, що загалом потребує інтенсифікації управлінської діяльності.

Ідеологія інформаційного суспільства повинна культивувати такі закони-максими історії, які впливають на протікання подій у

---

¹ Філософська концепція формування ідеології інформаційного суспільства як фактора сталого розвитку України в умовах глобальної інформатизації доктора філософії **Миколи Кириченка** // Літопис сучасної науки й освіти України: Наукові школи, авторські системи і концепції / ред. кол.: В. Г. Кремень, В. І. Луговий, О. М. Топузов [та ін.]. – Київ : Альфа-Віта, 2018. – С. 93.

соціумі, державі. Вона має бути імпліцитно пов'язана з найновішими тенденціями розвитку інформаційної цивілізації, що детермінується інформаціоналізмом.

Метод інформаціоналізму – один із найсучасніших методів, завдяки якому можна проаналізувати всі проблеми інформаційного суспільства і проникнути в суть інформації та інформатизації, що сприяє формуванню інформаціологічної людини.

Поєднуючи зусиллями вчених та суспільних діячів природничі і гуманітарні науки на єдиній інформаційній основі, людству вдалося сформувати нову науку – інформаціологію, яка сприяє відкриттю законів нескінченної безлічі взаємин у мікро- і макроструктурах вакуумного і материзованого простору Всесвіту, який найдоцільніше розкодовувати, використовуючи методи і принципи інформаціології.

Інформаціологічні ресурси і технології є безальтернативними цінностями сучасного світу, оскільки вони сприяють забезпеченню справедливості, демократії, прав людини. Доктрина інформаціологічного суспільства націлена на ліквідацію бідності, конфліктів і страждань в усіх регіонах планети, покликана забезпечити доступ людей в усьому світі до широкосмугового Інтернету та формування інформаціологічної доктрини третього тисячоліття.

В умовах перенасичення інформацією та її асиметрії відбувається стохастичний розвиток інформаційного соціуму, що зумовлює необхідність формування країнами світу національних програм розвитку інформаційного суспільства до 2030–2050 року на засадах планетарної синергії, щоб жодна держава не втратила свою ідентичність, а сформувала свій тип (модель, парадигму) інформаційної культури, яка б визначалася соціально-економічними, технологічними, освітянськими програмами життя та розвитку у єдності «суспільства – науки – виробництва – управління». Формування ідеології інформаційного суспільства є складним соціальним феноменом, динамічним процесом, що трансформує соціальні взаємини, детерміновані глобальною інформатизацією.

Ідеологія інформаційного суспільства, що формується в сучасній Україні, охоплює управління інформатизацією, управління людським капіталом, управління інформаційно-комунікаційними технологіями, які сприяють підвищенню рівня комп'ютерної грамотності і скороченню цифрової нерівності населення. Безумовно, для цього повинна ефективно працювати державна програма «Інформаційне

суспільство», в основу якої покладено підвищення індексів розвитку ІКТ в усіх сферах, зокрема економіці, освіті, охороні здоров'я, транспорті тощо.

Інформаційна культура. як складова ідеології інформаційного суспільства, – це сукупність цінностей, що сприяють подальшому розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, інновацій, науки, переходу країни на шостий технологічний уклад. Як складова ідеології інформаційного суспільства, інформаційна культура формується в контексті культурогенезису цивілізації і є вищим щаблем її розвитку, тому її можна експлікувати як соціально-історичний та онтолого-еволюційний досвід цивілізації.

Постійне удосконалення інформаційної культури визначає потребу в отриманні різнобічної інформації, яка допомагала б індивіду адаптуватися до умов інформаційного суспільства й успішно функціонувати у ньому.

УДК 316.774 (477)

М. О. Кириченко
доктор філософії, професор кафедри державної служби і менеджменту освіти,
член-кореспондент Академії наук вищої школи України,
перший проректор – проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України

ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність дослідження подолання проблем сталого розвитку інформаційного суспільства репрезентує собою модель розвитку соціуму, в яку включені інформаційні структури про світ-соціум-людину, акти дії-поведінки-мислення суб'єкта і держави відносно розвитку соціуму на його вищій інформаційній стадії. Інформаційне суспільство з його освітою, інформацією, наукою та технологіями стають вирішальними факторами та джерелами, що створюють неперевершені матриці цінностей в Інтернет-суспільстві та задають стиль і манеру соціокультурної екзистенції суб'єкта. В умовах глобалізації освітні, інформаційні та технологічні ресурси характеризуються надзвичайно нерівномірним розповсюдженням по світу (UNESCO, 1999), система освіти у більшості країн є технологічно відсталою і організаційно бюрократизованою, а віртуальна реальність виступає як простір соціалізації індивіда [1, с. 208-217]. Останнім часом відбулося вдосконалення телекомунікаційних систем, проте все ще існує значний розрив між країнами і регіонами всередині країн щодо якості інфраструктури, так і напруженості зв'язку. Побудова інформаційного суспільства є одним з центральних напрямків розвитку людства, у центрі якого є людина зі всією багатоманітністю інтересів, яка допомагає індивіду ефективно вирішувати індивідуальні і суспільні проблеми. Розвиток інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) забезпечує залучення індивіда до соціокультурної ситуації даного соціуму, а також має пріоритетне значення для проведення соціально-економічних реформ в Україні, для успішного розвитку яких необхідна розробка і реалізація національної програми діяльності, яка веде до досягнення узгоджених на міжнародному рівні цілей розвитку Тисячоліття, пов'язаних зі сталим розвитком цивілізації. У Декларації Тисячоліття, Монтерейському консенсусі та Йоганнесбургській Декларації і Плані виконання рішень, шляхом сприяння застосування продуктів, мереж, послуг на основі ІКТ, розроблена загальна концепція Плану дій, покликаних допомогти країнам у подоланні розриву у цифрових технологіях, сприянні національній безпеці держави [2, с. 528].

У 2000 р. уряди у світі серйозно сприйняли загрозу, яка була названа терміном «кіберзлочин», тому що безперервні хвилі вірусів мандрують Інтернетом, крєкери пробиваються крізь брандмауери (захисні елементи), крадуть номери кредитних карток, політичні активісти захоплюють веб-сайти, файли військових комп'ютерів розсилаються по всьому світу, а конфіденційне програмне забезпечення витягають навіть із внутрішньої мережі Microsoft. Попри мільярди доларів, які витрачаються на електронну безпеку, стало очевидним, що мережа безпечна настільки, наскільки вона гарантує безпеку її найслабшій ланки. Спеціалісти з даної проблеми зазначають: якщо зламати мережу у будь-якій точці, то можна досить легко рухатися її вузлами. Хакерство і крєкерство, якими займаються у глобальній мережі в умовах глобалізації, виявили безпомічність традиційних форм поліцейської охорони, яка укорінена у владі держави у межах її національних кордонів.

Суверенність держави завжди починалася з контролю над інформацією, а цей контроль повільно, але впевнено підтримувався в умовах формування інформаційного суспільства [3, с. 13-24]. Через глобальний характер Інтернету у найважливіших урядів виникла необхідність діяти спільно, створюючи новий, глобальний простір для дій урядів. Зустріч клубу «Вісімки» у Парижі у червні 2000 р. виробила настанови до дій, оскільки Рада Європи висловила своє занепокоєння і

Уряди прийняли конвенцію проти кіберзлочинів, підготовлену агентствами безпеки європейських країн, в якій розроблені рекомендації глобальним компаніям програмного забезпечення щодо спроби контролювати спілкування в Інтернеті. Проте, як свідчить практика, положення цих політичних дій на протязі подальших років постійно оновлювалися. Нова архітектура Інтернету та новий кодекс став базовим інструментом контролю, надаючи можливість традиційним формам державної влади здійснювати регулювання й політичний контроль над інформаційним простором Інтернету.

Процеси суперечливих соціальних змін в інформаційний вік обертаються навколо боротьби за перетворення нашого існування через побудову інтерактивних мереж як форм організації та мобілізації. Інтернет забезпечує, щоб кожна людина і соціальні рухи включалися у створення нового суспільства, яке йменується інформаційним, що виробляє нові геопродукти для масового споживання [4, с. 487-492]. У зв'язку з цими процесами трансформується і Інтернет, який з інструмента організації бізнесу та комунікаційного середовища стає важелем соціальної трансформації. Інтернет надає горизонтальний, неконтрольований, відносно дешевий канал комунікації, як один-до-одного, так і один-до-багатьох.

Мета наукового дослідження – концептуалізація сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації шляхом виявлення проблем інформаційного суспільства та підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародній арені. Задачі дослідження: 1) проаналізувати проблеми інформаційного суспільства та знайти шляхи їх подолання; 2) конкретизувати фактори, що стримують розвиток інформаційного суспільства, які відображають різні стадії розвитку країн, які досягли різних рівнів завдяки технологічному прогресу та інших змін, що трансформують сучасний соціум; 3) виявити переваги, які могли б компенсувати істотні проблеми і забезпечити рух у напрямку побудови глобального інформаційного суспільства; 4) проаналізувати заходи, які розробили країни щодо власної стратегії застосування ІКТ з метою стійкого розвитку, встановлених ООН у Декларації Тисячоліття [5].

Безперечно, що інформаційне суспільство породжує безліч проблем, яке часто веде до поглиблення кризи, яка культивується часто Інтернетом і через Інтернет у вік Інтернету. При спільному розвитку Інтернету й суспільства глибоко змінюється вимір нашого життя. Влада початково реалізується при створенні та поширенні культурних кодів та інформаційного контенту. Контроль комунікаційних мереж стає інструментом, за допомогою якого інтереси та цінності перетворюються у керівні норми поведінки людини. Цей рух продовжує суперечливо розвиватися, як і у попередніх історичних контекстах. Проте Інтернет не є ні інструментом свободи, ні зброєю одностороннього домінування, прикладом чого є Сінгапур. Під керівництвом сильного та кваліфікованого уряду Сінгапуру повністю скористався технологічною модернізацією як інструментом розвитку. Одночасно він широко розглядається як одна з найбільш виточених авторитарних систем в історії. Намагаючись скеровувати цей рух, уряд Сінгапуру поширював використання Інтернету серед своїх громадян, утримуючи політичний контроль за його використанням через цензуру провайдерів, Інтернет-послуг, проте навіть у Сінгапурі громадянське суспільство змогло скористатися Інтернетом для розширення свого простору свободи, для виступу на захист прав людини та висловлення політич-

них поглядів у політичних дискусіях. Це свідчить про те, що Інтернет пропонує надзвичайний потенціал для вираження громадянських прав і для представлення людських цінностей, проте він не може замінити соціальні зміни чи політичні реформи. В умовах глобалізаційної реальності технологіям контролю були протиставлені технології свободи у контексті формування освітньої культури інформаційного суспільства [6, с. 225-232].

На нашу думку, слід конкретизувати фактори, що стримують розвиток інформаційного суспільства в Україні, які відображають різні стадії розвитку країн, які досягли різних рівнів завдяки технологічному прогресу та інших змін, що трансформують сучасний соціум у контексті інформатизації соціуму [7, с. 222-226]: 1) більш низький розвиток інформаційно-комунікаційної структури, чим в інших високорозвинутих країнах Заходу та Сходу; 2) низький рівень життя більшості населення, що обмежує платіжний попит і доступ до глобальних комунікаційних мереж; 3) слабка підготовленість населення до життя в інформаційному суспільстві, відсутність мотивації для використання сучасних ІКТ через їх неосвіченість про їх можливості, традиційна пасивність та інерція у використанні інформації; 4) відсутність доктрини розвитку трансформації інформаційного суспільства у глобальне інформаційне суспільство, що не дозволяє вирішувати економічні та організаційні проблеми «електронного розвитку», розрахованого на тривалу перспективу; 5) відсутність інвестиційної політики для фінансування перспективних програм і проєктів, що реалізують стратегію розвитку інформаційного суспільства в Україні; 6) недосконалість і неповнота законодавчої та нормативної бази для стимулювання процесів інформатизації для розвитку економіки, що базується на інформації та знаннях; 7) відсутність програми зв'язку ІКТ з освітняським процесом на всіх рівнях освіти і нерозвиненість сучасних електронних форм ведення бізнесу.

З іншої сторони, Україна завжди володіла рядом відомих переваг, які могли б компенсувати істотні проблеми і забезпечити рух у напрямку побудови глобального інформаційного суспільства: 1) наявність високого наукового, освітнього і культурного потенціалу, а також самобутньої національної культури; 2) наявність серйозних теоретичних розробок світового рівня у сфері інформатики; 3) стратегія пріоритетної інформатизації направленої на удосконалення національної інформаційної інфраструктури, зорієнтованої на забезпечення конкурентоспроможності та прискорення економічного розвитку; 4) формування і розвиток вітчизняного ринку інформаційних та комунікаційних технологій; 5) аналіз та оцінка прогресу, досягнутого у ліквідації розриву у цифрових технологіях та встановлення конкретних показників, які можуть слугувати корисними для здійснення дій та оцінки прогресу у досягненні загальних цілей інформаційного суспільства; 6) подальший розвиток компаній і фірм, що ведуть професійну діяльність на ринках ІКТ і обслуговують сегменти цього ринку, з метою вирішення нових проблем інформаційного суспільства; 7) накопичення певного досвіду побудови бізнес-моделей реального виробництва товарів і послуг, що використовують сучасні ІКТ та слугують певними цільовими показниками росту рівня підключення і доступу до застосування ІКТ у рамках виконання Плану дій, які повинні бути реалізовані; 8) створення певного базису для законодавчого і нормативного забезпечення розвитку ІКТ, щоб сформувати потенціал, що знаходиться у знаннях та ІКТ, та поставити його на службу розвитку як людини, так і суспільства, що зафіксовані у Декларації Тисячоліття про сталий розвиток; 9) комп'ютеризація певних сфер галузей господарства, зокрема банківської та сфери публічного управління та адміністрування, яким належить провідна роль у виробленні та здійсненні перспективних та стійких національних електронних стратегій; 10) забезпечення підключення до ІКТ сіл, університетів і коледжів, науково-дослідних центрів, публічних бібліотек, культурних центрів, музеїв, поштових відділень, архівів, центрів охорони здоров'я, початкових і середніх шкіл, для чого створити технічні умови, які б спри-

яли використанню Інтернет для цілей розвитку Тисячоліття; 11) використання ІКТ у реальному бізнесі, політиці та управлінні, охороні здоров'я та культурі, науці та освіті, провідна роль яких належить створенню інформаційного суспільства та здійсненню ініціатив у сферах розвитку, що відносяться до ІКТ, сприяючи нарощуванню людського (інтелектуального) капіталу; 12) втягнення України у глобальні інформаційні процеси, що сприяють формуванню глобального інформаційного суспільства у контексті глобалізації та інформатизації освіти [8, с. 192-200].

В умовах глобального розвитку людства кожна людина повинна мати доступ до інформації та засобів ІКТ, щоб вирішувати безліч проблем, для вирішення яких необхідна повномасштабна участь і взаємодія держави, ділових кіл і громадянського суспільства на міжнародному, регіональному, національному та місцевому рівнях. Накопичений у нашій країні потенціал – знаннявий, науково-технічний і освітняський – повинен бути використаний з метою розвитку інформаційного суспільства, націленого на формування «знаннявої» креативної економіки та розвиток креативної людини. Переваги ІКТ реалізуються у повній мірі при забезпеченні надійності і безпеки відповідних технологій, боротьбі з кібератаками та кіберзлочинами, тому важливе значення має робота, що проводиться міжнародними організаціями щодо оперативного реагування на випадки порушення інформаційної безпеки, обміну інформацією і технічними засобами боротьби з порушеннями в інформаційному просторі. Тому ми вважаємо доцільним здійснити аналіз відповідних і потенційних загроз інформаційної безпеки, а також боротьбу з цими загрозами, а саме – розширення масштабів міжнародної співпраці у сфері забезпечення безпеки інформаційних та комунікаційних мереж і систем [9, с. 46-50].

Для отримання максимальних переваг від здійснюваних ініціатив слід включати **принцип стійкості**, що сприятиме успішному вирішенню вищеперахованих проблем. Приватний сектор повинен брати участь у конкретних проєктах розвитку інформаційного суспільства на місцевому, регіональному та національному рівнях. Україна повинна культивувати партнерство між державним і приватним секторами для вирішення проблем інформаційного суспільства, забезпечення його національної безпеки та боротьби з кіберзлочинами. До 2030 р. відповідні фінансові установи та міжнародні організації повинні *розробити власні стратегії застосування ІКТ з метою стійкого розвитку, у тому числі до стійких схем виробництва і споживання, які повинні бути ефективним інструментом сприяння досягненню цілей, встановлених ООН у Декларації Тисячоліття. З цієї метою слід виробити низку заходів* щодо: 1) створення схем бізнес-інкубаторів; 2) надання венчурного капіталу на національному і міжнародному рівнях; 3) упровадження державних інвестиційних фондів, у тому числі для мікрофінансування малих, середніх та мікропідприємств; 4) реалізація стратегії залучення інвестицій; 5) проведення заходів на підтримку експорту програмного забезпечення; 6) підтримка мереж для науково-дослідних та конструкторських робіт та парків з програмного забезпечення [10, с. 266-278].

Інфраструктура є основою для досягнення цілей по охопленню всіх жителів планети цифровими технологіями, тобто надання універсального, стійкого, повсюдного і доступного у цілому відношеннях доступу до ІКТ для всіх для полегшення доступу до віддалених районів. Органи публічного управління та адміністрування повинні у рамках державної національної інформаційної політики виробляти у рамках національних електронних стратегій відповідну політику і стратегію забезпечення універсального доступу і визначити засоби їх реалізації. Для розвитку стійкості (сталості) інформаційного суспільства необхідно розвивати і укріплювати інфраструктуру національних, регіональних та міжнародних мереж широкосмислового зв'язку, включаючи супутникові та інші системи, для сприяння забезпечення пропускової здатності. Розвиток глобального інформаційного суспільства вимагає: 1) розширити доступ до орбітальних ресурсів, забезпечити глобальну гармонізацію використання

частот та глобальну стандартизацію систем; 2) заохочувати глобальні послуги високошвидкісного супутникового зв'язку для районів, що обслуговуються у недостатній мірі, зокрема у віддалених та малонаселених пунктах; 3) спонукати до розвитку інших систем, здатних забезпечити високоякісне підключення та розвиток інформаційного менеджменту [11, с. 208-217].

Існує потужний запобіжний засіб, який міг би зміцнити безпеку у всій системі. Якщо ціла мережа буде здатна захистити себе на рівні окремих її компонентів, вторгнення у мережу стає набагато складнішим. Це одна із спроб держав утримати певний рівень контролю над інформаційними потоками. Україна виступає за збереження різноманітності інформаційного суспільства, подальший розвиток наукових досліджень і підготовки кваліфікованих кадрів у сфері ІКТ; більш широке використання інтелектуального потенціалу України у глобальному розподілі праці через участь у міжнародних проєктах. Безперечно, що необхідна співпраця з міжнародними організаціями та інвесторами у сфері розвитку ІКТ у наступних пріоритетних напрямках: 1) розвиток сфери соціально-значущих інформаційних послуг, насамперед телемедицини та дистанційної освіти; 2) створення системи ІКТ, що покликана забезпечити рівні права і можливості для населення у віддалених, малонаселених районах; 3) використання високошвидкісних каналів зв'язку для національних науково-освітніх мереж; 4) широкого доступу населення до глобальних інформаційних ресурсів. Всі вище перераховані заходи сприяють формуванню концепції сталого розвитку інформаційного суспільства та виробленню його ідеології.

Література:

1. Власенко Ф. П. Віртуальна реальність як простір соціалізації індивіда / Ф. П. Власенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2014. – Вип. 56. – С. 208-217.
2. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики / О. С. Власюк. К.: НІСД, – 2016. – 528 с.
3. Воронкова В. Г., Соснін О. В. Формування інформаційного суспільства в Україні: виклик чи потреба часу? / В. Г. Воронкова, О. В. Соснін // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: ЗДІА, 2015. – № 60. – С. 13 – 24.
4. Воронкова В. Г., Нікітенко В. О. Сучасна геокультура як соціокультурний феномен культурної глобалізації / Гілея: науковий вісник: [зб. наук. пр.]. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2013. – Вип. 72. – С. 487 – 492.
5. Воронкова В. Г. Філософія розвитку сучасного суспільства: теоретико-методологічний контекст. Монографія / В. Г. Воронкова. – Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2012. – 262 с.
6. Кивлюк О. П. Освіта як культура інформаційного суспільства в контексті глобалізаційної реальності / О. П. Кивлюк // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2016. – випуск № 67. – С. 225 – 232.
7. Кивлюк О. П. Моделювання інформаційних процесів в контексті інформатизації суспільства / О. П. Кивлюк // Гілея: науковий вісник: [зб. наук. пр.]. – К.: Вид – во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2014. – Вип. 80. – С. 222 – 226.
8. Кивлюк О. П. Глобалізація та інформатизація освіти в предметному полі філософії освіти / О. П. Кивлюк // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – 2014. – Вип. 57. – С. 192–200.
9. Кириченко М. О. Інформатизація як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку / М. О. Кириченко // Scientific Journal «ScienceRise: Pedagogical Education». – № 1 (9) 2017. – с. 46–50.
10. Максименюк М. Ю., Нікітенко В. О. Інформаційно-комунікативне суспільство як різновид складної соціальної системи і взаємодії / М. Ю. Максименюк, В. О. Нікітенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид – во ЗДІА, 2016. – Випуск № 66. – С. 266 – 278.
11. Мельник В. В. Формування концепції інформаційного менеджменту: сутність, задачі, основні напрями розвитку /

В. В. Мельник // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2014. – Випуск № 56. – С. 208 – 217.

Анотація

Кириченко М. О. Проблеми сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації. – Стаття.

Мета статті – виявити проблеми нерівномірності сталого розвитку інформаційного суспільства, які у значній мірі знижують конкурентоспроможність країни на міжнародній арені, оскільки не відповідають добі Інтернету. Актуальність теми у тому, що стаття акумулює наукові засади сталого розвитку інформаційної цивілізації, яка є головною тенденцією розвитку сучасного світу. Великої актуальності набуває формування інформаційно-комунікативного соціуму, в основі якого спілкування і комунікація як головні проблеми сталого розвитку інформаційного суспільства. Розкрито, що ключова економічна, політична, культурна діяльність структурована навколо Інтернету та упровадження «знаннєвої» економіки. Методологія – метод інформаціоналізму, що допомагає глибоко проаналізувати проблеми інформаційного суспільства та Інтернет-економіки та проникнути у складні проблеми сталого розвитку інформаційного суспільства, вирішення яких необхідно для того, щоб підвищити конкурентоспроможність країни на міжнародній арені. Наукова новизна дослідження у тому, що сталий розвиток інформаційного суспільства майже не досліджений, тому що проблема сталості розглядається в основному відносно економіки сучасного українського суспільства, а не відносно інформаційного суспільства. Тому цей напрям майже не досліджений у вітчизняній філософській літературі. Результати дослідження – сформовано концепцію сталого розвитку інформаційного суспільства за доби глобалізації, її поняттєво-категоріальний апарат та напрями оптимізації сталого розвитку інформаційного суспільства.

Ключові слова: інформаційне суспільство, сталий розвиток, проблеми сталого розвитку, інформаційно-комунікативний соціум, глобалізація, нерівномірний розвиток, кіберзлочинність.

Аннотация

Кириченко Н. А. Проблемы устойчивого развития информационного общества в условиях глобализации. – Статья.

Цель статьи – выявить проблемы неравномерности устойчивого развития информационного общества, которые в значительной мере снижают конкурентоспособность страны на международной арене и не отвечают эпохе Интернета. Актуальность темы в том, что статья аккумулирует научные основания устойчивого развития информационной цивилизации, которая является главной тенденцией развития современного мира. Большую актуальность приобретает формирование информационно-коммуникационного социума, в основе которого общение и коммуникация как главные проблемы устойчивого развития информационного общества. Раскрыты причины того, что ключевая экономическая, политическая, культурная деятельность структурирована вокруг Интернета и внедрения «экономики знаний». Методология – метод информационализма, который помогает глубоко проанализировать проблемы информационного общества и Интернет-экономики и проникнуть в трудности устойчивого развития информационного общества, решение которых необходимо для того, чтобы повысить конкурентоспособность страны на международной арене. Научная новизна исследования в том, что устойчивое развитие информационного общества почти не исследовано, поэтому проблема устойчивости рассматривалась в основном относительно экономики современного украинского общества, а не относительно информационного общества. Поэтому это направление почти не исследовано в отечественной философской литературе. Результаты исследования – сформирована концепция устойчивого развития информационного общества в период глобализации, ее понятийно-категориальный аппарат и направления оптимизации устойчивого развития информационного общества.

Ключевые слова: информационное общество, устойчивое развитие, проблемы устойчивого развития, информационно-коммуникационный социум, глобализация, неравномерное развитие, киберпреступность.

Summary

Kyrychenko M. A. Problems of sustainable development of information society in globalization conditions. – Article.

The article aims at identifying the problems of the sustainable development of the information society, which greatly reduce the country's competitiveness on the international scene because they don't meet the requirements of the Internet age. The article covers the scientific foundations of sustainable development of the information civilization being the main trend in the development of the modern world. The formation of an information and communication society, which is based on communication as the main aspect of sustainable development of the information society, is gaining great importance. It has been shown that the key economic, political, and cultural activities are based on the Internet and the „knowledgeable” economy. Methodology is a method of informationalism that helps to

analyze the problems of the information society and the Internet economy as well as to solve the complex problems of the sustainable development of the information society to increase the competitiveness of the country on the international scene. Due to the fact that the sustainable development of the information society has been poorly reflected in the Ukrainian philosophical literature and wrongly considered in the context of the economy of modern Ukrainian society rather than in the context of the information society, the author takes a novel approach to studying the sustainable development of the information society. The results of the study include the formulation of the concept, categories and ways of optimization of the sustainable development of the information society in the age of globalization.

Key words: information society, sustainable development, problems of sustainable development, information and communication society, globalization, uneven development, cyber-crime.

УДК 316.774

ІНФОРМАЦІЙНО-СЕМІОТИЧНІ ВИМІРИ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ГОЛОВНОГО ТРЕНДУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

© М.О. Кириченко

Семіотика постає необхідною характеристикою інформації, яка пронизує інформаційне суспільство. Представлено мету і цілі концепції інформаційно-семіотичних вимірів інформації як головного модусу і тренду інформаційного суспільства. Проаналізовано поняттєво-категорійний апарат розвитку інформаційно-семіотичних вимірів інформації як головного модусу і тренду інформаційного суспільства та розкрито сутність інформаційно-семіотичних вимірів інформації. Проаналізовано проблеми інформаційно-семіотичних вимірів інформації як головного модусу інформаційного суспільства та знакові механізми, призначення яких експлікувати і раціонально висвітлювати інформацію, що в них закладена. Термін «семіотика» (semiotics) – синонім семіології, яка визначає дослідження знаків, користується деяким впливом у тих сферах філософії, які мають справу з комунікаціями в інформаційному суспільстві, так як мета семіотики – розробка методу аналізу повідомлень, як вербальних, так і невербальних.

Ключові слова: інформація, семіотика, інформаційне суспільство, інформаційно-семіотичні виміри, модус, тренд

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

В основі інформаційно-семіотичних вимірів інформації як головного мегатренду інформаційного суспільства – *семіотика як теорія про знаки і знакосистеми*, які використовуються у комунікаційних цілях. Інформація включає в себе певний смисл, закодований знаками, у контексті якої кожна система знаків визначається певним модусом і включає певне значення або смисл. Семіотика (грец. semeion - знак) – вивчає виробництво, будову і функціонування різних знакових систем, що зберігають і передають інформацію. Семіотика відіграє у соціогуманітарному дискурсі помітну роль, так як будь-які культурні феномени неминуче закріплені у знаках і представляють собою знакові механізми, призначення яких експлікувати і раціонально висвітлювати інформацію, що в них закладена [1, с. 16].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спираються автори

Межі семіотики є надзвичайно рухомими і вони об'єднують різноманітні підходи. Прийнято виділяти: 1) логіко-математичну семіотику, так звану «металогіку», яка вивчає метатеоретичними засобами властивості логічних і математичних систем, штучно формалізованих мов, і представлена у дослідженнях Рассела, Д. Гільберта, К. Геделя, А. Черча, Карнапа; 2) гуманітарну семіотику (семіотика мови і літератури). На відміну від інших соціогуманітарних дисциплін, семіотику цікавить не пошук значення, а спосіб означення змісту, втіленого у форму. Семіотика спирається на поняття знаку як матеріально-ідеального утворення, репрезентованого смислом, що має метою

передачу ролі посередника у культурі. У своїй сукупності знаки утворюють мову, яка в семіотичній теорії, з однієї сторони, виступає як інтерпретатор всіх систем (Е. Бенвеніст), але у той же час виступає «приватним випадком семіотичної функції» (Піаже). Виявлення значення, закодованого у знаковому повідомленні, здійснюється шляхом декодування, у контексті якого код означає спосіб упорядкування знаків у певну систему, завдяки чому виконується комунікативна функція мови. Як наукова теорія, семіотика почала розвиватися у кінці XIX- на початку XX ст., проте її корені стали виникати в ученнях логіки Аристотеля, Філона Олександрійського, стоїків та теорії семантики, класифікації знаків Августина Блаженного, логічних вченнях схоластики, Секст-Емпірика з його класифікацією знаків, розуміння знаку як геометричної схеми процесу. Поняття «знак» використовується у філософії Гоббса, Локка, логіко-математичних вченнях Лейбніца, дослідженнях Потебні, Гумбольта. Основні принципи «науки про знаки» були сформульовані Пірсом, який намагався створити науку логіку, яка пояснює процес набуття наукових знань, що репрезентують реальність. Він виділив параметри семіотичного функціонування – репрезентант, інтерпретант, референт (тріадична природа знаку) і дав першу класифікацію знаків (іконічний знак-індекс-символ), дослідив процес функціонування знаку – *семіозис*. Якщо Пірс розвивав логічну систему знаку, то лінгвістична школа розвивалася у працях Соссюра, що мислив семіологію як науку, яка вивчає життя знаків в суспільстві (в яку лінгвістика повинна була увійти як складова частина). Семіотика культури також досліджує культуру як ієрархію знакових систем, що мають свою логіку розвитку (початок поклала Московсько-Тартуська школа). Кожна епоха характеризується своїм семіотичним стилем, своїми способами інтерпретації текстів, у результаті чого композиція і кореляція окремих семіотичних систем визначають тип культури (Барт, Дерріда, А.-Ж.Греймас, Кристева, Еко, П.Пазоліні, П.Паві, Лакан, Піаже).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Проблемна ситуація

Семіотика - це наука про знаки і знакові системи, в контексті якої всі інформаційні процеси (збереження і обробка інформації) використовують знак як мінімальну структурну одиницю, а знакові системи – у якості елементарних баз даних. Семіотика визначається як «археологія думки», яка вивчає текст в застиглому вигляді і намагається знайти в тексті різні знаки (символи), які допомогли б збагнути текст в інформаційному суспільстві [2, с.134-152].

Мета наукового дослідження – концептуалізація інформаційно-семіотичних вимірів інформації як головного модусу і тренду інформаційного суспільства. Метою даного дослідження є обґрунтування семіотичного підходу до аналізу інформаційного суспільства, проблем формування інформаційної культури особистості засобами інформаційного впливу з опорою на семіотичні закономірності.

Дана мета реалізується в наступних задачах:

Інформаційно-семіотичні виміри інформації як головного тренду інформаційного суспільства

- сформулювати мету і цілі концепції інформаційно-семіотичних вимірів інформації як головного модусу інформаційного суспільства;
- проаналізувати поняттєво-категорійний апарат концепції розвитку інформаційно-семіотичних вимірів інформації як головного модусу інформаційного суспільства;
- розкрити сутність інформаційно-семіотичних вимірів інформації як головного модусу інформаційного суспільства;
- розкрити цілі отримання інформації – пізнавальні, соціально-поведінкові, художньо-естетичні, ігрові, управлінські;
- виявити проблеми інформаційно-семіотичних вимірів інформації як головного модусу інформаційного суспільства.

У якості гіпотези дослідження виступають припущення: по-перше, про можливість семіотичного підходу до аналізу інформаційного суспільства, який би був одночасно методологічним і онтологічними регулятивом його діяльності; по-друге, що комп'ютеризація здатна упорядкувати письмову і мовленнєву стихію, гармонізувати знаково-символічну систему сучасного суспільства і освіти. Онтологізація семіотичного підходу з неминучістю приводить до натуралізації об'єкта дослідження, а ним стає уявлення про семіосферу, введена у роботах Ю. Лотмана.

Обговорення проблеми

Термін «семіотика» використовується у значенні «знакова система», яка функціонує як модельована система, за допомогою якої породжується актуальна інформація про світ чи його фрагмент. *Основні принципи семіотичного методу наукового пізнання:* 1) принцип предметності (всі висновки і гіпотези, що витікають з аналізу, відносяться не до самого знаку, а до об'єкту аналізу); 2) принцип однозначності (заперечення щодо застосування одного й того ж знаку до подібних предметів і ситуацій); 3) принцип взаємодоповнюваності (можливість заміни одного знаку іншим на основі смислової тотожності).

Наша задача - проаналізувати поняттєво-категорійний апарат концепції розвитку інформаційно-семіотичних вимірів інформації як головного модусу інформаційного суспільства. Вона включає: дані, символи, знаки, повідомлення, знання, інформацію. Відмітимо, що суть інформації, яка трансформується у знання, є прямим наслідком потреб людини, щоб ефективно діяти в оточуючому світі. При цьому людина повинна мати достовірні знання про предмети і явища, процеси і об'єкти, з якими вона взаємодіє, тобто, чим більше інформації, тим більше знань має людина про себе і оточуючий світ. Чим більше інформації, тим більше знань і тим краще уявлення, тим успішніше буде діяти людина у зв'язку з діями, пов'язаними з цими об'єктами. Знання доцільно розділити на стратегічні, які можуть бути корисними в майбутньому, і тактичними, що відображають специфіку ситуації, що склалася в інформаційному суспільстві [3, с.487-492].

Символ – (від грец. **simbolon**) – знак, ознака, у самому загальному вигляді поняття, що фіксує здатність матеріальних речей, подій, а також

чуттєвих образів виражати ідеальний зміст, що відмінний від безпосереднього, чуттєво-тілесного буття. Загальновизнаного поняття «символ» у філософській літературі поки що не вироблено. У XX столітті спроба створення цілісної філософської теорії символу була прийнята Касіером у «Філософії символічних форм», де був представлений феноменологічний аналіз різних культурно-символічних міфів (міфу, мови, науки) як форм зовнішньої маніфестації і самопізнання людського духу. Цікаве трактування символу подано у рамках психоаналізу, в контексті якого символ розглядається не як атрибут свідомої діяльності людини, а навпаки, як єдина опосередкована можливість виявлення несвідомих начал в індивідуальній психіці та культурі. Цікавими у цьому зв'язку є ідеї Юнга, який постулює наявність унікальних образів-символів (архетипів) колективного несвідомого. Ряд важливих результатів, що стосуються природи символічних здібностей людини, були отримані школою французького структуралізму. Її голова Леві-Стросс виявив наявність елементів ізоморфізму між природними, соціальними і ментально-символічними структурами. Йому належить концепція існування особливої несвідомої логіки архаїчного мислення (логіки бріколажу), що базується на символічному відображенні і осмисленні реальності. Глибока розробка логіко-семантичних проблем символу і символізації (переважно на матеріалі природних і штучних мов) була розроблена школою неопозитивізму (роботами Рассела, Вітгенштейна, Поппера) і багаточисленними напрямками аналітичної філософії. Специфічні риси символічної реальності людини у сфері гуманітарного знання простежено філософською герменевтикою, перш за все визначним її філософом – Гадамером.

Семіотика інформації може функціонувати і не в знаковій формі, проте знакова структура інформативна, а це означає, що інформація детермінує новий аспект бачення семіотичних моделей. Однією з серйозних теоретичних проблем семіотики є неминучий факт. Знак - це те, що досліджується, і те, що одночасно є частиною пізнавального апарату. Семіотика не в змозі об'єктувати процес пізнання, а скоріше, у її напрямку формується зворотний процес: можлива (змодельована) знакова ситуація не має форми гіпотези. Те, що можливе, те й реальне, тому модель може створюватися, щоб віднайти у реальності саму себе. Інформаційні процеси, маючи у деяких формах типологічну тотожність з процесами семіозису, у той же час за рахунок своєї інакшовості здатні привнести в семіотику критерії об'єктивного розмежування можливого і реального [4, с. 7-13].

Достатньо привести **визначення семіотики як науки про знаки**, однак її швидкий розвиток з початку 70-х рр. XX ст. привів до значеного розширення предмета: у теперішній час семіотика досліджує процеси людської діяльності, пов'язані з породженням знаків (семіозисом) та їх використанням в інформаційному суспільстві. Так як людина знаходиться у постійному і безперервному виробництві і споживанні знаків, то предметом семіотики є **культура** у самих різноманітних аспектах її існування. На думку сучасних дослідників (У. Еко), семіотика готова до розділення її на цілий ряд дисциплін,

---

Інформаційно-семіотичні виміри інформації як головного тренду інформаційного суспільства

зокрема, на *теорію знакових систем* (власне семіотику) і *семіологію* – науку, що вивчає функціонування знаків в інформаційному суспільстві [5, с.7-13].

Становлення ще однієї нової науки - **інформаціології** відбувається з утвердженням інформації у якості глобального феномена високорозвинутого інформаційного суспільства. Уявлення про місце інформації в описі світу постійно поглиблюється і сьогодні передача інформації мислиться як фундаментальна властивість матерії. Хоча у кожного підходу є свої задачі, насущною потребою нам бачиться не обґрунтування універсальності предмету, а спроба побачити закономірні зв'язки між генезою інформації та її функціонуванням, що дозволяє у подальшому мотивувати предмет нової науки з точки зору її цілісності. Евристичний потенціал семіотики у повній мірі відповідає поставленій задачі. Семіотика за короткий час вже пройшла у своєму розвитку декілька визначних етапів – від розробки методологічних схем до визнання семіотичних схем у якості об'єктивної реальності і до використання семіотичних концепцій іншими науками з метою легітимації власних перспектив розвитку [5].

Тому аналіз поняття «інформація» з точки зору смислового змісту повідомлення і отримання людиною нових знань **властива семіотичному підходові (чи семантиці)**, при якій досліджуються відносини повідомлення до тих свідчень чи знань, які вони виражають. У даному випадку розглядаються знакові системи як засоби вираження певного смислу, встановлюються залежності між структурою знакосполучень та їх здатністю створювати осмислені тексти. Розрізняють *логічну семантику* як розділ логіки, присвячений вивченню значень понять і суджень, а також їх формальних аналогів- виражень різних формальних систем, і *структурну семантику* як розділ структурованої лінгвістики, присвячений опису смислу мовленнєвих виражень та операцій з ними.

У сучасному інформаційному суспільстві широко застосовується **семантичний аналіз**, що охоплює сукупність операцій, які слугують для представлення смислу тексту на природній мові та у вигляді запису на формалізованій (смиловій) мові. При цьому моделюється процес розуміння тексту людиною. Адекватне моделювання (повнота і точність перекладу з природньої мови на семантичну) залежить від можливостей семантичної мови, розробки правил перекладу, точності співвіднесення одиниць природньої мови з одиницями семантичної. Семантичний аналіз є одним із етапів автоматичного перекладу, у процесі якого семантична мова виступає у ролі мови-посередника. Різновидом семантичного аналізу є індексування в інформаційно-пошукових системах, тобто уявлення про зміст документів і запитів у термінах інформаційних мов [6].

На відміну від семантики **синтаксичний підхід** (чи синтактика) направлений на дослідження знакових систем з точки зору їх синтаксису, безвідносно до яких би то не було інтерпретацій чи проблем, пов'язаних із сприйняттям знакових систем як засобів спілкування та повідомлення. Предметом аналізу у даному випадку є : частота повідомлення символів, тобто

знаків коду, зв'язків між ними, порядок слідування, їх структурна організація, правила побудови і перетворення висловлювань, за допомогою яких можуть формуватися повідомлення. В синтактиці повідомлення розглядаються як символи, абстраговані від змісту, смислу, а також їх практичної цінності для отримувача. Синтактиці на природній мові відповідає синтаксис.

Третій аспект поняття «інформація» в інформаційному суспільстві розглядається з точки зору **прагматичного підходу (чи прагматики)** і пов'язаний з дослідженням відношення отриманих свідчень безпосередньо до адресата. При цьому враховуються такі характеристики свідчень, як важливість, корисність, цінність, актуальність, що є важливими на шляху формування «суспільства знань» [7].

Приведені вище аналітичні підходи є предметом досліджень теорії знаків (семіотика), у якій знакові системи вивчаються на трьох основних рівнях: синтаксичному, семантичному та прагматичному. Інформативність повідомлень може оцінюватися на кожному з трьох основних рівнів семіотики. Сьогодні найбільш глибоко розроблена проблема синтаксичної оцінки інформації. Проблема аналізу інформації на рівні семантичного підходу достатньо складна і знаходиться на стадії методологічної розробки. При цьому слід відмітити, що достатньо універсальних та ефективних математичних засобів оцінки семантичної інформації ще не отримано. Дослідження прагматичного аспекту інформації у зв'язку з відсутністю загальнонаукової теорії корисності чи цінності інформації в умовах інформаційного суспільства знаходяться на початковому етапі [8].

Згідно з нашими завданнями слід розкрити сутність інформаційно-семіотичних вимірів інформації як головного модусу і тренду інформаційного суспільства. Виходячи з вищесказаного, надамо визначення поняття «інформація», що включає свідчення (повідомлення, дані) незалежно від форми їх представлення про особи, предмети, факти, події, явища і процеси, що несуть нові знання, і є об'єктом отримання, переробки чи перетворення, збереження чи передачі за допомогою знаків, символів, умовних сигналів, технічних засобів. На нашу думку, поняття «інформація» слід уявляти з врахуванням динамічних властивостей, що розглядаються у моменти передачі інформації та її сприйняття. Наука, що вивчає кількісні та інші закономірності, пов'язані з отриманням, передачею, збереженням і обробкою інформації, називається **теорією інформації** (іноді теорією повідомлень). Згідно з даним визначенням, теорія інформації – це розділ кібернетики, у якому математичними методами вивчаються способи виміру кількості інформації, яка включена у будь-яких повідомленнях, а також способи передачі, збереження і класифікації інформації [8].

Існують різні погляди на співвідношення понять «інформація», «свідчення», «дані» і «знання». В одному випадку стверджується, що знання – це організована, тобто осмислена, проаналізована, перероблена, узагальнена і класифікована інформація. В іншому випадку – інформація і знання розглядаються як синоніми, проте між знаннями та інформацією існує серйозна

Інформаційно-семіотичні виміри інформації як головного тренду інформаційного суспільства

відмінність. Володіння інформацією нерівнозначне володінню знаннями, тому що знання завжди пов'язане з суб'єктом, який пізнає. Знання – продукт, який відображає будь-яку реальність в людській інтерпретації, тобто з оцінками і відношеннями до конкретного носія знання. Інформація є джерелом знання, інформація стає знанням у процесі вторинної сигніфікації. Дані також є джерелом інформації, інформація є джерелом знання. Інформація – це дані, що супроводжуються смисловим навантаженням, «інформація є дані, які були організовані і передані». Слід погодитися з тим, що інформація – це осмислені дані, а знання – це осмислена інформація. Справа в тому, що не будь-яка інформація є знанням, у той час як будь-яке знання перебуває у полі інформації. Інформація повинна перетворитися у знання, що власне і є основою гносеологічної функції науки.

Для нас важливим є розкриття цілей отримання інформації як головного модусу і тренду інформаційного суспільства – пізнавальні, соціально-поведінкові, художньо-естетичні, ігрові, управлінські, що виступають як фактор суспільних перетворень в Україні [9; 10].

У результаті виховання і освіти людина отримує певний запас (чи багаж) стратегічних знань: і чим різноманітнішими будуть ці знання, тим ефективніше людина зможе будувати свою поведінку, тим ширшою буде практична і теоретична спеціалізація людини, що пов'язане з пізнавальними цілями.

Соціально-поведінкові цілі отримання інформації проявляються у повсякденній діяльності людини у побуті, її спілкуванні з іншими людьми, з оточуючою природою, у поведінці в соціумі, в тих ситуаціях, де частіше всього вимагаються оперативні чи тактичні знання, що формуються на даний момент. Здібності до сприйняття і переробки інформації у таких ситуаціях залежать в основному від генетично унаслідкованих властивостей, моральних принципів поведінки і суми накопичених знань у результаті виховання і освіти, - відмічає О. Кивлюк [12; 13; 14; 15].

Цілі художньо-естетичного порядку пов'язані з постійним устремлінням людини до духовного збагачення, отримання за допомогою культури і мистецтва (літератури, театру, живопису) знань інтелектуального порядку, що викликають емоційні переживання. Ще у XVIII ст. А.Баумгартен запропонував нове поняття «наука про чуттєве знання», як нижчу теорію пізнання, обумовленого розвитком суспільно-історичної практики відображення і відтворення дійсності у мисленні, для чого був введений термін «естетика». Остання вивчає сферу естетичного як специфічного виявлення ціннісного відношення між людиною і світом і сферу художньої діяльності людини, в результаті чого формуються знання про духовні цінності людини і оточуючий світ, причому це відбувається аналогічно процесам отримання інформації і в інших сферах – техніці, економіці тощо [11].

Ігрові цілі отримання інформації направлені на прийняття оптимальних рішень учасниками гри, які переслідують у процесі гри протилежні інтереси, що представляє собою конфліктну ситуацію. Інформація дозволяє максимізувати ймовірність досягнення благоприємного результату гри за

рахунок обґрунтованого вирішення конфлікту на основі отриманих знань про ймовірні дії супротивника. Конфліктні ситуації характеризуються наявністю невідомих факторів і планів протидіючих сторін, відсутністю інформації про те, що створює труднощі безпосереднього аналізу таких ситуацій, необхідність чого визначається самою метою гри. Гра як спосіб нетривіального отримання інформації має велике значення у вихованні, навчанні та розвитку як для дітей, так і дорослих, та окремих контрагентів спеціалістів, а також при набутті ними знань, що забезпечують психологічну та інтелектуальну підготовку до майбутніх життєвих ситуацій [12].

Управлінські цілі в умовах інформаційного суспільства - забезпечують збереження і підтримки режиму діяльності за рахунок отримання певної інформації в певному інформаційно-комунікативному середовищі. Інформаційно-комунікативне середовище інформаційного суспільства – це система комунікацій, організована на основі збереження, передачі, обробки масивів інформації (комунікативна функція), а також задоволення інформаційно-комунікативних потреб. Звідси необхідність аналізу інформаційно-комунікативної системи інформаційного суспільства не тільки як техніко-технологічного, але й соціокультурного феномена.

Список використаних джерел

1. Блюмин А. М., Феоктистов Н. А. Мировые информационные ресурсы: Учебное пособие / А. М. Блюмин, Н. А. Феоктистов. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашкови и К», 2015. – 384 с.
1. Воронкова В. Г. Формирование нового мировоззрения, нового человека, нового общества будущего: [Монография] / В. Г. Воронкова / Кого и как воспитывать в подрастающих поколениях // Под ред. О. А. Базалука. – К.: Издательский дом «Скиф». – 2012. – Т.2. – С.134-152.
2. Воронкова В. Г. Формування інформаційного суспільства в Україні: виклик чи потреба часу? / О. В. Соснін // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць. – Запоріжжя: ЗДІА, 2015. – № 60.- С.13-24.
3. Воронкова В. Г. Сучасна геокультура як соціокультурний феномен культурної глобалізації / В. О. Нікітенко // Гілея: науковий вісник: [зб. наук.пр.].- К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2013.- Вип.72.- С. 487-492.
4. Дзьобань О. Інформаційне суспільство як мережево-комунікативний простір управління / О. Соснін // Віче. - 2015. - № 10. - С. 7-13.
5. Дубов Д. В. Широкозмуговий доступ до мережі Інтернет як важлива передумова інноваційного розвитку України: аналіт. Доп. / Д. В. Дубова, М. А. Ожеван. - К.: НІСМД, 2013. – 108 с.
6. Згуровский М. Путь к обществу, основанному на знаниях. – режим доступа: <http://www.zn.ua/3000/3300/52340>
7. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості: аналіт. доп. / Д. В. Дубов, О. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк. – К. : НІСД, 2010. – 64 с.
8. Інформаційні технології як фактор суспільних перетворень в Україні: зб. аналіт. доп. / М. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк, Т. О. Ісакова; за заг. ред. Д. В. Дубова. – К. : НІСД, 2011. – 96 с. Електронна версія: <http://www.niss.gov.ua>. - Дата доступу: сер. 2016. – Назва з екрана

9. Козловець М. А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації: [Монографія] / М. А. Козловець. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 558 с.
10. Кремень В. Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації. Навч. посіб. / Кремень В., Ткаченко В. – К.: Видавничий центр «Друк», 1998. – 622 с.
11. Соснін О. В., Воронкова В. Г., Ажасжа М. А. Інвестиції в людський капітал в умовах глобальної трансформації: Навчальний посібник. – Львів: «Магнолія: 2006», - 2011. – 610 с.
12. Кивлюк О. П. Деякі психолого-педагогічні питання вивчення інформатики в молодших класах / О. П. Кивлюк // Комп'ютер у школі та сім'ї. – Київ : Інститут педагогіки НАПН України. 2000. - №2. – С. 38–41.
13. Кивлюк О. П. Можливості пропедевтики основ інформатики в початковій школі / О. П. Кивлюк // Комп'ютер у школі та сім'ї. – Київ : Інститут педагогіки НАПН України. - 2001. – №5. – С. 33–34.
14. Кивлюк О. П. Аналіз наукових досліджень з проблематики пропедевтики інформатики в початковій школі / О. П. Кивлюк // Інформатика та інформаційні технології. – Київ: Вид-во «Освіта України». 2006. – №6. – С. 69–72.
15. Кивлюк О. П. Формування елементів комп'ютерної грамотності молодших школярів : дис. ... кандидата педагогічних наук : 13.00.09 (теорія навчання) / Кивлюк Ольга Петрівна. – Київ, 2017. – 210 с.

REFERENCES

1. Blûmin A. M., Feoktistov N. A. *Mirovye informacionnye resources: Učebnoe book* / A.M. Blûmin, N.A.. Feoktistov. – 3 rd ed., pererab. s ext. – M. : Izdatel'sko-torgovaâ korporaciâ «Daškovi s K, 2015. - 384 p.
2. Voronkova V. G. *Formirovanie new mirovozzreniâ, new rights, new society of the future: [Monografiâ]* / V. G. Voronkova / *Who and as vospityvat' in podрастаûših pokoleniâh* // edited. O. A. Bazaluka. – Kyiv : Izdatel'skij DOM "Skif'." is 2012. – T. 2. - P. 134-152.
3. Voronkova V. G., Sosnin A.V. *Formation of information society in Ukraine: challenge or need time?* / *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy: scientific papers.* – Zaporizhzhya : ZDIA, 2015. - Issue 60. - Pp. 13-24.
4. Voronkova V. G., Nikitenko V.O. *Modern geokul'tura as a sociocultural phenomenon of cultural globalization / Gileâ: scientific Bulletin: [GS Sciences etc.].* -K.: Publishing House of SCIENCE LLC NVP ", "BELIEVE ", 2013.- Issue 72.- P. 487-492.
5. Dz'oban' S. *Information society as a network-communicative space management* / O. Dz'oban', A. Sosnin // *Veche.* -2015. No. 10. – P. 7-13.
6. Dubov D. V. *Broadband access to the Internet as an important precondition for innovation development of Ukraine : analit. Ext.* / D.. Dubov, M. A. Oževan. -K.: NISMD, 2013. - 108 s.
7. Zgurovsky M. *Way k obšestvu, osnovannomu on znaniâh.* – Access mode: <http://www.zn.ua/3000/3300/52340>
8. *Information society in Ukraine : global challenges and national capabilities: analit. Ext.* / D. V. Dubov, O. A. Oževan, S. L. Hnatiuk. – K. : NISS, 2010. - 64 s.
9. *Information technology as a factor of social transformation in Ukraine: singles. analit. Ext.* / M. A. Oževan, S. L. Hnatiuk, T. A. Isakova; for the floor. Ed. D. V. Dubova.. – K. : NISS, 2011. – 96 s. electronic version: <http://www.niss.gov.ua>. Date of access: Sir. 2016 – screen Name
10. Kozlovec' M. A. *Phenomenon of national identity: challenges of globalization: [Monograph]* / M.A.Kozlovec'. – Zhytomyr : Publishing House WAITING for them. Franko, 2009. – 558 s.

11. Kremen V. *Ukraine: the way to self. Problems of social transformation. Textbook. guidances.* / V. Kremen, V. Tkachenko – K. : Publishing Center print, 1998. – 622 s.
12. Sosnin O. V., Voronkova V. G., Ažaza M. A. *Investment in human capital in terms of global transformation: tutorial-Lviv: Magnolia: 2006. -2011. - 610 s.*
13. Kyvliuk O. P. *Some psychological and pedagogical questions study computer science in junior* /O. P. Kyvliuk // *Computer in the school and family.* – Kiev : Institute of Pedagogics of Ukraine. 2000.- № 2. Pp. 38-41.
14. Kyvliuk O. P. *Capabilities of basics of computer science in elementary school* / O. P. Kyvliuk / *Computer in the school and family.* – Kiev: Institute of Pedagogics of Ukraine. -2001. – №5. Pp. 33-34.
15. Kyvliuk O. P. *Analysis of the scientific research on the problems of Informatics in elementary school* / O. P. Kyvliuk // *Informatics and information technologies.* – Kiev: Publ. "Education of Ukraine". 2006 – № 6. - Pp. 69-72.
16. Kyvliuk O. P. *The formation elements of computer platform savvy junior high school students: DIS. ... the candidate of pedagogical sciences: 13.00.09 (learning theory)* / Olga Kyvliuk. – Kyiv, 2017. – 210 s.

КИРИЧЕНКО Н. А. - доктор философии, профессор кафедры государственной службы и менеджмента образования, член-корреспондент Академии наук высшей школы Украины, Первый проректор – проектор с научно-педагогической и учебной работы, «Университет менеджмента образования» Национальной академии педагогических наук Украины (Киев, Украина) E-mail: kmumo@i.ua

ИНФОРМАЦИОННО-СЕМИОТИЧЕСКИЕ ИЗМЕРЕНИЯ ИНФОРМАЦИИ КАК ГЛАВНОГО ТРЕНДА ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

Семиотика предстает необходимой характеристикой информации, которая пронизывает информационное общество. Представлены цели и задачи концепции информационно-семиотических измерений информации как главного модуса и тренда информационного общества. Проанализирован понятийно-категориальный аппарат развития информационно-семиотических измерений информации как главного тренда информационного общества и раскрыта сущность информационно-семиотических измерений информации. Проанализированы проблемы информационно-семиотических измерений информации как главного модуса информационного общества и знаковые механизмы, назначение которых эксплицировать и рационально высвечивать информацию, которая в них заложена. Термин «семиотика» (semiotics) – синоним семиологии, которая определяет исследование знаков, пользуется некоторым влиянием в тех сферах философии, которые имеют дело с коммуникациями в информационном обществе, так как цель семиотики – разработка метода анализа сообщений, как вербальных, так невербальных.

Ключевые слова: информация, семиотика, информационное общество, информационно-семиотические измерения, модус, тренд

KYRYCHENKO, MYKOLA - Doctor of Philosophy, Professor, State Higher Educational Institution «University of Educational Management» of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Kiev, Ukraine)E-mail: kmumo@i.ua

INFORMATION AND SEMIOTIC INFORMATION MEASUREMENTS AS THE MAIN MODUS AND THE TREND OF INFORMATION SOCIETY

Інформаційно-семіотичні виміри інформації як головного тренду інформаційного суспільства

Semiotics appears as necessary characteristic of information that permeates into the information society. The purpose and goals of the concept of information and semiotic information measurements as the main modus and the trend of information society are presented. Analysed notion apparatus of the development of information and semiotic information measurements as the main modus and the trend of information society and essence of information-semiötičnih dimensions of information is analysed. Analyzed the problems of information and semiotic information measurements as the main modus information society and significant mechanisms, the purpose of which explicate and rationally cover information that they laid are analysed. The term "semiotics" is a synonym of semiologyï, which defines the study of signs, enjoys some influence in areas of philosophy, dealing with communications in the information society, Since the purpose of semiotics is the development of a method of analysis of messages, as verbal and nonverbal.

Keywords: information, semiotics, information society, information and semiotic dimensions, modus, trend

ІНФОРМАЦІОНАЛІЗМ ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ
ІДЕОЛОГІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

© Кириченко М. О.

В статті надається концептуалізація інформаціоналізму як складової компоненти, головного модусу і тренду інформаційного суспільства. Метою даного дослідження є обґрунтування інформаціоналізму як методологічної засади інформаційного суспільства, проблем формування інформаційної культури особистості засобами інформаційного впливу з опорою на закономірності становлення і розвитку інформаційного суспільства. Задачі дослідження - проаналізувати складові компоненти ідеології інформаційного суспільства, зокрема інформаціоналізм та мережеву ідеологію, стираючись на твори М. Кастельса. Виявлено основні характеристики інформаціоналізму та його використання для аналізу інформаційного суспільства. Методологія – метод інформаціоналізму, який дав змогу розкрити складові ідеології інформаціоналізму. Висновок – формування ідеології інформаційного суспільства дасть змогу Україні вийти на рівень високорозвинутих і конкурентоспроможних держав.

Ключові слова: інформаціоналізм, ідеологія інформаційного суспільства, інформаційний вплив, інформаційний спосіб виробництва

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Актуальність дослідження інформаціоналізму як складової формування ідеології інформаційного суспільства (згідно з М.Кастельсом) має безперечну актуальність, так як в сучасних умовах в значній мірі відбувається вплив інформаційно-комунікативних технологій та Інтернет на цінності ідеології мережево-онлайнного суспільства та формування нетократії у дискурсивному просторі інформаційного простору. Тема інформаціоналізму є надзвичайно актуальною в контексті викликів, що постають перед українським суспільством в цілому, тому більшість дослідників відмічає суперечливість наслідків впливу інформатизації на всі процеси суспільного життя в епоху глобалізації. Актуальність дослідження можна виокремити як загальну ідею інформаціоналізму, що полягає у тому, що це організована форма суспільства, яка все більше розробляє систему своїх взаємовідносин у мережевому соціумі, замінюючи пряме спілкування суб'єктів і об'єктів спілкування з соціальними мережами. Особистісна соціально-мережева комунікація має підтримку серед цифрових технологій. Їх об'єднання формує основний режим організації комунікацій і найбільш важливі структури сучасного суспільства [6, с. 207]. Отже, об'єктом дослідження можна вважати саме ідеологію інформаціоналізму, а предметом – значний вплив цього явища на формування сучасних принципів інформаційного суспільства. При розгляді даного питання використову-

вався інформаціологічний та синергетичний методи дослідження.

В статті розглядаються складові компоненти ідеології інформаційного суспільства, зокрема такі, як інформаціоналізм та мережева ідеологія, завдяки яким сформувалися передові країни, проаналізовані М. Кастельсом і віднесені до рівня розвитку суспільств, що названі «інформаційним капіталізмом». Інформаціоналізм набуває особливого значення, так як особистість сьогодні формується у штучно створеному середовищі, що створює її розірваний і нецілісний образ, так як «інформаційний капіталізм» згубно діє в інформаційному суспільстві, часто девальвуються гуманістичні цінності інформаційної ідеології та світогляду особистості та універсалії гуманістичної культури. Людина, яка втрачає такі цінності ідеологічного виміру, як духовність, гуманізм, людяність втрачає свою природу, а соціум перетворюється на протилежний – віртуальний світ. Цьому сприяє і антропологічна криза, яка привела до втрати віри людини в майбутнє, так як мережева ідеологія сприяє формуванню «одновимірної людини», культивуванню масового суспільства, можливості управляти свідомістю людини в результаті інформаційного та технологічного управління [7, с. 123-127].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спираються автори

М. Кастельс вивчає виникнення нового інформаційного соціуму, що відбувся в інформаційно-комунікативних технологіях (телебачення, комп'ютери). Ця революція привела до «інформаційного капіталізму». Крім того,

виникали інформаційні суспільства і в інших країнах, виникнення інформаційних суспільств базується на інформаціоналізмі (термін М. Кастельса), на інформаційному способі виробництва, що культивує потребу у якісній інтелектуальній праці, що детермінується знаннями та інформацією (8, с.52-79). Проблематика інформаціоналізму розглядається у роботах таких теоретиків, як В.Воронкової, М. Кастельса, А. Лазаревича, А. Дзьобань, О.Сосніна. У роботі «Мережеве суспільство» Яна ван Дейка розглядається, яким інформаційне суспільство є і яким буде у майбутньому. Перший висновок, що зробив автор у своїй книзі, це – те, що сучасне суспільство поступово еволюціонує у мережеве. Це означає, що інтернет поступово інтегрує міжособистісні, організаційні та масові комунікації, до яких звикнуть усі верстви населення і зможуть використати цей ресурс у економічних, політичних і культурних інтересах [9, с.215]. Інтелектуальну ідею походження можна простежити у роботах соціальних теоретиків, таких як Георг Сімел, який аналізував ефект модернізованого та індустріального капіталізму у складній єдності з об'єднанням, організацією, виробленням і досвідом. Концепція інформаціонального суспільства впроваджена у багатьох сучасних цифрових технологіях. Це демонструє ідеї соціальних змін у відношенні того, що люди можуть спілкуватися, не зважаючи на час [10, с.306].

Мета наукового дослідження – концептуалізація інформаціоналізму як складової компоненти, головного модусу і тренду інформаційного суспільства. Метою даного дослідження є обґрунтування інформаціоналізму як методологічної засади інформаційного суспільства, формування інформаційної культури особистості засобами інформаційного впливу з опорою на закономірності становлення і розвитку інформаційного суспільства.

Дана мета реалізується в наступних задачах:

- проаналізувати складні процеси розвитку ідеології інформаційного суспільства, як інформаціоналізм та мережева ідеологія, що розвиваються в умовах глобалізації та розвитку складних взаємозв'язків між країнами, економіками, культурами;

- спираючись на твори М. Кастельса, проаналізувати основні характеристики інформаціоналізму та його використання для аналізу інформаційного суспільства.

Обговорення проблеми

Поняття «інформаціоналізму» є одним з визначальних в умовах інформаційного суспільства, що базується на інформаційно-

комунікативних технологіях та перевагах інформаційного суспільства. Безперечним фактом міждисциплінарного простору є те, що інформаціоналізм використовується в усіх науках, в контексті яких інформація є головним ресурсом суспільства. Тому не випадково сучасне суспільство різні вчені аналізують з різних точок зору, як інтелектуальне, мережеве, постіндустріальне, смарт-суспільство тощо. М.Кастельс аналізує інформаційний вибух у США, завдяки якому відбулася інформаційно-комунікативна революція, що базується на інформаціоналізмі (термін М. Кастельса), в основі якого інформаційний спосіб виробництва, а основним джерелом продуктивності є якісна потреба в інтелектуальній праці, що детермінується знаннями та інформацією [11]. М.Кастельс аналізує сучасне суспільство, в основі якого інформаційний спосіб виробництва, що здійснює повсюдний вплив на всі сфери життєдіяльності, включаючи і людину. Інформаційна діяльність людини, суспільства, держави передбачає усвідомлення її результатів та їх передбачення, тому виміри передбачення у тому, щоб побудувати таку діяльність, результати якої необхідні для подальшого існування.

Інформаціоналізм як складова формування ідеології інформаційного суспільства відповідає термінам «техно-інформаційна цивілізація», «інформаційна цивілізація», постільки попередня індустріальна цивілізація підготувала всі техніко-технологічні умови для переходу людства в новий тип інформаціологічної цивілізації. З формуванням інформаційного суспільства у соціальній філософії стало широко досліджуватися поняття «інформаціоналізму», яке стало ототожнюватися з поняттям «цивілізації», в якій інформація займає центральне місце. Вступивши у фазу постіндустріального розвитку, інформаціологічна цивілізація почала новий цикл експансії в різні країни і куточки планети, включаючи науку, освіту, культуру, технологічний процес якої став формувати новий стиль мислення – інформаціологічний, що вимагало і формування ідеології інформаціологічного суспільства. Аналіз матриці «інформаціоналізму», покладений в основу формування ідеології інформаційного суспільства, свідчить, що в нових умовах зміст цієї матриці у значній мірі розширюється, проникаючи в усі сфери людської життєдіяльності. Цінності інформаціоналізму детермінують принципово новий вектор розвитку, який у значній мірі розкриває напрями розвитку інформаційно-комп'ютерної революції, яка сформувала людину інформаціологічного

Інформаціоналізм як складова формування ідеології інформаційного суспільства

суспільства. Саме феномен діяльнісно-активної інформаційної людини покладений в основу ідеології інформаційного суспільства [1]. Парадигма інформаціоналізму у сучасну епоху зводиться до того, щоб виявити сутність, природу і основні характеристики інформації, що лежить в основі інформаційної ідеології, яка являє собою процес універсалізації інформаційних відношень в епоху глобалізації. Інформаціоналізм як метод, система, теорія, парадигма, концепція має багатоступеневий характер, в основі якого розгортання інформаційного процесу сучасної епохи як об'єктивного і всеохоплюючого процесу. В епістемологічному плані інформаціоналізм являє собою сукупність фундаментальних знань про становлення і розвиток інформаційного суспільства, цінностей і переконань, технічних прийомів, які виносяться на кшталт інформаціоналізації. Інформаціоналізм – це загальний термін, що позначає усе більш складний комплекс трансграничних взаємодій, направлених на культивування та неухильне зростання ролі інформації для досягнення цілей в контексті розширення комунікаційних та інформаційних зв'язків.

На нашу думку, інформаціоналізм слід розглядати як об'єктивну тенденцію розвитку сучасного світу, розвитку економічного, політичного, соціального, культурного світу, що можна використати для вироблення стратегії інформаційної політики на державному рівні. Інформаціоналізм відображає зростаючу взаємозалежність всіх держав та різних секторів їх розвитку, являє собою свідому політику удержав, що укріплюють інтеграційну згуртованість світу, що об'єднаний на інформаційній основі. Тому інформаціоналізм як ідеологія розвитку сучасного інформаційного світу сприяє виробленню ефективних механізмів управління сучасною економікою, демонструє підтримку національних інтересів і оцінку місця інформаційної політики у глобальному процесі.

Інформаціоналізм як ідеологія розвитку сучасного світу дає змогу країнам, політикам, урядовцям нову основу, що дозволяє зрозуміти, в якому напрямку розвиваються економічні, політичні, культурні відносини між країнами, в якому стані знаходиться економіка країни (інформаційна вона чи ні), які наслідки (позитивні чи негативні) відкриває інформаціоналізм для національної безпеки держави та захисту її національних інтересів. Інформаціоналізм є складною системою, що розвивається згідно з властивими йому законами і закономірностями, являючи собою сукупність інформаційних процесів, що мають розвиватися у державі (інформаційна інфраструктура, інформаційна політика, інформа-

ційна ідеологія), що вимагає пізнання основних тенденцій і суперечностей, що дає можливість створення певного механізму регулювання цієї органічної системи їх розвитку в умовах глобалізації та розвитку сучасного інформаційного суспільства [18, с. 4-13]. Одним з найголовніших завдань розвитку інформаціоналізму за цих обставин у контексті інтенсивних і швидкоплинних змін і трансформацій, що відбуваються у світовій, так і в національних інформаційних системах розвитку, є розробка механізму оптимальної взаємодії економічної (Інтернет-економіки) політичної, правової, інформаційної підсистем розвитку. Високий динамізм цих процесів змушує країни приділяти увагу розвитку цим процесам, так як може ускладнитися і вибір моделі розвитку країни, яка має спрямовуватися ідеологією інформаціоналізму, що є ідеологією відкритого типу. М.Кастельс вважає інформаціоналізм регулює сьогодні всі процеси, що відбуваються в сучасному світі. Інформаціоналізм включає переплетіння дільнісних процесів та зв'язків, сприяє встановленню їх тісної взаємодії, розвитку інформаційної свідомості та культури. Інформаціоналізм передбачає розвиток комунікацій, сприяє становленню гнучкого характеру відносин. Інформаціоналізм як компонент розвитку інформаційного суспільства сприяє об'єднанню інформаційних культур у єдину інформаційну логіку, так як формування культури інформаціоналізму є умовою подальшого розвитку інформаційної політики держав та розвитку інформаційної культури [2, с.13-24].

Інформаціоналізм як сучасна тенденція розвитку світу - це процес, у який втягнуті у якості об'єктів і суб'єктів ті чи інші країни і цивілізації, посилюючи процеси поліфункціональності, поліструктурності, полікультурності. Ідеологія інформаційного суспільства, під якою будемо розуміти інформаціоналізм, є настільки складним соціальним, культурним, економічним процесом і феноменом, що включає в себе такі суперечливі процеси, як розірваність і нецілісність, гомогенізацію, що відбувається під впливом вестернізації, американізації, європеїзації процесів, що приводять до значних відмінностей у розвитку інформаційного світу. Інформаціональні тенденції розвитку сучасного світу стосуються всіх сфер життєдіяльності – від економіки, політики, культури і потребують оптимізації розвитку інформаційного соціуму.

Інформаціоналізм - це, можливо, той ідеал, до якого повинні прагнути всі країни, але цей ідеал повинен бути підкріплений соціальними, історичними, ідеологічними умовами, що потребують розвитку ідеології інформаційного суспільства, що включає всю сукупність перцепцій

суб'єкта, його діяльність, мотивацію, поведінські паттерни, намагання оволодіти цією ідеологією і культурою. Інформаціоналізм – це модель розвитку сучасної країни, її мета і ціль, тому М.Кастельс вважає процеси інформаціоналізму найбільш важливими соціальними змінами, які сьогодні відбуваються у світі. Інформаціоналізм включає переплетіння всіх економічних і соціальних зв'язків, встановлення їх тісної взаємодії, розвиток інформаційної свідомості та культури. Інформаціоналізм передбачає розвиток комунікацій, а також розмивання кордонів національних держав, сприяє становленню гнучкого характеру відносин. Інформаціоналізм слід розглядати як процес інтеграції інформаційних культур у єдину інформаційну логіку, так як формування культури інформаціоналізму є одночасно результатом глобалізації, умовою подальшого розвитку інформаційної політики держав та розвитку інформаційної культури [1, с.134-152].

Інформаціоналізм як сучасна тенденція розвитку світу - це процес, у який втягнуті не тільки у якості об'єктів ті чи інші країни і цивілізації, але у якості суб'єктів. Процеси інформаціоналізму приводять до того, що суспільні, мікро-соціальні відносини людей виходять за межі національно-державних спільнот, набувають транснаціонального характеру. Інформаціональна політика виходить за межі певного культурного ареалу і залучає їх до еталонів інших культур. Особливо велику роль у цьому процесі відіграє значна інтенсивність системи глобальної комунікації та інформації, посилюючи процеси поліфункціональності, поліструктурності, полікультурності. У зв'язку з цим деякі філософи (В.Воронкова, О.Кивлок, В.Нікітенко, С.Сидоренко, О.Соснін, О.Дзьобань) вважають можливим говорити про формування нової глобальної культури, чи навіть глобальної свідомості, маючи на увазі ті еталони культури, що інтенсивно розвиваються і розповсюджуються в усьому світі, що свідчать про перехід до більш широких культурних (інформаційних) ареалів [3, с.487-492].

Ідеологія інформаційного суспільства, під якою будемо розуміти інформаціоналізм, є настільки складним соціальним, культурним, економічним процесом і феноменом, що включає в себе суперечливі процеси, - тотожності і відмінності, універсалізму і партикуляризму, процес перетворення всезагального на особливе та особливого у всезагальне. Саме зіткнення інформаціологічних потоків різних країн і цивілізацій означає фрагментацію світу, його розірваність і нецілісність, гомогенізацію, що відбувається під впливом вестернізації, американізації, європеї-

зації процесів, що приводять до значних відмінностей у розвитку інформаційного світу. Під впливом обміну товарами, культурами, знаннями, цінностями сформувався свого роду загальний простір інформаціоналізму, що розвивається за своїми власними законами, слугує результатом взаємодії на основі інформаціоналізму. Інформаціональні тенденції розвитку сучасного світу являють собою новий етап інтеграційних процесів у світі, що стосуються всіх сфер життєдіяльності – від економіки до політики і політики до культури і мистецтва. Тому інформаціоналізм – це об'єктивний процес, детермінований необхідністю техніко-економічної та інформаційної оптимізації розвитку сучасного соціуму, новий смисл всієї діяльності.

Становлення інформаціоналізму - складний, суперечливий і динамічний процес, що сприяє трансформації у часі і просторі та висуває ряд серйозних можливостей щодо розвитку інформаційного світу, соціовідтворення інформаційної взаємодії у їх кореляції з індивідами, соціоальянсами, соціогрупами, конфесіями, спільнотами, демонструючи динаміку інформаційних процесів. М. Кастельс вважає процеси інформаціоналізму найбільш важливими соціальними змінами, які сьогодні відбуваються у світі. Інформаціоналізм включає переплетіння всіх економічних і соціальних зв'язків, встановлення їх тісної взаємодії, розвитку інформаційної свідомості та культури. Інформаціоналізм передбачає розвиток комунікацій, а також розмивання кордонів національних держав, сприяє становленню гнучкого характеру відносин. Інформаціоналізм слід розглядати як процес інтеграції інформаційних культур у єдину інформаційну логіку, так як формування культури інформаціоналізму є одночасно результатом глобалізації, умовою подальшого розвитку інформаційної політики держав та розвитку інформаційної культури [12].

Інформаціоналізм як сучасна тенденція розвитку світу - це процес, у який втягнуті не тільки у якості об'єктів ті чи інші країни і цивілізації, але у якості суб'єктів. Процеси інформаціоналізму приводять до того, що суспільні, мікро-соціальні відносини людей виходять за межі національно-державних спільнот, набувають транснаціонального характеру. Інформаціональна політика виходить за межі певного культурного ареалу і залучає їх до еталонів інших культур. Саме тому кожна держава повинна сформувати ідеологію інформаціоналізму як ідеологію розвитку інформаційного суспільства, розвиваючи сукупність нормативів, індексів розвитку, принципів і смислів, у яких виявляється програма облаштування суспільства, що здійснює вплив

Інформаціоналізм як складова формування ідеології інформаційного суспільства

на культуру, мистецтво, розвиток людини. Інформаціоналізм позиціонує певну ресурсну підтримку та забезпечення інформаційних процесів, новачинно-еволюційні принципи розвитку і програми їх здійснення. Інформаціоналізм слід експлікувати як складову одиницю соціальної, політичної, економічної макромоделі розвитку сучасного світу, а держава повинна підтримувати інформаційну культуру громадян, – відмічає О.Кивлюк у своїх роботах [13;14;15;16].

Висновок. Інформаціоналізм як тенденція відноситься до соціальних, політичних, економічних та культурних змін, спричинених розповсюдженням мережевої, цифрової інформації та комунікаційних технологій. Інформаціональне починає свій шлях до глобального впровадження, дозволяє видавати великий обсяг інформації задля підвищення якості інформації та комунікаційних технологій. Отримання таких переваг теж має свої наслідки. В першу чергу, це дозволить на глобалізацію – отримання щодня нових лю-

дей, що приєднуються до інформаціонального суспільства та вивчення різних технік всевітнього павутиння. У цьому і полягає практична значущість впровадження даного виду суспільства, що дозволяє видавати великий обсяг інформації задля підвищення якості інформації та комунікаційних технологій [3, с.85]. Основним висновком є те, що інформаціональне суспільство постійно змінюється, формуючи «культурне виробництво переінформованого світу». Соціальні структури обертаються навколо відносин «виробництво/споживання, сила та досвід», остаточно формує культуру, продовжує підтримку мережі шляхом отримання постійної інформації. Висновок – формування ідеології інформаціонального суспільства дасть змогу Україні вийти на рівень високорозвинутих і конкурентоспроможних держав, долаючи нові виміри загроз, пов'язаних з інформаційно-комунікативною діяльністю [17, с. 24-34].

Список використаних джерел

1. Воронкова В. Г. Формирование нового мировоззрения, нового человека, нового общества будущего: [Монография] / В. Г. Воронкова / Кого и как воспитывать в подрастающих поколениях // Под ред. О. А. Базилюка. – К.: Издательский дом «Скиф». – 2012. – Т.2. – С.134-152.
2. Воронкова В. Г. Формування інформаційного суспільства в Україні: виклик чи потреба часу? / О. В.Соснін // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць. – Запоріжжя: ЗДА, 2015. – № 60. – С.13-24.
3. Воронкова В. Г., Нікітенко В.О. Сучасна геокультура як соціокультурний феномен культурної глобалізації / В. О. Нікітенко // Гілея: науковий вісник: [зб. наук.пр.].- К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2013.- Вип.72.- С. 487-492.
4. Дзьобань О. Інформаційне суспільство як мережево-комунікативний простір управління / О. Соснін // Віче. - 2015. - № 10. - С. 7-13.
5. Дубов Д. В. Широкозмугловий доступ до мережі Інтернет як важлива передумова інноваційного розвитку України: аналіз. Доп. / Д. В. Дубова, М. А. Ожєван. - К.: НІСМД, 2013. – 108 с.
6. Кастельс Мануель. Становлення суспільства мережевої структури / Мануель Кастельс // Новая постиндустриальная волна на Западе : [Антология] / под ред. В. Л. Инземцева. – М. : Academia, 1999. – 505 с.
7. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество, культура / М. Кастельс; [пер. с англ. О. И. Шкаратана]. – М. : ГУ ВШЭ, 2000. – 607 с.
8. Кастельс М. Пути к информационному обществу: структура занятости в семи главных индустриальных странах, 1920-1990 гг. / М. Кастельс, Ю. Аояма // Междунар. обзор труда. – М., 1995. – Т. 133, № 1 / 3. – С. 52 - 79.
9. Кастельс М. Информационное общество и государство благосостояния: Финская модель. / Кастельс М., Химанен П. [пер. с англ. А. Калинина, Ю. Подороги]. – М. : Логос, 2002. – 219 с.
10. Кастельс Мануель. Інтернет і Галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства. – Київ : Видавництво «Ваклер» у формі ТОВ, 2007. - 304 с.
11. Кастельс М., Киселева Э. Россия и сетевое сообщество / М. Кастельс, Э. Киселева // Мир России. 2000. - № 1.
12. Кремень В. Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації. Навч. посіб. / Кремень В., Ткаченко В. – К.: Видавничий центр «Друк», 1998. – 622 с.
13. Кивлюк О. П. Деякі психолого-педагогічні питання вивчення інформатики в молодших класах / О. П. Кивлюк // Комп'ютер у школі та сім'ї. – Київ : Інститут педагогіки НАПН України. 2000. - №2. – С. 38-41.
14. Кивлюк О. П. Можливості пропедевтики основ інформатики в початковій школі / О. П. Кивлюк // Комп'ютер у школі та сім'ї. – Київ : Інститут педагогіки НАПН України. - 2001. – №5. – С. 33-34.
15. Кивлюк О. П. Аналіз наукових досліджень з проблематики пропедевтики інформатики в початковій школі / О. П. Кивлюк // Інформатика та інформаційні технології. – Київ: Вид-во «Освіта України». 2006. – №6. – С. 69-72.
16. Кивлюк О. П. Формування елементів комп'ютерної грамотності молодших школярів : дис. ... кандидата педагогічних наук : 13.00.09 (теорія навчання) / Кивлюк Ольга Петрівна. – Київ, 2017. – 210 с.

17. Дзьобань О. П., Соснін О. В. Інформаційна безпека: нові виміри загроз, пов'язаних із інформаційно-комунікаційною діяльністю / О. П. Дзьобань, О. В. Соснін // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : Збірник наукових праць / Під ред. В. Г. Воронкової. - Випуск 61. - Запоріжжя, РВВ ЗДІА, 2015. - С. 24-34.

18. Пожухов В.І. Осмислення місця і ролі інформації в сучасному суспільстві / В.І.Пожухов // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : [зб. наук. пр.] – Запоріжжя : Вид - во ЗДІА, 2010. - № 42. – С.4-13.

REFERENCES

1. Voronkova V. G. Formirovanie new mirovozzreniâ, new rights, new society of the future: [Monografiâ] / V. G. Voronkova / Who and as vospityvat' in podrastaiushih pokoleniâh // edited. O. A. Bazaluka. - Kyiv : Izdatel'skij DOM "Skif". - is 2012. - T. 2. - Pp. 134-152.
2. Voronkova V. G., Sosnin A.V. Formation of information society in Ukraine: challenge or need time? / Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy: scientific papers. - Zaporizhzhya : ZDIA, 2015. - Issue 60. - Pp. 13-24.
3. Voronkova V. G., Nikitenko V.O. Modern geokult'ura as a sociocultural phenomenon of cultural globalization / Gileâ: scientific Bulletin: [GS Sciences etc.]. -K.: Publishing House of SCIENCE LLC NVP "BELIEVE", 2013. - Issue 72. - P. 487-492.
4. Dz'oban' S. Information society as a network-communicative space management / O. Dz'oban', A. Sosnin // Veche. -2015. No. 10. - Pp. 7-13.
5. Dubov D. V. Broadband access to the Internet as an important precondition for innovation development of Ukraine : analit. Ext. / D.. Dubov, M. A. Oževan. -K.: NISMD, 2013. - 108 s.
6. Castells, Manuel. Ang paglitaw ng isang lipunan ng mga network/Manuel Castells // bagong post-pang-industriya alon sa kanluran: [Anthology] / ed. T. L. Inozemtseva. - M.: Academia, 1999. - 505 s.
7. Castells, Manuel. Informacionnaâ èpoha: economy, society, culture / M. Kastel's; [Пер. с. О. С. Škaratana]. - M.: ГИ VŠÈ, 2000. - 607c.
8. Castells M. Path to the information society: the structure of employment in the seven major industrialized countries, 1920-1990 Gg. /M. Castells, Y. Aoyama//Internat. review of labour. -M., 1995. -Vol. 133, no. 1/3. - Pp. 52-79.
9. Kastel's M. Information society and the welfare state: the Finnish model. /Kastel's M., Himanen P. [lane. A. Kalinina, Yu.Podorogi]. - M.: Logos, 2002. -219 s.
10. Kastel's Manuel. The Internet Galaxy. Considerations for Internet, business and society. - Kyiv: Publishing House "Vakler" in the form of the LLC, 2007. -304 s.
11. Castells M., Kiseleva E. Russia and network community /M. Castells, E. Kiseleva // World of Russia. 2000.- No. 1.
12. Kremen V. Ukraine: the way to self. Problems of social transformation. Textbook. guidances. / V. Kremen, V. Tkachenko – K. : Publishing Center print, 1998. - 622 s.
13. Kyvliuk O. P. Some psychological and pedagogical questions study computer science in junior /O. P. Kyvliuk // Computer in the school and family. - Kiev : Institute of Pedagogics of Ukraine. 2000.- № 2. Pp. 38-41.
14. Kyvliuk O. P. Capabilities of basics of computer science in elementary school / O. P. Kyvliuk / Computer in the school and family. - Kiev: Institute of Pedagogics of Ukraine. -2001. - №5. Pp. 33-34.
15. Kyvliuk O. P. Analysis of the scientific research on the problems of Informatics in elementary school / O. P. Kyvliuk // Informatics and information technologies. - Kiev: Publ. "Education of Ukraine". 2006 – № 6. - Pp. 69-72.
16. Kyvliuk O. P. The formation elements of computer platform savvy junior high school students: DIS. ... the candidate of pedagogical sciences: 13.00.09 (learning theory) / Olga Kyvliuk. - Kyiv, 2017. - 210 s.
17. Dz'oban' O. P., Sosnin O. V. Information security: new dimensions of threat-related information and communication activities / O. P. Dz'oban', O. V. Sosnin // Humanitarian bulletin Zaporozhye der public Academy of Engineering: scientific papers/ed. G. Voronkovoï. Issue 61. - Zaporozhye, RVV ZDIA, 2015. - Pp.. 24-34.
18. Požuhov V. I. Making sense of the place and role of information in modern society/ Požuhov//Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy: [GS Sciences etc.] – Zaporizhzhya: publishing ZDIA, 2010. -№ 42. Pp. 4-13.

КИРИЧЕНКО Н. А. - доктор философии, профессор кафедры государственной службы и менеджмента образования, член-корреспондент Академии наук высшей школы Украины, Первый проректор – проектор с научно-педагогической и учебной работы, «Университет менеджмента образования» Национальной академии педагогических наук Украины (Киев, Украина) E-mail: knutmo@i.ua

ИНФОРМАЦИОНАЛИЗМ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ФОРМИРОВАНИЯ ИДЕОЛОГИИ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

В статье представлена концептуализация информационализма как составляющей компоненты, главного модуса и тренда информационного общества. Целью исследования есть обоснование информационализма как

Інформаціоналізм як складова формування ідеології інформаційного суспільства

методологической основы информационного общества, проблем формирования информационной культуры личности средствами информационного влияния с опорой на закономерности становления и развития информационного общества. Задачи исследования – проанализировать составляющие компоненты идеологии информационного общества, в частности информационализм и сетевую идеологию, опираясь на произведения М.Кастельса. Выявлены основные характеристики информационализма и его использования для анализа информационного общества. Методология – метод информационализма, который дает возможность раскрыть составляющие идеологии информационного общества. Вывод – формирование идеологии информационного общества даст возможность Украине выйти на уровень высокоразвитых и конкурентоспособных государств.

Ключевые слова: информационализм, идеология информационного общества, информационное влияние, информационный способ производства.

KYRYCHENKO, MYKOLA - Doctor of Philosophy, Professor, State Higher Educational Institution «University of Educational Management» of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Kiev, Ukraine) E-mail: kmumo@i.ua

INFORMATIOLOGY AS A COMPONENT OF FORMATION OF IDEOLOGY OF INFORMATION SOCIETY

In the article studies informational approach expressed in conceptual informatiology. Based as a theoretical and methodological framework for the analysis of ideology of the information society is information and the related formation of information culture and consciousness. Information approach conformation considered on the basis of the works of N. Castells. Revealed the formation of a new social stratum of society, which he called netocracy that prevails in the information society. Analyzed the impact of nformational on the development of modern society, the deterministic information and communication technologies. The conclusion is that informatiology is an influential factor in the formation of the ideology of the information society. The result is the ideology of the information society, based on innovation, is the ideology of innovative development of countries striving to achieve competitiveness under conditions of globalization.

Keywords: informatiology, the ideology of the information society, information effects, method of production

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК ГОЛОВНОГО ІНСТРУМЕНТУ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОРИВУ

© Кириченко М. О.

Університет менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України (Київ), ел. пошта kmumo@i.ua, ORCID 0000-0003-1756-9140

В статті представлено умови вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації, результатом яких є інформаційне суспільство зі сталою структурою та характеристиками. Саме інформаційне суспільство виступає цілісною ідеологією, що може бути сформована на основі інноваційної парадигми як головного інструменту технологічного прориву. **Головна мета статті** – концептуалізація ідеології інформаційного суспільства, яка слугує ідеї інформаційної могутності держави та її стабільності. **Методологія** – принципи тріалектики, що дозволяють проаналізувати умови вирішення проблем інформаційного суспільства та технологічного прориву. **В основі дослідження** – виявлення принципу розвитку, як спрямовуючої руху від простого до складного, що описується поняттям «структурної енергії», в основі якої збирання системи (у нашому випадку інформаційної); розробка механізму складових вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах технологічного прориву. **Наукова новизна дослідження** – у виявленні інноваційного шляху розвитку як єдиного шляху росту та досягнення стійкості суспільства, в контексті якого інновації, що набувають стратегічного значення для підвищення конкурентоспроможності країни та стійкого росту вітчизняної економіки. **Висновок** – обґрунтування умов успішного соціально-економічного розвитку сприяють вирішенню проблем інформаційного суспільства та досягненню стійкості та стабільності економічної системи, в основі якого інновації як стратегічний шлях розвитку. Формування умов для становлення і розвитку інформаційного суспільства як стійкого розвитку та трансформації внутрішнього і зовнішнього середовища економічної системи дозволяють нарощувати інформаційний потенціал (ресурси, можливості) і попереджати кризи, що руйнують цей потенціал. Вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства як головного інструменту технологічного прориву сприяє формуванню ідеології інформаційного суспільства, яка виступає фактором динамічного розвитку і безпеки сучасної України в XXI столітті.

Ключові слова: інформаційне суспільство, сталий розвиток, інноваційна парадигма, принципи тріалектики, принцип розвитку, інноваційний шлях розвитку, технологічний прорив

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Актуальність дослідження в тому, що сьогодні проявляються кардинальні зміни в сучасному розвитку цивілізації і серед найважливіших змін роль людини на виробництві, що зачіпає технологічний рівень виробництва, впливає на конкурентоспроможність країни і сприяє вирішенню проблем сталого розвитку в умовах глобалізації. В сучасних умовах інноваційний шлях розвитку є єдиним шляхом росту та досягнення стійкості суспільства, тому що інновації набувають стратегічного значення для підвищення конкурентоспроможності країни та стійкого росту вітчизняної економіки. Розробка інноваційної політики є пріоритетною задачею розвитку країни, тому що наукоємність великої частини освітньої галузі є нижчою, чим в

інших країнах, а в економіці превалює сировинний експорт. Альтернативним і, разом з тим найбільш складним шляхом розвитку, є створення умов для випереджаючого розвитку, в основі якого лежить упровадження унікальних технологій та інновацій шостою технологічного укладу. Тільки інновації можуть сприяти економічному зростанню, а в якості головного інструменту технологічного прориву може розглядатися прорив інвестицій до інновацій, до розвитку інноваційного підприємництва.

Мета наукового дослідження – концептуалізація сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації на основі розвитку принципів тріалектики.

Цілі дослідження: виявлення принципу розвитку, як спрямовуючої руху від простого до складного, що описується поняттям «структурної енергії», в основі якої формування

інформаційної системи; розробка механізму складових вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства умовах глобалізації; аналіз прогресивної еволюції розвитку інформаційного суспільства, яку описує тріалектика, в основі якої народжується нова система за рахунок вирішення протилежностей, що володіють великою структурною енергією; обґрунтування умов успішного соціально-економічного розвитку, що сприяють вирішенню проблем інформаційного суспільства та виокремлення критеріїв стійкості та стабільності економічної системи; визначення поняття «стійкість» та «стабільність», їх характеристик та умов формування стійкого розвитку як ціннісно-орієнтованої і соціально-відповідальної трансформації внутрішнього і зовнішнього середовища економічної системи, що дозволяє нарощувати інформаційний потенціал (ресурси, можливості) і попереджати кризи, що руйнують цей потенціал; виявлення інноваційного шляху розвитку як єдиного шляху росту та досягнення стійкості суспільства, в контексті якого інновації набувають стратегічного значення для підвищення конкурентоспроможності країни та стійкого росту вітчизняної економіки як головного інструменту технологічного прориву.

Методологія дослідження

Ми спираємося на індуктивний та дедуктивний методи, хоча вважаємо, що недоліки індуктивного методу є відомими: суб'єктивність, неврахування існуючих факторів, перебільшення чи зменшення ролі інших приводить до того, що індуктивний метод слід контролювати і коригувати дедуктивним, тобто йти від загального до часткового і від теорії соціоприродного розвитку до соціуму і людини, до якісної побудови теорії на основі принципів тріалектики.

Виклад основного матеріалу

В основі методології інформаційного суспільства принцип розвитку, як спрямовуюча руху від простого до складного, що описується поняттям «структурної енергії», в основі якої збирання системи. Саме структурна енергія є потенціалом еволюції інформаційної системи: чим вона більше, тим більшу роботу здійснює система. Світ енергії є тріадичною системою, для повної характеристики якої поряд з кінетичною і потенційною енергією слід віднести структурну енергію. Вона виступає, у відповідності з тріалектикою, як вирішення протилежності кінетично-потенційної енергії, що є дійсним потенціалом розвитку

інформаційної системи, що еволюціонує. Від кінетичної енергії береться вирішення проблем інформаційного суспільства (енергія джерела розвитку), від потенційної – здатність до дії, що в цілому свідчить про якісні зміни у системі, структурна енергія виступає якісною характеристикою структурних змін системи, що еволюціонує [1, с. 17-28].

Механізм складових вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації зводиться до пояснення того, що: 1) інформаційне буття як єдність протилежностей представляє собою одновимірне існування в інформаційному просторі; 2) рух від однієї протилежності до іншої представляє послідовність трьох стадій: спочатку прогрес, потім рівновага і, накінець, регрес; 3) максимальний прогрес відповідає народженню нового (стану рівноваги) і потім вирішенню протилежностей на основі гармонійного синтезу; 4) три складових розвитку – дві протилежності плюс «нове» означає, що світ функціонує на основі тріалектики, що необхідно для формування «нового світогляду» [2, с. 79-80].

В результаті виокремлення даного механізму відмітимо, що вказані властивості протилежностей прогрес-регрес вирішуються рівновагою (при якому процеси синтезу урівноважені). В стані рівноваги структурна енергія відкритої системи, що еволюціонує, постійна і максимальна. Розвиток інформаційного суспільства та вирішення його проблем включають три стадії: 1) прогресивну; 2) рівновагову; 3) регресивну. На першій стадії відбуваються якісні накопичення прогресу – зростання структурної енергії системи. На другій стадії при досягненні певного її значення кількість переходить у якість (це друга стадія рівноваги), вона представляє новий стан енергії, при якому структурна енергія не змінюється. Стан рівноваги є вирішення протилежності прогрес-регрес на основі їх гармонійного синтезу. Третя стадія - регрес – сама по собі відмирає, а потім виникає нова система, наприклад, віртуальна реальність як простір самореалізації індивіда [3, с. 208-217].] Так як стадії повторюються, то розвиток в цілому має циклічний характер. В контексті викладеного першої умови – зростання структурної енергії системи – недостатньо для соціо природного розвитку. Вона констатує необмежений прогрес, що суперечить емпіричним узагальненням феномену еволюції системи. У відповідності з цими узагальненнями ми маємо три стадії

розвитку системи, що еволюціонують: 1) прогрес; 2) рівновага; 3) регрес.

Проблема виявляється у тому, щоб знайти оптимальний спосіб опису тріадної парадигми, а саме, при русі від однієї протилежності до іншої прогрес змінюється регресом. У стані гармонійної рівноваги протилежностей структурна енергія системи є максимальною, а координата рівноваги відповідає співвідношенню, що практично співпадає з «золотою пропорцією». Відмітимо у даному випадку, що якщо діалектика розглядає розвиток на основі принципу єдності і боротьби протилежностей, то тріалектика трактує розвиток як вирішення протилежностей шляхом народження «нового», що виступає як гармонійний синтез вирішення протилежностей. Адже, будь-яка властивість, розвиваючись, переходить у свою протилежність. Тому у діалектиці з'являється додатковий синтез – «боротьба» протилежностей, що закінчується «перемогою» однієї з них. Проте у цьому випадку розвиток фактично відсутній, так як відбувається лише взаємоперетворення протилежностей – одна змінюється на іншу. Саме «боротьбу протилежностей» тривалий час людство вважало природним законом розвитку і виправдовувало все – війни, класову боротьбу, революції, соціальну нерівність, конкуренцію та інші проблеми недосконалого людства, зокрема інформаційну безпеку як новий вимір загроз, пов'язаний з інформаційно-комунікаційною діяльністю [4, с.24-34].

Прогресивну еволюцію розвитку інформаційного суспільства описує тріалектика, в основі якої за рахунок вирішення протилежностей народжується нова система, що володіє великою структурною енергією і свідчить, що реально протилежності часто не вирішуються, а перемагає одна з протилежностей, що зумовлено суб'єктивним (людським) фактором. У даному випадку інформаційний фактор не суперечить природньому еволюційному закону і перемога протилежності першої є закономірною. Людина виступає як творець, що актуалізує інформацію як рушійну силу історії, то сприяє формуванню засад інформаційного суспільства, що вимагають моделювання інформаційних процесів в контексті інформатизації суспільства [5, с. 222-226]. Прогресивна еволюція розвитку суспільства реалізується як загальна тенденція. Світ об'єктивно рухається до всезагальної гармонії. Людство, коли дотримується вигідної парадигми, безперервно порушує гармонію, у чому природа сучасної цивілізаційної кризи

людства. Діадну парадигму людство вже переросло. Якщо ж воно буде слідувати діадній парадигмі, то неминуче перетвориться на катастрофу з мало прогнозованими наслідками, тому слід змінити діадну парадигму розвитку на тріадну. Згідно тріалектики, протилежності вирішуються у процесі розвитку у їх гармонійному синтезі. В результаті з'являється інформаційно-кібернетична модель особистісно-виробничо-соціально (самоуправлінської) системи людства, що представляє собою сукупність ієрархічних контурів пошукової оптимізації цільових критеріїв інформаційного характеру, а також метаеволюція особистісно-виробничо-соціальної системи. Використовуючи методологію дослідження вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації, відмітимо, що криза наглядно довела, що *основними умовами успішного соціально-економічного розвитку, що сприяють вирішенню проблем інформаційного суспільства, є стійкість та стабільність економічної системи. Термін «стійкість» слід розглядати у наступних аспектах: 1) у широкому сенсі як концепцію розвитку економіки, яка сформувалася в кінці 60-х рр. минулого століття і має ядро виражений пріоритет розвитку інформаційного суспільства; 2) у вузькому – як динамічна рівновага економічної системи. Суть концепції стійкого розвитку в тому, що зростання економіки на країновому та глобальному рівнях повинен вписуватися у межі ресурсних та екологічних можливостей країни. Тому замість хаотичного безмежного росту необхідно, щоб була прийнята концепція стійкого розвитку як окремих країн, так і глобальної економіки, що впливає і на вирішення проблем інформаційного суспільства, та інформатизації освіти в проблемному полі філософії освіти [6, с. 192-200].*

У відповідності з міжнародними стандартами оцінка ефективності інститутів розвитку включає наступну систему показників: 1) макроекономічні показники; 2) соціальні показники; 3) екологічні показники. Крім того, відсутність стратегії соціально-економічного розвитку і нечіткі орієнтири економічної політики не дають можливості ефективно використовувати потенціал інститутів розвитку для динамічного і стійкого розвитку інформаційного суспільства. Враховуючи важливу місію інформаційного суспільства, характер цілей і задач діючих інститутів розвитку, ефективність їх діяльності повинна оцінюватися системою якісних і кількісних показників, що відображають вклад інститутів

розвитку у зміни якісних національних індикаторів соціально-економічного розвитку та становлення інформаційної педагогіки як нового наукового напрямку, що формує нові кадри для інформаційної доби [7, с. 31 с.].

Остання глобальна фінансово-економічна криза ще раз показала необхідність зміни економічної парадигми і розробки нових теоретичних основ функціонування ринкового господарства. Глобальна криза засвідчила, що основними умовами соціально-економічного розвитку всіх без виключення держав світу є стійкість і стабільність. Під «стійкістю» слід розуміти здатність глобальної і національної системи зберігати свої основні параметри функціонування в умовах плинного середовища і внутрішніх трансформацій – випадкових і непередбачуваних.

Світова криза продемонструвала, що нинішня глобальна фінансово-економічна система такою здатністю не володіє. Згідно з законами системного аналізу, стійкість будь-якої системи визначається наявністю у ній механізмів саморегуляції, під якими слід розуміти здатність системи зберігати стійкий, рівноважний і динамічний стан.

У сучасних економічних системах механізмами саморегуляції, на нашу думку, повинні стати: 1) на мікроекономічному рівні – саморегульовані організації (СРО); 2) на макроекономічному – функціональні економічні системи (ФЕС); 3) на глобальному рівні – міжнародні спеціалізовані організації, міжнародні фонди, конвенції, мегарегулятори та ін. В саморегульованій економічній системі поступово можуть змінюватися і принципи правління: ієрархічний принцип може бути доповнений принципом проектного та мережевого управління, а в перспективі привести до зміни структури, що склалася у державному управлінні та привести його до оптимізації. Саморегуляція може бути покладена в основу розробки довгострокової, науково обґрунтованої економічної концепції і стратегії України на основі інформатизації як фактору оптимізації ідеології інформаційного суспільства [8, с. 46-50]. Нова модель саморегуляції економіки, що базується на системі збалансованих соціально-економічних показників стійкого розвитку, може бути достатньо універсальною і використовуватися як на країновому, так і на регіональному і муніципальному рівнях. Триумф саморегульованої моделі економічного розвитку в тому, що завдяки механізмам саморегуляції,

постійно здійснюються процеси моніторингу і контролю макроекономічних, фінансових, соціальних, екологічних показників та ситуації на окремих ринках. Наявність механізмів саморегуляції може підвищити адаптивну ефективність економіки, її здатність протидіяти кризам і мінімізувати ризики, ефективно проводити реструктуризацію і модернізацію, сприяючи формуванню сталого розвитку інформаційного суспільства [9, с.198-206].

Найважливіша задача держави – забезпечити стійкий розвиток економіки. *Стійкий розвиток* – це постійна ціннісно-орієнтована і соціально-відповідальна трансформація внутрішнього і зовнішнього середовища економічної системи, що дозволяє нарощувати потенціал (ресурси, можливості) і попереджати кризи, що руйнують цей потенціал, та формувати парадигму інформаційно-комунікативного суспільства в контексті глобалізації [11, с.78-88]. Стійкий розвиток формується системним і збалансованим нарощуванням інформаційного потенціалу у всіх його вимірах, включаючи і світ освітніх інституцій. Передбачається, що для вирішення проблем інформаційного суспільства, повинні бути сформовані: 1) національні технологічні платформи онлайн-освіти і онлайн-медицини; 2) єдина інфраструктура електронного уряду; 3) національна електронна бібліотека. При цьому планується сформувати у громадян уявлення про переваги отримання інформації, отримання послуг з використанням Інтернету, що включають: 1) фінансові послуги; 2) онлайн-освіту; 3) послуги онлайн-медицини, електронних бібліотек; 4) державні та муніципальні послуги; 5) створення інфраструктури інтернет-торгівлі; 6) створення нових механізмів партнерства, що гарантують конфіденційність інформації та особисту безпеку користувачів.

Нова цифрова економіка здійснює вже сьогодні істотний вплив на темпи росту ВВП країни, що потребують подальшого формування інформаційного менеджменту [12, с.122-134]. Вирішення проблем інформаційного суспільства як фактор стійкого розвитку є основою формування «суспільства знань», у якому велику роль відіграє отримання, збереження, виробництво і розповсюдження достовірної інформації з врахуванням стратегічних національних інтересів України, що сприяють стійкому розвитку та формуванню культури інформаційного суспільства та як основи інформаційної взаємодії [13, с. 220-223].

Методологічні засади вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства як головного інструменту технологічного прориву

Стійкий розвиток сприяє розвитку інформаційного суспільства як найважливішого елементу національної інфраструктури. Побудова суспільства знань і створення цифрової економіки – це мета досягнення стійкого розвитку інформаційного суспільства, в контексті якого інформація і рівень її застосування та доступності, що кардинальним чином впливають на економічні та соціокультурні умови життя громадян та їх цінностей в умовах глобалізації [14, с.255-259]. Для впровадження інформаційного суспільства як фактор сталого розвитку необхідний розвиток інформаційної інфраструктури як сукупності об'єктів, а також мереж електрозв'язку, що використовуються для організації взаємодії об'єктів і суб'єктів інформаційної інфраструктури між собою. Українське суспільство зацікавлене в отриманні інформації, яка відповідає високому інтелектуальному і культурному рівню розвитку громадян України [15, с. 261-270]. Інформаційна інфраструктура формується на основі нової технологічної основи для розвитку економіки і соціальної сфери, розвитку у цих сферах цифрової економіки. Впровадження інформаційного суспільства сприяє створенню інформаційного простору знань, збереженню культури та ідентичності української нації, розповсюдженню духовно-моральних цінностей. Велика роль відводиться освіті, зокрема розвитку і використанню освітніх технологій, у тому числі дистанційних, електронного навчання, створення умов для популяризації української культури та науки за кордоном. Використання інформаційних технологій необхідно для створення і розвитку систем нормативно-правової, інформаційно-консультативної, технологічної та технічної допомоги у попередженні і відображенні загроз інформаційної безпеки громадян, для чого необхідно розвивати заходи щодо ефективного використання сучасних інформаційних платформ для розповсюдження достовірної та якісної інформації українського виробництва, насичення ринку доступними, якісними і легальними медіапродуктами і сервісами, недопущення викривлення, блокування інформації та різноманітних маніпуляцій з інформацією. Уряд повинен звернути увагу на безпеку інформаційної діяльності, а, отже, вироблення концепції стійкого функціонування інформаційного суспільства, беручи до уваги трансформацію ділового менеджменту в системі Інтернет, збільшення частки креативної праці і технологічних інновацій.

Мета – формування концепції інформаційного суспільства на сталій основі і створення мереж зв'язку нового покоління з метою обробки великих об'ємів інформації, систем управління, що базуються на інформаційних і комунікаційних технологіях, їх використання для моніторингу суспільного життя [17, с.4-13]. У якості стратегічної мети інноваційної політики слід забезпечити прорив у базових інноваціях, що формують структуру постіндустріального технологічного укладу з метою забезпечення стійкого економічного росту України. Необхідна концентрація ресурсів саме на тих напрямках, які реалізують конкурентні переваги України в науковій та інноваційній сферах. Адже, як свідчить аналіз, успішного розвитку інноваційні системи досягали в тих країнах, у яких проводилася чітка, послідовна і довгострокова інформаційно-інноваційна політика. Важлива роль повинна надаватися укріпленню взаємовигідного розвитку дослідницького і освітнянського секторів з промисловістю при максимальному застосуванні потенційно інноваційних фірм на основі надання їм державної підтримки в умовах глобального інформаційного суспільства [18, с.5-14].

Ми прослідкували за формуванням чотирьох основних зарубіжних моделей розвитку інновацій: 1) азійська; 2) скандинавська; 3) американська; 4) ізраїльська. Загальна характеристика цих моделей зводиться до наступного: 1) азійська модель - залучення іноземного бізнесу за рахунок створення комфортних умов (дешева робоча сила, якісна інфраструктура); 2) скандинавська модель – інтенсивний розвиток пріоритетних для держави напрямків, орієнтація на експорт наукоємної технологічної продукції; 3) тісна взаємодія освітніх установ з великим бізнесом і державою на основі ринкових ініціатив; 4) ізраїльська модель – державна підтримка інноваційного розвитку малого і середнього бізнесу на основі державного замовлення та різних програм підтримки, в основі яких висока частка оборонної промисловості та висока роль інформатизації як засобу репрезентації сучасного суспільства [19, с.21-30]. Історичний досвід свідчить, що проблеми реформування і підвищення ефективності високотехнологічних секторів економіки вирішувалась різними країнами на основі застосування різних підходів. Аналіз зарубіжного досвіду свідчить, що найбільших успіхів добивалися держави, які застосовували комплексний підхід до вирішення даних проблеми впровадження інноваційного

соціуму, що базується на пріоритеті інформаційної складової і формування ефективних національних інформаційних систем, що є основою успішного довготривалого розвитку. Національна інноваційна система представляє собою систему взаємопов'язаних і взаємозалежних інститутів, що забезпечують розробку, розвиток і розповсюдження нових інформаційних технологій у рамках окремих держав. У багатьох країнах (як розвинутих, так і тих, що розвиваються) задачі побудови національних інноваційно-інформаційних систем розглядаються як пріоритетні і розуміються як довгострокова систематична робота у різних сферах і на різних рівнях, у тому числі, включаючи адаптацію інформаційної системи до плинних умов існування, переходу інформаційного суспільства до «суспільства знань» як стратегічного ресурсу держави [20, с. 236-241].

Одна з найбільш масштабних та ефективних національних інноваційно-інформаційних систем сформувалася у США. У якості її ключових характеристик слід виокремити чіткі пріоритети інноваційного розвитку на національному рівні, орієнтацію на побудову інформаційної «економіки майбутнього», а також більш високі у порівнянні з іншими країнами витрати на дослідження і розробки (до 4% від ВВП). Істотну частку даних засобів складає державне фінансування, але має місце приватне фінансування. Також слід відмітити орієнтацію державної політики у сфері інновацій на захист інтелектуальної власності при допомозі стимулювання патентування, високий процент венчурного фінансування НІОКР, налагоджену взаємодію між університетами і компаніями (як приватними, так і державними). Ключовими суб'єктами НДР США є університети, держава і приватні компанії. При цьому спостерігається розподіл ролей: університети відповідають за створення нових знань і фінансово приймають участь у підтримці університетів і приватного бізнесу; приватний бізнес фінансово підтримує створення нових знань, здійснює їх комерціалізацію і виводить на ринок інноваційні продукти, що базуються на нових знаннях, що потребують взаємодії культури і освіти в умовах інформаційного суспільства [21, с. 117-126].

Прикладом успішного проекту розвитку інноваційно-інформаційної системи є скандинавська модель інформаційного суспільства, яку демонструє Фінляндія. У

глобальному рейтингу конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum - Wef) вона займає 4-е місце у світі, уступаючи лише Швейцарії, Сингапуру і США (<http://reports.weforum.org>). Місце країни у даному рейтингу визначається на основі аналізу більше чим 100 різних показників, включаючи інновації, освіту, медицину, якість ринку праці та багато інших показників. Окремо слід відмітити, що десяту позицію у даному рейтингу займає ще одна скандинавська держава - Швеція, а на тринадцятому місці знаходиться Данія. Високе місце Фінляндії в рейтингу глобальної конкурентоспроможності пояснюється тим, що у країні у процесі формування національної інноваційної системи була здійснена багатоаспектна програма трансформації напівіндустріальної економіки у наукоємну і високотехнологічну. В основі даної трансформації - формування благоприємного середовища для розповсюдження інновацій, зростання фінансування наукових досліджень і розробка нових технологій (більш 3% ВВП), упровадження високих технологій в регіони та інвестиції у підготовку кадрів, необхідних для роботи в умовах глобального громадянського суспільства [22, с. 268-277].

У якості пріоритетних для підтримки у програмах розвитку ряду країн Південно-Східної Азії виділяються чотири ключових сфер розвитку інноваційної економіки: розвиток людських ресурсів; ділове середовище; інноваційні системи; інформаційні і комунікаційні технології. Так, в Південній Кореї підпрограма розвитку ділового середовища включає економічну і правову політику національного уряду, направлену на зростання інноваційної активності. До теперішнього часу в інноваційній сфері азійські країни продовжують залежати від японської економіки і технологічної політики їх корпорацій. Японія надає азійським країнам обладнання і технології, а ті, в свою чергу, експортують споживацькі товари у США та інші країни. Ця взаємодія сформувала мережеву неформальну модель азійської інтеграції, ключовим елементом якої стала регіональна виробнича мережа (regional production network). Можна виділити дві складових державної політики у швидко зростаючих азійських регіонах. Перше – це слідування за технологічною траєкторією виробничих процесів. Розвиток концентрації виробництва і створення у цих регіонах центрів кооперації. Друге – це акцент не стільки на розвиток національної освіти, і наукового

потенціалу, стільки на залучення іноземних спеціалістів і стимулювання поверненої міграції, що потребує вирішення проблем державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України [23, с. 572 с.]. Ще одним прикладом успішного здійснення реформ, орієнтованих на перехід до інноваційно-інформаційної високотехнологічної економіки, є Ізраїль, в якому розвиток високих технологій та інноваційна активність за останні 20 років істотно зросли. Каталізатором даного процесу виступила заснована у 1993 р. державна програма підтримки інноваційного розвитку YOZMA, у рамках якої була заснована однойменна державна інвестиційна компанія. Поряд з програмою YOZMA, в Ізраїлі були запущені й інші програми, у тому числі програма технологічних інкубаторів (підтримка приватних інноваційних компаній у початковий період їх діяльності), а також програма MAGNET (стимулювання розвитку взаємозв'язків між університетськими лабораторіями і приватними корпораціями у сфері розробки нових технологій). Обидві програми були підтримані університетами і лабораторіями, які прийняли активну участь у їх роботі, що є прикладом для вирішення проблем інформаційного суспільства як фактору сталого розвитку як регіонів України, так і центру [24, 198 с.].

Наукова новизна

Проведений аналіз свідчить, що відсутність ефективної інноваційної політики в найбільшій мірі відбивається на наукоємних галузях, а міжнародний досвід засвідчує, що сучасні та адекватні заходи щодо інтенсифікації формування ефективної національної інформаційно-інноваційної системи як основи формування інформаційного суспільства здатні здійснити ефективний вплив на процес вирішення проблем у розвитку високотехнологічного сектору економіки в цілому, а також забезпечити істотне прискорення інноваційного розвитку інформаційного суспільства та вирішення його проблем щодо становлення і розвитку. Інформатизація економіки як нове суспільне і економічне явище – це насичення видів людської діяльності новітніми інформаційними технологіями [25, 446 с.]. Ступінь

інформатизації є сьогодні головним критерієм розвинутості суспільства, постільки без використання гігантських масивів інформації, без відповідним чином підготовлених інформаційних спеціалістів, без величезних інформаційних ресурсів неможливо прийняття рішення у будь-якій сфері і на будь-якому рівні. Тому інформаційним суспільством можна назвати таке суспільство, яке є сильним в інформаційних технологіях, в інфраструктурі, виробництві і знаннях; є відкритим суспільством, чи громадянським суспільством, політично відкритим для глобальних процесів; відрізняється високими показниками загального рівня освіти, економіка його динамічна, конкурентоспроможна на міжнародному рівні, володіє виробничим бізнесом, інноваційна. Інформаційне суспільство – це суспільство, в основі якого не матеріальне, а нематеріальне благо, а інформація, яку слід розвивати в контексті інформаційної діяльності, інформаційної економіки, інформаційної інфраструктури, інформаційного виробництва, стимулюючи розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій на шляху до суспільства знань та суспільства інновацій, що представляють суть новизни нашої концепції.

Висновки

Проаналізовано, що триумф інформаційного суспільства, є триумфом інформаційно-комп'ютерних технологій, яке може привести до сталого розвитку, тому що виступає однією з головних тенденцій сучасного розвитку цивілізації. Триумф технологій являє собою варіант успішного сталого розвитку цивілізації, вирішення основних проблем сучасності в цілому, зокрема проблем інформаційного суспільства. Для вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації необхідно: 1) розпочати реальні економічні перетворення; 2) створити систему стратегічного управління економікою; 3) закласти фундамент відродження і модернізації України на інноваційно-інформаційній основі; 4) скоротити масштаби бідності і корупції; 5) побудувати модель стійкої, інноваційної економіки, що саморозвивається. Національна економічна стратегія повинна бути стратегією інноваційно-інформаційного стійкого розвитку - стратегією модернізації, що забезпечує нарощування потенціалу України

Список використаних джерел

1. Воронкова, В. Г. Формирование синергетически-рефлексивной модели самоуправления общества: цивилизационный контекст. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2012. Вип. 49. С. 17–28.

2. Воронкова, В. Г. Формирование нового мировоззрения, нового человека, нового общества будущего. *Антропологічні виміри філософських досліджень*. Дніпропетровськ. 2013. № 3. С. 79–80.
3. Власенко, Ф. П. Віртуальна реальність як простір соціалізації індивіда. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2014. Вип. 56. С. 208–217.
4. Дзюбань, О. П., Соснін, О. В. Інформаційна безпека: нові виміри загроз, пов'язаних із інформаційно-комунікаційною діяльністю. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2015. Вип. 61. С. 24–34.
5. Кивлюк, О. П. Моделювання інформаційних процесів в контексті інформатизації суспільства. *Гілея*. Київ. 2014. Вип. 80. С. 222–226.
6. Кивлюк, О. П. Глобалізація та інформатизація освіти в предметному полі філософії освіти. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2014. Вип. 57. С. 192–200.
7. Кивлюк, О. П. Становлення інформаційної педагогіки в умовах глобалізації: філософський аналіз : автореф. дис. ... докт. філософ. наук. Київ. 2013. 31 с.
8. Кириченко, М. О. Інформатизація як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку. *Scientific Journal «ScienceRise : Pedagogical Education»*. Харків. № 1 (9) 2017. С. 46–50.
9. Кириченко, М. О. Інформаційна аксіологія як вчення про цінності ідеології інформаційного суспільства. *Філософія і політологія в контексті сучасної культури*. Дніпро. 2017. Вип. 2. С. 185–192.
10. Максименюк, М. Ю., Нікітенко, В. О. Формування парадигми інформаційно-комунікативного суспільства як різновиду складної соціальної системи і взаємодії. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2016. Вип. 66. С. 266–278.
11. Максименюк, М. Ю. Концептуалізація розвитку інформаційного суспільства в контексті глобалізації: методологія постмодерністського дискурсу. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2017. Вип. 68. С. 78–88.
12. Мельник, В. В. Формування концепції інформаційного менеджменту: сутність, задачі, основні напрями розвитку. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2012. Вип. 49. С. 122–134.
13. Мельник, В. В. Культура как основание межкультурного взаимодействия в условиях усиления миграционных процессов. *Гілея*. Київ. 2014. Вип. 102. С. 220–223.
14. Nikitenko, Vitalina. Conceptualization of geo-cultural values in the process of teaching of foreign language. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2016. Вип. 64. С. 255 – 259.
15. Нікітенко, В. О. Сучасна геокультура як геокультурний феномен. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2013. Вип. 53. С. 261 – 270.
16. Нікітенко, В. О. Геокультурні цінності в умовах сучасного світового розвитку : соціально-філософський вимір. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2013. Вип. 54. С. 266 – 280.
17. Пожуєв, В. І. Осмислення місця і ролі інформації в сучасному суспільстві. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2010. Вип. 42. С. 4–13.
18. Пожуєв, В. І. Глобальне інформаційне суспільство як новий соціальний та економічний феномен ХХІ століття. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2013. Вип. 52. С. 5–14.
19. Пунченко, О. П., Лазаревич, А. А. Інформатизація як засіб репрезентації інформаційних ресурсів суспільства. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2015. Вип. 63. С. 21–30.
20. Савченко, С. В. Концепції «суспільства знань» як стратегічного ресурсу держави у гуманітарно-науковому дискурсі. *Гілея*. Київ. 2015. Вип. 91. С. 236–241.
21. Савченко, С. В. Взаємодія культури і освіти в умовах інформаційного суспільства та культурної глобалізації: соціально - філософський вимір. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2014. Вип. 59. С. 117–126.
22. Сидоренко, С. В. Формування концепції глобального громадянського суспільства в сучасних умовах: теоретико-методологічні виміри. *Гілея*. Київ. 2012. Вип. 65 (10). С. 268–277.
23. Соснін, О. В. Проблеми державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України : монографія. Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. 2003. 572 с.
24. Сталій розвиток суспільства : Запорізький регіональний досвід: монографія [укладачі: Лепський М. А., Дударева І. В.]; за заг. ред. М. А. Лепського. *Запоріжжя: КСК –Альянс, 2015*. 198 с.
25. Старжинский, В. П., Цепкало, В. В. На пути к обществу инноваций: монография. Минск : РИВШ, 2016. 446 с.

Методологічні засади вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства як головного інструменту технологічного прориву

REFERENCES

1. Voronkova, V. G. (2012). Formation of reflective models-synergic samoupravlencheskogo society: the civilizational context. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 49.* 17-28 [in Russian].
2. Voronkova, V. G. (2013). Formation of new mirovozzernija, new man, new society of the future. *Antropologichni vimiri filosofskih studies. Dnipropetrovsk. No. 3.* 79-80 [in Russian].
3. Vlasenko, F. P. (2014). Virtual reality as a space of socialization of the individual. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue. 56.* 208-217 [in Ukrainian].
4. Dzoban, A. P. And Sosnin, A. V. (2015). Information security: new dimensions of threat-related information and communication activities. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 61.* 24-34 [in Ukrainian].
5. Kivliuk, O. P. (2014). Modeling of information processes in the context of the information society. *Gileā. Kiev. Issue 80.* 222-226 [in Ukrainian].
6. Kivliuk, O. P. (2014). Globalization and Informatization of education in the subject field of the philosophy of education. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue. 57.* 192-200 [in Ukrainian].
7. Kivliuk, O. P. (2013) The formation of informational pedagogy in conditions of globalization: a philosophical analysis. *Doctor's thesis philosophic sciences. Kyiv. 31 s.* [in Ukrainian].
8. Kirichenko, M. O. (2017). Informatization as a factor of optimizing the ideology of the information society and ensure its sustainable development. *Science Rise : Pedagogical Education. Kharkov. Issue 1 (9).* 46-50 [in Ukrainian].
9. Kirichenko, M. O. (2017). Information axiology as the doctrine of the values of the ideology of the information society. The philosophy and political science in the context of modern culture. *Dnipro. Issue 2.* 185-192 [in Ukrainian].
10. Maksimenuk, M.Yu. and Nikitenko, V.O. (2016). The formation of the paradigm of information-communicative society as a kind of complex social systems and interaction. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 66.* P. 266-278 [in Ukrainian].
11. Maksimenuk, M. u Yu. (2017). Conceptualization of the development of the information society in the context of globalization: the methodology of post modern discourse. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 68.* 78-88 [in Ukrainian].
12. Melnyk, V. V. (2012). The formation of the concept of information management: essence, objectives, main directions of development. *Humanytarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue. 49.* 122-134 [in Ukrainian].
13. Melnyk, V. V. (2014). Culture as a basis for intercultural interaction in the context of increasing migration processes. *Gileja. Issue.102.* 220-223 [in Ukrainian].
14. Nikitenko, Vitalina (2016). Conceptualization of geo-cultural values in the process of teaching of foreign language. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 64.* 255-259 [in Ukrainian].
15. Nikitenko, V. O. (2013). Modern geokultura Jak geokulturnij phenomenon. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 53.* 261-270 [in Ukrainian].
16. Nikitenko, V. O. (2013). Geokulturni values in today's world development: a socio-philosophical dimension. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 54.* 266-280 [in Ukrainian].
17. Pozhuev, V. I. (2010). Making sense of the place and role of information in modern society. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 42.* 4-13 [in Ukrainian].
18. Pozhuev, V. I. (2013). Informacijne Globalne suspilstvo Jak socialnij Ta ekonomichnij a new phenomenon of the 21 century. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 52.* 5-14 [in Ukrainian].
19. Puchenko, O. P. and Lazarevich A. A. (2015). Informatizacija Jak zasib reprezentacii informacijnih resursiv suspilstva. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 63.* 21-30 [in Ukrainian].
20. Savchenko, S. V. (2015). Konceptii suspilstva knowledge derzhavi from resource strategichnogo Jak gumanitarno-naukovomu diskursi. *Gileā. Kiev. Issue 91.* 236-241 [in Ukrainian].
21. Savchenko, S. V. (2014). Contest Vzaemodija i osviti in informacijnogo ta suspilstva drain kulturnoi globalizacii: socialno-filosofskij vimir. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 59.* 117-126 [in Ukrainian].
22. Sydorenko, S. V. (2012). The formation of the concept of global civil society in modern conditions: theoretical and methodological dimensions. *Gileā. Kiev. Issue. 65 (10).* 268-277 [in Ukrainian].
23. Sosnin, O. V. Problems of sovereign nacionalnih us informacijnih over resursiv w naukovogo potencialu of Ukraine: monografija. *Kiev: Institute derzhavi i right IM. In M. Koreckogo NAN Of Ukraine. 2003.* 572 s. [in Ukrainian].
24. Sustainable development of society: Zaporizhzhya regional expertise: monograph (2015). [Ukladachi: Lepskij M. A., Dudareva I. V.]; per zag. Ed. M. A. Lepskogo. - Zaporozhie: KSK-Alliance. 198 s. [in Ukrainian].
25. Starzhinsky, V. P. Tsepikalo V. V. (2016). Towards society innovate: monograph. Minsk: RIVŠ. 446 s. [in Russian].

Кириченко Н. А. – кандидат педагогических наук, профессор кафедры государственной службы и менеджмента образования, первый проректор-проректор с научно-педагогической и учебной работы ГВУЗ «Университет менеджмента образования» НАПН Украины, член-корреспондент Академии наук высшего образования (Киев, Украина) E-mail: kmumo@i.ua

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА КАК ГЛАВНОГО ИНСТРУМЕНТА ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ПРОРЫВА

В статье представлены условия решения проблем устойчивого развития в условиях глобализации, результатом которых есть информационное общество с устойчивой структурой и характеристиками. Именно информационное общество выступает целостной идеологией, которая может быть сформирована на основе инновационной парадигмы как главного инструмента технологического прорыва. Главная цель статьи – концептуализация идеологии информационного общества, которая служит идеей могущества государства и его стабильности. Методология – принципы триалектики, которые позволяют проанализировать условия решения проблем информационного общества на основе технологического прорыва. Научная новизна исследования в выявлении инновационного пути развития как единственного пути роста и достижения устойчивости общества, в контексте которого инновации, которые приобретают стратегическое значение для повышения конкурентоспособности страны и устойчивого роста отечественной экономики. Вывод – обоснование условий успешного социально-экономического развития содействует решению проблем информационного общества и достижения устойчивости и стабильности экономической системы, в основе которой инновации как стратегический путь развития. Формирование условий для становления и развития информационного общества как устойчивого развития и трансформации внутренней и внешней среды экономической системы позволяет наращивать информационный потенциал (ресурсы, возможности) и предупреждать кризисы, которые разрушают этот потенциал. Решение проблем устойчивого развития информационного общества как главного инструмента технологического прорыва содействует формированию идеологии информационного общества, которая выступает фактором динамического развития и безопасности современной Украины в XXI столетии.

Ключевые слова: информационное общество, устойчивое развитие, инновационная парадигма, принципы триалектики, принцип развития, инновационный путь развития, технологический прорыв

Kyrychenko, Mykola – Doctor philosophy, Professor, State Higher Educational Institution «University of Educational Management» of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Kiev, Ukraine) E-mail: kmumo@i.ua

METHODOLOGICAL PRINCIPLES AND SOLUTIONS OF INFORMATION SOCIETY ISSUES IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AS THE MAIN TOOL IN TECHNOLOGICAL ADVANCEMENT.

The conditions solutions for issues of information society sustainable development in the context of globalization as an information society with stable structure and characteristics will be presenting in the result are given in the article. The information society acts as the ideology that could be form on the basis on the innovation paradigm as the technological advancement main instrument. The main goal is in conceptualization of information society ideology that serves the idea of informational power and stability of the state. The trialectics principles, which allow analyzing the conditions for solving the information society's problems and technological advancement, are in the methodology. The core of the investigation - detection principle of development as a directional movement from simple to complex, described by the notion of "structural energy", based on collection system (informational in the case); the development of the mechanism address sustainable development of information society in terms of technological advancement. The scientific novelty of the research in the case of innovation development way as a way of growth and stability of the society with the strategic importance innovations for increasing the competitiveness of the country and sustainability of the domestic economy in the context. Conclusion is in the substantiation for the successful socio-economic development that help to solving the information society problems and ensure the sustainability and stability of the economic system based on innovations as a strategic course of development. The conditions formation for the establishment and information society development as sustainable development and transformation of the internal and external environment of the economic system allow to increasing an information potential (resources and opportunities) and prevent the crisis that destroy this potential. Solutions of information society issues in the context of sustainable development as the main tool in technological advancement promotes the formation of the ideology of the information society, acts as a factor of the dynamic development and security of modern Ukraine in the 21st century.

Методологічні засади вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства як головного інструменту технологічного прориву

УДК 316.774

DOI: 10.15587/2519-4984.2017.91627

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ЯК ФАКТОР ОПТИМІЗАЦІЇ ІДЕОЛОГІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

М. О. Кириченко

На сьогодні існують певні системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства, тобто перелік показників, що характеризують розвиток інформаційного суспільства в різних розрізах: інформаційному, економічному, соціальному. Ми розглядаємо інформацію як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку

Ключові слова: концепція інформатизації, фактор оптимізації, ідеологія інформаційного суспільства, сталий розвиток

1. Вступ

Важливість даної теми наукового дослідження зумовлена відсутністю на переломному етапі розвитку сучасної цивілізації нової ідеології інформаційного суспільства, як фактора сталого розвитку. Людству загрожує загострення різноманітних глобальних криз, в суспільстві зростає напруга, в умовах глобальної трансформації виникає суспільство величезних ризиків. За цих обставин нагальною є вироблення якісно нової стратегії розвитку людської цивілізації у ситуації соціальних невизначеностей, яка спирається на ідеологію інформаційного суспільства, як фактор сталого розвитку. Ідеологія інформаційного суспільства передбачає модернізацію освіти, створення механізмів інтелектуальної економіки, що базуються на знаннях, на системі освіти та спрямовані на приборкання загрозливих процесів, мінімізації руйнівних наслідків, забезпечення сталого розвитку сучасного соціуму. Такими механізмами є, насамперед, усталені соціальні інститути – економіка, освіта, політика, право, культура, управління, ідеологія, що сприяють інституціоналізації сучасного українського суспільства [1].

2. Літературний огляд

Актуальність теми наукового дослідження зумовлена також тим, що: по-перше, недостатньою теоретичною розробленістю концепції ідеології інформаційного суспільства, як фактора сталого розвитку сучасного українського суспільства в нових умовах глобалізації, так і осмислення комплексу кумулятивних змін, які набувають практично-світоглядного значення, що сприяють досягненню стабільного розвитку сучасного суспільства; по-друге, на сьогоднішній день в Україні спостерігається певний дефіцит теоретико-методологічної рефлексії інструментів і технологій мінімізації ентропійних тенденцій у сучасному українському суспільстві, вирішенню яких може слугувати ідеологія інформаційного суспільства, яка може сприяти досягненню стабільності українського соціуму завдяки впровадженню в життя складових ідеології; по-третє, становлення і розвиток ідеології інформаційного суспільства обумовлено, з одного боку, об'єктивним перебігом антропокультурного сучасного процесу, що утверджується у вітчизняному соціальному

просторі, з іншого – впливом суб'єктивного чинника управлінської суб'єкт-суб'єктної парадигми, в центрі якої людина не є «мірою всіх речей», а виступає як засіб; по-четверте, ноосферні засади, на яких має базуватися сучасний соціум XXI століття, продовжує поглиблювати значення досліджень про ідеологію інформаційного суспільства, як фактор сталого розвитку, поставивши вимогу розробки таких категоріальних форм ноосферного дискурсу, який міг би узгоджуватися з сучасними реаліями глобалізації і глокалізації. Вирішити ці проблеми можливо, якщо докорінним чином сформулювати теоретичне підґрунтя розвитку концепції ідеології інформаційного суспільства, що базується на ноосферній парадигмі, та сприяти рефлексії методологічних прийомів і технік впровадження ідеології інформаційного суспільства; сприяти її структуризації та інституціонального впливу держави на економіку, політику, освіту, культуру, соціальну сферу ідеологічними впливами інформаційного суспільства, можливими варіантами вирішення проблем у всіх сферах життєдіяльності суспільства, використовуючи самоорганізаційні і креативні аспекти; по-п'яте, у сучасній соціально-філософській науці має місце пізнавальна наукова проблема, яка пов'язана з дефіцитом теоретичної та практичної рефлексії механізмів оптимізації ідеології інформаційного суспільства, в центрі якої ноосферна проблематика, яка сприяє поглибленню підґрунтя для аналізу загальнолюдських цінностей в умовах загальносвітових тенденцій – глобалізації і глокалізації. Розв'язання зазначених питань потребує системного дослідження, а також розробки відповідних науково-теоретичних важелів для впровадження нових механізмів оптимізації ідеології інформаційного суспільства, як фактора сталого розвитку [2].

3. Мета та задачі дослідження

Мета роботи – розробити концепцію інформатизації як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечити умови досягнення його сталого розвитку, виходу сучасного українського соціуму з кризи та обґрунтувати ноосферні засади його сучасного розвитку, а також опрацювати практичні рекомендації щодо оптимізації ідеології інформаційного суспільства, як фактор сталого розвитку, розробити соціальні технології алгоритмів подолання

ентропійних процесів та досягнення системного стабільного стану сучасного соціуму.

Об'єкт дослідження – феномен ідеології інформаційного суспільства, як фактор сталого розвитку, що формується в умовах глобалізації та базується на ноосферних вимірах і потребує реалізації людського та соціального чинника, який направлений на виживання людини і людства у складних процесах кризової цивілізації.

Предмет дослідження – шляхи і напрями оптимізації ідеології інформаційного суспільства, як фактор сталого розвитку сучасного українського суспільства.

Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні задачі:

- дослідити процеси інформатизації, як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства;
- здійснити аналіз науково-педагогічної літератури з досліджуваної проблеми;
- визначити зміст поняття «ідеологія інформаційного суспільства»;
- визначити основні напрями оптимізації ідеології інформаційного суспільства, як фактор сталого розвитку сучасного українського суспільства;
- окреслити сучасні умови та чинники формування ідеології інформаційного суспільства.

4. Інформатизація як фактор сталого розвитку інформаційного суспільства

Як засвідчив аналіз, розробка концепції інформатизації тісно пов'язана з економікою, освітою, політикою, культурою, управлінням, тому для її адекватного аналізу слід дослідити соціоекономічні, соціоантропологічні, соціокультурні виміри з акцентуацією аналізу на освіту, політику, економіку, управління, культуру, в центрі яких підтримка і розвиток людського фактору, що здійснюється через і завдяки ідеології інформаційного суспільства, яка здатна привести суспільство до сталого розвитку [3].

Наукова гіпотеза дослідження. Концепція інформатизації як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку націлена на формування техногуманітарного та ноосферного балансу сучасного українського суспільства, що являє собою концептуальну модель, котра описує механізм загострення і подолання антропогенних та культурогенних криз в умовах глобалізації, детермінованих економічними кризами; формування концепції ідеології інформаційного суспільства, яка відігравала б роль компенсаторського фактора, що виступає як визначальний у періоди криз і сприяє відновленню порушеного балансу інструментального (техногенного) і гуманітарного характеру.

Для аналізу концепції ідеології інформаційного суспільства як фактора сталого розвитку використовуються методи аналізу і синтезу, моделювання і прогнозування, кросскультурного (порівняльного) аналізу, інституційний, системний, синергетичний, структурно-функціональний, методи соціального гуманізму, антропологічної експертизи, зокрема для аналізу складових ідеології інформаційного суспільства,

на яку впливають соціоекономічні, соціоантропологічні, соціокультурні чинники.

Процеси інформатизації, як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку здійснюються у системі онтологізації, гносеологізації та соціологізації суспільного життя. Ці процеси впливають на оптимізацію ідеології інформаційного суспільства в умовах мережево-комунікативного простору. Так, процес онтологізації здійснюється як процес моделювання чи проєкції фундаментального знання про інформаційну реальність на ідеологію інформаційного суспільства. Остання представляє собою як практично перетворюючу діяльність, як процес формування інформаційної картини світу, що дозволяє відобразити світ, як буття та існування інформаційної реальності. Гносеологізація інформаційної реальності відбувається як процес формування ідеології інформаційного суспільства та перетворення ідеології на цивілізаційний інститут інформаційного суспільства з функціями регулювання всіх сфер життєдіяльності суспільства. Соціологізація інформаційної реальності представляє собою процес становлення суспільного життя у якості соціально-інформаційної реальності, формування соціального пізнання і соціології інформаційного суспільства з врахуванням типу суспільства, у тому числі вирішення глобальних проблем сучасності на основі антиентропійних процесів, представлених інформатизацією і комп'ютеризацією суспільства [4].

Ми дотримуємося думки, що *кожне суспільство стає інформаційним суспільством по-своєму і вирішує у процесі інформатизації свої специфічні проблеми з урахуванням особливостей типу суспільства та його ідеології, коли у першому випадку пріоритет віддається технологіям, що сприяють інформатизації, а в іншому – вирішенню задач оптимізації суспільних відносин*. Формування ідеології інформаційного суспільства в умовах мережево-комунікативного простору відбувається на шляху подолання інформаційної кризи, оптимізації процесів інформатизації та пізнання законів розвитку інформаційної реальності. Якщо інформатизація відбувається без врахування специфіки становлення інформаційного суспільства відповідного типу, а здійснюється згідно чужих даному суспільству стандартів і парадигм, то реально відбувається поглиблення інформаційної кризи і ситуація свідчить про несформованість ідеології інформаційного суспільства, яка відповідала б національному менталітету тієї чи іншої країни. Доведено, що формування концептуальних положень інформатизації, як фактора оптимізації ідеології інформаційного суспільства в умовах мережево-комунікативного простору є необхідною умовою для забезпечення сталого розвитку суспільства в умовах вирішення глобальних проблем сучасності.

Ідеологія – це система концептуально оформлених поглядів та ідей, що виражають інтереси різних суспільств, соціальних класів і груп, в яких усвідомлюються і оцінюються відносини людей до дійсності та один до одного, а також санкціонуються існуючі у суспільстві форми панування та влади, або

обґрунтовуються їх перетворення. Найважливіша особливість становлення ідеології інформаційного суспільства – в об'єктивному посиленні його комунікаційних зв'язків і відносин, реалізація потреб людини у пізнанні як джерела нової інформації. Пізнання та його складові – інформація та знання виступають основою комунікації, які визначають її сутність та є основою ідеології інформаційного суспільства. Тому кожний тип суспільства повинен здійснювати інформатизацію і комп'ютеризацію, щоб стратегія і тактика інформатизації враховувала специфіку суспільства, особливості історичного моменту, у відповідності з яким інформатизація виступає умовою соціального та цивілізаційного прогресу.

Розробка самостійної теорії інформації є причиною виникнення так званої інформаційної моделі комунікації, основоположні характеристики якої визначають принципи трансляції і соціалізації тих чи інших ідеологем інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку. Соціальна практика сучасного суспільства розгортається на основі освоєння інформаційної реальності. Наукове освоєння цих процесів дозволяє будувати адекватні стратегії та тактики інформатизації та комп'ютеризації суспільства і в цьому відношенні слід вивчати процеси онтологізації, гносеологізації та соціологізації інформаційної реальності, виходячи з метафізичного і діалектичного методів. Виходячи з даних методологій, повинні розроблятися програми інформатизації та комп'ютеризації суспільства, що розкривають перспективи технологічного та інформаційного проєктів формування інформаційного суспільства. Становлення інформаційного суспільства неминує тягне за собою інституційні, функціональні та інші перетворення у житті суспільства з врахуванням знання природи, специфіки ідеології інформаційного суспільства, організації адекватних тому чи іншому типу суспільства процесів його інформатизації, що сприяють формуванню ідеології інформаційного суспільства [5].

Основні дискусії про сталий розвиток – «Програма дій «Порядок дня XXI століття» Брундтланд (1987 р.) і доповідь про сталий розвиток, затверджений конференцією ЮНЕСКО в Ріо-де-Жанейро (1991 р.), в контексті яких сталий розвиток виокремлено як нову концепцію сучасного інформаційного століття, направленою на подолання глобальних проблем сучасності. У 1992 р. в Ріо-де-Жанейро (Бразилія) відбулася конференція ООН з оточуючого середовища, на якій була вироблена ідеологія інформаційного суспільства, як фактора сталого розвитку сучасного суспільства. Проблеми інформаційного суспільства слід вирішувати у контексті економічного росту та впровадження у життя концепції сталого розвитку, яка має глобальне значення і не обмежується національними чи регіональними кордонами. Вчені закликали досліджувати взаємозв'язок всіх складових ідеології інформаційного суспільства, як фактора сталого розвитку, яка б протидіяла все більшій кількості ризиків, національних загроз і криз, пов'язаних з національною безпекою. Особлива увага приділяється комплексному вирішенню економічних, екологічних,

соціальних, культурних, безпекових питань, що включає у свій зміст інтеграцію екологічного, соціального, економічного вимірів сталого розвитку.

У «Порядку денному» відмічається, що несправедливість інформаційного суспільства і руйнація екологічних систем знаходиться в центрі уваги сталого розвитку з метою подолання несправедливостей, доступу все більшої кількості населення до Інтернету, що може здійснити тільки соціальна трансформація сучасного інформаційного суспільства, щоб дати адекватну відповідь на гострі проблеми інформаційного віку. Адекватне формулювання концепції ідеології інформаційного суспільства, як фактора сталого розвитку, потребує подальшої операціоналізації і конкретизації. Згідно визначення Комісії, економіка інформаційного суспільства вважається сталою при умовах мінімізації використання ресурсів, необхідних для збереження оточуючого середовища у сталому розвитку. Сталий розвиток – це стабільний, узгоджений, розрахований на тривалу перспективу економічний і соціальний розвиток на основі підтримуваного використання природних ресурсів для забезпечення потреб теперішнього і майбутнього поколінь інформаційного суспільства.

Сьогодні загрози досягнення стабільного економічного розвитку породжують глобалізаційні процеси, пов'язані з ризиками, антропологічними катастрофами, різноманітними формами дестабілізації соціуму, що детермінуються діями турбулентності, хаотичного руху потоків і непередбачуваності подій. Соціальний хаос, в який втягнута вся система інформаційного суспільства, це стан складної нелінійної соціальної системи, яка самоорганізується на шляху до трансформації старих структур, які не можуть задовольнити соціальні та економічні потреби сучасного інформаційного суспільства [6].

Ідеологія інформаційного суспільства направлена на формування ноосферної економіки інформаційного суспільства, в основі якого задоволення потреб людини з інформації як головного ресурсу. Ідеологія інформаційного суспільства структурує конструкти інформаційного соціуму, що включає примат духовно-інформаційних потреб перед матеріальними. Розвиток соціальних систем розглядається через еволюцію інформаційних машин. В інформаційному XXI столітті більше половини робочого часу буде використано на збереження, обробку і передачу інформації, що й потребує вироблення ідеології інформаційного суспільства, в якому людина знайде своє гідне місце, а її розум буде культивувати подальший розвиток та ускладнення інформаційно-комунікативних технологій, що є головною тенденцією розвитку сучасного світу та досягнення сталого розвитку.

Ідеологія інформаційного суспільства як наукоємна і освітня парадигма повинна стати економікою сталого розвитку, в якій освіті відводиться центральне місце, так як інформаційне суспільство еволюціонує в «суспільство знань», а ідеологія інформаційного суспільства еволюціонує в ідеологію «суспільства знань», в основі якої особливості виробництва і споживання знань у корисній інтелектуальній

діяльності людей. Зміни відбуваються і в науці управління інформаційним суспільством, яке перекладається з виробничого процесу на інші, які мають пряме відношення до знань: інноваційний процес, збереження знань в електронних системах та їх подальше використання, обмін знаннями та інформацією, навчання персоналу, формування бренду та іміджу компанії.

Ідеологія інформаційного суспільства, як фактор сталого розвитку - це стійка інноваційна та інтелектуальна економіка, що спирається на ноосферно-технологічний базис, що потребує управління знаннями та їх перетворення на додаткову вартість. Ідеологія інформаційного суспільства – це вироблення комплексу засобів, технологій, алгоритмів управління знаннями, в основі якого формування і використання інтелектуального капіталу, як головного ресурсу інформаційного суспільства з метою підвищення його конкурентоспроможності. Ідеологія інформаційного суспільства базується на сталому економіко-інтелектуальному розвитку соціопр природної еволюції, в основі якої інформатизація, як головна тенденція розвитку інформаційно-комунікативних технологій та подальшої еволюції соціуму до смарт-суспільства, як високотехнологічного, високоінтелектуального, що базується на ноосферному економічному базисові.

При цьому значна частина методів, що використовуються в ідеології інформаційного суспільства, ґрунтуються не тільки на досягненнях у сфері інформаційних технологій, але й менеджменту, психології, соціології, культурології. Еволюція інформаційного суспільства, як еволюція відкритої системи до складноорганізованої, ноосферної, аутопоезисної, самореферентної відбувається згідно загальних космічних об'єктивних законів, здатних подолати «режими з загостреннями», точки біфуркації, кризи, що саморегулюються людством з метою досягнення сталого розвитку [7].

5. Результати дослідження

В основі стійкого розвитку цивілізації – ідеологія інформаційного суспільства, як нова форма ноосферної свідомості та світогляду. Нова ідеологія інформаційного суспільства направлена на протидію процесам саморуйнування цивілізації, створення умов для гармонізації відкритих саморегульованих систем,

створення умов для реалізації творчого і креативного начала особистості задля утвердження сталого розвитку, як суспільства, так і особистості. Тому вища школа повинна готувати інноваційну людину, здатну здійснити всі ці перетворення, щоб жити у глобальному світі у кореляції з ідеалами гуманізму, розуму, моралі, справедливості. Ідеологія інформаційного суспільства – це явище соціального порядку і є генетично зумовлене людством, що дозволяє перейти від біосфери до ноосфери, про яку мріяв ще академік В. Вернадський.

6. Висновки

Необхідність становлення ідеології інформаційного суспільства – це не тільки можливість вирішення тих чи інших проблем суспільного життя, але й можливість подальшого успішного життєствердження людства, укріплення його соціальних інститутів і функцій, які сприяють стабільному і сталому розвитку сучасного соціуму. Планетарна ноосферна свідомість і світогляд сьогодні вимагають формування нової ідеології інформаційного суспільства, яке підійшло до нової еволюційної спіралі.

Ноосфера – це космічна оболонка, яка потребує управління на основі законів моралі, справедливості, розуму. Дійсна духовна революція, яка закладена в ідеології інформаційного суспільства, як фактор сталого розвитку, пов'язана з відродженням дійсної духовності і здатна привести людину до формування нової свідомості і творчості.

Ідеологія інформаційного суспільства має бути підпорядкована культурно-етичним і гуманістичним трансформаціям, в основі яких дійсні процеси реалізації позитивної (гуманістичної) моделі глобалізації, що в перспективі зможе привести наше суспільство до ноосферного сталого розвитку.

Для формування ідеології інформаційного суспільства, як фактора сталого розвитку необхідне формування опорної страти нації – патріотичної еліти, інтереси якої пов'язані з інтересами країни і націлені на формування високорозвинутої європейської держави, еліта якої керує ефективним використанням природно-ресурсного потенціалу країни та потребує формування концепції ноосферного стійкого розвитку, в основі якого - шлях до інноваційного розвитку суспільства.

Література

1. Воронкова, В. Г. Формирование нового мировоззрения, нового человека, нового общества будущего: Кого и как воспитывать в подрастающих поколениях. Т. 2 [Текст]: монография / В. Г. Воронкова; под ред. О. А. Базалука. – К.: Издательский дом «Скиф», 2012. – С. 134–152.
2. Воронкова, В. Г. Формування інформаційного суспільства в Україні: виклик чи потреба часу? [Текст]: зб. наук. пр. / В. Г. Воронкова, О. В. Соснін // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2015. – Вип. 60. – С. 13–24.
3. Воронкова, В. Г. Сучасна геокультура як соціокультурний феномен культурної глобалізації [Текст]: зб. наук. пр. / В. Г. Воронкова, В. О. Нікітенко // Гілея: науковий вісник. – 2013. – Вип. 72. – С. 487–492.
4. Дубов, Д. В. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості [Текст]: аналіт. доп. / Д. В. Дубов, О. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк. – К.: НІСД, 2010. – 64 с.
5. Ожеван, М. А. Інформаційні технології як фактор суспільних перетворень в Україні [Текст]: зб. аналіт. доп. / М. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк, Т. О. Ісакова; за заг. ред. Д. В. Дубова. – К.: НІСД, 2011. – 96 с.
6. Соснін, О. В. Інвестиції в людський капітал в умовах глобальної трансформації [Текст]: навч. пос. / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова, М. А. Ажажа. – Львів: «Магнолія: 2006», 2011. – 610 с.

-
7. Соснін, О. В. Інформаційна безпека: нові виміри загроз, пов'язаних з інформаційно-комунікаційною сферою [Текст]: зб. наук. пр. / О. В. Соснін, О. П. Дзьобань // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2015. – Вип. 61. – С. 24–34.
8. Соснін, О. В. Інформаційне суспільство як виклик глобалізації. Час вибору: виклики інформаційної епохи [Текст]: колективна монографія / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова; за заг. ред. О. А. Івакіна, Д. В. Яковлева. - Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 472 с.
9. Кириченко, М. О. Епістемологічні виміри інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі [Текст]: матер. Міжн. наук.-прак. конф. / М. О. Кириченко // Теоретичні та практичні засади розвитку менеджменту організацій та адміністрування в умовах незалежності України. – Запоріжжя: ЗДІА, 2016. – 274 с.
10. Лазаревич, А. А. Становление информационного общества: коммуникационно-эпистемологические и культурно-цивилизационные основания [Текст]: монография / А. А. Лазаревич; за ред. И. Я. Левяш. – Минск: Беларуская навука, 2015. – 537 с.

УДК 1:316.3:004.738.5

Кириченко М. О.

Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України (м. Київ)

НЕЛІНІЙНІ МЕТАМОРФОЗИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СОЦІУМУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ БІФУРКАЦІЇ

У статті аналізується актуальна проблема, в основі якої лежить складність дослідження інформаційного соціуму, що розвивається у період глобальної біфуркації. Відмічається, що для того, щоб виявити нелінійні метаморфози соціуму в умовах глобальної біфуркації, потрібні нові знання, нові теоретичні установки та ідеї, нова сучасна методологія, прийоми та алгоритми дослідження. Головна мета статті – концептуалізація нелінійних метаморфоз розвитку інформаційного соціуму в умовах глобальної біфуркації. Методологія: синергетичні методи та прийоми відповідають аналізу сучасного розвитку людства на переломному етапі нелінійних метаморфоз. В основі методології – принципи триалектики, міждисциплінарний підхід, соціосинергетика, що дають змогу глибоко проникнути у нелінійні метаморфози розвитку інформаційного соціуму в умовах глобальної біфуркації. Доведено, що розвиток інформаційного соціуму представляє собою дискретний суспільний процес, в контексті якого відбувається зміна еволюційної та біфуркаційної стадій. Структурно-синергетичний підхід як вираження міждисциплінарного підходу до розвитку інформаційного соціуму дозволяє проникнути у процес біфуркації, на який має рішучий вплив національна еліта та політичні актори. Якщо соціосинергетика акцентує увагу на біфуркаційних процесах, то структурно-синергетична методологія – на трансісторичних структурах та соціетальній біфуркації. Наукова новизна дослідження полягає у тому, що структурно-синергетична методологія ще не використовувалася для аналізу інформаційного соціуму. Висновок: соціетальні закономірності виступають як ймовірнісні тенденції, що відіграють велику роль у перемозі домінуючої соціетальної тенденції (структури-аттрактора), в якій спрацьовують інверсійні механізми, що стимулюються харизматичним лідером. Звідси виходить, що суспільний процес не передвизначений, а в точці біфуркації перед суспільством відкриваються нові можливості для історичної творчості. Нелінійна методологія сприяє аналізу ідеології інформаційного суспільства в умовах глобальної біфуркації.

Ключові слова: глобалізація, глобальна біфуркація, нелінійні метаморфози, інформаційний соціум, соціетальна біфуркація.

В статье анализируется актуальная проблема, в основе которой – сложность исследования информационного социума, развивающегося в период глобальной бифуркации. Отмечается, что для того, чтобы выявить нелинейные метаморфозы в условиях глобальной бифуркации, нужны новые знания, новые теоретические установки и идеи, новая современная методология, приемы и алгоритмы исследования. Главная цель статьи – концептуализация нелинейных метаморфоз развития информационного социума в условиях глобальной бифуркации. Методология: синергетические методы и приемы соответствуют анализу современного развития человечества на переломном этапе нелинейных метаморфоз. В основе методологии – принципы триалектики, междисциплинарный подход, социосинергетика, которые дают возможность глубоко проникнуть в нелинейные метаморфозы развития современного социума в условиях глобальной бифуркации. Обосновано, что развитие информационного социума представляет собой дискретный общественный процесс, в контексте которого происходит изменение эволюционной и бифуркационной стадий. Структурно-синергетический подход как выражение междисциплинарного подхода к развитию информационного социума позволяет проникнуть в процесс бифуркации, на который имеет решительное влияние национальная элита и политические акторы. Если социосинергетика акцентирует внимание на бифуркационных процессах, то структурно-синергетическая методология – на трансисторических структурах и социетальной бифуркации. Научная новизна исследования состоит в том, что структурно-синергетическая методология еще не использовалась для анализа информационного социума. Вывод: социетальные закономерности выступают как вероятностные тенденции, играющие большую роль в победе доминирующей социетальной тенденции (структуры-аттрактора), в которой срабатывают инверсионные механизмы, стимулируемые харизматическим лидером. Отсюда следует, что общественный прогресс не предопределен, а в точке бифуркации перед обществом открываются новые возможности для исторического творчества. Нелинейная методология способствует анализу идеологии информационного общества в условиях глобальной бифуркации.

Ключевые слова: глобализация, глобальная бифуркация, нелинейные метаморфозы, информационный социум, социетальная бифуркация.

© Кириченко М. О., 2017.

The actual problem based on the complexity of the study of information society that had been developing in the period of Global Bifurcation is analysing in the paper. Notised that in order to detect society's nonlinear metamorphoses in the conditions of Global Bifurcation, new knowledge, new theoretical principles and ideas, new modern methodology, techniques and research algorithms are needed. The main aim of the article is the conceptualization of non-linear metamorphoses of information society development in the conditions of Global Bifurcation. The methodology requires analysis of the current human development at the turning point of the nonlinear metamorphoses correspond to the synergetic methods and techniques. The principles of trialetics, interdisciplinary approach and socio-synergetic allows to the deeply understanding the non-linear metamorphosis of information society development in the conditions of Global Bifurcation are the basis of the methodology. It is proved that the information society development is the discrete social process, with a change of evolutionary and bifurcation stages in the context. The structural synergetic approach as an expression of an interdisciplinary approach to the information society development allows to penetration into the bifurcation process, which the national elite and political actors have a decisive influence on. When the Socio-Synergetic focuses on the bifurcation processes, the Structural-Synergetic methodology focuses on the transhistorical structures and societal bifurcation. The scientific novelty is associated with an appeal to the structural-synergetic methodology that has not been used for the information society analysis yet. Conclusion: societal patterns act as a probabilistic tendencies, that play an important role in the victory of dominant societal tendency (the structure-attractor) where the inverse mechanisms stimulated by charismatic leader works. Outcomes outputs – the social process is not predefined, and there are new opportunities for historical creativity at the point of bifurcation in front of society. The non-linear methodology contributes to the analysis of the information society ideology in the context of Global Bifurcation period.

Key words: globalization, Global Bifurcation, nonlinear metamorphoses, information society, societal bifurcation.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальність теми дослідження визначається тими кардинальними змінами у сучасному світі та Україні, а також теоретико-методологічною ситуацією в соціогуманітарних науках, які намагаються відповісти на виклики глобалізації. В цих умовах глобальна біфуркація висувається на передній план як об'єктивна перспектива епохи постмодерну [1, с. 123-127]. Економічні, політичні, екологічні, соціальні ризики цивілізації дестабілізують сучасний соціум і проблематизують майбутнє як людства, так і України, якщо не будуть обрані правильні шляхи розвитку. В цих умовах алгоритми та правила, характерні для стабільного розвитку, не відповідають сучасному стану соціуму, який потрясають ризики один за одним, що призводить до зникнення визначеності, стабільності та ясності. Ми живемо в ситуації, коли сучасний соціум втрачає властивості стабільності, рівноваги та стійкості і демонструє нелінійні тенденції в умовах, коли віртуальна реальність виступає простором соціалізації індивіда [2, с. 208-217]. Тому засвідчимо, що людство повинно виробити альтернативи, які вже присутні у соціальному просторі, що вступив на шлях ескалації локальних і глобальних ризиків, і як наслідок, глобальної соціетальної біфуркації. Глобальні зміни розвиваються із надзвичайним прискоренням, тому традиційна локальна стратегія вкрай загрозлива у наш суперечливий час. Для того, щоб виявити нелінійні метаморфози соціуму в умовах глобальної біфуркації, потрібні нові знання, нові теоретичні установки та ідеї, нова сучасна методологія, прийоми та алгоритми дослідження, що відповідають сучасному розвитку людства на переломному етапі нелінійних метаморфоз. Особливе значення має розвиток наукового знання про соціальний хаос, який зростає у світовій спільноті, виступаючи провідною ознакою епохи Інтернету як глобальної тенденції розвитку інформаційного суспільства [3, с. 174-179]. Глобальна ситуація розвитку сучасного соціуму на початку третього тисячоліття та досвід історії минулого століття свідчать, що розвиток інформаційного соціуму носить нелінійний характер. Лінійна логіка політичних акторів, що діють в нестійкій ситуації, викликає непередбачувані наслідки, а події останніх років свідчать, що лінійне мислення у політиці породжує катаклізми, оскільки у сучасному українському суспільстві переважають складні синергетичні проблеми з багатьма змінними, великою кількістю прямих і зворотних зв'язків інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології [4, с. 13-26].

Особливістю сучасного світу є зростання ролі інформації, формування «електронно-цифрового суспільства» та індивіда. Останнє свідчить, що в інформаційному суспільстві культивується не тільки комунікативність, але й зростання маніпуляції свідомістю людей,

втягнутих в комунікативний процес. Тим самим інформатизація на основі комп'ютеризації розширює горизонт інформаційної картини світу як соціокультурної реальності і висуває важливі проблеми загальносвітоглядного характеру [5, с. 573-578]. Соціально-наукове дослідження таких систем ускладнюється їхніми емерджентними властивостями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Зауважимо, що у сучасній соціальній філософії можна виділити ряд напрямків синергетичної парадигми: 1) Брюсельська школа І. Пригожина розробила теорію дисипативних структур, що виникають у фізико-хімічних системах завдяки самоорганізації. Принципи нестійкості та біфуркації були використані для дослідження явищ та процесів еволюції у фізиці, молекулярній біології та соціології. У філософському плані І. Пригожин та І. Стенгерс проголосили «новий діалог людини з природою», визначивши нестабільність як фундаментальний атрибут Універсуму; 2) Г. Хакен намагається розвивати теорію хаосу, що відноситься до біологічної еволюції, онтогенезису, економіки та політичної науки; 3) теорія Ф. Матурани та У. Варели представлена оригінальною концепцією автопойезису, що знаменує собою становлення нової міждисциплінарної парадигми, яка виникає при змінах значень параметрів і розглядається також у працях В. Арнольда, Т. Постона і І. Споарта, Р. Тома, Дж. Томпсона, а також у роботах В. Аршинова, В. Буданова, К. Делокарова, О. Князевої, С. Курдюмова та інших; 4) концепція універсального еволюціонізму Н. Моїсеева, в якій основна увага приділяється коєволюції людини та природи та основу якої складає критичний аналіз обмеженості класичного раціоналізму й нових наукових можливостей сучасного раціоналістичного світорозуміння; у ряді робіт В. Бранський зробив спробу розробити концепцію синергетичного історизму, інтерпретуючи соціальну синергетику як постмодерністську філософію історії; А. Назаретян активно розвиває такий підхід, як синергетика історичного процесу, яка застосовується автором для дослідження еволюції індивідуальної та суспільної свідомості, соціального прогресу, цивілізаційних криз історії; в українському філософському мисленні синергетику розробляли І. Добронравова, В. Воронкова, Л. Горбунова, Н. Кочубей та інші. Ми ж намагаємося довести, що соціосинергетика у філософії майже не досліджена, хоча й мали місце деякі спроби розглянути взаємодію соціального хаосу й порядку, еволюційні та біфуркаційні процеси у соціумі, соціодинаміку українського соціуму.

На нашу думку, структурно-синергетичний підхід відкриває нові можливості для дослідження нелінійних метаморфоз розвитку інформаційного соціуму в умовах глобальної біфуркації. Саме соціальна синергетика як соціально-наукова парадигма, що інтегрує теорію дисипативних структур, теорію хаосу, нелінійну динаміку та теорію катастроф, передбачає всебічне дослідження процесів самоорганізації та випадковостей розвитку інформаційного соціуму як соціальної системи. Соціосинергетика досліджує процеси самоорганізації, що виникають у складних відкритих системах у результаті взаємодії порядку й хаосу. Під впливом випадкових флуктуацій інформаційні системи стають нестійкими та можуть завдяки самоорганізації перейти у нову якість. На нашу думку, соціосинергетику слід доповнити концепцією трансісторичних структур, яка сприятиме розвитку й поглибленню соціально-наукового пізнання проблем історичної динаміки сучасного інформаційного суспільства [6, с. 24-34].

Гіпотеза дослідження. Розвиток інформаційного соціуму представляє собою дискретний суспільний процес, в контексті якого відбувається зміна еволюційної та біфуркаційної стадій. Структурно-синергетичний підхід до розвитку інформаційного соціуму в умовах глобальної біфуркації полягає у тому, що якщо в еволюційний період рішучий вплив мали трансісторичні структури, котрі породжують у якості тривалої часової протяжності нелінійні флуктуації, то у момент біфуркації рішучий вплив (приміром, на те, аби певна країна висунулася у число конкурентоспроможних) має інформаційна надбудова. Соціосинергетика акцентує увагу на біфуркаційних процесах, а структурно-синергетична – на трансісторичних структурах та соціетальній біфуркації, яка сприяє впровадженню засад інформаційного суспільства.

Методологія. В основі наукового дослідження лежить міждисциплінарний підхід, включаючи: 1) системно-інформаціологічний аналіз (Л. Брілюєн, А. Моль); 2) методи теорії катастроф (Р. Том, В. Арнольд, Г. Малинецький); 3) синергетичний підхід (І. Добронравова,

В. Воронкова, Л. Горбунова, О. Князева); 4) системний підхід (П. Бурдьє). В основі методології – принципи тріалектики, системності та об'єктивності, інформаційно-семіотичні виміри інформації як головного тренду інформаційного суспільства [7, с. 57-67].

Мета наукового дослідження – виявити теоретико-методологічні засади нелінійних метаморфоз розвитку соціальних процесів інформаційного соціуму в умовах глобальної біфуркації.

Дана мета реалізується у наступних задачах: з'ясувати, що представляє собою соціетальна біфуркація як радикальна зміна моделі соціуму; проаналізувати, як сучасне суспільство у період біфуркації трансформується у нову макроструктуру; розкрити, що являє собою соціетальний розвиток сучасної України в момент біфуркації як нової конфігурації соціального порядку і соціального хаосу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Проблемна ситуація. Старі класичні методи соціальних наук недостатньо адекватні тим нелінійним метаморфозам розвитку сучасного соціуму, що відбуваються суперечливим чином, з ризиками та катаклізмами. Глобальні біфуркації у сучасному українському соціумі є надзвичайно неочікуваними, вони викликали непередбачувані катастрофічні наслідки. Тому потрібна нова соціальна теорія, яка б точно та адекватно пояснювала катастрофічні наслідки розвитку сучасного соціуму в умовах глобальної біфуркації.

Виклад основного матеріалу. В результаті всіх трансформаційних процесів в українському суспільстві сформувалися умови мікросоціальної біфуркації, що являє собою складну взаємодію соціального хаосу і соціального порядку. Соціетальна біфуркація у даному випадку являє собою радикальну системну зміну загальної нормативної моделі кризового українського соціуму, перед яким відкриваються різні можливості трансформації, можливості нового вибору. В біфуркаційний період вирішальну роль відіграють ціннісно-раціональні уявлення та спонтанні дії акторів, що надають соціальній біфуркації випадковий, хаотичний і навіть катастрофічний характер. Тому інформаційний соціум упроваджується в життя спонтанно, посилюючи роль віртуальної реальності, яка стимулює об'єктивні явища інформаційного соціуму. Біфуркаційний процес може розвиватися або в напрямку конструктивної соціоекономічної діяльності, або в напрямку радикальної трансформації інформаційно-комунікативного суспільства як різновиду складної соціальної системи і взаємодії [8, с. 266-278]. Незважаючи на можливу перемогу соціального хаосу, біфуркація являє собою суперечливу єдність двох процесів: з одного боку, це кульмінація процесу структурного розпаду, а з іншого – початок формування нової соціальної макроструктури інформаційного соціуму. Стан стихійної соціальності не може зберігатися надто довго, оскільки це загрожує їй самознищенням у результаті всіх тих негативних процесів, які пов'язані із ситуацією нестабільності [9, с. 46-57].

Тому інформаційне суспільство у період біфуркації трансформується у нову макроструктуру, в якій спонтанні відношення між соціальними групами, організаціями та індивідами перетворюються в структурно-інституційні відношення інформаційного соціуму. Соціетальна біфуркація – це синергетична реструктуризація інформаційного соціуму, який методом проб і помилок знаходить шлях до нової траєкторії інформаційного розвитку. Соціетальна біфуркація включає в себе вибір альтернативи і можливих засобів та способів дії, направлених на те, щоб втілити бажану альтернативу в реальне інформаційне життя. Макросоціальна біфуркація маніфестує собою складну і драматичну взаємодію соціального хаосу і соціального порядку [10, с. 35-47]. У біфуркаційний період український соціум являє собою простір радикальних перетворень, що втілюються у формі спонтанної боротьби транссторичних структур, політичних рухів і нових лідерів, котрі змінюють конфігурацію взаємовідносин соціального порядку і хаосу.

Найважливішим етапом біфуркаційної соціетальної зміни є момент *кульмінації криз*, який є результатом структурної перебудови соціуму. Такий стан не може тривати довго, оскільки суспільство в період біфуркації трансформується у нову макроструктуру, в якій спонтанні відносини між соціальними групами, організаціями та індивідами перетворюються на структурні відносини соціальних ролей, спрямованих на упровадження нової траєкторії розвитку – інформаційної стадії соціуму. В ситуації соціального хаосу перевагу мають гнучкі структури, що резонують з новими тенденціями розвитку, які проявляються як суперництво

двох альтернатива – старої і нової. Домінантна структура-аттрактор розповсюджує свій універсальний вплив на соціум, модифіковані трансісторичні структури, соціальні групи, спільноти, організації, після чого діють нові детерміністські закономірності і принципи, що забезпечують стійкий стан суспільства. У момент біфуркації кардинальну роль відіграють суб'єктивні фактори, хоча об'єктивний вплив трансісторичних структур на соціум зберігається, але психологічно їх значення зменшується в умовах надмірної ейфорії та пафосу. Ця аберація усвідомлюється новою інформаційною елітою, яка представляє інформатизацію як засіб репрезентації інформаційних ресурсів суспільства у постбіфуркаційний період [11, с. 21-30].

Соціетальний розвиток України представляє собою процес формування в момент біфуркації нової конфігурації соціального порядку і соціального хаосу, що забезпечує певну стійкість постбіфуркаційного соціуму в еволюційний період, коли вирішальну роль відіграють трансісторичні структури. Зміни – це фундаментальний атрибут суспільства, і коли зміни перевищують порогове значення його параметрів, невідомо. Радикальні соціальні метаморфози та кризи є характерними для сучасної України, де трансформаційний процес розвивається у контексті біфуркаційного сценарію. Нестабільне сучасне українське суспільство часто виявляє нелінійні ефекти, а в момент біфуркації це може привести до соціальної катастрофи. Соціетальна трансформація демонструє складні синергетичні феномени, які необхідно враховувати у реформаторській політиці. Тим не менше правляча еліта демонструє часто прихильність лінійній політиці, хоча кризове сучасне українське суспільство проявляє нелінійні ефекти, які здатні викликати зростання руйнівного хаосу.

Незворотні катастрофічні процеси виникають у результаті спонтанної активності соціетальної системи, коли її намагаються врегулювати за допомогою зовнішніх управлінських впливів, які не сумісні з новими тенденціями соціально-історичного розвитку. Ця неочікувана самодовільна активність може привести до того, що нелінійні флуктуації будуть здатні вивести кризовий соціум за межі стабільності та спровокувати біфуркацію. Катастрофу неможливо зупинити, коли її наближення вже проявилось, оскільки процес біфуркації розвивається надзвичайно швидко, у «режимі із загостренням», а стійкий стан руйнується швидко. Будь-яка випадковість викликає резонансний ефект і тоді деструкція старого стану-аттрактору стає об'єктивно неминучою. Повний розпад макросоціальної структури – це вже питання часу, проте постфактум біфуркація вважається випадковою і виникає ілюзія того, що процес катастрофічної модернізації (реформування, перебудови) можна не допустити, для цього достатньо в критичний момент прийняти одне правильне раціональне рішення, яке відновить функціональні можливості інформаційно-комунікативної системи [12, с. 275-286].

Актуалізація ідей нелінійної методології має місце тоді, коли система переживає революційні потрясіння і відбувається зміна функціональних картин світу, стилів мислення, керівних парадигмальних установок. У цей період посилюється потреба у новій соціально-філософській методології, оскільки категоріальний апарат, що наразі функціонує, втрачає релевантність через зміну смислів багатьох понять. Перехідний етап від порядку, який функціонував тривалий час, до безладдя (хаосу), а потім від нього знов до нового порядку, включає у себе багато малодосліджених процесів: і руйнацію багатьох старих структур, і появу та розвиток нових структур, що розвиваються за законами самоорганізації. Самоорганізація – це складний і різномірний процес, що має свої особливості у різних сферах діяльності. Соціальні системи є унікальними у тому сенсі, що всі події, які відбуваються у суспільстві, є результатом діяльності людей, котрі ставлять перед собою певні цілі та різним чином їх досягають.

Нелінійна методологія здатна допомогти у пізнанні сучасних соціальних трансформацій, оскільки глобалізований світ є складним, відкритим, нестабільним і проходить через біфуркаційний етап свого розвитку. На цьому етапі пошуку нових шляхів цивілізаційного розвитку важливими є два взаємопов'язаних, але протилежних процеси: 1) вплив конфліктів, що посилюються (міжконфесійних, міжетнічних та інших) у суспільстві та роблять все більш ймовірною загрозу «зіткнення цивілізацій», формування «суспільства ризику»; 2) пошук шляхів стійкого розвитку, діалог культур і цивілізацій для знаходження консенсусу, створення умов для впровадження інформаційно-комунікативних технологій та формування на їх основі інформаційного суспільства як стабільної основи цивілізаційного розвитку. Становлення нової глобальної цивілізації пов'язано з пошуком нових ідей та ціннісно-сміслових координат

інформації. Суперечливість цього перехідного періоду базується на особливостях сучасного світу, який є складним, нестабільним і пронизаним багатьма різноспрямованими процесами, що вимагають вирішення проблем зростаючої ролі інформаційно-комунікативної функції держави [13, с. 164-176].

Одна з особливостей сучасного світу – значне зростання рівня його складності, що створює додаткові труднощі у розумінні світу як цілого. Інша особливість сучасного світу – це розрив між економікою, політикою та управлінням, що базуються на раціональних судженнях, з одного боку, і моральним світом, який стає все більш периферійним у культурі, з іншого. Це призводить до формування одновимірної, економічно орієнтованої людини, яка, використовуючи досягнення науки й технологій, намагається перебудувати світ згідно із своїми уявленнями [14].

Можемо засвідчити вкоріненість нелінійних уявлень в історії філософської, природничо-наукової та соціальної думки, оскільки теоретична розробка феномену нелінійності уможливило аналіз різномірних процесів. Потреба у нелінійних методологічних установках залежить від рівня розвитку й цілей пізнання, а з відкриттям складно-еволюційних нестабільних систем усвідомлюється загальнонауковий характер нелінійної парадигми. Застосування ідей нелінійності до вивчення соціальних систем розширює предметне поле науки, допомагає більш цілісно осмислити сучасні соціальні та глобальні трансформації. Нелінійна парадигма дозволяє розкрити нові грані у діалектиці організації і самоорганізації соціальних систем, концептуалізувати смисл і статус «закритих» і «відкритих» систем. У соціально-історичній реальності ігнорування діалектики соціального порядку і соціального хаосу призводить до негативних наслідків. У процесі трансформації сучасного соціуму важливе значення має врахування традицій, ментальності народу як важливої компоненти параметрів порядку для досягнення стабільності суспільства.

Висновок. У кінцевому рахунку соціетальні закономірності виступають як ймовірнісні тенденції, що відіграють велику роль у перемозі домінуючої соціетальної тенденції (структури-аттрактора), в якій спрацювують інверсійні механізми, що стимулюються харизматичним лідером. Звідси виходить, що суспільний процес не передвизначений, не запрограмований і в точці біфуркації перед суспільством відкриваються нові можливості для історичної творчості. Таким чином, на протязі історичного розвитку України політична еліта не змогла знайти конструктивну відповідь на виклик простору, що обернувся віковичним відчуженням між народом і владою, і, як наслідок, циклічними соціетальними катастрофами. Концепція віртуального хаосу привертає увагу до ролі хаосу, який викликає деструктивні процеси у всьому інформаційному просторі. Формується нова постнекласична картина світу, що спирається на уявлення про відкритість, нестабільність, нелінійність, хаотичність тощо. Пошук нових пізнавальних засобів ускладнюється низкою взаємодіючих факторів, серед яких одним з найвагоміших є глобалізація. Використання нелінійної методології є корисним у тому плані, що соціальні системи є відкритими, вони обмінюються з оточуючим середовищем енергією, інформацією і речовиною. Систематичне вивчення динаміки функціонування соціальних систем, особливо у точках біфуркації, коли руйнуються старі структури і система шукає нові парадигмальні основи, передбачає використання нелінійної методології взагалі і досягнень синергетики зокрема.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бодрийяр Ж. Симулякры и симуляции / Жан Бодрийяр ; [пер. с фр.] // Философия эпохи постмодерна : [сб. пер. и реф.]. – Минск : Беларуская навука, 2006. – С. 123–127.
2. Власенко Ф. П. Віртуальна реальність як бар'єр соціалізації індивіда / Ф. П. Власенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2014. – Вип. 56. – С. 208–217.
3. Воронкова В. Г. Інтернет як глобальна тенденція розвитку інформаційного суспільства / В. Г. Воронкова // Гілея : [збірник наукових праць] / [гол. ред. В. М. Вашкевич]. – Київ : Гілея, 2015. – Вип. 93 (2). – С. 174–179.
4. Воронкова В. Г. Концептуалізація інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології / В. Г. Воронкова // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2016. – Вип. 66. – С. 13–26.

5. Данильян О. Г. Інформаційна картина світу як соціокультурна реальність / О. Г. Данильян // Гілея : [збірник наукових праць] / [гол. ред. В. М. Вашкевич]. – Київ : Гілея, 2013. – Вип. 70 (3). – С. 573–578.
6. Дзьобань О. П. Інформаційна безпека: нові виміри загроз, пов'язаних із інформаційно-комунікаційною діяльністю / О. П. Дзьобань, О. В. Соснін // Вісник Запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2015. – Вип. 61. – С. 24–34.
7. Кириченко М. О. Інформаційно-семіотичні виміри інформації як головного тренду інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2017. – Вип. 68. – С. 57–67.
8. Максименюк М. Ю. Інформаційно-комунікативне суспільство як різновид складної соціальної системи і взаємодії / М. Ю. Максименюк // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2016. – Вип. 66. – С. 266–278.
9. Пригожин И. Р. Философия неустойчивости / И. Р. Пригожин // Вопросы философии. – М., 1991. – № 6. – С. 46–57.
10. Пригожин И. Р. Порядок из хаоса: новый диалог человека с природой : [изд. 5-е] / И. Р. Пригожин, И. Стингерс ; [пер. с англ.]. – М. : КомКнига, 2005. – 432 с.
11. Пунченко О. П. Інформатизація як засіб репрезентації інформаційних ресурсів суспільства / О. П. Пунченко, А. А. Лазаревич // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2015. – Вип. 63. – С. 21–30.
12. Соснін О. В. Інформаційно-комунікативний менеджмент: зарубіжний та вітчизняний досвід : [навчальний посібник] / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова, В. О. Нікітенко, М. Ю. Максименюк. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 316 с.
13. Соснін О. В. Проблеми зростаючої ролі інформаційно-комунікаційної функції держави в умовах інформаційного суспільства та шляхи їх вирішення / О. В. Соснін // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя : РВВ ЗДІА, 2016. – Вип. 65. – С. 164–176.
14. Старжинский В. П. На пути к обществу инноваций / В. П. Старжинский, В. В. Цепкало. – Минск : РИВШ, 2016. – 446 с.

УДК 124.2:167/168

Кириченко М. О.,
доктор філософії, професор кафедри державної
служби і менеджменту освіти, член-кореспондент
Академії наук вищої школи України, перший
проректор – проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, ДВНЗ «Університет
менеджменту освіти» НАПН України
(Україна, Київ), kpmto@i.ua

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНИХ ВИМІРІВ ІДЕОЛОГІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА У ГУМАНІТАРНО-НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ ХХІ СТОЛІТТЯ: МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розкрито сутність ідеології інформаційного суспільства з точки зору когнітивно-комунікативних вимірів в контексті гуманітарно-наукового дискурсу; виявлено проблеми ідеології інформаційного суспільства, яка ще не сформована, та сформульовані особливості сучасного українського суспільства, що потребує формування нового типу ідеології, за якою майбутнє. Зроблено висновок, що, цінність дослідження в тому, що, використавши систему та структурно-функціональну методологію, можливо проаналізувати ідеологію інформаційного суспільства, розкрити складові компоненти, що потребують формування інформаційної інфраструктури, яка має велике майбутнє.

Ключові слова: ідеологія інформаційного суспільства, ідеологія інформаційного суспільства, ідеологема комунікації, ідеологема інформації, ідея, знання, гуманітарно-науковий дискурс, когнітивно-комунікативні виміри.

Ідеологія інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі являє собою сукупність ідей-концептів-ідеологем, концептуально оформлених поглядів та ідей про інформаційне суспільство, в яких усвідомлюються інтереси людей до пізнання інформаційної дійсності, та обґрунтовуються перетворення у суспільстві, націлені на реалізацію функцій інформатизації та забезпечення інформацією всіх верств населення, що свідчить про виявлення його високої інформативної сутності. Актуальність теми дослідження в тому, що, по-перше, в ідеології інформаційного суспільства дискусуються проблеми інформаційного суспільства та відбувається пошук шляхів їх подолання, в основі яких соціально-практичні і світоглядні проблеми інформаційної взаємодії людини-соціуму-держави у відношенні до мережевої самоорганізації соціальних і політичних суб'єктів, умови перетворення інформації на знання та подолання комп'ютерної залежності особливо молоді людини до віртуального світу. По-друге, цінність дослідження в тому, що, використовуючи системну та структурно-функціональну методологію, можливо проаналізувати ідеологію інформаційного суспільства, розкрити складові компоненти, що потребують формування інформаційної інфраструктури, яка має велике майбутнє. По-третє, сучасний соціум являє собою інформаційно-комунікаційну модель соціальної організації, що потребує активізації так званого третинного, соціально-мобільного сектору суспільно-економічної діяльності (сфери послуг, сервісної економіки як все більш значущої сфери соціальної активності і взаємодії).

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спирається автор. У культурно-цивілізаційному світі сформована нова ідеологія інформаційного суспільства (ідеологія smart-суспільства), яка потребує істотного вивчення і коригування по причині інтенсивного розвитку комп'ютерних технологій і процесів інформатизації, в основі яких особлива система

пізнання і освоєння дійсності людиною, соціальними групами і суспільством в цілому. Особливо цінними для нас є доповіді М. Бангеманна «Європа і глобальне інформаційне суспільство: рекомендації для Європейської Ради ЄС» (1994); економічні, технологічні, культурологічні рамкові програми ЄС (2012–2020 pp.); проект ЄС «Підтримки політики регіонального розвитку в Україні» у контексті глобальних викликів та європейських стандартів політики.

Виділення невисвітлених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Проблема ситуація. Перехід до інформаційного суспільства став носити характер технократичного проекту (проектів), що має в своїй основі інноваційний характер, що базується на інформаційно-комунікаційних технологіях і включає створення автоматизованих інформаційних систем, які повинні задовольняти вимоги інформаційного суспільства, для чого необхідне створення ідеології інформаційного суспільства.

Мета наукового дослідження – концептуалізація парадигми когнітивно-комунікативних вимірів ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі ХХІ століття.

Дана мета реалізується в наступних задачах:

- проаналізувати сутність ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі ХХІ століття, що являє собою сукупність ідей-концептів-ідеологем, концептуально оформлених поглядів і ідей про інформацію та інформаційне забезпечення сучасного суспільства;

- виявити проблеми інформаційного забезпечення сучасного суспільства, які заважають становленню ідеології інформаційного суспільства;

- розкрити системну, структурно-функціональну та синергетичну методологію, що сприяють формуванню структурних компонентів ідеології інформаційного суспільства;

- сприяти концептуалізації парадигми когнітивно-комунікативних вимірів ідеології інформаційного суспільства.

У гуманітарно-науковому дискурсі ідеологія інформаційного суспільства включає сукупність, ідей, цінностей, норм, принципів, що мають об'єктивну змістовність, що включає формування інформаційної культури особистості як умови успішної адаптації людини до життя в інформаційному суспільстві [1, с. 198–203]. Для виявлення цієї змістовності важливими є комунікативні сприйняття властивостей інформаційної ідеології, що включає вираження певного відношення до неї, та експлікація цього вираження в інформаційно-комунікаційному середовищі. Ідеологія інформаційного суспільства орієнтується на людські практичні інтереси і має метою або маніпулювання людьми, або управління з метою впливу на свідомість людини через специфічний код комунікації, який ми маємо розуміти, якщо хочемо змінити нашу реальність. Інформаційне суспільство є глобальною комунікаційною мережею, проте його використання та реальність, що еволюціонує, є продуктами людської діяльності в особливих умовах, коли об'єкт дослідження (інформаційне суспільство) розвивається й змінюється швидше за суб'єкт (дослідника) і представляє революційний виклик для тих, хто повинен приймати рішення, тому що Інтернет

представляє собою глобальну тенденцію розвитку інформаційного суспільства [2, с. 174–179].

У рамках виконання функцій практичної діяльності ідеологія інформаційного суспільства орієнтується сукупність інформаційних ідеологем, в основі яких інформація та наповнення їх змістом, що виконує інтертекстуальні функції, що надають тексту соціальні та історичні координати, та складають її соціокультурний простір, що змінює світ та санкціонує використання ідеологем в тих чи інших моделях та формалізаціях. Ідеологема інформаційної культури включає певний інформаційний код субсистеми, яка надає зміст інформаційному повідомленню і виступає як втілення певної інформації у контексті певного відношення до реального світу чи логічного у плані відповідності жанровим закономірностям. У цьому контексті будь-яка інформація, яку включає ідеологія інформаційного суспільства, намагається інкорпорувати чисто філософські виміри історії, місця в ній людини, оціночні судження про можливі варіанти інформаційного розвитку та бажаного темпу їх розвитку, долаючи, як відзначає О. Дзюбань, маніпулятивний характер інформаційного середовища сучасного суспільства [3, с. 3–12].

Когнітивно-комунікативні виміри ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі націлені на пошуки певних значень інформаційних ідеологем, які є основою формування ідеології інформаційного суспільства, та транслюються по каналам комунікації за допомогою спеціально вироблених кодів, джерел, способів комунікації у системі норм і можливостей соціальної активності людини, держави, суспільства. Зміст інформаційної ідеології як основа глобальної комунікаційної мережі набуває комунікативного смислу тільки завдяки людині, яка вважає, що ідеологія інформаційного суспільства повинна виконувати роль духовно забезпеченого ресурсу, та сприяти його вдосконаленню, щоб бути змістовно та комунікативно забезпеченим у когнітивно-комунікативному вимірі. А. Лазаревич відмічає: «Сучасний соціум являє собою інформаційно-комунікаційну модель соціальної організації. Мова йде про активізацію так званого третинного, соціально-мобільного сектору суспільно-економічної діяльності (сфери послуг, сервісної економіки як все більш значущої сфери соціальної активності і взаємодії), і четвертинного – інформаційного, який напряму стимулює комунікаційну активність» [7, с. 8–9].

Методологія дослідження ідеології інформаційного суспільства як мережево-комунікативного простору у гуманітарно-науковому дискурсі направлена на аналіз інформаційного суспільства як такого, в основі якого використання методів системного, структурно-функціонального, синергетичного, діалектичного, антропологічного, інформаціологічного – для дослідження процесів інтенсивної переробки інформації в знання. Останнє потребує дослідження структури ідеології, її будови, функціонування та розвитку, об'єктивного дослідження її комунікативних зв'язків і відносин та адаптації людини до умов інформаційного суспільства, пізнання процесів інформаційного суспільства, в основі якого є інформація як джерело нової інформації («інформація про інформацію»). Системна і структурна

методологія дослідження ідеології інформаційного суспільства має пояснити, як ми отримуємо інформацію про різні предмети, які межі нашого знання та настільки достовірним чи недостовірним є те чи інше знання, як інформація перетворюється на знання, що є основою нової комунікації, пов'язаної з реалізацією потреби людини, що потребує з необхідністю формування ідеології інформаційного суспільства. Виникнення інформаційного суспільства робить проблематику отримання і асиміляції інформації, яка переходить в знання однією з центральних у гуманітарно-науковому дискурсі, та що є причиною виникнення так званої інформаційної моделі комунікації, основоположні характеристики якої визначають і принципи трансляції і соціалізації людини до ідеологем інформаційного суспільства [4, с. 7–13].

Разом з тим можемо засвідчити, що проблематика методології інформаційного суспільства істотно змінюється у сучасну епоху, так як знаходяться нові шляхи для обговорення традиційних проблем і з'являються нові питання, яких не існувало раніше. Достатньо розповсюдженою є точка зору, згідно з якою предмет епістемології відрізняється від предмету гносеології і виходить за межі чисто філософського дослідження. У цьому сенсі епістемологія досліджує об'єктивні форми знання, відволікаючись як від особливостей суб'єкта, так і від співставлення знання з об'єктивною дійсністю. Обґрунтуванню такого розуміння слугує теорія К. Поппера, в контексті якої існує реальний світ, світ станів свідомості, людської суб'єктивності і світ чистого знання без співставлення з об'єктивною реальністю, що відволікається від людської суб'єктивності. Цей останній «третій світ» і є предметом епістемології.

Виявити ряд структурних компонентів ідеології інформаційного суспільства, необхідних для глибокого пізнання проблем та пошуку шляхів їх подолання з метою удосконалення інформаційно-комунікативного соціуму, до яких відносяться значення, код, дані, документи, сигнали, значення. Інформація передається за допомогою певних знаків, які мають безпосереднє значення як атрибуту повідомлення. Значення – це дещо, що кодується за допомогою знаків відправником і декодується його отримувачем. Саме від цього залежить атмосфера комунікації, а, отже, і її результат. Ідеологія інформаційного суспільства в цілому виконує п'ять цілей: 1) пізнавальна; 2) соціально-поведінкова; 3) художньо-естетична; 4) ігрова; 5) управлінська.

Як свідчить аналіз сучасних проблем інформаційного суспільства, на сучасному етапі ще не сформована ідеологія інформаційного суспільства, основою якої є виконання цих п'яти цілей, в основі яких посилення комунікативних зв'язків і відносин. В основі ідеології інформаційного суспільства як системи реалізації потреби людини у пізнанні – отримання нової інформації та знаходження шляхів її отримання. Це слугує основою виникнення інформаційної моделі комунікації, яка є трампліном вироблення нових ідеологем та їх трансляції, в основі яких інформація як головна компонента інформаційного суспільства та його ідеології. Саме для інформаційної моделі комунікації характерним є визнання значення як атрибуту повідомлення. Значення – це те, що кодується

за допомогою знаків відправником і декодується отримувачем, а тому оволодіння цим механізмом допомагає оволодіти механізмом комунікації, який знаходиться в основі когнітивно-комунікативного виміру ідеології, на яку впливає як технологічна, так і соціальна реальність [5, с. 23–27].

У гуманітарно-науковому вимірі ідеологія інформаційного суспільства імпліцитно включає деякий **ідеал**, що протиставляється наявній соціальній реальності як компонент ідеології інформаційного суспільства, який дефініціює акти перцепції індивіда, його діяльності, мотивації, поведінкових патернів в соціумі-екзистенції-природі. Ідеал можна експлікувати як генеральну мету активності індивіда, який підпорядковує собі диференціальні задачі у кореляції з отриманням інформації та засобами побудови інформаційного суспільства. Ідеологія інформаційного суспільства це не просто ілюзорна інтерпретація сучасної дійсності, а скоріше сама дійсність, яка повинна розумітися як інформаційна, існування якої передбачає культивування знання про цю дійсність. Налаштованість інформаційної ідеології на комунікативне вирішення проблем суспільства виявляється невід'ємним елементом формування інформаційних ідеологем інформаційного суспільства [7, с. 89].

Ідеологія комунікації виступає як ідеологема інформаційного суспільства, співпраця, співрозуміння з акцентом на сумісне переживання подій, які відбуваються. Комунікативно налаштована людина, держава, суспільство завжди в очікуванні своїх партнерів у контексті вирішення проблем взаємодії спілкування, розуміння, співпраці, пошуку рішень. Тому новий поворот в ідеології інформаційного суспільства – це намагання налагодити зв'язок між населенням і владою, державою і суспільством, фірмою і клієнтами, підприємством і споживачем. Тому праксеологічний рівень формування ідеологем інформаційного суспільства – це вироблення практично-орієнтованих рекомендацій і пропозицій щодо удосконалення стратегії управління процесами становлення інформаційного суспільства в Україні та механізмів соціально-антропологічної адаптації до існування в цьому суспільстві. Ідеологія інформаційного суспільства націлена на зміни суспільства, в якому ми живемо, наше життя знаходиться під впливом цієї нової комунікаційної технології, а з цієї взаємодії виникає нова соціо-технічна модель суспільства [8, с. 24–25].

З цією метою слід розвивати поняття «інформаційний соціум» та його екстраполяцію в управлінський процес як єдиний соціальний організм, в центрі якого інформація та зменшення її ентропії, що наповнює всі процеси організації інформаційним змістом і сприяє інформатизації всіх процесів. Механізм цивілізаційного розвитку ідеології інформаційного суспільства пов'язаний з цілеспрямованим державним регулюванням інформаційної сфери суспільства, у контексті якої ефективною і виправданою з точки зору суспільних інтересів є формування механізму процесу оволодіння умовами стабільного снування, що приводить у відповідність продуктивної сили та економічні відносини, що представляють собою сукупність важелів регулювання інформаційними процесами. На формування ідеології інформаційного суспільства впливає те, що істотною проблемою інформаційного суспільства є непропорційний доступ до інформаційних ресурсів та інформаційно-

комунікативних технологій (ІКТ), що проявляється на нерівномірному економічному розвитку, зокрема інформаційного сектора економіки та асиметричності інформації, що є глобальною проблемою [9; 10].

В епоху динамічного розвитку інформаційного суспільства до числа впливових чинників формування ідеології інформаційного суспільства долучаються ІКТ, упровадження яких сприяє формуванню механізмів інформаційно-комунікативного типу соціуму в умовах глобалізації, що вимагає удосконалення зворотних зв'язків засобами інформаційно-комунікативного впливу в контексті стохастичності мережевого суспільства. Формування ідеології інформаційного суспільства базується на використанні нових методів системної, структурної та синергетичної методології, що використовується для аналізу ідеології як системи певних чинників, що дозволяють розв'язати важливу фундаментальну задачу – вплив ІКТ на діяльність суспільства через застосування нових оригінальних ідей та концепцій статичності інформаційного суспільства та мережевої економіки, що й потребує формування нової ідеології [11; 12].

Висновки. Формування ідеології інформаційного суспільства потребує високого рівня розвитку інформаційних і телекомунікаційних технологій та їх інтенсивного використання громадянами, бізнесом та органами державної та муніципальної влади. Збільшення додаткової вартості сьогодні відбувається за рахунок інтелектуальної діяльності, підвищення рівня технологічного виробництва та розповсюдження сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій. Перехід від індустріального до постіндустріального та інформаційного суспільства істотно підвищує роль інтелектуальних факторів, зокрема знання про інформаційне суспільство. Необхідно уже у середньостроковій перспективі реалізувати культурний, освітній та науково-технологічний потенціал країни та забезпечити гідне місце серед лідерів глобального інформаційного суспільства завдяки ідеології інформаційного суспільства.

Список використаних джерел

1. Воронкова В. Г. Формування інформаційної культури особистості як умова успішної адаптації людини до життя в інформаційному суспільстві [Текст] / В. Г. Воронкова // Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2014. – Вип.86 (7). – С.198–203.
2. Воронкова В. Г. Інтернет як глобальна тенденція розвитку інформаційного суспільства [Текст] / В. Г. Воронкова // Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2015. – Вип.93 (2). – С.174–179.
3. Дзьобань О. П. Маніпулятивний характер інформаційного середовища сучасного суспільства [Текст] / О. П. Дзьобань // Інформація і право. – К., 2014. – №3 (12). – С.3–12.
4. Дзьобань О. Інформаційне суспільство як мережево-комунікативний простір управління [Текст] / О. Дзьобань, О. Соснін // Віче. – 2015. – №10. – С.7–13.
5. Кириченко М. О. Епістемологічні виміри інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі [Текст] / М. О. Кириченко // Теоретичні та практичні засади розвитку менеджменту організацій та адміністрування в умовах незалежності України: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю незалежності України та 20-річчю кафедри менеджменту організацій та управління проектами / Ред.-упоряд.: д.філос.н., проф. Валентина Воронкова, Регіна Андрюкайтене. – Запоріжжя: ЗДІА, 2016. – С.23–27.
6. Кастельс М. Інформаційна епоха: економіка, общество, культура [Текст] / М. Кастельс; [пер. с англ. О. І. Шкаратана]. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 607 с.

7. Лазаревич А. А. Становление информационного общества: коммуникационно-эпистемологические и культурно-цивилизационные основания [Текст]: монография / А. А. Лазаревич; науч. ред. И. Я. Левяш. – Минск: Беларуская навука, 2015. – 537 с.
8. Соснін О. В., Дзьобань О. П. Інформаційна безпека: нові виміри загроз, пов'язаних з інформаційно-комунікаційною сферою [Текст] / О. В. Соснін, О. П. Дзьобань // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2015. – №61. – С.24–34.
9. Соснін О. В. Проблеми державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України: [монографія] / О. В. Соснін. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – 2003. – 572 с.
10. Соснін О. В., Воронкова В. Г. Інформаційне суспільство як виклик глобалізації [Текст] / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова // Час вибору: виклики інформаційної епохи: [колективна монографія] / за заг. ред. О. А. Івакіна, Д. В. Яковлева. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2016. – С.344–359.
11. Вашкевич В. М. Історична еволюція наукової картини світу [Текст] / В. М. Вашкевич // Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2016. – Вип.109. – С.133–139.
12. Вашкевич В. М. Особливості міфічного світогляду в історичній еволюції наукової картини світу [Текст] / В. М. Вашкевич // Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2016. – Вип.108. – С.117–121.

References

1. Voronkova V. G. Formuvannya informacijnoi kul'tury osobystosti yak umova uspishnoi adaptacii ljudyny do zhyttja v informacijnomu suspil'stvi [Текст] / V. G. Voronkova // Gileja: naukovyj visnyk: zb. nauk. prac'. – K.: Vyd-vo UAN TOV «NVP» «VIR», 2014. – Vyp.86 (7). – S.198–203.
2. Voronkova V. G. Internet jak global'na tendencija rozvytku informacijnogo suspil'stva [Текст] / V. G. Voronkova // Gileja: naukovyj visnyk: zb. nauk. prac'. – K.: Vyd-vo UAN TOV «NVP» «VIR», 2015. – Vyp.93 (2). – S.174–179.
3. Dz'oban' O. P. Manipuljativnyj harakter informacijnogo sredovyshha suchasnogo suspil'stva [Текст] / O. P. Dz'oban' // Informacija i pravo. – K., 2014. – №3 (12). – S.3–12.
4. Dz'oban' O. Informacijne suspil'stvo jak merezhevo-komunikativnyj prostor upravlinnja [Текст] / O. Dz'oban', O. Sosnin // Viche. – 2015. – №10. – S.7–13.
5. Kyrychenko M. O. Epistemologichni vymiry informacijnogo suspil'stva u humanitarno-naukovomu dyskursi [Текст] / M. O. Kyrychenko // Teoretychni ta praktichni zasady rozvytku menedzhmentu organizacij ta administruvannja v umovah nezalezhnosti Ukrainy: Materialy Mizhnarodnoi nauko-vo-praktychnoi konferencii, prysvjachenoi 25-richchju nezalezhnosti Ukrainy ta 20-richchju kafedry menedzhmentu organizacij ta upravlinnja proektamy / Red.-uporjad.: d.filos.n., prof. Valentyna Voronkova, Regina Andriukajtene. – Zaporizhzhja: ZDIA, 2016. – S.23–27.
6. Kastel's M. Informacionnaja jepoha: jekonomika, obshhestvo, kul'tura [Текст] / M. Kastel's; [per. s angl. O. I. Shkaratana]. – M.: GU VShJe, 2000. – 607 s.
7. Lazarevich A. A. Stanovlenie informacionnogo obshhestva: kommunikacionno-jepistemologicheskie i kul'turno-civilizacionnye osnovanija [Текст]: monografija / A. A. Lazarevich; nauch. red. I. Ja. Levjash. – Minsk: Belaruskaja navuka, 2015. – 537 s.
8. Sosnin O. V., Dz'oban' O. P. Informacija bezpeka: novi vymiry zagroz, pov'jazanyh z informacijnokomunikacijnoju sferoj [Текст] / O. V. Sosnin, O. P. Dz'oban' // Gumanitarnyj visnyk Zaporiz'koi derzhavnoi inzhenernoi akademii: [zb. nauk. pr.]. – Zaporizhzhja: Vyd-vo ZDIA, 2015. – №61. – S.24–34.
9. Sosnin O. V. Problemy derzhavnogo upravlinnja systemoju nacional'nyh informacijnyh resursiv z naukovoogo potencijalu Ukrainy: [monografija] / O. V. Sosnin. – K.: Instytut derzhavy i prava im. V. M. Korec'kogo NAN Ukrainy. – 2003. – 572 s.
10. Sosnin O. V., Voronkova V. G. Informacijne suspil'stvo jak vyklyk globalizacii [Текст] / O. V. Sosnin, V. G. Voronkova // Chas vyboru: vyklyky informacijnoi epohy: [kolektyvna monografija] / za zag. red. O. A. Ivakina, D. V. Jakovleva. – Odessa: Vydavnychij dim «Gel'vetyka», 2016. – S.344–359.
11. Vashkevych V. M. Istorychna evolucija naukovo kartyny svitu [Текст] / V. M. Vashkevych // Gileja: naukovyj visnyk: zb. nauk. prac'. – K.: Vyd-vo UAN TOV «NVP» «VIR», 2016. – Vyp.109. – S.133–139.

12. Vashkevych V. M. Osoblyvosti mifichnogo svitogljadu v istorychnij evoljucii naukovoï kartyny svitu [Tekst] / V. M. Vashkevych // Gileja: naukovyj visnyk: zb. nauk. prac'. – K.: Vyd-vo UAN TOV «NVP» «VIR», 2016. – Vyp.108. – S.117–121.

Kyrychenko M. O., Doctor philosophy, Professor, State Higher Educational Institution «University of Educational Management» of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Ukraine, Kyiv), kmumo@i.ua

Conceptualization of cognitive–communicative dimensions of the ideology of the information society in the humanities and scientific discourse: research methodology

The essence of the ideology of the information society in terms of cognitive–communication of measurement in the context of the humanities and scientific discourse; problems of information society's ideology, which is not yet formed, and described the features of the modern Ukrainian society, which requires the development of this type of ideology, for which future. It is concluded that the value of the study is that using the system and structural–functional methodology, you might analyze the ideology of the information society, revealed components that require the formation of information infrastructure, which has a great future.

Keywords: ideology, information society, information society, the ideologeme ideologem communications, ideology, ideal, information, knowledge, humanities and scientific discourse, cognitive–communication measurement.

УДК 1:316.3:004.738.5

М. О. Кириченко, к. пед. н.,
доцент**ІНФОРМАЦІЙНА СВІДОМІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН І СКЛАДОВА КОМПОНЕНТА ІДЕОЛОГІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ**

Анотація. Актуальність теми дослідження в тому, що розкрито складову компоненту ідеології інформаційного суспільства сучасної України, представлені інформаційною свідомістю. Предмет дослідження – феномен інформаційної свідомості як соціальний феномен і компонента ідеології інформаційного суспільства. Мета роботи – концептуалізація інформаційної свідомості, що представляє суперечливий і динамічний процес, що розвивається у нас на очах. Досліджено інформаційну свідомість у вигляді образів, почуттів, чуттєво-емоційних настроїв, его-диспозицій, ідеалів, цілей і парадигм людини та її вираження у мультиматрицях інформаційного соціуму, що впливає на людину. З'ясовано, що свідомість синкретизує феномени, факти, явища інформаційного соціуму, поведінські паттерни та менталітет індивіда. Методи – синергетичний та соціоаксіологічний підходи та методи, що дозволили розкрити такий складний феномен, як інформаційна ідеологія та складові її цінності. Наукова новизна дослідження в тому, що інформаційна свідомість як складова компонента ідеології інформаційного суспільства в соціальній філософії ще не проаналізована. Результат дослідження – створено концептуальну парадигму інформаційної свідомості, її структуру та механізми відображення інформаційного соціуму, виражених художніми, естетичними, філософськими, політичними, метафізичними, онтологічними, правовими, релігійними поглядами. Висновок – представлено цілісне уявлення інформаційної свідомості як компоненти ідеології інформаційного суспільства, що буде сприяти успішній трансформації відносин в сучасному українському суспільстві, подоланню деформацій свідомості молоді та формуванню цілісності особистості, зацікавленої в різноманітних модернізаційних процесах, в яких вона буде виступати суб'єктом цих перетворень.

Ключові слова: інформаційна свідомість; ідеологія інформаційного суспільства; інформаційна особистість; цілісність особистості; цінність, усвідомлене буття; індивідуальна інформаційна свідомість; суспільна інформаційна свідомість.

Н. А. Кириченко, к. пед. н.,
доцент**ИНФОРМАЦИОННОЕ СОЗНАНИЕ ЛИЧНОСТИ КАК СОЦИАЛЬНЫЙ ФЕНОМЕН И СОСТАВЛЯЮЩАЯ КОМПОНЕНТА ИДЕОЛОГИИ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНЫ**

Аннотация. Актуальность темы исследования в том, что раскрыта составляющая компонента информационного общества современной Украины, представленной информационным сознанием. Предмет исследования – феномен информационного сознания как социальный феномен и компонента идеологии информационного общества. Цель исследования – концептуализация информационного сознания, которое представляет противоречивый и динамический процесс, который развивается у нас на глазах. Исследовано информационное сознание в виде образов, чувств, чувственно-эмоциональных настроений, эго-диспозиций, идеалов, целей и парадигм человека и их выражения в мультиматрицах информационного социума, который влияет на человека. Определено, что сознание синкретизирует феномены, факты, явления информационного социума, поведенческие паттерны и менталитет индивида. Методы – синергетический и социоаксиологический подходы и методы, которые позволили раскрыть такой сложный феномен, как информационная идеология и составляющие ее ценности. Научная новизна исследования в том, что информационное сознание как составляющая компонента идеологии информационного общества в социальной философии еще не проанализирована. Результат исследования – создано концептуальную парадигму

информационного сознания, его структуру и механизмы отображения информационного социума, выраженных художественными, эстетическими, философскими, политическими, метафизическими, онтологическими, правовыми взглядами. Вывод – представлено целостное представление информационного сознания как компоненты идеологии информационного общества, которая будет содействовать успешной трансформации отношений в современном украинском обществе, преодолению деформаций сознания молодежи и формированию целостности личности, заинтересованной в разнообразных модернизационных процессах, в которых она будет выступать субъектом этих преобразований.

Ключевые слова: информационное сознание; идеология информационного общества; информационная личность; целостность личности; ценность; осознанное бытие; индивидуальное информационное сознание; общественное информационное сознание.

M. O. Kyrychenko, Candidate of Pedagogic Sciences,
Associate Professor

INFORMATIONAL SELF-CONSCIOUSNESS AS SOCIAL PHENOMENON AND CONSTITUENT COMPONENT OF THE INFORMATION SOCIETY IDEOLOGY OF MODERN UKRAINE

Urgency of the research. In the context of this study, relevance is presented in the conceptualization of the information society ideology with the informational consciousness as a complex social phenomenon in its basis.

Target setting. Problem statement shows that the information consciousness is the property of displaying a particular reality by the subject aimed to obtain reliable information. Therefore, the values formation of information consciousness of the individual as components of the ideology of the information society is the main purpose of this article.

Actual scientific researches and issues analysis. The analysis of recent studies and publications shown that information consciousness is analyzed in the literature partially and not represented as integrity.

Uninvestigated parts of general matters defining. Highlighting of not tracked parts of a common problem is the socio-philosophical analysis of information consciousness as a contradictory and dynamic process, phenomena and components of the information society ideology.

The research objective. Problem statement is to explore and analyze informational consciousness in the form of images, feelings, ideals and to show their influence on human development.

The statement of basic materials. It is founded that consciousness synchronizes phenomena, facts, information society phenomena and affects the formation of consciousness. The article substantiates the necessity of informational consciousness formation as the component of the information society ideology that promotes the transformation of relations in modern society and the integrity of the individual formation.

Conclusions. The conceptual paradigm of informational consciousness, its structure, functions and mechanisms, contributing to the reflection of informational society, were created. The research confirmed the necessity of forming an information society ideology that cultivates the values of an information civilization person and contributes to the formation of an informational personality.

Keywords: information consciousness; ideology of the information society; informational personality; integrity of the individual; value; conscious existence; individual informational consciousness; public informational consciousness.

DOI 10.25140/2412-1185-2017-2(10)-56-62

Актуальність дослідження. В умовах сучасного постіндустріального суспільства з'являється нагальна потреба дослідження інформаційної свідомості як властивості високоорганізованого і високотектонічного відображення конкретно-наявної дійсності в мультисистемах ідеалів суб'єктів, занурених у свідомість інформаційної людини. Особливо актуальною дана проблема постає у контексті формування інформаційної свідомості молоді сучасного українського

суспільства. Становлення інформаційної свідомості як вищого відображення інформаційної людини сприяє формуванню цінностей ідеології інформаційного суспільства сучасної України.

Постановка проблеми. Відмітимо, що принципово нові можливості у розробці інформаційної свідомості як соціального феномена і складової компоненти ідеології інформаційного суспільства сучасної України відкрилися завдяки використанню інформаціологічного підходу. Поняття «інформації» дозволяє відобразити властивості «змісту» (семантичні і прагматичні аспекти) і властивості мозку, завдяки яким вдається отримати нову гностично-епістемологічно-логічну модель інформації. Цим носієм є відповідна мозкова нейродинамічна система, в якій закодована відповідна інформація, представлена індивіду як явище суб'єктивної реальності. Інформаціологічний підхід дає можливість аналізувати мозкові властивості, які вивчаються нейроінформатикою. Свідомість – це емерджентна властивість мозку (Дж. Марголіс), у контексті яких свідомість має здатність виконувати функцію контролю над нейронними процесами. Психічні процеси емерджентного детермінізму здатні підпорядковувати своїм задачам функції окремих компонентів мозкових мікро-і макросистем. Психічне як системна (емерджентна) властивість мозкової «зверхсистеми» мозку як цілого сприяє поглибленню інформаційної свідомості, що є базисом самого мислення в процесі епістемологізації економіки, суспільства, культури інформаційного суспільства [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сам феномен «інформаційна свідомість» вже в наш час частково проаналізовано у роботах О. Дзюбаня, В. Вашкевича, В. Воронкової, О. Кивлюк, М. Максименюк, В. Нікітенко, О. Найдьонова, Д. Свириденка, О. Сосніна. Інформаційна свідомість як складне соціальне явище і динамічний процес вивчається багатьма науками - нейрофізіологією, психофізіологією, нейропсихологією, гносеологією, метафізикою, логікою, кібернетикою, інформатикою, психолінгвістикою. Свідомість слід розглядати в ракурсі біогенетично-вітальної еволюції індивідів та в ізоляції від мультипсихічних актів-процесів індивідів та від сфери його мотивації, пам'яті, перцепції, актів підсвідомості, вербалактів. Знання загальних властивостей-предикатів інформаційної свідомості як загального цілого допомагає індивіду передбачати той чи інший об'єкт-предмет чи кластер предметів через посередництво дискурсомислення, мультиінтерпретацій інформації у проекції конкретно-реальної дійсності [1; 2].

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Основні компоненти інформаційної свідомості та її основні характеристики, сутність інформації як компоненти інформаційної свідомості та її роль у формуванні адекватної свідомості цілісної особистості, вплив моральних цінностей на формування ідеології інформаційного суспільства та впорядкування інформації, сутність «ентропійної інформації» як елемента інформаційної свідомості ідеології інформаційного суспільства досліджені недостатньо.

Постановка завдання. Концептуалізація інформаційної свідомості особистості як соціального феномену і складового компоненту ідеології інформаційного суспільства сучасної України.

Виклад основного матеріалу. Наукові виміри дослідження явищ свідомості пов'язані з принциповою безпосередністю механізмів, що є передумовою її можливих містифікацій. Наукове пізнання явищ свідомості виникло порівняно пізно, витоки його виходять до давніх часів. Характерною особливістю античного трактування свідомості в аналізі її як пасивного відтворення космосу. При такому підході не могла виникнути проблема внутрішньої активності свідомості. В античній філософії розум космічний і виступає як узагальнення дійсного світу, як синонім універсальної закономірності, а в середньовічній як надмірне начало (бог), що існує до природи і творить її з нічого. Розум трактується як атрибут бога, а за людиною залишається лише деяка іскорка божественного розуму. У надрах християнства виникла важлива ідея спонтанної активності душі, причому в поняття душі вклучалася і свідомість.

У Європейській філософії здійснився перехід від поняття душі до свідомості, проте конституювалася і абсолютизація духовного начала, яке мислилося як щось більш достовірніше, чим фізична реальність. На думку Р. Декарта, свідомість є непросторовою субстанцією, відкритою для споглядального суб'єкта. Всі явища Р. Декарт розглядав як мислення, що протиставляється емоціям. Б. Спіноза трактував свідомість у поєднанні з термінами «дух», «душа», «розум», «мислення», розглядав її як атрибут субстанції (природи). Французькі матеріалісти розглядали свідомість як функцію мозку і відображення дійсності, для них характерною є антиномія людини і середовища: людина – продукт середовища, а середовище – продукт «суспільної думки», розу-

му. Гельвецій вважав, що зміст свідомості детермінується суспільством, а розум формується вихованням. Німецькі філософи велику увагу приділяли людській активності, і тільки Гегель підійшов до соціально-історичної природи свідомості, ввівши принцип історизму розуміння свідомості. Гегель вважав, що свідомість особистості (суб'єктивний дух) необхідно пов'язаний з об'єктом, детермінується історичними формами суспільного життя, яке трактувалися як втілення об'єктивного духу, а абсолютна самосвідомість мислилася як надособове, всезагальне начало, що рухається згідно з іманентними йому законами. Проблема активності свідомості отримала найбільш повне висвітлення в німецькій класичній філософії.

Соціальна філософія розглядає свідомість, як властивість високоорганізованої-високотектонічної матерії, здатної відображати феномени конкретно-наявної дійсності, образів, почуттів, емоцій, ідеалів, парадигм у констеляції феноменів людського мозку та його функцій. Свідомість у соціоматрицях свого руху реалізується у двох формах – ідеальна і суспільна. І в силу складності самого феномена свідомості, сформувалися різні підходи до тлумачення свідомості як складного соціального феномена. Марксизм розглядає свідомість у дефініціях усвідомленого буття, психічного відображення оточуючого нас соціуму, як ідеальне у протилежності до матеріального, як мультиформи-мультипроекції людської свідомості і підсвідомості, властивих суспільному розвитку і націлених на ідеальне відображення дійсності. Соціологічний аспект аналізу свідомості акцентує увагу на духовній стороні суспільства, включаючи мултирефлексії науки, філософії, мистецтва, моралі, релігії, права, соціальної психології тощо. Психологічний підхід до аналізу свідомості деталізує її як узагальнююче відображення зовнішнього світу (у нашому розумінні інформаційної дійсності), здійснюване у знаковій формі, об'єднання все нової й нової інформації, та виділення людини оточуючого світу, що резюмує феномени-фактори наявного буття, поведінські патерни, менталітет індивіда. Свідомість як складний соціальний феномен та динамічний процес включає також цілеспрямовуючу діяльність, тобто мисленнєве передбачення індивідом наслідків цих дій, а також здатність аналізувати все те, що відбувається. Однією з суттєвих характеристик свідомості як складного соціального цілого особистості є само-свідомість, констатуючими ознаками якої є відображення, відношення, цілеспрямовання, управління [3, с. 74-79].

Свідомість людини трансформується інформаційними технологіями, на яку впливають різноманітні фактори, що її деформують, - тоталітарні секти, масова свідомість і пропаганда, телевізійна хроніка злочинності, руйнівний вплив корупції та олігархії, передвиборна пропаганда, масове споживацтво. Свідомість дозволяє відобразити закодовану інформацію об'єкта-предмета з метою отримання нової епістемологічно-логічної моделі наявного світу-онтосу-буття-соціуму в нейрокорелятах людського мозку. Свідомість відображає специфічно-активні психопроекти, які опосередковуються механізмами перцепції, сенсорного апарату індивіду і детермінуються актами уваги, уваги, вузуалізації, мотивації минулим індивідуально-емпіричним досвідом і завдяки таким актам відображаються в нейропсихологічних актах індивіда, що корелюються з свідомістю і підсвідомістю. Свідомість константно корелюється з лінгвістичними моделями, соціумом, матеріальною природою і експлікується як соціально-генезисно-історичний продукт, тому що так чи інакше репродукція ідей-концептів-думок інваріантно пов'язується з предметно-матеріальною діяльністю суб'єкта і багатосчисленними комунікативними факторами між людьми [5, с. 192-200].

Однією з компонентів інформаційної свідомості є поняття «інформації». Вплив інформації на свідомість здійснюється у процесі багатоманітної, послідовної «трансформації повідомлень про неї» в «інформацію про дії у відношенні свідомості». Інформаційна система представляє собою ряд дій з інформацією в структурі зі зворотним зв'язком, яка призначена для того, щоб спочатку дослідити об'єкти свідомості (початковий елемент), а потім здійснити на нього вплив, щоб перевести об'єкт в інший стан. Тому як своїм успіхам людина зобов'язана інформаційній підготовці, так і своїми невдачами людина зобов'язана інформаційними помилкам, які можуть привести до негативних наслідків. По суті в основі інформації як основи інформаційної свідомості лежить її достовірність, адекватність, дійсність, не фальсифікованість, не викривленість, не підробленість, а без цих принципів будь-які дії приведуть до негативних наслідків [6, с. 137-141].

Неадекватність інформації, що панує в суспільній свідомості, заповнила всі сфери інформаційного простору у результаті того, що в нашій країні мабуть забули про те, що необхідно формувати відомість молоді, яка може сформувати конкурентоспроможні людські ресурси у процесі

наукового, культурного, матеріального виробництва. Важливу роль відіграють і прогностичні процедури в результаті трансформації сучасного українського соціуму. В основному використовуються різноманітні критерії для опису розвитку суспільного цілого: стан екології, запаси ресурсів, рівень технології, демографічні характеристики населення, стан його соматичного та психологічного здоров'я, домінуючі настрої, рівень злочинності, проте метою прогностичного елементу інформаційної системи виступає формування індексів-орієнтирів «системної інформації», у якій представлені взаємовпливи всіх сторін. Саме «системна інформація» як основа інформаційної свідомості може зробити загальний прогноз розвитку подій та планувати дії по відношенню до об'єкта, а для цього використовувати саме наукову і достовірну інформацію. Феномен «дезорієнтуючої інформації» невірно визначає людину, місце знаходження суспільства в її історичному процесі, економічний стан, відносини з іншими народами та державами, модуси, що забезпечують адаптацію людини до життя в інформаційному соціумі, індексацію інформації у всіх галузях життя соціуму, у всіх сферах науки, освіти, культури. НТР у сучасну епоху забезпечила екстраполяцію новаційно-інформаційних технологій і таким чином будь-який індивід соціуму має доступ до тієї чи іншої значимої інформації, а мультиінформатизація соціуму гуманізує фактори науки, культури, мистецтва, що потребує формування інформаційної ідеології [7, с. 124-131].

Моральні цінності як компоненти інформаційної свідомості. Саме моральні цінності сприяють формуванню ідеології інформаційного суспільства, тому що вони виконують надзвичайно важливу роботу щодо упорядкування багатоманітності явищ, релігій, партій, націй, класів, які сформувалися у стрункий світогляд. Для цього інформація повинна бути представлена у формі, яка дозволяє її розуміння, перевірку, порівняння, щоб мати спадковість в теоріях. Метою цієї компоненти інформаційної свідомості є «організованість інформації» у загальноприйнятій сучасній формі, регламентованій вимогам щодо повідомлень [8]. Нездатність ранжувати інформацію провокує відмову від моралі, як виправдання слабкої інтелектуальної та поведінської культури, невміння працювати з інформацією. Тому організована інформація замінюється «деморалізуючою інформацією», яка сприяє трансформації моральних цінностей, підштовхує до вульгарного вандалізму, руйнації психіки і особистості, провокує «стрибок ідей», який виходить з порушення логічної послідовності умовиводів, ствердження хаотичних думок, невивірених фактів, незавершених думок.

«Ентропійна інформація» як елемент інформаційної свідомості ідеології інформаційного суспільства. В сучасному інформаційному суспільстві достатня інформація може замінюватися «ентропійною інформацією». Це означає, що замість достовірної, переконливої і доказової інформації з'являються різні точки зору, які спростовують дійсну інформацію, замінюють її недоказовими тезами-аргументами-принципами, в них відсутня достатня аргументація положень. Така інформація блокує дійсну сутність інформації, підміняє іманентну сутність недоказовими тезами, використовує софізми, за допомогою яких заплутуються дійсні принципи-аргументи інформації. Істина не залежить від нашої свідомості, а визначається конкретно реальністю, що відображається процесами нашої свідомості і підсвідомості, встановлює достовірність тієї чи іншої інформації. «Ентропійна інформація» - це процес пониження рівня складності інформації, навіть деградація культури, що залежить від механізмів інкультурації, соціалізації, нормативно-модальної адекватності інформації та приводить до пониження механізмів соціорегуляції поведінських паттернів особистості, деградації субмоделей ціннісних орієнтирів, моральної системи [9, с. 78-88].

Виховна роль інформаційної ідеології, яка формує нові алгоритми поведінки. Достовірні і переконливі інформації сприяє формуванню цілісної особистості, дає доказові аргументи, що не займаються заміною інформації, які не приводять до дезінформації і дестабілізації особистості. Якщо інформація є непереконливою і недоказовою, то вона приводить до беззмістовності мислення, вводить суспільну думку в оману під виглядом істинних положень. У випадку протистояння істинна інформація замінюється дезінформацією. Тому необхідна робота особистості над собою, над виробленням своїх цінностей, правильного сприйняття подій, логічним висновкам і синтезуванню частин в єдине ціле. Проте це дається важко, а з подоланням внутрішніх стереотипів, які направлені на формування нових алгоритмів поведінки, що продукують визрівання власних думок замість тих, що нав'язуються пропагандою [10, с. 253-268].

Формування «конкретної інформації», що реалізується у просторо-часовому континуумі і є протилежністю «дезорганізуючій інформації», яка породжує резонанс, ознаками якої є абсолютно беззмістовні, бідні міркуваннями та враженнями виступи, охоплені вітйоватими формами, які викликають безпорадність. Такий феномен неконкретної інформації приводить до деформації змісту і породжує розірваність мислення, при якому поняттям та уявленням сполучаються одне з одним на основі випадкових та формальних ознак, без логічних засад та пошуку істини, породжених демагогією та логічно невірними доказами. Тому слід володіти (знаходити) вивірену і конкретно-об'єктивну інформацію, без наявності якої неможливо досягнути цілей системи, яка поєднує в єдине ціле окремі факти і відкидає «компульсивні ідеї» (недоцільні, нецілісні, розірвані, суб'єктивні, необ'єктивні, непереконаливі) [11, с. 148-156].

Таким чином, слід зробити висновки, що, свідомість як компонента ідеології інформаційного суспільства є владним механізмом розповсюдження політичних ідей – вирішення проблем економічного, політичного, воєнного характеру за рахунок активних дій, а не споглядання дійсності (що співпадає з поняттям інтелекту). Для цього пояснення використовується поняття експансії – проникнення на чужу територію, ринки збуту, що визначило агресивне окреслення поняття «проникнення». Проте для розширення, крім матеріального середовища, необхідне інформаційне, психологічне, варіантом якого виступає свідомість людини. Інтелектуальний акт (з часів Торндайка) розуміється як вирішення проблеми, що досягається не спогляданням, а активними діями людини, що дозволяють встановити найбільш вигідну координацію з середовищем [12, с. 344-359]. Безперечно, що інформаційна свідомість як соціальне явище і компонента ідеології інформаційного суспільства пов'язана з творчістю, виробленням нового погляду на речі, креативністю, інтуїцією, що сприяють прямому впливу на об'єкт і перетворення його згідно зі своїми ідеалами краси.

Практичне значення дослідження в тому, що формування інформаційної свідомості як вищого відображення інформаційного суспільства сприяє формуванню цінностей ідеології інформаційного суспільства сучасної України.

Висновок – представлено цілісне уявлення інформаційної свідомості як компоненти ідеології інформаційного суспільства, що буде сприяти успішній трансформації відносин в сучасному українському суспільстві, подоланню деформацій свідомості молоді та формуванню цілісності особистості, зацікавлені в різноманітних модернізаційних процесах, в яких вона буде виступати суб'єктом цих перетворень.

Література

1. Воронкова, В. Г. Інтернет як глобальна тенденція і нова наднаціональна реальність / В. Г. Воронкова // VERSUS. – 2016. – № 7. – С. 20 - 25.
2. Воронкова, В. Г. Інтернет як глобальна тенденція розвитку інформаційного суспільства / В. Г. Воронкова // Гілея: науковий вісник. – 2015. – Вип. № 83. – С. 198 – 203.
3. Вашкевич, В. М. Історична свідомість сучасної молоді: до методології дослідження / В. М. Вашкевич // Вища освіта України. – 2005. – № 4. – С. 74–79.
4. Кастельс, М. Информационная эпоха: экономика, общество, культура / М. Кастельс; пер. с англ. О. И. Шкаратана. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 607 с.
5. Кивлюк, О. П. Глобалізація та інформатизація освіти в предметному полі філософії освіти / О. П. Кивлюк // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – № 57. – С. 192–200.
6. Кириченко, М. О. Концептуалізація когнітивно-комунікативних вимірів ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі XXI століття: методологія дослідження / М. О. Кириченко // Гілея: науковий вісник. – 2016. – Вип. 116 (1). – С. 137– 141.
7. Кравченко, І. М. Аналіз категорії «трудова потенція» в контексті категорій «робоча сила», «людський потенціал», «людський капітал» та «трудова ресурси» // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2012. – Вип. 51. – С. 124–131.
8. Лазаревич, А. А. Становление информационного общества: коммуникационно-эпистемологические и культурно-цивилизационные основания: монография / А. А. Лазаревич; науч. ред. И. Я. Леваш. – Минск: Беларуская навука, 2015. – 537 с.
9. Максименюк, М. Ю. Концептуалізація розвитку інформаційного суспільства в контексті глобалізації: методологія постмодерністського дискурсу Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.] – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2017. – № 68. – С. 78–88.
10. Мельник, В. В. Культура буття людини як соціокультурний феномен / В. В. Мельник // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2015. – Вип. 60. – С. 253–268.
11. Мельник, В. В. Становлення і розвиток культурної політики в умовах глобалізації / В. В. Мельник // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – Вип. 58. – С. 148–156.

12. Соснін, О. В., Воронкова, В. Г. Інформаційне суспільство як виклик глобалізації / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова // Час вибору: виклики інформаційної епохи : колективна монографія / за заг. ред. О. А. Івакіна, Д. В. Яковлева. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – С. 344-359.

References

1. Voronkova, V. H. (2016). Internet yak hlobalna tendentsiia i nova nadnatsionalna realnist [The Internet as a global trend and a new supranational reality]. *Versus – VERSUS*, 7, 20-25 [in Ukrainian].
2. Voronkova, V. H. (2015). Internet yak hlobalna tendentsiia rozvytku informatsiinoho suspilstva [The Internet as a global trend of development of the information society]. *Hileia – Gilea*, 83, 198-203 [in Ukrainian].
3. Vaskevych, V. M. (2005). Istorychna svidomist suchasnoi molodi: do metodologii doslidzhennia [Historical consciousness of modern youth: research methodology]. *Vyshcha osvita Ukrainy – Higher education in Ukraine*, 4, 74-79 [in Ukrainian].
4. Castells, M. (2000). *Informatsiina epoha: ekonomika, suspilstvo, kultura* [Information era: economy, society and culture]. Moscow: GU-VshE [in Russian].
5. Kyvlyuk, O. P. (2014). Hlobalizatsiia ta informatyzatsiia osvity v predmetnomu poli filosofii osvity [Globalization and Informatization of education in the subject field of the philosophy of education]. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii – Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 57, 192-200 [in Ukrainian].
6. Kirichenko, M. A. (2016). Kontseptualizatsiia kohnityvno-komunikatyvnykh vymiriv ideologii informatsiinoho suspilstva u humanitarno-naukovomu dyskursi XXI stolittia: metodologiiia doslidzhennia [Conceptualization of cognitive-communicative dimensions of the ideology of the information society in the humanities and the scientific discourse of the 21st century: methodology research]. *Hileia – Gilea*, 116 (1), 137-141 [in Ukrainian].
7. Kravchenko, I. M. (2012). Analiz katehorii «trudovyi potentsial» v konteksti katehorii «robocha syla», «liudskiy potentsial», «liudskiy kapital» ta «trudovi resursy» [Analysis of the category "employment potential in the context of categories of labour", "human potential", "human capital" and "human resources"]. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii – Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 51, 124-131 [in Ukrainian].
8. Lazarevich, A. A. (2015). *Stanovlennia informatsiinoho suspilstva: komunikatyvno-yepistemologichni i kulturno-tsivilizatsiini pidhruntia* [Formation of informational society: communicational-epistemological and cultural-civilizational grounds]. Minsk: Biloruska nauka [in Russian].
9. Maksimenyuk, M. Yu. (2017). Kontseptualizatsiia rozvytku informatsiinoho suspilstva v konteksti hlobalizatsii: metodologiiia postmodernistskoho dyskursu [Conceptualization of the development of an informational society in the context of globalization: the methodology of postmodern discourse] *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 68, 78-88 [in Ukrainian].
10. Melnyk, V. V. (2015). Kultura buttia liudyny yak sotsiokulturnyi fenomen [The culture of being human as a social and cultural phenomenon]. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii – Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 60, 253-268 [in Ukrainian].
11. Melnyk, V. V. (2014). *Stanovlennia i rozvytok kulturnoi polityky v umovakh hlobalizatsii* [Formation and development of cultural policy in the conditions of globalization]. Zaporizhzhia: ZDIA [in Ukrainian].
12. Sosnin, O. V., Voronkova, V. H. (2016). *Informatsiine suspilstvo yak vyklyk hlobalizatsii* [Informational society as a challenge of globalization]. Odessa: vydavnytstvo "Helvetyka" [in Ukrainian].

РОЗДІЛ 4

ФОТОГАЛЕРЕЯ ЮВІЛЯРА

*Микола Олексійович з дружиною
Світлою Миколаївною*

Життєві витоки

Піонерський табір

У рядах захисників Вітчизни
(третій зліва – М. О. Кириченко)

Свято вчительських династій.
м. Лохвиця. 2 жовтня 1997 р.

Інститут міжнародних відносин.
Випуск 1995 р.

Випускний клас завуча
Миколи Кириченка.
Село Давидівка, 1984/1985 рр.

З керівниками району.
м. Пирятин. 1 травня 1989 р.

У перших рядах – М. Кириченко, І. Чиж, С. Ніколаєнко.
7 листопада 1997 р.

У Верховній Раді України

Підписання присяги народного депутата України

М. О. Кириченко, як один із найактивніших депутатів, завжди просить слово для виступу. ВРУ. Жовтень 1997 р.

*ВРУ. Початок роботи IV сесії.
5 вересня 1995 р. Поруч з В. Чорноволом*

*З Віктором
Ющенком*

*З Головою Верховної
Ради України
І. С. Плющем*

У кулуарах ВРУ (з Леонідом Кучмою)

*Дискусії у кулуарах Парламенту України
(з В. М. Литвином та Б. І. Олійником)*

*Бесіда із спікером ВРУ та прем'єр-міністром.
Липень 1999 р.*

*Кулуарні дискусії у Парламенті.
(з Олександром Морозом).
4 березня 1998 р.*

*Продовження Парламентської дискусії у кулуарах
(з Ігорем Шаровим)*

*Учасники урочистого засідання ВРУ, присвяченого
10-й річниці Незалежності України.
22 серпня 2001 р.*

*«Інспектування» членами Парламенту
України Державної податкової
адміністрації України.
15 листопада 2000 р.*

Виступ на сесії ВРУ

*Делегація ВРУ на Петербурзькому
економічному форумі (РФ).
Червень 2001 р.*

У Міжпарламентській асамблеї країн – учасниць СНД (МПА)

Засідання Ради Міжпарламентської асамблеї

*Микола Олексійович –
голова делегації України*

*З Головою ПА Ради Європи Лені Фішер.
Санкт-Петербург. Таврійський палац.
7-10 червня 1997 р.*

*Парламентська асамблея Чорноморської
економічної співдружності. 9 грудня 1999 р.*

У кабінеті заступника Генерального секретаря МПА. Робочий момент

*З Генеральним секретарем Ради МПА
М. Кротовим. м. Санкт-Петербург.
Таврійський палац (штаб-квартира МПА)*

*З Головою Ради МПА
Єгором Семеновичем Строевим*

Доповідь на «круглому столі»

*З Генеральним консулом України
Віктором Семеновим*

*М. Кириченко – керівник делегації України на засіданні Ради МПА. Таврійський палац.
7 грудня 1998 р.*

*Виступ з високої трибуни
Асамблеї СНД*

*Розповідь про МПА Голові Верховної Ради України Олександр Ткаченку.
Квітень 1999 р.*

*Вручення Генеральному секретареві
Ради МПА Михайлу Кротову
книги про Україну*

*У Президії Асамблеї –
Голова делегації України М. О. Кириченко*

*З прем'єр-міністром України
Анатолієм Кінахом*

*На переговорах у Парламенті
сусідньої Білорусії*

З парламентаріями з Казахстану

*З президентом Польщі
Олександром Квасневським та
європейськими політиками. Варшава, Польща*

*Зустріч з ветеранами.
м. Гребінка, Полтавська область*

*Ректор Національної юридичної академії, професор
Василь Якович Тацій вручає Миколі Олексійовичу
Кириченку диплом з відзнакою.
1 лютого 1999 р.*

Дипломатична діяльність

*У потязі Париж – Брюссель.
26 жовтня 1996 р.*

*Виступ попереду – на трибуні
Парламенту Королівства Бельгія*

Європейський Парламент

Біля Штаб-квартири НАТО

*На фоні Білого дому.
Вашингтон*

*У приміщенні
німецького Бундестагу*

З представниками українського мистецького бомонду

*У колі земляків.
У центрі – народна артистка України Раїса Кириченко*

*З народним артистом України
Іваном Поповичем*

*З подружжям Білоножків та Т. Луценко. Палац «Україна».
Грудень 1996 р.*

*З Михайлом Поплавським, ректором
Київського національного
університету культури і мистецтв*

*З відомим композитором
Олександром Івановичем Білашем*

*Артистичний бомонд України
90-х років*

У дружній родині Університету менеджменту освіти

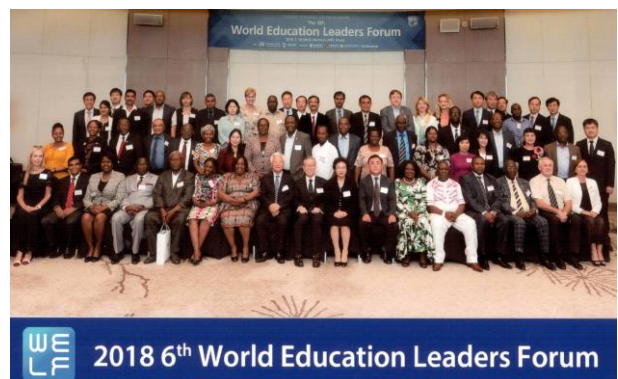

У європейському та світовому освітніх просторах

В Університетських буднях і святах

РОЗДІЛ 5

ПРИВІТАННЯ ЮВІЛЯРОВІ

Життя – розбудові незалежності Української держави

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

*Ректорові ДВНЗ «Університет
менеджменту освіти» Національної
академії педагогічних наук України*

КИРИЧЕНКУ М.О.

Шановний Миколо Олексійовичу!

Щиро вітаю Вас із ювілейним днем народження.

Урочисту дату Ви зустрічаєте у повному розквіті сил, маючи за плечима життєвий шлях, сповнений цілим ужином гарних справ.

Вам випала висока честь бути обраним народним депутатом України другого та третього скликань.

Нині Ви проводите значну роботу з питань реформування вітчизняної системи освіти, підготовки педагогічних, науково-педагогічних та керівних кадрів освіти.

Високий професіоналізм, самовіддана наполеглива праця, активна громадянська позиція, чудові людські якості забезпечили Вам повагу колег та студентів, всіх, хто з Вами працює і спілкується.

Від усієї душі зичу Вам, Миколо Олексійовичу, невпинного руху вперед. Нехай у всіх починаннях Вас супроводжують розуміння і підтримка з боку колег та однодумців, а професійна діяльність буде сповнена задоволення і творчих перемог! Бажаю Вам міцного здоров'я, добра та щастя на многі літа!

З повагою

Андрій ПАРУБІЙ

Ректору ДВНЗ
«Університет менеджменту освіти»,
професору кафедри
філософії і освіти дорослих
Кириченку М. О.

Шановний Миколо Олексійовичу!

Від Національної академії педагогічних наук України і від мене особисто прийміть щирі вітання з Ювілеєм!

Освітянин, вчений, державник, Ви користуєтеся заслуженою повагою колег і є відомою людиною у суспільстві.

Ваш життєвий шлях, сповнений праці, прагнень бути корисним людям, благородних устремлінь і досягнень, викликає повагу. Співпраця з Вами – людиною відповідальною і творчою, об'єктивним і діяльним керівником – є запорукою успіху і примноження здобутків.

У центрі уваги очолюваного Вами Університету менеджменту освіти важлива для суспільства діяльність з упровадження реформи Нова українська школа, реформування вищої освіти України у руслі входження до Європейського освітнього простору.

Шановний Миколо Олексійовичу! Зичу Вам подальших досягнень у благородній справі розбудови вагомого структурного підрозділу у мережі установ НАПН України – Університету менеджменту освіти, який об'єднує й віншує систему закладів післядипломної педагогічної освіти нашої держави під гаслом інноваційності і прогресивного поступу. Нехай і надалі Ваша життєва стратегія осягається гуманними смислами і метою служіння українському народу! Здоров'я Вам, наснаги до великих справ і діянь на благо України!

З повагою

**Президент
Національної академії
педагогічних наук України,
президент Товариства «Знання» України,
доктор філософських наук, професор,
академік НАН України і НАПН України**

Василь Кремень

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань науки і освіти

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-31-55, факс: 255-33-04, e-mail: kno@rada.gov.ua

№ 04-23/23-181

" 12 " лютого 2019 р.

ШАНОВНИЙ МИКОЛО ОЛЕКСІЙОВИЧУ!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним Днем народження! Прийміть щирі, сповнені людської шани і поваги привітання. Ваш професіоналізм, талант, багаторічна послідовна та наполеглива праця принесли радість і віру у себе багатьом людям.

Ваш великий, багатий досвід організатора, невичерпна енергія, прагнення досягти досконалості у всьому, надвисоке почуття відповідальності є прикладом для виховання молодого покоління державних службовців, психологів, педагогів, менеджерів освіти. Принциповість та активна життєва позиція викликають захоплення і глибоку повагу. Яку б роботу Ви не виконували, вона завжди проявляється у нових наукових ідеях і їх цікавих практичних реалізаціях.

Шануємо і поважаємо Вас як скромну, інтелігентну людину, талановитого педагога, науковця, вмілого організатора. Нехай доля шле Вам добро і щастя, міцне здоров'я та достаток, а віра, надія та любов будуть вірними супутниками на життєвому шляху. Нехай тепло і затишок родинної оселі надійно захищають Вас від негараздів, а в майбутньому на Вас чекає ще багато наповнених корисними справами і земними радощами років.

Бажаємо нових здобутків, незгасної енергії та невтомності у повсякденній відповідальній діяльності. Творча енергія і життєлюбність, організаторський талант, відданість справі і високий професіоналізм хай і надалі плідно слугують Вашим цілям. Міцного здоров'я, щастя, добра, миру і благополуччя, хай здійсняться всі задуми та сподівання!

З повагою,
Перший заступник
Голови Комітету

О.В.Співаковський

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть щирі, сердечні вітання і найкращі побажання з нагоди Вашого 60-рчного ювілею!

Ми знаємо Вас як компетентного і творчого керівника, який докладає багато зусиль для розвитку інноваційного потенціалу Університету і розбудови післядипломної освіти в Україні. Завдяки Вашій наполегливій праці, принциповості, високому професіоналізму, відповідальному ставленню до роботи Ви заслужено здобули пошану та повагу колег, науковців, працівників вищої школи і закладів післядипломної педагогічної освіти всієї України.

Бажаємо Вам подальшого неупинного руху вперед, щоб підґрунтям щасливого життя та плідної професійної діяльності були міцне здоров'я, серце, сповнене любові та добра, натхненна думка й щирі почуття.

З повагою,

перший заступник Міністра

Павло ХОБЗЕЙ

Шановний Миколо Олексійовичу !

Від імені Департаменту професійної освіти Міністерства освіти і науки України прийміть найщиріші й найсердечніші вітання з ювілеєм!

Найвищої пошани заслуговує Ваша самовіддана діяльність на освітянській і науковій ниві. За Вашими плечима - багатолітній педагогічний досвід і визнання серед профтехосвітян України, а трудова біографія, організаторський талант нерозривно пов'язані з системою освіти України, її людьми. Ви відомі як відданий своїй справі педагог, талановитий учений, мудрий керівник. Ваш життєвий шлях, надзвичайна працелюбність, наполегливість, цілеспрямованість, вимогливість до себе та інших, професіоналізм є прикладом для колег, друзів, співробітників, студентів.

Вами зроблено значний внесок у розвиток теорії і методики освіти, ваші знання та уміння піднімають престиж та авторитет педагогічної науки в нашій країні і за кордоном.

Вас завжди відрізняє активна громадянська позиція, інноваційність, готовність підтримувати науку і освіту, зануреність у розв'язання їх проблем. Завдяки Вам науково-методичний супровід освітньої галузі здійснюється на найвищому рівні.

Ми високо цінуємо Вашу компетентність, принциповість і твердість характеру та щиро вдячні за чуйність, душевну щедрість і доброту, повсякденну турботу про людей, доброзичливість у людських взаємовідносинах.

Від усієї душі вітаємо Вас, Миколо Олексійовичу, з ювілеєм, бажаємо усіляких гараздів, невичерпної енергії і оптимізму, міцного здоров'я, душевного тепла і родинного затишку, справжнього людського щастя, достатку і благополуччя.

Впевнені, що попереду на Вашому життєвому шляху ще багато добрих справ, славних звершень, плідних успіхів у досягненні високих цілей на благо вітчизняної науки та освіти.

З повагою
Микола Кучинський

НАША СПІЛЬНА СПРАВА – СЛУЖИТИ УКРАЇНСЬКІЙ ОСВІТІ!

В умовах модернізації українського суспільства й реалізації масштабної освітньої реформи надзвичайно важливим є досягнення єдності у розумінні професійної спільноти необхідності змін у сфері освіти, виробленні дієвих механізмів упровадження їх в освітню практику і об'єднанні зусиль фахівців освітньої галузі щодо досягнення запланованих результатів.

В цьому контексті неможливо переоцінити співпрацю Міністерства освіти і науки із закладами вищої і післядипломної освіти у виробленні стратегії і визначенні пріоритетних напрямів розвитку. Запорукою ефективності такої взаємодії є тісна багаторічна співпраця структурних підрозділів Міністерства освіти і науки і Національної академії педагогічних наук, зокрема Університету менеджменту освіти НАПН України та відділу педагогічної і післядипломної освіти, а зараз і експертної групи з питань розвитку кваліфікацій, освіти дорослих і педагогічної освіти директорату вищої освіти і освіти дорослих Міністерства освіти і науки.

Основою плідної співпраці, в першу чергу, є високий професіоналізм і відповідальність співробітників Університету менеджменту освіти, який Ви очолюєте.

Спільними зусиллями організовано та проведено чимало заходів присвячених обговоренню актуальних питань діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти. Результати напрацювань враховано в змісті цілого ряду законодавчих та нормативно-правових актів у галузі освіти.

Шановний Миколо Олексійовичу, цінуємо Вас за глибинне розуміння освітніх і суспільних процесів, чітке бачення мети і шляхів її досягнення сприяння формуванню консолідованих, конструктивних і зважених ідей щодо реформування вітчизняної освіти в професійній спільноті, їх підтримці і популяризації в суспільстві.

Як керівник, Ви докладаете чимало зусиль для розвитку Університету, забезпечення якості надання освітніх послуг, координуєте роботу закладів післядипломної педагогічної освіти об'єднаних у Всеукраїнську академію інноваційного розвитку освіти, Консорціум закладів післядипломної освіти та Український відкритий університет.

Впевнений, що й надалі Ваш професійний досвід сприятиме розв'язанню відповідальних завдань освітньої галузі, незгасима енергія буде запорукою величних звершень, а наполеглива праця, талант керівника і організатора, відданість справі та високий професіоналізм плідно служитимуть нашій державі.

Бажаю Вам і надалі упевнено йти вперед до нових цілей, перемог, вести за собою дружний колектив Університету та прокладати, як флагман післядипломної освіти України успішний шлях до мети іншим закладам цієї освітньої галузі.

Нехай Вам щастить! Нехай Вас оточують і в усьому підтримують рідні, близькі й віддані люди!

З повагою,
керівник експертної групи з питань розвитку
кваліфікацій, освіти дорослих та педагогічної освіти
директорату вищої освіти і освіти
дорослих МОН України,

І.А. Балуба

Міністерство освіти і науки України
Громадська рада з питань співпраці з Церквами
та релігійними організаціями

Вул. Б.Хмельницького, 3-А, м. Київ, 01001   тел.: 278-71-93, тел./факс: 278-72-42

№ 01-07/19

“12” лютого ..... 2019 р.

**Ректору ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України
Кириченку М.О.**

Шановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть найщиріші вітання з нагоди Вашого ювілею!

Даючи найвищу оцінку Вашій професійній діяльності, відзначаючи Ваш вагомий внесок у становлення і розвиток педагогічної науки, а також високо цінуючи Вашу участь у становленні та розвитку Університету менеджменту освіти НАПН України, щиро бажаю Вам міцного здоров'я, бадьорості, творчих успіхів і натхнення!

Завдяки наполегливій, творчій роботі, компетентності, високому професіоналізму Ви здобули шану і повагу серед колег, представників вищої школи та науковців. Ваш багатогранний талант, людяність, відданість справі, прагнення до самовдосконалення і захоплення новими методами навчання є гідним прикладом для тих, хто працює поруч із Вами. Призначення Вас на високу посаду ректора Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України є наочним результатом успішності Вашої роботи з реформування системи освіти, підготовки педагогічних, науково-педагогічних та керівних кадрів освіти.

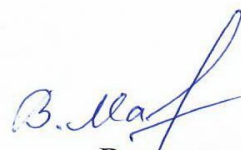
Ваша активна громадянська позиція, служіння ідеалам добра і справедливості служать прикладом для наслідування, а вірність обраній справі сприятиме подальшій підготовці висококваліфікованих фахівців та вихованню покоління інтелектуальної патріотичної еліти нації.

Від усього серця бажаю Вам невпинного руху вперед, хай у всіх починаннях Вас супроводжують розуміння та підтримка з боку колег і однодумців, професійна діяльність буде наповнена задоволенням і творчими перемогами, а Ваше життя буде світлим і радісним як цей святковий день.

Упевнений, що Ваша плідна діяльність і надалі сприятиме подальшому розвитку національної освіти та прогресивної думки України, укріпленню статусу освіти України як інноваційної, європейської, міжнародної.

З повагою,

**Голова Громадської ради,
народний депутат України V-VI скликань,
радник Міністра освіти і науки України**

Володимир Марущенко

Творчі й інтелектуальні сили – розвитку української освіти й педагогічної науки

Шановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть від колективу Відділення вищої освіти НАПН України та від мене особисто сповнені людської шани й поваги найщиріші привітання з нагоди Вашого ювілею.

Існує думка, що людина подібна до дробу: чисельник – це те, ким вона є, а знаменник – те, що вона про себе думає. Чим більший знаменник, тим менша величина дробу. Для Вас думка інших має велике значення, а характерні цілеспрямованість, наполегливість і постійна турбота про людей, талант менеджера постійно забезпечують величину дробу. Вам властивий принцип ствердження людської гідності: до минулого – вдячність, до сьогодення – активна дія, до майбутнього – відповідальність.

Ви очолили Університет, який має славні традиції, у стінах якого свята ідея науки та просвітництва завжди домінувала. Приємно, що Ви дбайливо її бережете й примножуєте. Ваш Університет не лише дає фундаментальні знання, прищеплює любов до науково-педагогічної діяльності, а й є індикатором цивілізаційного рівня регіональних інститутів післядипломної педагогічної освіти та Українського відкритого університету післядипломної освіти. Результативність організаційної та науково-педагогічної діяльності підтверджується здобуттям у 2018 році почесних звань «Лідер наукової та науково-технічної діяльності», «Лідер післядипломної освіти України», а також унесенням Університету менеджменту освіти до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави. Не кожен заклад вищої освіти має такі можливості й так активно підтримується науковими підрозділами й установами Національної академії педагогічних наук України. Однак ще серйознішими мають бути наші спільні плани, пов'язані з рухом до Європейського освітнього простору. Відділення вищої освіти НАПН України вірить у те, що під Вашим керівництвом науково-педагогічний колектив може з оптимізмом дивитися у майбутнє, оскільки є всі підстави для впевненості, що наступні роки і десятиліття стануть для Університету часом нових творчих звершень, перемог і досягнень.

A stylized handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke.

*Академік-секретар
П. Ю. Саух*

Від учителя початкової школи – до ректора академічного університету

Відділення професійної освіти і освіти дорослих
Національної академії педагогічних наук України
щиросердно вітає високоповажаного Миколу
Олексійовича Кириченка із достойним ювілеєм!

Ювіляр є взірцем фахівця, для якого неперервний професійний розвиток впродовж життя став закономірним. Навчання в Лебединському педагогічному училищі імені А. С. Макаренка Сумської області, Полтавському державному педагогічному інституті імені В. Г. Короленка сформувало в його особистості фундамент високих морально-етичних якостей, педагогічної майстерності й відданості освітянській справі. Етапи багатолітньої життєдіяльності Миколи Олексійовича є красивими й плідними: вчитель і керівник загальноосвітніх шкіл на Полтавщині – народний депутат України II і III скликань – дипломат – державний службовець I рангу – науково-педагогічний працівник вищої школи – ректор Університету менеджменту освіти НАПН України.

В особистості Миколи Олексійовича органічно поєдналися риси правдивого патріота української держави, педагога-науковця й талановитого керівника. Його творча праця на освітянській ниві, особистий внесок у розвиток вітчизняної освіти і науки та активна життєва позиція заслужено здобули визнання і шану в Україні й за кордоном. Ми радіємо, що в особі Ювіляра маємо вірного друга, надійного радника та безкорисливого помічника у багатьох наших спільних наукових починаннях.

Високо оцінюємо багатолітній життєвий і науково-педагогічний досвід Миколи Олексійовичу й нинішню наполегливу інноваційну діяльність, спрямовану на створення сприятливих умов для фахового зростання керівних і педагогічних кадрів різного рівня, інноваційний розвиток науково-дослідної та науково-методичної діяльності з реалізації державної політики в сфері післядипломної педагогічної освіти та освіти дорослих, впровадження в освітню діяльність ідей андрагогіки, акмеології, педагогічної інноватики. Громадянська позиція Ювіляра, креативність, творча індивідуальність і соціальна відповідальність здобули визнання й повагу науковців і педагогів, працівників академічних інститутів, закладів вищої і післядипломної освіти.

Бажаємо Ювіляру щастя, благополуччя, здоров'я і невичерпної криниці творчості й радості на ниві педагогічного добротворення. Нехай щедра українська земля дарує Миколі Олексійовичу наснагу для подальшої творчості, а його науково-педагогічна та управлінська діяльність збагачується новими здобутками в ім'я процвітання рідної України!

Доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПН України
академік-секретар
Відділення професійної освіти і
освіти дорослих НАПН України

Н. Г. Ничкало

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Від усього серця вітаємо Вас із ювілеєм!

Прийміть наше шанування за ті 25 років, що Вивіддали освітній науці як учитель, викладач, організатор, керівник та науковець. Дуже плідною була Ваша робота на всіх посадах, які Ви обіймали впродовж тривалого трудового шляху.

Вашу самовіддану працю, безкорисливе служіння українському народові високо оцінила громада, двічі обираючи Вас народним депутатом України.

Ваші непересічні здібності та досвід набули ще більшого розвитку у подальшій роботі у вищій школі, де Ви пройшли шлях від доцента до ректора. Ми глибоко цінуємо Вашу діяльність на нинішній посаді керівника Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, роботу з реформування системи освіти, підготовки педагогічних, науково-педагогічних та керівних освітянських кадрів.

Загальновизнаним є Ваш науковий доробок, який складається з більш як 90 наукових праць. Визнанням Вашої плідної діяльності є державні нагороди та нагороди Національної академії педагогічних наук України.

Успіхів Вам у досягненні нових висот, невичерпної енергії, щастя та здоров'я!

*З повагою
Дирекція та колектив Інституту психології
імені Г. С. Костюка НАПН України
С. Д. Максименко*

Шановний Миколо Олексійовичу!

З душевною теплотою я лину до Вас, у щирих подумках звертаюсь до Вашого великого людського безмежжя у славетний день Вашої фізичної і духовної міці, яку Ви випестували у собі у не завжди прихильних життєвих буднях. Ви з тих небагатьох співвітчизників, які володіють досконалою людяною і професійною мудрістю, якою щедро обдаровуєте тих, хто поруч із Вами.

Чи то природа сповна доторкнулася до Вас, чи повсякденна праця над собою зробила Вас по-справжньому великою особистістю. Особистістю, яка завжди сягає за межі дня теперішнього, і цим самим переможно підкоряє майбутнє у цілях, планах, світлих устремліннях. Я знаю, що в серці Вашому живе Україна з її болями, радощами і надіями. Ці почуття віддзеркалюють Вашу гуманістичну сутність, яка спонукала вибрати відповідний професійний шлях.

Педагогічна професія не просто стала кар'єрним простором, а полонила Вас по самі духовні вінця, стала сенсом безкорисливого служіння і молоді, і дорослим. Ви пізнали усю глибину дитини, що зростає, виробили вміння торкатися тонких струн її внутрішнього світу, щоб зробити його благородним, захищеним від впливів, які розтлівають усе добре, що вміщує дитяча душа. Свій виховний талант Ви втілили у ролі освітянського керівника, залишивши на цій ниві глибокий слід, що полегшить працю Ваших наступників. Вам підвладна й наша сучасна педагогічна наука, до якої Ви долучилися своїми непересічними працями. Нині Ви визнаний лідер – ректор ДВНЗ «Університет менеджменту освіти». Це новий творчий етап у Вашому житті, і тут Ви здобуваєте заслужене визнання, повагу й любов співробітників.

Тож вітаю Вас, Миколо Олексійовичу, з ювілеєм і від усього серця бажаю здоров'я, добробуту, перемог і щасливих миттєвостей у родинному колі та серед вірних друзів.

*З повагою
Директор інституту
проблем виховання НАПН України
Іван Дмитрович Бех*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Від колективу Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України та від себе особисто маю честь щиросердно привітати Вас із нагоди славного ювілею – 60-річчя від дня Вашого народження.

Ваш талант організатора, науковця та мудрого радника викликає глибоку повагу у колег, однодумців та всіх, хто Вас оточує. З радістю відзначаємо, що маємо за честь співпрацювати з Вами на ниві вітчизняної науки й освіти. Нас єднають не лише спільна справа, наукові інтереси, а й теплі, товариські стосунки, що допомагає виконувати найскладніші завдання, вирішувати проблеми сучасного життя.

Зичимо Вам міцного здоров'я та щастя, життєвих сил, радісних подій і звершень, успіхів в усіх починаннях, бадьорості духу, злагоди та достатку у Вашому домі! Бажаємо зберегти на багато років благородну високість почуттів, гуманність вчинків та невтомну енергію устремлінь до великих звершень.

Нехай Ваша багатогранність таланту дослідника, досвідченість у викладацькій та управлінській діяльності, різнобічність інтересів та ерудованість стануть гарантією високих досягнень у професійній діяльності, а Ваша плідна праця слугує надійним підґрунтям для розбудови науки й освіти України!

*З найщирішими почуттями
Від імені колективу Інституту інформаційних технологій
і засобів навчання НАПН України
Директор, доктор технічних наук, професор,
академік НАПН України,
заслужений діяч науки і техніки,
Лауреат Державної премії України
В. Ю. Биков*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Бути керівником Університету менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України – надзвичайно складна та відповідальна праця, що передбачає високого професіоналізму, самовідданості, наполегливості. Це справжнє мистецтво, що поєднує в собі розуміння усіх процесів, які відбуваються у державі, мудрість і послідовність щодо процесу підвищення кваліфікації педагогічних і керівних кадрів, уміння ефективно комунікувати з колегами і партнерами.

Із висоти державницького досвіду як народного депутата України по Лохвицькому виборчому округу (Полтавська область), члена Комітету у закордонних справах Верховної Ради України другого та третього скликань, керівника закладів середньої загальної освіти Вам завжди вдавалося не тільки виокремити найбільш гострі кути і суперечливі моменти розвитку освітньої галузі, а й означити конструктивні способи та дієві механізми для їх розв'язання.

Наполегливістю у досягненні поставлених цілей, самовідданою працею й інноваційною діяльністю Ви формуєте імідж Університету, робите неоціненний внесок у розвиток післядипломної педагогічної освіти. Ваші життєва мудрість, справедливість і гострий розум є запорукою поваги серед науково-освітянської спільноти, яка знає Вас як яскраву, неординарну особистість, висококваліфікованого, умілого керівника, науковця, який по праву може пишатися своїм духовним та інтелектуальним потенціалом, успіхами й досягненнями.

З нагоди славного ювілею особисто від мене та від колективу науковців Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України прийміть сердечні привітання і найщиріші побажання миру, добра, радості.

Бажаємо Вам, шановний Миколо Олексійовичу, міцного здоров'я, невичерпного джерела сили і натхнення, оптимізму, щастя, родинного затишку та добробуту, нових досягнень, злетів і перемог. Зичимо Вам невпинного руху вперед, нехай в усіх починаннях Вас супроводжують розуміння і підтримка з боку колег та однодумців, а професійна діяльність буде сповнена задоволення від творчих перемог. Нехай у серці завжди живе любов до рідних і близьких Вам людей, яка допоможе і далі крокувати наміченим шляхом, реалізовувати плани, втілювати мрії!

*Із глибокою повагою
Директор Інституту
професійно-технічної освіти НАПН України
Валентина Радкевич*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Маю чудову нагоду і велику приємність від імені колективу Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук України і від себе особисто привітати Вас із ювілеєм!

Ви – мудрий лідер, душевна і щира людина. Ваші далекоглядність, оптимізм, здатність сміливо мислити завжди надихають, сприяють новим злетам, дають можливість побачити нові обрії педагогічної освіти і науки усім причетним.

Ваша багаторічна самовіддана, послідовна та наполеглива праця, високий професіоналізм забезпечили повагу та беззаперечний авторитет серед колег, докторантів, аспірантів і студентів.

Концептуальні ідеї з проблем освіти впродовж життя і підвищення кваліфікації, досвід виховання молоді, що відображені у Ваших дослідженнях знайшли відлуння у наукових працях, освітній практиці багатьох українських педагогів, освітян, учених, які здійснюють реформаційні зміни у сфері вищої та післядипломної освіти України.

Від усієї душі на довгі-довгі роки бажаємо Вам якомога довше залишатись сумлінним і щирим, мудрим керівником, успішним науковцем, інноваційним ректором, спроможним радіти досягненням своїх колег, здобувачів і студентів.

Нехай Вас повсякчас супроводжує удача, Віра, Надія і Любов будуть вірними супутниками, а життя – щедрим і багатим на добро! Нехай Ваш шлях буде наповненим новими злетами й досягненнями, а людська шана буде подякою за плідну працю, чуйність, вміння творити добро. Міцного здоров'я, благополуччя, миру, щедрої долі, щастя у житті, творчої наснаги у роботі, здійснення заповітних мрій і сподівань, нових плідних здобутків!

З повагою і вдячністю за співпрацю, розуміння і підтримку

*З повагою
Директор Інституту педагогічної освіти і освіти
дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
Л. Б. Лук'янова*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Від колективу Державної
науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського НАПН України
та мене особисто прийміть найщиріші вітання
з нагоди 60-річчя від дня народження!

У ментальність українського народу назавжди вкоренився світлий духовний пласт «кордоцентризму», що наповнює наші душі і визначає українську неповторність, стійкість та нездоланність. Це любов, щедрота серця та Богом даний таланти. Саме ці могутні стовпи тримають на собі культурно-етичну рівновагу нації, визначаючи рух української історії й наукової думки. Як найцінніші реліквії, вони передаються з покоління в покоління, зберігаючись у сокровенних скарбничках інтелектуальної еліти.

Микола Олексійович Кириченко – ректор Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» НАПН України, член-кореспондент Академії наук вищої освіти України, творчий педагог, ерудований фахівець, мудрий наставник, людина надзвичайно працьовита, енергійна, – проводить велику роботу щодо реформування системи освіти, підготовки педагогічних, науково-педагогічних та керівних кадрів освіти. Він є автором понад 90 наукових праць з питань формування ідеології та становлення інформаційного суспільства, з проблем управління тощо.

За вагомий особистий внесок у розвиток педагогічної науки, багаторічну плідну наукову і педагогічну діяльність Микола Олексійович нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня, Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України та медаллю «Ушинський К. Д.» НАПН України.

Шановний Миколо Олексійовичу! Прийміть щирі вітання з нагоди 60-річного ювілею!

Бажаємо Вам міцного здоров'я, особистого людського щастя, життєвої наснаги та радості, здобуття нових вершин в усій Вашій багатогранній науковій, педагогічній, суспільній діяльності.

Нехай Ваш шлях буде наповнений новими злетами, досягненнями, відкриттями. Нехай Господь береже Вас та дарує многі літа!

З глибокою повагою
Директор ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського,
доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України
Л. Д. Березівська

Освітнянські стежки Миколи Кириченка

Пирятинщина – одна з перлин Полтавської області. Серце України. Місце, звідки починалися стежки у велике життя багатьох видатних українців – поетів, інженерів, філософів, військових, політиків. Вода в річці Удай, поквітчаній, мов наречена, розлогими вербами і різнобарвними квітами, чиста і прозора. Лани, пагорби і лісочки, озерця і ставки разом утворюють дивний, трохи загадковий краєвид Полтавщини.

Такий знайомий і рідний, помережений стежками, кожна з яких веде до людського житла, до невеликого світу кожної людини з вишневим садочком або пасікою, чорноземними полями і левадами. Обирай собі стежку – і з часом ти потрапиш у своєрідний світ людини – подвір'я, садибу.

На початку дев'яностих прийшли до мене, тоді – завідувача Центром психологічної служби в Інституті психології, двоє молодих енергійних чоловіків: Володимир Миколайович Лелюх і Микола Олексійович Кириченко – завідувач Пирятинського районного відділу освіти і завідувач методичного кабінету. «Ми хочемо якось оновити освіту у нашому Пирятинському районі. Думаємо. Шукаємо. Вигадуємо нові підходи і методи. Підкажіть нам, якщо ви знаєте, як. Ви ж наука. Розуміємо, що без психології зараз неможливо оновити навчально-виховний процес», – сказали вони. Як можна було відмовити таким наполегливим і цілеспрямованим людям! Розмова затяглася надовго... Говорили про освіту взагалі, про психологічну службу, про Пирятинщину... Невдовзі Пирятин став одним із експериментальних майданчиків Центру. За кілька років багато друзів-науковців і я неодноразово відвідували пирятинську землю, проводили навчальні семінари, тренінги для вчителів і керівників освітніх закладів, брали участь у конференціях і семінарах. Згодом Пирятин став одним із центрів реформування освіти, джерелом передового педагогічного досвіду.

Зусиллями Миколи Кириченка Пирятинщина міцно завоювала лідерські позиції в освіті Полтавщини, на яких залишається й зараз.

Життєвий шлях Миколи Кириченка не був легким, але він був красивим і прозорим, як вода в Удаї. Куди б не вели стежки життєвого шляху, Микола Олексійович ніколи не полишав піклування освітою чи то у пирятинському райметодкабінеті, чи у Верховній Раді, чи в університеті. От і виходить, що усі обрані Миколою пирятинські стежки ведуть до світла знань, до освіти і науки.

Що ж, дорогий ювіляре, топчи цю стежку й надалі. Здоров'я, снаги й удачі тобі!

З повагою

*Директор Українського науково-методичного центру
практичної психології і соціальної роботи НАПН України,
доктор психологічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
член Президії НАПН України
Віталій Григорович Панок*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть найщиріші вітання з ювілеєм
від Первинної профспілкової організації
працівників апарату Президії НАПН України!

Бажаємо Вам міцного здоров'я, щастя, добробуту, невичерпної енергії і творчих сил, наснаги у справі розвитку післядипломної освіти України, успіхів у будь-яких починаннях, великих і малих життєвих та професійних перемог!

Нехай зреалізуються усі Ваші сміливі плани на майбутнє і в цьому Вам допоможе надійна та інноваційна команда, яка завжди буде поруч з Вами, підтримуватиме на «крутих віражах» долі, допомагатиме долати труднощі й надихатиме на нові звершення на освітянській і науковій нивах!

*З повагою
Голова Первинної профспілкової
організації працівників апарату
Президії НАПН України,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
Л. В. Тищенко*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Від імені колективу редакції
«Педагогічна газета»
рада вітати Вас
із чудовим ювілеєм.

Хочу побажати Вам і очолюваному Вами Університету менеджменту освіти НАПН України невпинного руху вперед. Нехай в усіх починаннях Вас супроводжують розуміння і підтримка з боку колег та однодумців, а професійна діяльність буде сповнена творчими перемогами.

Добра і здоров'я Вам і Вашим рідним, успіхів і нових здобутків в ім'я України!

Нехай життєва стежина буде довгою та щасливою, а серце випромінює любов та добро!

З повагою
головний редактор
«Педагогічної газети»
Лідія Рапіна

Невтомну працю – модернізації вищої й післядипломної освіти України

Основна властивість філософської душі – охоплення думкою цілокупного часу й буття¹

Ми живемо у непростий і дивовижний час – на зламі століть, тисячоліть і навіть космічних епох, які несуть із собою докорінні соціальні трансформації, зміну суспільної свідомості, нову філософію життя. Сучасний світ вступив в інформаційну добу, в якій формуються єдиний інформаційно-цифровий простір та нова ідеологія суспільства. Осягнути масштабність цих перетворень та передбачити їх вплив на подальшу долю людства й світу можуть лише справжні філософи, люди, здатні охопити внутрішнім поглядом неосяжну цілість часу і буття (Платон).

Саме таким є ректор Університету менеджменту освіти НАПН України Микола Кириченко. Залюблений у філософію, спраглий пізнання філософських законів життя суспільства, що постає у вируванні інформаційних потоків з бурхливого моря людської історії, він захопився дослідженням філософських засад концептуалізації ідеології інформаційного суспільства як чинника сталого розвитку сучасної України. Цій проблемі присвятив свою докторську дисертацію й низку монографій, які вже знайшли свого зацікавленого читача і засвідчили, що філософська спільнота України поповнилася ще одним правдивим філософом. Це має особливу цінність, адже Ви – ректор, а пам'ятаючи платонівську «Державу», укотре переконуємося, що будь-яка соціальна організація досягає розквіту, якщо нею управляють справжні філософи.

Тож у день Вашого 60-річного ювілею прийміть, шановний Миколо Олексійовичу, найщиріші вітання й найкращі побажання від когорти ректорів-філософів!

Ми знаємо Вас як талановиту особистість, мудрого керівника, вдумливого філософа, який по праву може пишатися набутим досвідом, духовним та інтелектуальним потенціалом, власними професійними успіхами й досягненнями очолюваного ним Університету.

Завдяки наполегливій творчій праці, принциповості, компетентності, високому професіоналізмові, відповідальному ставленню до справи Ви здобули повагу серед працівників державних органів влади, науковців НАПН України, керівників вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти.

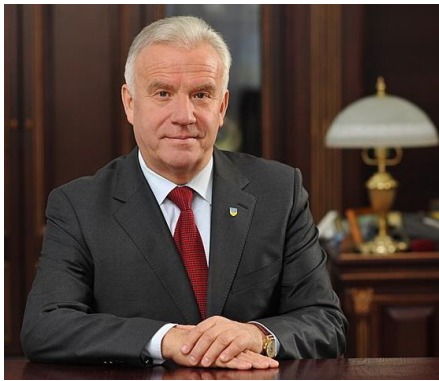
Бажаю Вам міцного здоров'я, творчих сил і наснаги, а також того, щоб поряд із Вами завжди була працююча, віддана і випробувана у сміливих проектах славна команда, яка підтримуватиме вогонь Ваших творчих починань, прогресивних ідей і помислів.

Нехай завжди зігріває Вас тепло людської вдячності за добрі справи, зроблені в ім'я української освіти та науки!

*ректор Національного педагогічного
університету ім. М.П. Драгоманова,
доктор філософських наук, професор,
дійсний член НАПН України,
член-кореспондент НАН України,
заслужений діяч науки і
техніки України*

Віктор Андрущенко

¹ Платон. Государство. – Кн. VI. – 484 б.

Педагог. Політик. Учений

Характер Миколи Олексійовича Кириченка сформовано, безумовно, під впливом природного багатства його рідної Сумщини. Доброта, чоловіча краса, приємність і привітність, здатність сприймати людей, їхні проблеми і радощі – це перша характеристика, яка спала на думку під час знайомства з ним.

А було це в далекому 1994 році, коли ми разом обралися до Верховної Ради України по мажоритарних округах – він з Полтавщини, а я з Херсонщини.

Кириченко М. О. був близьким мені за світоглядом, відстоював у Парламенті України позиції соціальної справедливості, рішуче виступав за підтримку української освіти, вчительства, науки і вченого. Багато уваги приділяв він міжнародній співпраці, обирався заступником Генерального секретаря Ради Міжпарламентської асамблеї країн – учасниць СНД.

Нам багато довелося співпрацювати під час обговорення та ухвалення нової Конституції України 1996 року. Активна позиція Миколи Олексійовича, його колег, багатьох депутатів – педагогів – надали можливість написати прогресивну ст. 53 Конституції України, яка захистила повну середню освіту, зробила її обов'язковою, підтримала систему підготовки робітництва, профтехосвіту, вищу школу.

Ми активно співпрацювали, ухвалюючи Закон України «Про освіту», закони прямої дії про школу, дошкілля, профтехосвіту, науку і науково-технічну діяльність.

Добре викристалізованою була позиція Миколи Олексійовича під час обговорення соціально значущої статті 57 Закону України «Про освіту», яка гарантувала вчителям і науково-педагогічним працівникам рівень заробітної плати не нижче, ніж у промисловості, доплати за стаж, наукові звання і ступені, перевірку зошитів, завідування майстернями тощо.

Микола Олексійович – класичний педагог, який розпочинав з учителя початкових класів, що саме по собі є унікальним явищем для чоловіків. Радую й те, що він по-доброму влився в славний колектив Університету менеджменту освіти, починаючи з заступника директора, а потім очоливши його.

Новий ректор послідовно продовжує впевнений крок багаторічного попередника – академіка Віктора Олійника.

Хочу побажати Миколі Олексійовичу в його 60-річний ювілей продовження його славної кар'єри, нових успіхів на відповідальній посаді ректора Університету менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України.

Хай щастить в усьому! З води і роси!

З повагою
Доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України
Станіслав Ніколаєнко

До нових стратегій творчості (М. О. Кириченку – 60!)

*Особиста, професійна, соціокультурна, наукова
біографія М. О. Кириченка – взірець служіння
українській державі, інтелектуальному співтовариству, людям праці*

Становлення Миколи Олексійовича Кириченка як освітянина, вченого, організатора науки, громадського діяча, що відбувалося в широкому соціокультурному контексті часу – другої половини ХХ – початку ХХІ століття, характеризується великою відповідальністю за свій вибір професійної діяльності та людиновимірні вчинки.

Від учителя початкових класів до інспектора райвідділу освіти, від депутата районної ради на Полтавщині до народного депутата України, голови одного з підкомітетів Верховної Ради України – такий творчий шлях Миколи Олексійовича – генератора нових ідей, життєвих стратегій творення добра людям.

Інституціональний інтелектуальний капітал М. О. Кириченка зростає завдяки навчанню в Полтавському державному педагогічному інституті (на історичному факультеті, 1979–1983 рр.), Національній юридичній академії імені Ярослава Мудрого, (1994–1999 рр.), захисту дисертації доктора філософії (2002 р.), багатогранній роботі на посаді ректора Університету менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України.

Микола Олексійович майстерно вибудовував комунікації між партнерами по вищій школі, представниками однієї наукової генерації учених-педагогів з притаманними їм цінностями, творчим суперництвом, корпоративною солідарністю заради досягнення окреслених горизонтів професійного, наукового зростання.

М. О. Кириченко належить до когорти українських інтелігентів-інтелектуалів ХХІ століття, які вбачають свою історичну місію у служінні українській державі й українському народові, утверджуючи його духовно-культурні цінності та сприяючи в такий спосіб соціокультурному поступові нашої Батьківщини.

Численні державні нагороди і відзнаки (орден «За заслуги» III ступеня, Почесна грамота Кабінету Міністрів України, медалі «Ушинський К. Д.», «М. П. Драгоманов» тощо) підкреслюють визнання інтелектуальним соціумом і державою великого внеску М. О. Кириченка в національний розвій незалежної української держави, її поступ на шляху до європейської інтеграції.

Щиро вітаємо ювіляра, ученого-сучасника, модератора нових освітніх ідей, блискучого організатора з першим 60-літтям і зичимо нових професійних, наукових, особистих стратегій у добрі і щасті!

*З повагою
Ректор Переяслав-Хмельницького
державного педагогічного університету
імені Григорія Сковороди, дійсний член НАПН України
В. П. Коцур*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Колектив Інституту права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України та я особисто від щирого серця вітаємо Вас з нагоди ювілею!

Користуючись нагодою, хочу висловити вдячність за Ваш внесок у розвиток освітньої галузі, за виховання молоді і підготовку висококваліфікованих фахівців, від яких залежить майбутнє нашої країни.

З повагою

директор

Інституту права та післядипломної освіти

Міністерства юстиції України

К. І. Чижмарь

Шановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть сердечні вітання та найкращі побажання з нагоди Вашого ювілею від багатотисячного колективу Національного авіаційного університету.

Ваші знання, досвід, відданість почесній справі у поєднанні з мудрістю, працелюбством, беззаперечним авторитетом розважливого керівника й організатора здобули визнання колегами.

Нехай доля збагачує Вас життєвою енергією, натхненням. Бажаємо Вам миру і злагоди, щастя й добробуту, оптимізму, наснаги для реалізації багатогранних інноваційних проектів, а також міцного здоров'я, життєвих сил для нових досягнень.

Нехай кожен день буде осяяний високим злетом душі, добре почуття і гарний настрій стануть запорукою Вашого процвітання, а дружні привітання додадуть життєвої наснаги в скарбничку Вашого ества.

Нових Вам звершень та здійснення омріяних бажань!

*З глибокою шанобливістю -
Ректор*

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'V. Isachenko'.

Володимир Ісаєнко

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

вул. Митрополита Василя Липківського, 36, м. Київ, 03035, тел./факс: (044) 248-25-13

18.02.2019 № 22.1/10-526

На № _____ від _____

Шановний Миколо Олексійовичу!

Колектив Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» щиро вітає Вас з 60-річним Ювілеєм!

Ваша багатогранна, плідна трудова, наукова та громадська діяльність, високий професіоналізм та ґрунтовні знання як ректора Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, народного депутата України 1994-2002 років другого та третього скликань Верховної Ради України, голови правління громадської спілки «Всеукраїнська академія інноваційного розвитку освіти», члена Правління ВГО «Консорціум закладів післядипломної освіти», дійсного члена (академіка) міжнародної академії культури, безпеки, екології та здоров'я є яскравим прикладом відданого служіння українському народові та Україні задля їх процвітання та добробуту.

Ваш науковий внесок у розвиток педагогічної науки, розбудову її методичних та виховних інституцій, освітнього законодавства надали динамічний поштовх для освітнього розвитку України, творення Нової української школи.

Ваш дипломатичний, міжнародний, юридичний та господарський досвід є яскравим прикладом для втілення в освітянську практику.

Тож прийміть наші найсердечніші вітання на довгі, щирі та щедрі роки з побажаннями великого людського добра, щастя та любові, родинного затишку, радості та наснаги, Божих благословень.

Нехай Ангел-Охоронець завжди супроводжує Вас на життєвому шляху, надихаючи на звитягу, нові звершення, цікаві справи та досягнення.

З повагою,
В. о. директора

Ю. І. Завалевський

Шановний Миколо Олексійовичу!

Освітняни Херсонщини та колектив
Комунального вищого навчального закладу
«Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради
вітають Вас із ювілеєм.

Ваша подвижницька діяльність у галузі освіти, на ниві законотворчості, юриспруденції – вагомий особистий внесок у розвиток ідей інноваційного розвитку освіти та верховенства права. Ваш багатий життєвий досвід, глибоке знання освітянської галузі, системність у роботі, толерантність і людяність сприяють розвитку освітньої галузі України, її інтеграції в європейський простір.

Вшановуючи Ваш високий професіоналізм, вимогливість, велике працелюбство та цілеспрямованість, переконані, що Ви завжди будете на висоті свого почесного й відповідального покликання.

Зичимо вам міцного здоров'я, добробуту, поваги та шани від людей, любові від рідних та близьких, добра і достатку, творчого натхнення і невичерпної енергії.

Щиро бажаємо успіхів у інтеграції зусиль закладів післядипломної освіти, науковців і педагогів-практиків, у реалізації перспективних планів, що сприятиме сталому розвитку сучасної України.

З повагою
Ректор
А. М. Зубко

Шановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть найщиріші вітання
з нагоди Вашого ювілею!

Ви відомі в системі післядипломної педагогічної освіти України як компетентна й енергійна людина, професіонал з питань управлінської та наукової діяльності. Ваш величезний педагогічний досвід став запорукою вагомого внеску в розвиток науки й освіти України, а мудрість та особисті якості викликають шанобливе ставлення і високий авторитет серед колег. Ваш життєвий шлях насичений цікавими подіями та досягненнями.

Бажаємо з оптимізмом продовжувати свій професійний шлях!

Зичимо невпинного руху вперед, успішного здійснення всіх планів і задумів стосовно модернізації та подальшого розвитку системи післядипломної педагогічної освіти України!

На довгі роки бажаємо Вам міцного здоров'я, поваги і любові з боку рідних та колег.

Ми безмежно цінуємо Вашу людяність, щирість, сердечно радіємо нашій співпраці на шляху розбудови Нової української школи.

Хай Господь береже Вас від усіх негараздів і дарує многі літа!

*З глибокою повагою
Від імені колективу КВНЗ
«Харківська академія неперервної освіти»,
ректор, кандидат педагогічних наук,
заслужений працівник освіти
Л. Д. Покроєва*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть найщиріші вітання від колективу Комунального закладу вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» з нагоди Вашого 60-річного ювілею!

Щиро бажаємо Вам подальших успіхів, натхненної праці, нових творчих здобутків на ниві освіти і науки в ім'я розквіту незалежної суверенної України! Зичимо Вам невпинного руху вперед у розвитку української вищої школи! Переконані, що Ваш досвід і професіоналізм, величезний творчий та інтелектуальний потенціал у підготовці педагогів Нової української школи й надалі служитиме зміцненню нашої держави.

Нехай у всіх починаннях Вас супроводжують розуміння і підтримка колег та однодумців, а професійна діяльність буде сповнена задоволення і творчими перемогами.

Нехай поруч з Вами завжди будуть віра і надія, оптимізм і впевненість, а доля дає Вам здоров'я, сил та натхнення!

Многії літа!

Від імені колективу
Комунального закладу вищої освіти
«Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»
к.ф.н, в.о. ректора
Любов Задорожна

Шановний Миколо Олексійовичу!

Ректорат КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» щиро вітає Вас з 60-річним Ювілеєм!

Ваша багатогранна, плідна трудова, наукова та громадська діяльність, високий професіоналізм та ґрунтовні знання як народного депутата України 1994-2002 років другого та третього скликань Верховної Ради України, голови правління громадської спілки «Всеукраїнська академія інноваційного розвитку освіти», члена Правління ВГО «Консорціум закладів післядипломної освіти», дійсного члена (академіка) міжнародної академії культури, безпеки, екології та здоров'я є яскравим прикладом відданого служіння українському народові та державі задля їх процвітання та добробуту.

Ваш науковий внесок у розвиток педагогічної науки, розбудову її методичних та виховних інституцій, освітнього законодавства надали динамічний поштовх для освітнього розвитку України, творення Нової української школи.

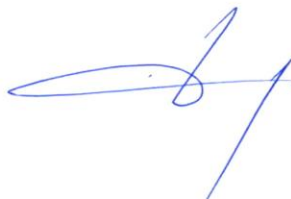
Ваш дипломатичний, міжнародний, юридичний та господарський досвід є яскравим прикладом для втілення в освітянську практику.

Тож прийміть наші найсердечніші вітання на довгі, щирі та щедрі роки з побажаннями великого людського добра, щастя та любові, родинного затишку, радості та наснаги, Божих благословінь.

Нехай Ангел - Охоронець завжди супроводжує Вас на життєвому шляху, надихаючи на звитягу, нові звершення, цікаві справи та досягнення.

З повагою,

Ректор

Степан Дровозюк

Шановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть щирі вітання з ювілеєм!

Бажаю успіхів у роботі та кар'єрного зростання, креативного мислення, натхнення і розвитку; щоб конкуренція була тільки чистою, відкритою і чесною; в колективі завжди існувала тільки приємна, дружня атмосфера, всі грандіозні плани збулися, а амбіції виправдалися.

Нехай доля і надалі буде прихильною до Вас, даруючи радість життя, незрадливую удачу, вірних і надійних друзів!

З повагою
від імені колективу
комунального закладу
вищої освіти «Дніпровська
академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної
ради», ректор

В.В.Сиченко

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Долею Вам судилося прийти у цей світ,
щоб зробити його кращим, впливати на
процеси, що відбуваються у нашому
суспільстві, приносити людям радість,
захищати їх у важку годину,
дарувати тепло свого серця і душі,
допомагати та підтримувати
у скрутні хвилини.

Якщо скласти разом усе хороше, що Ви зробили за прожиті роки,
то виросте сад – сад мудрості, порядності, довершеності, людяності,
доброти та любові.

Нові реалії сучасного життя, динамічний розвиток держави,
конкретні поступи у галузі освіти зумовлюють і нові пріоритети в
освітньому просторі. Колектив очолюваного Вами Університету
впевнено крокує в ногу з часом, тому Ваш досвід педагога й науковця,
активна участь у законотворчому процесі держави, дипломатична,
господарська діяльність є неоціненними для творчого зростання
закладу як потужного науково-методичного осередку, ініціатора
інноваційних освітніх проектів в Україні.

Тож живіть і надалі за велінням серця, з однаковою подякою
сприймайте як подарунки, так і виклики долі.

Хай не полишає Вас творча наснага, удача, нехай приходять нові
ідеї задля успішних звершень у важливій справі розвитку
післядипломної педагогічної освіти й освіти дорослих!

З повагою
Директор КЗ «Житомирський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти»
Житомирської обласної ради,
доктор педагогічних наук
І. І. Смагін

Ректору ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
члену-кореспонденту Академії наук вищої освіти України,
доктору філософії, професору кафедри
філософії і освіти дорослих
Кириченку Миколі Олексійовичу
з нагоди 60-річного ювілею

Шановний Миколо Олексійовичу!

Керівництво, вчена рада і педагогічний колектив
Полтавського обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського
щиро вітають Вас **ІЗ ЮВІЛЕЄМ!**

За Вашими плечима гідна школа життя, багатий досвід науково-педагогічної, громадської та політичної діяльності, сповненої наполегливої, цілеспрямованої праці. Висловлюємо щире захоплення Вашими визначними успіхами в науковій та освітній діяльності, гідно відзначеними багатьма високими нагородами.

Ви маєте чимало здобутків у різних сферах діяльності, кожним днем свого життя доводячи, що самовідданою працею і добросовісним ставленням до справи можна досягати високих цілей. Педагогічній громадськості Ви відомі вагомими науковими працями, присвяченими сьогоденню та майбутньому національної освіти.

Нам особливо приємно відзначити, що Ваш педагогічний шлях професійного зростання проліг через Полтавщину. Свій ювілей Ви зустрічаєте в розквіті життєвих сил і творчої енергії. Глибокі знання і великий практичний досвід, творча активність, щонайвища кваліфікація вченого, принциповість і твердість у виконанні поставлених завдань, спрямованих на розв'язання комплексу проблем державної освітньої політики у сфері післядипломної педагогічної освіти, дають Вам змогу очолювати один із закладів післядипломної освіти України, що є визнаним лідером із розвитку потенціалу висококваліфікованих керівних і педагогічних кадрів, осередком наукової думки, у якому на високому рівні розробляються актуальні проблеми освіти дорослих.

Взаємодія УМО та ПОІППО – один із багатьох аспектів Вашої діяльності. Ви сприяєте впровадженню в освітньому просторі Полтавщини ідей андрагогіки, акмеології, педагогічної інноватики, зокрема, шляхом участі працівників ПОІППО в діяльності науково-дослідних лабораторій, тимчасових творчих колективів і робочих груп Українського відкритого університету післядипломної освіти Всеукраїнської громадської організації «Консорціум закладів післядипломної освіти». Вважаємо таку діяльність плідною і сподіваємося на її подальший розвиток.

Прийміть найтепліші побажання міцного здоров'я, миру, особистого щастя, добробуту і нових звершень на благо освіти України. Нехай здійсняться всі Ваші плани, майбутнє принесе успіх і задоволення від виконаної роботи, удача яскраво освітлює Ваш життєвий шлях, а гарний настрій і добробуту залишаться супутниками Вашого життя на довгі роки!

З повагою
Ректор Полтавського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
ім. М. В. Остроградського
В. В. Зелюк

Колектив Івано-Франківського
обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти щиро вітає
з ювілеєм ректора ДНВЗ
«Університет менеджменту освіти»,
члена-кореспондента
Академії наук вищої освіти України,
доктора філософії

Кириченка Миколу Олексійовича!

Для фахівців, які нині працюють у сфері післядипломної педагогічної освіти важливо, що їх діяльність координує компетентний управлінець, керівник з великим життєвим досвідом, лідер, здатний забезпечити реалізацію європейських стратегій розвитку освіти. На це спрямована діяльність Миколи Олексійовича як Голови Правління Громадської Співки «Всеукраїнська академія інноваційного розвитку освіти» та члена Правління Всеукраїнського громадського об'єднання «Консорціум закладів післядипломної педагогічної освіти». Вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки мають наукові розвідки присвячені ідеології інформаційного суспільства, відкритої освіти, освіти дорослих, науковим засадам управління навчальними закладами.

В цей святковий день зичимо Вам професійного довголіття, здоров'я, шани і поваги від рідних та друзів. Нехай кожен новий день буде насиченим радістю творення та спілкування, почуттям задоволення від успіхів та результатів наполегливої праці, наукових здобутків, збагачений підтримкою та розумінням колег.

*З повагою
Ректор Р. М. Зуб'як
та колектив Івано-Франківського
обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Щиро вітаємо Вас з нагоди ювілею!
Наші щиросердечні вітання з 60-річчям
від дня Вашого народження!
Зичимо здоров'я на многі літа,
щастя на життєвій стежині,
тепла і затишку в родинному колі,
оточення справжніх друзів,
колег та однодумців,
творчих досягнень на освітянській ниві
на благо рідної України!

Ваш професіоналізм, багаторічна наполеглива праця стали вагомим внеском у виховання не одного покоління спеціалістів, серед яких багато науковців, державних діячів і просто шанованих людей! Ви здобули високу повагу серед колег та друзів, є добрим прикладом самовідданості улюбленій справі. Нехай доля шле Вам добра і щастя, віра, надія та любов будуть вірними супутницями на Вашому життєвому шляху. Нехай рішучість і мудрість завжди супроводжують Вашу багатогранну діяльність, а величезний багаж наукових здобутків і добрих справ слугує міцною основою для Ваших подальших успіхів у благородній справі підготовки фахівців, здійснення задуманих планів з властивим Вам професіоналізмом!

Ваш Університет – це велика дружна родина. Любячи свій Університет, служачи йому, удосконалюючи його, Ви робите кращою всю Україну! Бажаємо миру, злагоди, зростання, шалених перемог та наснаги в щоденній діяльності!

Із глибокою повагою
Директор МОІППО,
доктор педагогічних наук, доцент,
заслужений учитель України
В. Шуляр

*та колектив Миколаївського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Щиро вітаємо Вас
із ювілейною датою в житті –
60-річчям від дня народження!
Радіємо Вашим досягненням у науці,
освіті й адмініструванні.

Наповнені системним баченням і світлими думками досягнення згуртовують навколо Вас однодумців і дарують упевненість щодо майбутньої плідної співпраці з підвищення кваліфікації педагогічних і керівних кадрів.

Прожиті роки є вагомим свідченням Вашого професіоналізму і людяності, розвитку нової наукової думки і досягнення переваг системи післядипломної освіти. Ви заслужено користуєтеся повагою й популярністю в наукових та освітніх колах.

Дякуємо Вам за авторитетну підтримку закладів післядипломної педагогічної освіти та створене інноваційно-розвивальне середовище освіти дорослих. Цінуємо Ваш особистий внесок у безперервне навчання та високоякісне науково-методичне забезпечення професійного розвитку освітян.

Бажаємо Вам міцного здоров'я та довголіття, а також подальшого особистого і професійного поступу заради нових звершень на благо України.

*З повагою
Ректор Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти,
кандидат політичних наук, доцент
А. Черній*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

*Колектив Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти щиро сердно вітає Вас із ювілеєм!
Ваші 60 років – вік зрілої людини з ґрунтовними досягненнями.*

*Ви компетентний керівник, творчий науковець,
невтомний трудівник з прогресивними поглядами
та активною громадянською позицією. За Вашої підтримки
сьогодні працює нова дружна освітянська родина –
Український відкритий університет післядипломної освіти
Консорціуму закладів післядипломної освіти.
Ваш багатий життєвий досвід, професійна майстерність,
компетентність, системність у роботі, толерантність
і людяність сприяють розвитку освітньої галузі України
та її інтеграції в європейський простір.*

*Висловлюємо Вам свою надзвичайну вдячність за плідну співпрацю
щодо забезпечення неперервного розвитку професійних
компетентностей керівних і педагогічних кадрів у закладі
післядипломної освіти та реалізації сучасної державної
освітньої політики.*

*Сердечно бажаємо Вам міцного здоров'я,
невичерпної енергії, душевного тепла
й справжнього людського щастя!*

60

*Із щирою повагою
колектив Луганського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Маю високу честь від імені колективу
Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
щиросердно вітати Вас зі славним ювілеєм –
60-річчям від дня народження.

Цей ювілей – ще одна приємна нагода відзначити Ваші інноваційні підходи, самовіддану працю, гідний внесок у забезпечення ефективної реалізації освітньої політики нашої держави.

Найвищий професіоналізм, талант, безмежна відданість справі, працьовитість і наполегливість у досягненні поставлених цілей допомогли Вам досягти значних успіхів у педагогічній діяльності.

Завдяки Вашій високій компетентності та невпинному творчому пошукові постійно модернізується й розвивається, застосовуючи сучасні педагогічні технології та наукові досягнення, заклад, який Ви очолюєте.

З нагоди славної дати прийміть наші найщиріші вітання! Нехай Вам завжди таланить на однокласників, колег, вірних друзів, аби Ваша праця і новаторські починання мали підтримку та визнання, а інтелектуальний потенціал і надалі слугував розбудові й розвитку України.

Нехай Ваша життєва дорога буде довгою, сонячною, щедрою та життєдайною! Зичимо міцного здоров'я, особистого щастя, сміливих задумів та нових творчих злетів! Нехай невичерпна енергія, оптимізм і надалі будуть Вашими постійними супутниками в житті, а Всевишній завжди оберігає Вас!

*З повагою
Від імені колективу
Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
ректор, доктор педагогічних наук, професор
В. Є. Берега*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть наші сердечні поздоровлення
і найкращі побажання з нагоди Вашого ювілею!

Сумлінною багаторічною працею, доброзичливими стосунками Ви заслужили глибоку повагу освітян України. Це справжній талант – бути професіоналом своєї справи.

Ми цінуємо Ваші вагомі досягнення у сфері педагогічної науки, вони є міцною запорукою подальшого розвитку післядипломної освіти України. Сьогодні очолюваний Вами заклад – це флагман освіти і науки України, що спрямовує свою діяльність на дослідження актуальних проблем післядипломної педагогічної освіти, розроблення інноваційних технологій освіти дорослих, переосмислення стандартів менеджменту освіти та професійної діяльності педагогічних працівників.

Висока самовіддача, наполегливість і постійний пошук ефективних способів виконання поставлених завдань допомагають Вам у багатоплановій науково-методичній та організаційній діяльності, спрямованій на розвиток освіти дорослих в Україні.

Шановний Миколо Олексійовичу, від усієї душі бажаємо Вам молодості душі, твердості духу, нестримності у науковому пошуку, завзяття у справі розвитку національної системи освіти, далекоглядності у задумах, нових перемог і вагомих здобутків.

Нехай ваш досвід і професіоналізм, величезний творчий та інтелектуальний потенціал і надалі сприятимуть підвищенню ефективності української системи освіти! Нехай мир і злагода, невичерпна енергія, доброта і мудрість додають Вам сил та оптимізму! Здоров'я Вам, родинного щастя, успіхів у праці на благо української держави!

З повагою
Ректор КНЗ «Черкаський обласний інститут
післядипломної освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради» **Наталія Чепурна**
та науково-педагогічний колектив закладу

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Колектив Волинського інституту
післядипломної педагогічної освіти
сердечно вітає Вас із ювілеєм.

Дозвольте приєднати нам свої слова подяки за Вашу невтомну багаторічну працю на освітянській ниві до численних привітань Ваших друзів та колег, які надійшли на Вашу адресу. Ваш внесок у вітчизняну освіту високо цінується в суспільстві, а доля є щедрою на життєдайні плоди, повагу та любов оточуючих.

Шановний Миколо Олексійовичу! Бути керівником такого складного і потужного механізму, як ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, – це надзвичайно важка та відповідальна праця, яка вимагає високого професіоналізму, відданості обраній справі, сміливості й наполегливості. Це мистецтво, яке поєднує у собі розуміння усіх процесів, які відбуваються у державі, мудрість і послідовність у справі збереження й розбудови системи післядипломної педагогічної освіти, уміння ефективно комунікувати з колегами і партнерами. Це виважені рішення, добрі поради, взаємна підтримка й розуміння. Своєю самовідданою і плідною працею Ви щоденно формуєте якісний імідж Консорціуму закладів післядипломної освіти, робите вагомий внесок у розвиток освіти і науки нашої держави. Ваші життєва мудрість, справедливість і гострий розум стали запорукою поваги серед освітянської спільноти України. Незважаючи на усі виклики сьогодення, Ви завжди перебуваєте на крок попереду, будуючи чітку стратегію поступу ДВНЗ.

У цей святковий день, коли оцінюється зроблене й окреслюються плани на майбутнє, колектив Волинського ІППО бажає Вам, Миколо Олексійовичу, міцного здоров'я, щастя, успіхів, тепла й любові рідних та підтримки друзів.

Ви – справжній лідер, талановитий учений, мудрий наставник, педагог, політик, дипломат, душевна, добра, чуйна і щира людина. Хай Ваше життя буде сповнене подальших перемог, нехай здійснюються Ваші мрії.

Нехай Вам таланить на однодумців, колег, доброзичливих і щирих людей, а накопичений життєвий досвід і мудрість допоможуть досягти нових звершень! Довголіття Вам, миру й добробуту в родині!

Зі щирою повагою
Від імені колективу ВІППО
Ректор
Петро Олешко

Вельмишановний Миколо Олексійовичу,
у свій славний ювілей прийміть наші найщиріші вітання!

Ваш чудовий вік – вік золотой осені, багатой на здобутки, щедрої на подарунки – дає можливість і зазирнути в минуле, і впевнено продовжити шлях поступу. Цього святкового дня варто згадати Ваші життєві кроки з юнацьких і до зрілих літ, як чемно й сміливо Ви входили в освітянську родину: навчання в Лебединському педагогічному училищі імені А. С. Макаренка, Полтавському державному педагогічному інституті імені В. Г. Короленка, Національній юридичній академії імені Ярослава Мудрого та Центральному інституті післядипломної педагогічної освіти АПН України.

Захоплює та вражає Ваша багата й розмаїта трудова біографія на педагогічній ниві: від учителя початкових класів у сільській школі на Чернігівщині, директора школи, завідувача районної методичної служби та керівника Центру практичної психології на Полтавщині – до викладацької діяльності у вищій школі, ректора ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», доктора філософії, професора кафедри публічного адміністрування та менеджменту освіти, члена-кореспондента Академії наук вищої освіти України!

Ви плекаєте майбутнє нашого народу, щедро засіваєте зерна педагогічної мудрості. Дякуємо за те, що завжди безкорисно ділитесь своїми науковими знахідками з освітянською спільнотою. Під Вашим керівництвом Університет менеджменту освіти став беззаперечним флагманом у розбудові Нової української школи.

Пишаємося Вашою подвижницькою діяльністю на благо Української держави. Ви зарекомендували й виявили себе як мудрий політик, досвідчений дипломат, висококваліфікований юрист, поборник добра та справедливості. Ваша господарська діяльність у ролі керівника Всеукраїнської програми «Газ-вода в кредит» дозволила обігріти більше ста населених пунктів у 18 областях України! Тож Ваше життя – яскравий приклад того, як треба шанувати людей і працю.

Шановний ювілярє! Ми переконані, що попереду – не менш численні досягнення, нові відкриття. Нехай Ваш досвід і професіоналізм, величезний творчий та інтелектуальний потенціал і далі служитимуть зміцненню нашої Батьківщини.

Нехай завжди, аж до сторіччя, Вас супроводжує Боже благословення, а в оселі панують любов, злагода та добробут на многая-многая літа.

І хоч на скронях сивина,
Нехай у серці гомонить весна,
В очах сміється сонце золоте,
А дерево життя зростає і цвіте!

*З глибокою повагою
колектив Донецького ОБЛІППО*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Колектив Комунального навчального закладу
Київської обласної ради «Київський обласний інститут
післядипломної освіти педагогічних кадрів»
щиро вітає Вас з ювілеєм!

Ми знаємо Вас як неординарну особистість, умілого й мудрого керівника, висококваліфікованого науковця, пишаємося Вашим невичерпним інтелектуальним потенціалом, духовністю, успіхами і досягненнями.

Високий рівень професіоналізму, талант, безмежна відданість справі, працьовитість і наполегливість у досягненні поставлених цілей дали змогу Вам досягти вагомих успіхів у науковій діяльності та управлінні очолюваною Вами науковою установою, здобути шану та повагу серед учених України й зарубіжжя.

Упевнені, що діяльність колективу очолюваного Вами університету і в подальшому сприятиме успішному реформуванню освітньої галузі, входженню її як рівноправного партнера в європейське освітнє співтовариство.

У день Вашого ювілею, вельмишановний Миколо Олексійовичу, ректорат, науково-педагогічні і педагогічні працівники Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів щиро зичать Вам миру, міцного здоров'я, щастя, благополуччя, оптимізму, невичерпної енергії, любові і добра, затишку й тепла, вірних друзів, невинного поступу вперед, нових звершень і досягнень у розвитку освіти і науки України!

Нехай Ваше життя буде світлим і радісним, як погожий весняний день, а дружні вітання додадуть життєвої наснаги у невичерпну скарбницю Вашої душі!

Висловлюємо Вам щиру вдячність за плідну й результативну співпрацю в ім'я розвитку національної освіти, культури та духовності.

З повагою
В. о. ректора інституту
Наталія Бендерець

Шановний Миколо Олексійовичу!

Сердечно вітаю Вас із 60-річчям!

Відрадно, що сьогодні Вам удається гармонійно поєднувати плідну наукову, педагогічну та громадську діяльність з відповідальною роботою ректора УМО.

Завдяки також Вашому організаційному таланту, професіоналізму та творчій енергії в УМО підвищується якість професійної педагогічної освіти, удосконалюється матеріально-технічна база, впроваджуються інноваційні методики навчання, сучасні управлінські підходи, розвиваються контакти з закладами післядипломної освіти України та навчальними центрами світу.

Ваші високі ділові й особисті якості викликають повагу Ваших колег, друзів та численних учнів. Упевнений, що під Вашим керівництвом Університет буде динамічно розвиватися, тримати планку головного навчального та науково-дослідного центру педагогічної освіти України.

Прийміть мої побажання міцного здоров'я, невичерпної енергії, щастя, добробуту та подальшої плідної діяльності з реалізації найважливіших планів, спрямованих на підтримку науки та педагогічної освіти!

*З повагою,
В.о. ректора комунального закладу
«Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти»
Запорізької обласної ради,
кандидат філософських наук,
заслужений працівник соціальної сфери України
А. Казачук*

Українському політикові, громадському діячеві, освітянину і науковцеві,
авторові монографій, навчально-методичних посібників, статей, ректорові ВНЗ
"Університет менеджменту освіти" Національної академії педагогічних наук України

Кириченко Миколі Олексійовичу – 60!

Щиро вітаємо вельмишановного ювіляра з нагоди уродин!

Притаманний Вам талант організатора і менеджера, помножений та щиро
синівську любов до України, на велике бажання робити людям добро, став запорукою
Вашого життєвого успіху.

Повагу серед колег та громадськості забезпечили широкий діапазон знань та
інтересів, невичерпна енергія та працьовитість, професіоналізм та відданість
улюбленій справі, активна життєва позиція та натхнення.

Доля дарувала активне, багате і цікаве життя, адже Вам вірять, до Вашої
думки прислухаються, у Вас вчаться!

Пож бажємо Вам міцного здоров'я, родинного тепла і добробуту!

Хай і надалі Ваш шлях буде щедрим на добро, багатий на успіхи та
прихильність людей!

Нехай невтомна праця завжди дарує Вам радість і задоволення, а діяльність
буде сповненою професійними здобутками у справі реформування освітянської галузі
України.

Хай Вас підтримують та надихають рідні, розуміють та допомагають
колеги, минають негаразди.

Нехай здійсняться мрії, будь-які повороти долі відкривають лише нові обрії
майбутніх перспектив, а доля збагачує Вас життєвою мудрістю, енергією,
натхненням та радістю сьогодення.

Щастя Вам, радості, добра і благополуччя!

З повагою, директор та колектив ШОКІПТО

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Сердечно вітаємо Вас із ювілеєм!

Ваші професіоналізм та креативність, постійне фахове зростання, самовіддана подвижницька праця щодо системної модернізації освіти, її розвитку й формування інформаційного суспільства, інноваційної спрямованості педагогічної свідомості особистості, якісного менеджменту для професійного зростання освітян сприяли підготовці яскравої плеяди висококваліфікованих фахівців, що змінюють національну науку й освіту, прославляють її у світі.

Утверджуючи статус української освіти та сприяючи піднесенню її престижності, Ви уособлюєте споконвічне прагнення людини до вдосконалення, навчаєте молоду наукову парость осягати істини, розвивати здібності й таланти, спираючись на власні вміння й досвід, формуєте їхні громадянські, національні, моральні, світоглядні орієнтири й цінності.

Щиро зичимо Вам міцного здоров'я, натхнення, творчих успіхів у реалізації інноваційних проектів на благо національної освіти.

*З повагою
Адміністрація та колектив комунального закладу
«Кіровоградський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
імені Василя Сухомлинського»*

Вельмиповажний Миколо Олексійовичу!

Від імені науково-педагогічного колективу
Закарпатського інституту післядипломної
педагогічної освіти прийміть найщиріші вітання
з нагоди прекрасного свята –
Вашого Дня народження.

Ювілей – це яскраве свідчення невтомної праці, результативності, відданості та поваги багатьох поколінь освітян. Пройшовши шлях від молодого вчителя, директора школи, народного депутата України, досвідченого працівника юридичної та адвокатської галузі до поважного керманича, члена-кореспондента Академії наук вищої освіти України, доктора філософії, професора однієї з найпотужніших освітянських установ – ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», Ви зарекомендували себе досвідченим педагогом, мудрим керівником, добрим господарем та грамотним менеджером.

Очолюючи потужний науково-педагогічний колектив, Ви допомагаєте створювати генерацію нового вчительства, яке не засиджується на старих стереотипах навчання, а втілює якісний і корисний контент, нові думки, сучасні ідеї. Ваша мудрість, титанічна робота, організаторський талант скеровані на становлення та ствердження молодих і перспективних освітян. Ви знаходите талановиті родзинки, даруєте шквал позитивних емоцій, незабутніх вражень, шалених ідей, запалюєте вогник надії та розтоплюєте кригу недовіри.

Продовжуйте та примножуйте визначні надбання та славні традиції української школи та педагогіки, посилюйте освітянські спільноти шляхом підтримання лідерського потенціалу, вивчайте найкращий світовий досвід, виважено втілюючи в українські реалії, упроваджуйте навчання впродовж життя, готуючи нову освітянську спільноту, яка будуватиме незалежну і соборну Україну.

Зичимо Вам міцного здоров'я, успіхів та творчості, розуміння та наснаги, добробуту та мирного неба.

Живіть з Україною в серці!

*Директор Закарпатського інституту
післядипломної педагогічної освіти
Т. Палько*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

З нагоди Вашого
славного ювілею –
60-річчя від дня народження –
прийміть щирі вітання
з Буковини від колективу
Інституту післядипломної
педагогічної освіти
Чернівецької області.

Життя – це книга. Є люди, які її пишуть. Є ті, які читають і живуть так, як хтось написав... Миколо Олексійовичу, Ви належите до тих людей, які свою книгу життя пишуть самі! Велику кількість сторінок уже написано: учитель початкових класів сільської школи на Чернігівщині – ректор ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», член-кореспондент Академії наук вищої освіти України, доктор філософії. Однак попереду ще не менша частина шляху, адже у Вашому серці живуть юнацький запал і молодецька завзятість. Нехай книга Вашого життя буде яскравою, повною незабутніх вражень, неймовірних успіхів, щастя, радості й любові!

60 – відмінна дата! Відмінна дата вимагає відмінних побажань відмінних успіхів, відмінних перемог і відмінного здоров'я! 60 – це не лише роки, це досвід, це мудрість, це повага! Це час, коли починається чудова пора життя, наповнена світлими спогадами, теплими зустрічами, новими захопленнями і починаннями. Щиро вітаємо Вас, Миколо Олексійовичу, з цією важливою датою і бажаємо в повному здоров'ї і з оптимізмом продовжувати свій шлях, пишатися прожитими роками і досягнутими успіхами, дорожити рідними і близькими! Хай підкореною стане ще не одна вершина, хай рівно стелиться дорога, хай новий світанок дарує впевненість у завтрашньому дні!

Вітаємо Вас із ювілеєм і бажаємо здоров'я тіла, молодості душі, блиску в очах! Нехай легка хода говорить усім навколо про молоді сили, радість і запал буття! Міцного авторитету на роботі, а вдома – теплоти і любові! Бажаємо Вам завжди бути в гармонії з собою! З роси Вам і води!!!

*З повагою
Директор за дорученням колективу
ІППО Чернівецької області
Г. Білянін*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Від усієї душі прийміть щирі й теплі поздоровлення з ювілеем! Ювілей – це не просто свято, це певні підсумки досягненого й визначення перспектив на майбутнє.

Ми знаємо Вас як яскраву, неординарну особистість, висококваліфікованого, умілого керівника, науковця, який може пишатися успіхами у вирішенні нагальних проблем, пов'язаних із життєвою необхідністю неперервної освіти педагогічних кадрів, посилення ролі закладів післядипломної педагогічної освіти на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Високий професіоналізм, талант, відданість справі, працьовитість і наполегливість у досягненні поставлених цілей дали змогу Вам досягти значних успіхів у Вашій діяльності, здобути повагу серед колег і педагогів України. Ваш трудовий шлях – це благородна високість устремління, гуманність учинків та невтомна енергія. Сподіваємося, що й надалі він буде наповненим новими злетами й досягненнями, а людська шана стане подякою Вам за плідну працю, чуйність, уміння творити добро.

Міцного здоров'я Вам, благополуччя, оптимізму, невичерпної енергії, миру, щедрої долі, щастя в житті, творчої наснаги у відповідальній роботі, здійснення заповітних мрій та сподівань! Успіхів у всьому задуманому та нових плідних здобутків у великій справі – формуванні Вчителя Нової української школи! Зичимо Вам невпинного руху вперед, нехай у всіх починаннях Вас супроводжують розуміння й підтримка колег та однодумців, а професійна діяльність буде сповненою творчих перемог. Ми безмежно цінуємо Вашу людяність, щирість і маємо надію на плідну різноекторну співпрацю та взаємодію! Нехай Господь береже Вас і подарує многії і благії літа!

Із роси і води!

Від імені трудового колективу
Чернігівського обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського
ректор, кандидат філософських наук, доцент,
заслужений працівник освіти України

АНАТОЛІЙ ЗАЛІСЬКИЙ

06.03.2019 р.

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Щирі вітання з ювілеєм від колективу
та адміністрації Сумського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти!

Юрій Нікітін,
ректор Сумського ОІППО

Упевнені, історія Вашого життя має як складні, так і
світлі сторінки: сторінки, сповнені оптимізму, звитяг
та перемог. Ваш професійний хист, майстерність,
мудрість та душевність стали дороговказом для
зростаючих поколінь педагогів, є і залишаються
взірцем професійності та компетентності!
Тож нехай і надалі світло Вашої життєвої мудрості
допомагає тим, хто поряд; не зраджує здоров'я; доля
дарує приємні зустрічі, а Янгол-охоронець невідступно
слідкує життєвими стежками!

Зі щирістю і повагою -
ваші колеги

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть найщиріші й найтепліші вітання
з нагоди Вашого ювілейного дня народження!
Від усього серця висловлюємо Вам
слова вдячності та пошани.

Цінуємо й поважаємо Вас як знаного фахівця, державного службовця, дипломата, освітянина. Бажаємо Вам залишатися таким енергійним, діловим, чуйним, життєрадісним чоловіком, по-справжньому мудрим керівником провідного університету, флагмана інновацій і розвитку, зразком відданості професії, захопленості науковою справою, професіоналізму, працьовитості, щирості, відкритості! Нехай кожен Ваш новий день буде щедрим на успіхи й перемоги, багатим на радісні звістки, приємні події, особисті досягнення та благородні справи! Нехай і надалі буде плідною Ваша нелегка праця на благо освітньої сфери, твердою буде віра і непоборною буде сила духу! Здоров'я Ваше нехай завжди буде міцним, успіхи такими, що вражають, друзі вірними, а родина нехай процвітає в добробуті. Нехай таланить Вам в усьому ще многі і благії літа!

*На довгий вік, на многі літа,
На шану від людей, тепло родинне
Стелися, доле, крізь усе життя,
Лише добром для доброї людини.
Бажаємо, щоб кожне починання
Було успішно втілене в життя,
Нехай людська повага і визнання
Крокують поруч з Вами в майбуття.
Любові Вам і злагоди в родині,
Не знати горя, смутку і біди,
Хай прибуває щедро Вам щоднини
Із сонця й вітру, із роси й води!*

*З повагою
Директор Інституту підвищення
кваліфікації, перепідготовки
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди,
кандидат педагогічних наук, професор
Р. І. Черновол-Ткаченко*

Шановний Миколо Олексійовичу!

У день Вашого ювілею –
60 річчя від дня народження –
прийміть від президії Ради директорів
ВНЗ І–ІІ рівнів акредитації
Львівської області найщиріші,
сповнені глибокої поваги вітання.

Ваш, Миколо Олексійовичу, трудовий шлях – це творче зростання, прояв таланту як організатора і вмілого керівника, гідний приклад самовідданого служіння народові і Батьківщині. Притаманні Вам почуття високого обов'язку за доручену справу, творчого неспокою, турботи про людей, активна громадська робота забезпечили Вам заслужений авторитет і повагу.

Сьогодні, шановний Миколо Олексійовичу, у Вашому життєвому доробку науковця, керівника, педагога, людини є авторитет, компетентність, визнання, професіоналізм, відповідальність, державницьке мислення, активна громадянська позиція, принциповість, а також досвід і мудрість, що гарантує Вашу подальшу успішність. Ми переконані, що Ви –новатор, прагматик, реаліст, якому добре відомі не тільки досягнення, а й проблеми освітан. Ви окрилені надією й упевненістю на достойне майбутнє очолюваного Вами науково-педагогічного колективу.

Ми щиро вдячні за плідну співпрацю з Центральним інститутом післядипломної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України з питань розвитку та професійного вдосконалення педагогічних працівників коледжів і технікумів Львівщини.

У цей урочистий день зичимо Вам міцного здоров'я, добробуту, довгих і світлих років життя, подальших успіхів у справі служіння народу незалежної України. Нехай у нескінченних щоденних турботах зігрівають Вас тепло і любов рідних і близьких, а Ваша повсякденна нелегка діяльність на вкрай відповідальній посаді буде щедрою на нові ідеї, відкриття, мудрі й далекоглядні рішення, які допоможуть виконати поставлені завдання й здійснити задумані плани в ім'я розбудови української освіти.

Нехай Вас завжди супроводжують творче натхнення й наснага, оптимізм, добро, гармонія, успіх, повага та ніколи не вичерпується Ваша особиста людська порядність, доброта, відкритість, толерантність, прагнення прийти на допомогу, а людська шана буде подякою за плідну працю.

Нехай Вам додадуть упевненості дружні почуття усіх, хто поруч із Вами, нехай і надалі буде прихильною до Вас доля, даруючи радість і щастя на многі літа!

З повагою
Голова Ради директорів ВНЗ І–ІІ р. а. Львівської області,
директор Технологічного коледжу ДВНЗ «НЛТУ України»
Роман Дадак

Щиру дружбу – зарубіжним колегам і партнерам

Uniwersytet
Humanistyczno-Przyrodniczy
im. Jana Długosza
w Częstochowie

Częstochowa, dn. 04.02.2019

JM REKTOR

Prof. dr hab. Mikolai Alekseevich Kirichenko

Uniwersytet Zarządzania Oświatą

Narodowa Akademia Pedagogicznych Nauk Ukrainy w Kijowie

04053 Kijów, ul. Strzelców Siczowych 52.a

Nasza Manifestacja

Z niemałym zdumieniem przyjąłem informację o Jubileuszu 60-cio lecia. Z naszych osobistych spotkań wyniosłem wrażenie młodości, niezwyklej umysłowej i fizycznej witalności, a tu kopa lat. Jednak gdy spojrzeć na ogrom dokonań, piastowanych funkcji nagród i odznaczeń to widać, że dla innych i 100 lat byłoby mało.

Członek Akademii Nauk, Poseł do Verhovnej Rady Republiki Ukrainy, dyplomata i prawnik, udział w wielu organach Władzy Państwowej dowodzi wyjątkowych talentów: pracowitości, zaangażowania i oddania w służbie swemu Narodowi. Cała aktywność Profesora związana jest z systemem oświaty. Jako wybitny pedagog wniósł znaczący wkład w rozwój systemu oświaty i nowych metod nauczania. Z dorobku Profesora i koncepcji korzystają także polscy pedagodzy, w tym naukowcy naszego Uniwersytetu. Tutaj moje szczególne podziękowania za współpracę i wspólne badania nad nowymi metodami pracy ze studentami. Panuje powszechne przekonanie, że o naszej przyszłości zadecydują nowe technologie ale technologie zawsze pozostaną w rękach ludzi i tak naprawdę to właściwie wychowani i dobrze wykształceni obywatele zadecydują o naszej przyszłości. Stąd niezwykle istotna i często niezauważana rola Pedagogów a wśród nich nasz Jubilat ze swym wspaniałym dorobkiem zajmuje poczesne miejsce.

Wdzięczny za dotychczasowe dokonania życzę Szacownemu Jubilatowi zdrowia kontynuacji dokonań sukcesów na wszystkich polach pełni zadowolenia życia.

Ad multos et felix annos

PROREKTOR
ds. Rozwoju
Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego
im. Jana Długosza w Częstochowie

dr hab. inż. Zygmunt Bak, prof. UJD

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie
ul. Waszyngtona 4/8 | 42-200 Częstochowa | tel.: +34 378-41-00 | fax: +34 378-42-56
e-mail: kancelaria@ujd.edu.pl | www.ujd.edu.pl

Sehr geehrter Herr Kyrychenko!

Erlauben Sie, Ihnen im Namen des ganzen Teams von KulturKontakt Austria die besten Grüße und Glückwünsche zu Ihrem 60. Geburtstag auszusprechen! Anlässlich Ihres Jubiläums wünschen wir Ihnen Gesundheit und Wohlbefinden, Glück und Zufriedenheit sowohl in Ihrer beruflichen Tätigkeit, als auch in Ihrem persönlichen Umfeld.

KulturKontakt Austria schätzt Sie und die Universität für Bildungsmanagement, der Sie vorstehen, als einen verlässlichen und professionellen Partner. Nach den Projekten „Stärkung der Projektmanagementkompetenz für innovative Schulentwicklung von Schulleiter/innen in der Ukraine“ und „Neue Kompetenzanforderungen an Schulleiter/innen in der Ukraine“ freuen wir uns auf die Zusammenarbeit im kommenden Projekt und möchten uns bei Ihnen für die anhaltende Unterstützung und das Vertrauen in unsere Organisation bedanken.

Wir sind überzeugt, dass Sie mit Ihrer Erfahrung und Ihrem Wissen als Rektor einen wertvollen Beitrag zur Entwicklung der Universität für Bildungsmanagement und somit für die Ukraine leisten. Als Wissenschaftler, Vortragender und Rektor sind Sie maßgeblich daran beteiligt, eine neue Generation von Fachleuten im Bereich Bildungsmanagement auszubilden und eine europäische Ukraine mitzugestalten.

Mögen all Ihre Bemühungen von Verständnis und Unterstützung durch Ihre Kolleg/innen und Gleichgesinnten begleitet werden und Ihre Tätigkeit erfüllend und erfolgreich sein. Alles Gute!

Mag. Monika Mott
BEREICHSL EITUNG BILDUNG

KULTUR
Kontakt
AUSTRIA

Шановний Миколо Олексійовичу,

Від імені колективу КультурКонтакт Австрія дозвольте висловити найщиріші вітання і найкращі побажання з 60-річчям від дня народження! З нагоди вашого Ювілею бажаємо Вам міцного здоров'я і благополуччя, щастя і задоволення, як в професійній діяльності, так і в особистому житті.

КультурКонтакт Австрія вважає Вас і Університет менеджменту освіти, який Ви очолюєте, надійним та професійним партнером. Після спільної реалізації проектів «Нові вимоги до компетентностей керівників шкіл в Україні» і «Формування компетенцій з проектного менеджменту для розвитку шкіл», ми радіємо наступним проектам та звертаємося до Вас із словами щирої вдячності і подяки за підтримку, за довіру до нашої організації.

Впевнені, що Ваші досвід і знання будуть спрямовані на розвиток Університету менеджменту освіти та України і в подальшому. Як знайий працівник освіти, вчений, а нині ректор Університету менеджменту освіти, Ви формуєте нове покоління професіоналів у сфері менеджменту освіти і співтворите європейську Україну.

Нехай у всіх починаннях Вас супроводжують розуміння і підтримка з боку колег та однодумців, а професійна діяльність буде сповнена задоволення і творчими перемогами. Всього найкращого!

Mag. Моніка Мотт
КЕРІВНИК ДЕПАРТАМЕНТУ ОСВІТИ

KULTUR
Kontakt
AUSTRIA

LIETUVOS VALSTYBĖS NAUJASIS ARCHYVAS

LITHUANIAN STATE MODERN ARCHIVES

Budgetary agency, O. Milašiaus str. 19, LT-10102 Vilnius, Lithuania,
tel. + 370 5 265 2253, fax + 370 5 265 2253, e-mail lvna@archyvai.lt

Data have been accumulated and stored in the Register of Legal Entities, code 191520296

Gerbiamas Mykola Aleksejevičiau!

Su didžia pagarba sveikiname Jus su jubiliejumi!

Jūsų neįkainojamas indėlis į Ukrainos švietimo ir mokslo plėtrą, ir Jūsų sunkaus, tikslingo ir nenuilstančio darbo rezultatai verti aukščiausio pagyrimo. Jūsų kūrybingi proveržiai, tyrimai ir pasiekimai švietimo ir mokslo srityse prisideda prie pedagoginių mokslų autoriteto pripažinimo ir vystymosi tiek Ukrainoje, tiek pasaulyje.

Moksliniai pasiekimai įtikina, kad Mykola Aleksejevičius yra modernaus mokslininko pavyzdys, turintis neblėstančią energiją, charizmą, nepriklausomumą ir pasitikėjimą savo įgūdžiais, kūrybinį mąstymą, drąsą ir atkaklumą, kilnią sielą ir nenumalšinamą polėkį kūrybiškam darbui, nepaprastą stiprybę ir patrauklumą.

Tegul išmintis visada lydi Jūsų šviesius ketinimus, visuose darbuose telydi bendraminčiai, širdį ir sielą tedžiugina kilnių ketinimų šviesa ir šiluma, kylanti iš žmonių padėkos. Tebūnie Jūsų gyvenimas ir profesijos kelionė pripildyta naujų iššūkių ir pasiekimų, ir tegul visi geri darbai Jums sugrįžta šimteriopai!

Mes nuoširdžiai Jums linkime įkvėpimo, neužgęstančios kūrybinės energijos ir lai lydi Jus dieviškasis sargas dar daugelį metų, tegu jis palaimina Jūsų darbus ir linki sėkmės, kad kiekviena diena būtų kupina naujų idėjų ir pasiekimų.

Nuoširdžiai

Lietuvos valstybės naujojo archyvo kolektyvas.

Direktorė

Irena Kasciūškevičiūtė

Dear Mykola Alekseevich!

With deep respect we congratulate you Happy Anniversary!

Your invaluable contribution to the development of Ukrainian education and science and the results of complex, purposeful and persistent work deserve the highest praise. Your creative achievements, research and achievements in the field of education and science contribute to the recognition and approval of the authority of pedagogical science both in Ukraine and abroad. For your scientific achievements convincingly proved: Mykola Alekseevich is a model of the Modern Scientist with endless energy, charisma, independence and confidence in his abilities, creative thinking, courage and perseverance, generosity of the soul and endless thirst for creative activity, extraordinary strength and attractiveness, ability to find and Take care of colleagues and friends.

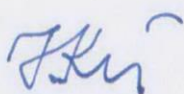
May wisdom always be in your bright blessed intentions, in all things support of like-minded people, in your heart and soul - light and warmth from human gratitude for all the good deeds you generously give to others. Let your life and professional journey be filled with new ups and achievements, and all the good you have done will return a hundredfold!

We sincerely and heartily wish you inspiration, inexhaustible creative energy, may your Heavenly defender for many, many years just as generously reward your efforts with significant success, send you good luck, so that every working day will be filled with new ideas and accomplishments!

Sincerely

The collective of Lithuanian state modern archives

Director

Irena Kasciūškevičiūtė

Шановний Миколо Олексійовичу!

З глибокою повагою вітаємо Вас з Днем народження!

Ваш безцінний внесок у розвиток української науки та освіти – це результат комплексної, цілеспрямованої та наполегливої роботи, яка заслуговує найвищої винагороди. Ваші креативні досягнення, дослідницька діяльність і досягнення в галузі науки та освіти сприяють визнанню, а також схваленню лідерами педагогічних наук як в Україні, так і закордоном. Ваші наукові досягнення переконливо довели: Микола Олексійович – це приклад сучасного науковця, сповненого енергії, харизми, незалежності, впевненості у своїх можливостях, приклад креативного мислення, відваги та наполегливості, щедрості душі та безмежної прагми до креативної творчості, екстраординарної сили та привабливості, вміння підтримки, турботи про колег та друзів.

Нехай мудрість завжди буде у Ваших світлих, благословенних намірах, нехай у всіх справах Вас підтримують одностудці, хай у Вашому серці та душі завжди панує світло та тепло людської вдячності за всі добрі справи, які Ви щиро робите для інших. Нехай Ваше життя і Ваш професійний шлях будуть сповнені приємними відкриттями та досягненнями, а всі добрі вчинки повертаються стократно!

Ми щиро від душі бажаємо Вам натхнення, невичерпної творчої енергії! Нехай Ваш небесний захисник впродовж багатьох-багатьох років винагороджує Ваші зусилля великим успіхом, дарує вдачу та хай кожен робочий день буде сповненим новими ідеями та досягненнями!

*З повагою
Колектив Литовського державного сучасного архіву
Директор
Ірена Касьюшкевічуте*

Dear Mikola Oleksiyovich!

On behalf of the Eastern European Mission Board of Trustees plus the United States and European staff of EEM, we would like to wish you a very Happy Birthday. Each birthday is the first day of another 365-day journey. We wish you good health and a year filled with peace and joy.

We would also like to thank you for support and partnership of the character education program with EEM and Eastern European Humanitarian Missions (EEHM) as we work together with faculty, administration, and students to enable this program to succeed at your university. May you and the university continue to be blessed by teaching these important values.

I hope to have the opportunity to visit with you on my next trip to Kiev.

*Sincerely
President*

*Eastern European Mission
Robert A. Burckle*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Від імені Довіреної Ради Східноєвропейської Місії та працівників представництва СЕМ в Сполучених Штатах та Європі, ми хотіли б побажати Вам щасливого Дня народження. Кожен День народження – це перший день нової 365-денної подорожі. Бажаємо Вам міцного здоров'я і року, сповненого миру та радості.

Ми також хочемо подякувати Вам за підтримку та партнерство з освітньою програмою СЕМ та Східноєвропейською Гуманітарною Місією (СЕМГ), оскільки ми співпрацюємо разом з викладачами, адміністрацією та студентами, щоб ця програма могла успішно реалізовуватись у Вашому університеті.

Бажаємо благословення Вам і університету на шляху навчання важливих цінностей.

Сподіваюся, що матиму змогу відвідати Вас під час моєї наступної поїздки до Києва.

*З повагою
Президент*

*Східноєвропейської місії
Роберт А. Баркл*

PO·Box·55245··Hurst·Texas·76054··1-800-486-1818··www.eem.org

Dear Mikola Oleksiyovich!

On behalf of Association of Mercy Emmanuel we congratulate you on your Birthday! We sincerely thank you for the great beginning of our fruitful cooperation between the University of Management of Education and Emmanuel. We believe that our partnership will last for many years and will bring many good results for our society.

Let me express our sincere wishes of good health, happiness and success. I believe as I once read, «You were designed for accomplishment, engineered for success, and endowed with seeds of greatness». May God bless you in your endeavors!

*Congratulations,
President of the Association «Emmanuel»
Steve Weber Paul*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Від імені Асоціації милосердя «Еммануїл»
вітаємо Вас із днем народження.
Щиро дякуємо за плідну співпрацю
між Університетом менеджменту освіти й
Асоціацією милосердя «Еммануїл».
Віримо, що наша плідна
спільна діяльність триватиме і далі.

Прийміть наші щирі побажання міцного здоров'я, щастя й успіхів.
Бажаємо Вам ніколи не зупинятися на досягнутому, і далі рухатися вперед
до нових і нових вершин. Нехай Бог допоможе Вам утілити у життя всі Ваші
мрії й задуми.

*Щирі вітання
Президент Асоціації «Еммануїл»
Стів Вебер Пол*

Dear Mikola Oleksiyovich!

On behalf of the Ukrainian Bible Institute we want to extend our congratulations on your Birthday, and to wish you a very Happy Birthday. We appreciate so much the cooperation between the University of Management of Education and UBI. We also look forward to our continued cooperation in the future.

This birthday is very significant in your life and we hope that you have many more years of good and healthy life in the future. We ask that God's blessings be upon you and that He gives you peace and joy.

Congratulations
Honorable President of Ukrainian Bible Institute
Jay Don Rogers

Шановний Миколо Олексійовичу!

Від імені Українського біблійного інституту вітаємо Вас із днем народження. Ми високо цінуємо співпрацю між Університетом менеджменту освіти та УБІ і сподіваємося на її продовження в майбутньому.

Цей день народження дуже важливий у Вашому житті, і ми сподіваємося, що у Вас попереду ще багато років плідного і здорового життя. Ми просимо, щоб благословення Божі були на Вас і щоб Він дав вам мир і радість.

Щирі вітання
Почесний президент Українського біблійного інституту
Джей Дон Роджерс

***Дорогий
Миколо Олексійовичу!***

Прийміть щирі, щирі,
сповнені людської шани
й поваги привітання
з нагоди Вашого ювілею.

Господь благословив Вас активним, багатим та цікавим життям. Притаманний Вам талант організатора, помножений на велике бажання працювати та робити людям добро, став невід'ємною складовою успіху Університету менеджменту освіти. Своїм умінням взаємодіяти з людьми, аналізувати й оцінювати їхню роботу Ви заслужили авторитет і глибоку довіру колег, колективу та партнерів!

Нехай невичерпна енергія, оптимізм і мудрість і надалі будуть Вашими постійними супутниками в житті.

Нехай Вас підтримують і надихають світлі люди, розуміють і допомагають колеги, нехай оминають Вас негаразди й непорозуміння.

Бажаємо, щоб Божа благодать завжди була з Вами!

*З найкращими побажаннями
дружний колектив
ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія»
та директор Фонду
Новікова Дар'я*

Допомогу і підтримку – експериментальним майданчикам УМО

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Найкращим пошануванням споконвіку
було і залишається слово.
Тож прийміть найщиріші слова вітання
від педагогічного колективу КВНЗ КОР
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж»
з нагоди славного ювілею.

Кожен ювілей – визначна дата для людини, особливо у наш мінливий, швидкоплинний час. Цьогоріч скарбниця Вашого життя поповнилася ще одним роком, а отже, збагатився Ваш інтелектуальний, духовний і професійний досвід. Ми знаємо, що Ваша невичерпна багаторічна праця десятиліттями сприяла розбудові української науки, а значить, розвитку української держави й суспільства. Тож нехай Ваші здобутки множаться, енергія не вичерпується, а нові вершини підкорюються легше!

Висловлюємо щирі слова вдячності за співпрацю і допомогу в організації науково-дослідної роботи, підвищення фахової кваліфікації педагогів нашого закладу, у розробленні та реалізації проекту «Система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі "ліцей – коледж"». Нехай і надалі Ваші професіоналізм і наполегливість будуть рушійною силою у процесі реалізації нових наукових проектів, а незламна воля підтримує Вас на шляху до поставленої мети.

Нехай кожен день додає Вам життєвих сил, оптимізму та наснаги для реалізації найсміливіших планів і задумів, а міцне здоров'я та гарний настрій сприятимуть подальшій успішній праці в ім'я розквіту рідної землі!

Нехай Боже благословення завжди буде з Вами, даруючи непохитні віру, надію, любов!

*З вдячністю та повагою до Вас педагогічний колектив КВНЗ КОР
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж».*

*З повагою
Директор, кандидат педагогічних наук,
Валерій Андрійович Ружицький*

**Шановний
Миколо Олексійовичу!**

Колектив Державного
навчального закладу
«Одеський центр
професійно-технічної освіти»
щиро вітає Вас із ювілеєм!

Ми раді творчій співпраці з Державним вищим навчальним закладом «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, який Ви очолюєте! Особливо плідним є педагогічний експеримент всеукраїнського рівня під проводом провідного вченого Університету в галузі теорії і методики професійної освіти професора Л. М. Сергеевої, який проаодиться упродовж 2016–2019 рр.

Ваш трудовий та професійний шлях, Ваш досвід в освітній діяльності, Ваш професіоналізм у сфері керівництва є вірною запорукою того, що методологічна та наукова бази освітніх реформ, які тривають в усіх галузях народної освіти, спираючись на досягнення фахівців на місцях, допоможуть втілювати передові розробки та винаходи педагогів у життя.

Україна змінюється, змінюється світ, і нам, освітянам, треба враховувати ці фактори, адже ми працюємо заради майбутнього, і тому маємо навчати молодь якнайкраще, орієнтуючись на передові досягнення сучасності.

Вітаючи з ювілеєм, бажаємо Вам, високодостойний Миколо Олексійовичу, творчої наснаги у благородній справі працівника освіти, міцного здоров'я, талановитих колег та учнів, гідних партнерів. Нехай Ваша енергійність, цілеспрямованість та професіоналізм, Ваше вміння зібрати навколо себе однодумців, допомагають Вам знаходити правильні рішення з будь-яких питань, долати виклики, які ставить перед нами сучасне життя.

Ви молоді душею, тож бажаємо Вам здійснення нових добрих справ, , утілення усіх Ваших задумів на шляху розбудови нашої України!

*З повагою
Директор **Сергій Суценко**
і весь колектив ДНЗ «Одеський
центр професійно-технічної освіти»*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Дозвольте від імені колективу працівників
та учнів Криворізького професійного
гірничо-технологічного ліцею
щиро привітати Вас з нагоди ювілею!
У цей день на Вашу адресу буде сказано багато чудових
слів, сповнених глибокої пошани за ті славні справи, які
Ви звершили у своєму житті,
а їх було чимало.

Це будуть дуже справедливі й щирі слова, які ідуть від душі, і досить важко сказати щось своє особливе, але Ви варті того, щоб їх відшукати. Тож приміть наше щире вітання з Криворіжжя.

Уся Ваша трудова біографія, яку Ви розпочали у дев'ятнадцятирічному віці після закінчення Лебединського педагогічного училища імені А. С. Макаренка учителем початкових класів у сільській школі на Чернігівщині, є яскравим прикладом самовідданого та сумлінного служіння справі всього Вашого життя – освіти. Ви пройшли нелегкий, але завжди бездоганний шлях творчого та службового зростання, на якому Вам неодноразово доводилося проявляти свої неабиякі природні розумові здібності, завидну працьовитість та вольові якості свого характеру.

У міру того, як Ви здобували одну вищу освіту за другою, змінювалися відповідальні службові посади, які Ви обіймали, віддаючи дорученій справі всі свої знання та сили. Та не змінювався головний пріоритет Вашого життя – самовіддана праця на розвиток України й її народу.

На всіх посадах Вам вдалося залишити глибокий слід високого професіоналізму та новаторської думки. Численні високі звання та нагороди, яких Ви на цей час удостоєні, це справедлива оцінка Вашої професійної й громадської діяльності.

Чимало своїх зусиль Ви доклали для поліпшення якості професійної освіти, за що Вам слова особливої вдячності. Нам дуже приємна Ваша увага до роботи експериментального майданчику всеукраїнського рівня «Педагогічні умови формування конкурентоздатності фахівців гірничого профілю у професійних навчальних закладах» (науковий керівник експерименту – Сергєєва Лариса Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор ЦППО ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України). Науковий консультант експерименту – Ничкало Неля Григорівна, академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України).

Тож бажаємо Вам, шановний Миколо Олексійовичу, міцного здоров'я, активного довголіття, постійної наснаги для нових трудових звершень, гармонії в особистому житті.

*З повагою
За дорученням колективу
директор Криворізького професійного
гірничо-технологічного ліцею, заслужений працівник
народної освіти України, повний кавалер
Почесного знака «За заслуги перед містом»
Вячеслав Сиротюк*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Свій ювілей Ви зустрічаєте в розквіті сил, сповнені запалу й енергії, нових задумів та ідей. Висловлюємо глибоке шанування Вам – професіоналові, чесній, порядній, вольовій та інтелігентній людині, для якої інтереси й результати праці – понад усе.

Ваша професійна майстерність, життєвий досвід, висока відповідальність і зацікавлене ставлення до педагогів-новаторів з боку співробітників університету, який Ви очолюєте, стали запорукою співпраці з Миколаївською спеціалізованою школою «Академія дитячої творчості».

У всі часи перспективність і ефективність розвитку освітнього закладу потребує глибокого професійного науково-теоретичного супроводу. Саме таку, багаторічну підтримку в реалізації експериментальної діяльності, отримує наша школа від Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти».

Ми пишаємося тим, що маємо честь співпрацювати з Вами на ниві вітчизняної освіти й науки. Міжнародна школа «Академія педагогічної творчості», функціонування якої Ви підтримали - є джерелом освітніх інновацій і пропаганди мудрих педагогічних ідей і досвіду освітян з усієї України!

Нехай доля збагачує життєвою мудрістю, натхненням і радістю сьогодення, кожен день дарує Вам гарний настрій, доброзичливість, любов рідних, добробут, радість, нові творчі звершення.

Нехай Ваш життєвий досвід, мудрість, працелюбність, наполегливість і надалі служать народу України!

*З повагою і найкращими побажаннями
від педагогічного колективу
Миколаївської спеціалізованої школи
«Академія дитячої творчості»,
на чолі з директором, кандидатом педагогічних наук, ЗПО
Ганною Дмитрівною Матвєєвою*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Маємо щасливу нагоду
сердечно привітати Вас
із ювілейним днем народження!

Ваше життя сповнене творчими здобутками, повагою та захопленням колег, розумінням близьких. Ми знаємо Вас як яскраву, неординарну особистість, висококваліфікованого, умілого керівника, науковця, професіонала вищого ґатунку, якому притаманні безмежна відданість справі, талант, працьовитість, наполегливість у досягненні поставлених цілей. Учителю за покликанням, Ви пройшли професійний шлях становлення Педагога і далі реалізовуєте свою високу життєву мету на теренах української науки. Особливої значущості Ваш життєвий, громадський та науково-педагогічний професійний досвід набуває в системі підготовки майбутніх поколінь науковців, педагогів-практиків, що разом із Вами і надалі працюватимуть для зміцнення освіти і науки України. Ми горді тим, що плідна співпраця з Вами відкриває перед педагогами школи-інтернату «Дивосвіт» нові обрії професійного становлення. Наші спільні науково-педагогічні пошуки тривають, попереду – нові відкриття, перемоги, досягнення!

Нехай Ваша плідна творча діяльність, перевірена багаторічною працею, мудрість, збагачена досвідом, щедрим колосом вінчає освітянську ниву України. Зичимо Вам, дорогий ювіляре, широких і щасливих доріг, оптимізму і віри, здійснення усіх планів, намірів та сподівань, здоров'я, удачі, плідної і творчої праці. Нехай кожен день буде осяяний високим злетом душі, а добре самопочуття і гарний настрій стануть запорукою злагоди, шани та любові, увінчаних добром і миром!

З вдячністю та повагою до Вас педагогічний колектив комунального закладу «Малобілозерська спеціалізована естетична школа-інтернат II–III ступенів "Дивосвіт"» Запорізької обласної ради – експериментального закладу ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

*З повагою
Директор, кандидат педагогічних наук,
заслужений працівник освіти України
Овсієнко Яніна Миколаївна
та колектив закладу*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть теплі та щирі вітання з ювілейним днем
народження від колективу
Мелітопольської гімназії № 9
Запорізької області – експериментального закладу
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
НАПН України!

Бажаємо Вам міцного здоров'я, добробуту, оптимізму, особистого щастя, невичерпної енергії, невинного руху вперед до нових творчих вершин. Нехай в усіх починаннях Вас супроводжують розуміння і підтримка з боку близьких та рідних, колег та однодумців, а професійна діяльність неодмінно буде сповнена творчими перемогами, новими цікавими освітніми проектами та поповненням Ваших наукових здобутків у сфері освітнього менеджменту та системи післядипломної освіти. Ми знаємо і цінуємо Вас як талановиту особистість, ініціативного, прогресивного, професійного організатора та керівника, відданого професійній справі, працьовитого та наполегливого науковця, який упевнено може пишатися своїм духовним та інтелектуальним потенціалом, успіхами й професійними досягненнями.

Нехай Ваша активна громадянська позиція, служіння ідеалам добра і справедливості завжди будуть прикладом для наслідування, а вірність обраній справі сприятиме подальшому розвитку вітчизняної післядипломної освіти в Україні. Ми безмежно вдячні за підтримку й сприяння науково-експериментальній діяльності нашого ліцею впродовж багатьох років. Сподіваємося, що наш спільний шлях у світлі упровадження освітніх реформ та інновацій буде довгим, успішним і плідним. Бажаємо Вам добра, успіхів і нових наукових здобутків! Нехай життєвий шлях буде довгим та щасливим, а серце випромінює світло й любов!

З вдячністю та повагою до Вас педагогічний колектив Мелітопольського ліцею № 9 Мелітопольської міської ради Запорізької області – експериментального закладу ДВНЗ «Університет менеджменту освіти».

*З повагою
Директор
Чугай Людмила Віталіївна
та педагогічний колектив*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

У житті кожної людини ювілей є не тільки віковою віхою, а й своєрідним етапом життя, коли варто оцінити пройдене й узагальнити досягнення.

Вам є чим пишатися – вагомим творчим доробком наукових праць, набутим високопрофесійним досвідом управління й менеджменту, великим професійним творчим колективом, який під Вашим керівництвом досягає нових вершин на науковому небосхилі української науки й післядипломної освіти.

Свій ювілей Ви зустрічаєте у розквіті творчих сил, з багажем креативних планів і задумів. Для нас Ваша професійна й наукова діяльність, присвячена викладацькій та науковій роботі, управлінню, удосконаленню менеджменту в освіті, є безцінним прикладом служіння науці, освіті й менеджменту в освіті. Беззаперечний Ваш авторитет і глибока довіра панують і серед когорти управлінців-освітян – директорів закладів загальної середньої освіти України, вагомою часткою якої є школи, залучені до активної дослідно-експериментальної та науково-дослідної роботи в партнерстві з Вашим Університетом.

З безмежною вдячністю та вірою у спільні новітні досягнення у науці й практиці висловлюємо Вам найкращі побажання здоров'я, щастя й успіхів в усіх важливих творчих справах. Дякуємо за сприяння й підтримку нашої спільної науково-експериментальної діяльності та сподіваємося на подальшу взаємодію й співтворчість для досягнення нових вершин. Віримо, що наше партнерство є важливим етапом розбудови новітніх партнерських плідних творчих стосунків між науковцями високого ґатунку й практиками.

З вдячністю та повагою до Вас педагогічний колектив Запорізького класичного ліцею Запорізької міської ради Запорізької області – експериментального закладу ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

*Ви відома й поважна людина,
Ви для всіх освітян – корифей.
З ювілеєм Вас щиро вітає
Запорізький класичний ліцей.
Ми пишаємось нашим ліцеєм.
Наша школа – майбутнє країни.
Ми виховуємо нову еліту,
Що збудує свою Україну.*

*В Вас ми бачимо нашу підтримку,
В Вас є досвід, знання і бажання,
Щоб нова українська освіта
Здобула в цілїм світі визнання.
Вам бажаємо, пане Миколо,
Сил, натхнення і серця горіння,
Щоб під Вашою мудрою опікою
Ще зросло не одне покоління.*

*З повагою
Директор
Баньковська Олена Григорівна
та колектив Запорізького класичного ліцею*

Серце й душу – рідному Університету!

***Вельмишановний
Миколо Олексійовичу!***

Щиросердно вітаємо Вас зі знаковою
датою й віншуємо як визнаного лідера
нашої університетської громади!

Магічну й красиву **шістку** поставило Вам життя за красу і велич Вашої душі, за Вашу духовну щедрість! А ще – за високий професіоналізм, надзвичайну працелюбність і щоденну невтомну працю з розбудови Університету менеджменту освіти та створення його позитивного іміджу в освітньому просторі! Захоплюємося Вашим управлінським та дипломатичним талантом, умінням ефективно працювати й організувати роботу в різні часи, – які б вітри не гортали сторінки нашої історії!

В освітньому просторі України та зарубіжжя Вас знають як інноваційного керівника, завжди відкритого новому досвіду; творчу і самобутню особистість, яка, неперервно розвиваючись, подає приклад професійного самовдосконалення усім іншим працівникам нашого закладу освіти; шляхетну, відповідальну людину й справжнього чоловіка, слово якого, як криця, й ніколи не розходиться зі справами.

Дякуємо Вам, Миколо Олексійовичу, за радість професійного спілкування та турботливу увагу до колективу Університету менеджменту освіти! Зичимо Вам добра і щастя, щоб стелилась барвінком пошани і поваги колег та однодумців Ваша життєва дорога, щоб кожен ранок зустрічав вас стоголосим пташиним хором і посмішками рідних людей та друзів.

Бажаємо Вам тріумфальних успіхів в управлінській і науково-педагогічній діяльності! Ми – Ваші колеги й однодумці – не підведемо Вас, адже нас єднає не лише любов до рідного Університету та педагогічної науки, а й бажання приносити користь нашому великому українському народові й служити освіті України!

*З повагою
Перший проректор –
проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи
В. А. Гладуш,
проректор з науково-методичної роботи та міжнародних зв'язків
О. М. Отич,
проректор з цифровізації науково-освітньої діяльності
О. М. Спірін,
проректор з організаційних питань
та адміністративно-господарської роботи
Д. І. Стецюк*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть найщиріші вітання з нагоди Вашого Дня народження!

Зичимо Вам міцного здоров'я, особистого щастя, злагоди, чудового настрою, родинного затишку та сімейного добробуту, професійних успіхів та особистих творчих досягнень!

Нехай завжди Вас супроводжує вдача, постійно зігріває тепло людської вдячності, а будні й свята наповнюються радістю, світлом та любов'ю рідних та близьких.

Вічної молодості Вашій душі та доброти серцю, здійснення всіх Ваших планів та сподівань!

Щоб спокій і мир панували в родині,

Щоб щастя всміхалось Вам кожну годину!

Нехай обминають Вас болі й тривоги,

Хай стелиться довга життєва дорога,

Хай легко працюється, гарно живеться,

Все вміється, множиться та удається!

Здоров'я міцного, щастя без краю

Усього найкращого ми Вам бажаєм!

Хай радість приносить кожна хвилинка,

Щасливою буде життєва стежина

для Вас і родини на довгі літа!

*учений секретар
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
Тетяна Кравчинська,*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Від усієї аспірантської спільноти Університету
прийміть щирі привітання з нагоди Вашого ювілею!

У цей святковий день разом із побажаннями здоров'я, щастя, та родинних гараздів бажаємо Вам ще довгі роки мати добру наснагу й натхнення, бажання невпинного руху вперед на ниві благородного служіння вітчизняній освіті й науці.

Найвищий професіоналізм, талант, безмежна відданість справі, працьовитість і наполегливість у досягненні поставлених цілей дали змогу Вам досягти значних успіхів у Вашій діяльності, здобути шану й повагу серед колег та аспірантів.

Упевнені, що Ваші прекрасні людські якості, досвід, мудрість та неупередженість в ухваленні рішень будуть і надалі спрямовані на розвиток Університету менеджменту освіти.

Нехай в усіх починаннях Вас супроводжують розуміння і підтримка з боку колег та однодумців, а добре самопочуття і гарний настрій стануть запорукою подальшого процвітання.

Миру, злагоди, любові і достатку Вам і Вашій родині!

З повагою
Завідувач аспірантури
О. Л. Ануфрієва
та аспіранти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть сердечні вітання з нагоди
Вашого ювілею!

Ваш життєвий шлях – справжній приклад служіння науці й суспільству.

Ви маєте досвід і вагомі досягнення у дипломатичній роботі, юридичній діяльності й адвокатській практиці, господарській діяльності та викладацькій роботі у вищій школі. Ваш особистий внесок у розвиток національної освіти, багаторічна плідна науково-педагогічна діяльність і високий професіоналізм спонукають нас висловити слова щирої вдячності та впевненості у тому, що колектив Університету менеджменту освіти завжди пишатиметься Вашими професійними успіхами й досягненнями.

Адже бути педагогом і науковцем сьогодні означає виховувати й навчати молодь, здатну творити суспільство майбутнього, втілювати в життя педагогічні інновації, самовіддано слугувати двом вічним цінностям: просвіті та гуманності.

Бажаємо Вам міцного здоров'я, життєвої енергії, родинного затишку та добробуту, сил і наснаги, професійного натхнення, відчуття висоти своєї місії і нових великих успіхів у ствердженні наукових істин!

*З повагою
Колектив відділу
роботи з персоналом
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

***Вельмишановний
Микола Олексійовичу!***

Увесь дружний колектив відділу
науково-організаційної роботи
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
НАПН України з надзвичайною шаною
і глибокою повагою
вітає Вас із днем народження!

Цей ювілей – чудова нагода, аби вшанувати Ваш внесок у розвиток української освіти та науки, оцінити Вашу складну та наполегливу роботу. Ваш творчий доробок, дослідження та досягнення в галузі освіти сприяють визнанню й утвердженню авторитету педагогічної науки в Україні та за кордоном. Тож нехай усі Ваші успіхи та здобутки будуть лише в ім'я миру та розвитку!

Ваші наукові дослідження яскраво і переконливо довели: Микола Олексійович – це широкий науково-освітній простір сучасного вченого, це невичерпна енергія, харизматичність, незалежність і впевненість у собі, сміливість і наполегливість, щедрість душі, жага до творчої праці, системна фундаментальність і креативність мислення, надзвичайна сила й привабливість, уміння знаходити і берегти друзів та колег.

Тож нехай у Ваших світлих благословенних задумах завжди буде мудрість, в усіх справах – підтримка однодумців, у тілі – завжди здоровий дух, у душі і серці – світло і тепло від людської вдячності за всі Ваші добрі справи. Нехай Ваш життєвий і професійний шлях сповнюється новими злетами й досягненнями, а все зроблене Вами добро повертається сторицею!

Щиро і від душі зичимо Вам натхнення, невичерпної творчої енергії, нехай ваш Небесний захисник ще багато-багато років так само щедро винагороджує Ваші старання вагомими успіхами, посилає Вам удачу, щоб кожен трудовий день повнився новими ідеями та звершеннями!

*З глибокою повагою
Колектив відділу науково-організаційної роботи
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Бути гарним начальником дано не кожному, але нашому колективу з Вами дуже поталанило!

Адже це справжній талант — бути таким професіоналом своєї справи. Щиро вітаємо Вас із днем народження!

Бажаємо завжди залишатися таким же уважним, життєрадісним, креативним, тактовним, цілеспрямованим, людиною, яка мислить на перспективу.

Бажаємо Вам міцного здоров'я, творчих успіхів, сімейного добробуту. Щоб особисте життя надихало Вас на нові подвиги у роботі, а робота стимулювала до забезпечення добробуту і комфорту у Вашій родині.

ВІТАЄМО!

*У Ваш день народження настав сказати час,
Що дуже поважаємо ми Вас!
Ви в міру строгий, в міру Ви серйозний,
Як керівник Ви просто віртуозний!*

*Бажаємо лише вперед іти,
Щоб неодмінно досягти мети,
Здоров'я, щастя хочем побажати
І надалі мудро нами керувати!*

*З повагою
Колектив редакційно-видавничого відділу
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Дозвольте нашому дружному колективові
привітати Вас із ювілеєм!

Зичимо Вам невпинного руху вперед, успішного здійснення всіх планів та задумів, щоб підґрунтям щасливого життя та плідної професійної діяльності були міцне здоров'я, серце, сповнене любові та добра, натхненна думка й щирі почуття. Бажаємо впевнених перемог, уміння вести за собою інших, а також зберегти ділові якості, творчу наснагу, невичерпну енергію ще на довгі роки. Нехай людська шана буде подякою Вам за плідну працю, чуйність, уміння творити добро!

*З повагою
Колектив Наукової бібліотеки
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть найщиріші вітання від колективу відділу організації навчального процесу та моніторингу з нагоди Вашого 60-річного ювілею!

Працівники Університету знають Вас як високого професіонала, принципового й водночас толерантного керівника з активною громадянською позицією, наполегливого у досягненні освітніх цілей, мудрого та людяного у стосунках з підлеглими.

Завдяки Вашим особистісним і професійним якостям Ви маєте незаперечний авторитет, повагу серед колег та студентів Університету. Ви уміло спрямували наш педагогічний колектив на здобуття великих і малих вершин у справі розвитку освіти в Україні, гідного входження її в європейський освітній простір.

Бажаємо Вам, щоб Ваша повсякденна праця була щедрою на нові ідеї та мудрі рішення, що допоможуть виконати поставлені завдання й здійснити задумані плани. Нехай будь-які повороти долі завжди відкривають лише нові обрії майбутніх перспектив!

Нехай Ваш шлях буде сповненим новими злетами й досягненнями, а людська шана буде подякою Вам за плідну працю, чуйність, вміння творити добро!

Зичимо Вам міцного здоров'я, щедрої долі, щастя у житті, злагоди, родинного затишку та сімейного добробуту! Нехай Вас завжди супроводжує вдача, зігріває тепло людської вдячності, а будні і свята наповнюються радістю, світлом і любов'ю рідних та близьких!

Від щирого серця бажаємо Вам миру, творчої наснаги у відповідальній роботі, здійснення заповітних мрій та сподівань! Успіхів в усьому задуманому та нових плідних здобутків! Ми безмежно цінуємо Ваші людяність та щирість!

Нехай Господь береже Вас і подарує многі літа!

*З повагою
Колектив відділу організації
навчального процесу та моніторингу
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Сердечно вітаємо Вас із 60-літтям!

Ми знаємо Вас як яскраву, неординарну особистість, висококваліфікованого, мудрого керівника, науковця, який по праву може пишатися своїм духовним та інтелектуальним потенціалом, успіхами й досягненнями.

У це свято бажаємо Вам міцного здоров'я, щастя, успіхів в усіх починаннях, добробуту, миру, щедрої долі, невичерпної енергії та нових творчих перемог, здійснення заповітних мрій та сподівань!

Зичимо Вам невпинного руху вперед. Нехай Вас супроводжують розуміння і підтримка з боку колег та однодумців, а професійна діяльність приносить задоволення.

Упевнені, що Ваші досвід, знання і прекрасні людські якості будуть спрямовані на подальший розвиток нашого Університету.

*З повагою
Навчально-методичний центр
організації дистанційного навчання
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Колектив Центру мережевих
електронних освітніх ресурсів
та наукометрії
щиро вітає Вас із ювілеєм.

Бути ректором – це дуже відповідальна, копітна, але творча справа. Як керівник Ви багато зробили для збереження традицій і перспективного розвитку Університету.

Ми дуже цінуємо Ваш високий професіоналізм, інтелектуальний потенціал, дивовижні працездатність та ентузіазм. Ви поєднуєте в собі вимогливість та принциповість із чуйністю, порядністю й уважним ставленням до людей. Наш колектив завжди підтримуватиме всі Ваші починання, спрямовані на зміцнення позицій Університету в системі національної освіти, які сприятимуть розвиткові міжнародних зв'язків.

Бажаємо Вам міцного здоров'я, добробуту, невичерпної життєвої енергії, здійснення всіх задумів і бажань. Нехай життя дарує Вам натхнення в усіх починаннях, а кожен новий день приносить радість відкриття і творення!

*З повагою
Колектив Центру мережевих
електронних освітніх ресурсів та наукометрії
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

З глибокою повагою, душевною щирістю і сердечним теплом ми,
працівники відділу науково-методичного забезпечення та
координації діяльності закладів ППО, вітаємо Вас,
Миколо Олексійовичу, зі славним ювілеєм!

Зичимо Вам міцного здоров'я, довголіття, гармонії та добра,
добробуту і щастя, миру й достатку, надії та любові.

Бажаємо нових творчих успіхів, здійснення благородних задумів
та починань.

Бажаємо знаходити нові творчі можливості, сили та насагу для
реалізації планів на благо вітчизняної післядипломної освіти.

*З повагою
Колектив відділу
науково-методичного забезпечення
та координації діяльності закладів ППО
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть щиросердечні вітання працівників адміністративно-господарської служби Університету з нагоди Вашого ювілею!

Своєю наполегливою працею Ви внесли вагомий внесок у розвиток освіти, що робить Ваш трудовий шлях справжнім прикладом для наслідування, а відданість роботі в поєднанні з життєвою мудрістю та особистими якостями забезпечили Вам повагу колег та студентів.

Від усієї душі зичимо Вам міцного здоров'я на довгі роки, щастя, достатку і добробуту, натхнення у щоденній роботі, нових звершень у професійній діяльності. Нехай пройдене і здобуте Вами на життєвих дорогах буде опорою і запорукою нових успіхів, а знання і досвід продуктивно працюють на благо розвитку освіти і науки. Нехай Ваш шлях буде наповненим новими злетами й досягненнями.

Невичерпних сил Вам, наснаги, поваги і шани від людей, родинного затишку, здійснення всіх задумів і мрій! Нехай з Вами завжди буде Боже благословення.

*З глибокою повагою
Від імені колективу АГВ
Дмитро Стецюк
Тетяна Сацюк-Горшкова
Людмила Комарова
Ольга Макаренко
Микола Полішко
Петро Кириченко*

Шановний Миколо Олексійовичу!

Вітаю Вас щиро з нагоди 60-річчя
від дня народження!

Ваш життєвий шлях позначений активною
громадянською позицією, продуктивною
працею на теренах державотворення,
відданістю системі освіти, активною участю
в її становленні в умовах розвитку

державності України, формування й упровадження ціннісних
орієнтирів і демократичних основ управління сучасними закладами
освіти.

Надзвичайно важливим є Ваш внесок у розвиток вітчизняної
системи післядипломної педагогічної освіти, у формування
інформаційного простору освітньої галузі, у становлення
інформаційно-інноваційної культури сучасного суспільства. Ви
долучилися до закладання методологічних основ формування
ідеології інформаційного суспільства XXI століття, розроблення
стратегічної траєкторії системної модернізації освіти України в
контексті підвищення її якості, до законодавчого забезпечення
діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти. Ваш
життєвий і професійний досвід і надалі сприятимуть успішному
розвиткові української вищої освіти.

Попереду у Вас і звершення, і відкриття, і творча праця на
освітянській ниві. Тож бажаємо Вам міцного здоров'я, творчої
наснаги, життєвих і професійних досягнень. Нехай домашній
добробут супроводжує Ваших рідних, а негаразди оминають дорогих
для Вас людей.

З днем народження!

З повагою
Директор Центрального інституту
післядипломної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
Т. М. Сорочан

Шановний Миколо Олексійовичу!

Колектив Центрального інституту післядипломної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
щиро вітає Вас із знаменною датою –
60-ю річницею від дня народження!

У цій даті гармонійно поєдналися і життєва мудрість, і професійний досвід, і особисті досягнення, і перспективи на майбутнє.

Бажаємо Вам, як відомому вченому, вдумливій і принциповій людині, досвідченому державотворцю, мудрому керівникові, успішної й плідної праці, міцного здоров'я, щирих друзів і вдячних послідовників.

Ви вивчали життя не лише з вікон службового кабінету, тому добре розумієте реалії української вищої освіти, можливості й потреби післядипломної освіти педагогів, вразливі місця й перспективи розвитку всієї освітньої галузі. Ваш професіоналізм, науковий потенціал, управлінську компетентність, спрямованість на інновації і сталий суспільний розвиток в Україні та особисту оптимістичну життєлюбність вважаємо потужним ресурсом гарантованих успіхів керованої Вами установи на теренах освіти.

Вірність обраній справі – Ваше кредо, тож бажаємо, щоб сил і натхнення було вдосталь, щоб задумане швидко з мрії перетворювалося на реальність, щоб вистачило наснаги і здоров'я на довгі літа, щоб життя всім своїм розмаїттям дарувало Вам радість і надію.

З повагою
Колектив Центрального інституту
післядипломної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Колектив кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій вітає Вас із ювілейним днем народження!

Ваше творче професійне життя, сповнене творчими здобутками, вагомими подіями у сфері науки й освітнього менеджменту, є прикладом високого служіння науці й освіті України для всіх нас. Ваш життєвий, громадський та науково-педагогічний професійний досвід, численні наукові доробки, Ваші управлінські якості визнані всім колективом і науковою вітчизняною спільнотою. Ми знаємо і цінуємо Вас як творчу яскраву особистість, пишаємося Вашим талантом, працьовитістю, наполегливістю в досягненні поставлених цілей. Під Вашим керівництвом ми впевнено крокуємо у цифрове майбутнє, разом розбудовуємо майбутнє науки й післядипломної освіти, удосконалюємо свою діяльність та досягаємо нових вершин на освітянській ниві. Ви надихаєте наш колектив на злагожену та плідну працю, додаєте впевненості в завтрашньому дні! Ви мудрий керівник, який поєднує в собі і вимогливість, і демократичність. Ми впевнені, що під Вашим керівництвом досягнемо нових вершин у сфері цифровізації, інформатизації в освіті керівних кадрів України, викладачів, досвідчених педагогів і надалі удосконалюватимемо свій педагогічний та науковий досвід. Колектив кафедри безмежно вдячний за Ваш щоденний самовідданий труд, за відкрите серце і повсякчасну турботу про кожного працівника, за Вашу віру у світле майбутнє всього Університету і кожного з нас. Віримо, що наш спільний творчий науково-педагогічний шлях буде довгим, успішним і щасливим.

Нехай Ваш запас творчої енергії, творчих сил, терпіння й оптимізму буде невичерпним, як і людська вдячність за все добро, яке Ви робите.

Висловлюємо Вам найкращі побажання здоров'я, щастя й успіхів, оптимізму і віри, здійснення усіх планів, намірів та сподівань. Бажаємо добробуту, миру, щедрої долі, творчої наснаги.

Зичимо Вам плідної і творчої праці, реалізації всіх задумів, втілення вагомих перспективних проектів, успіхів в усіх важливих творчих справах, досягнення нових вершин у відповідальній науковій, управлінській повсякденній роботі. Нехай кожен день буде для Вас плідним, а добре самопочуття, гарний настрій стануть запорукою злагоди й стабільності для всієї нашої наукової післядипломної родини.

Бажаємо, щоб Ваша невичерпна творча енергія, удача та високий професіоналізм надалі супроводжували Вас у житті! Успіхів в усьому задуманому та нових плідних здобутків!

*З вдячністю та повагою до Вас
науково-педагогічний колектив кафедри відкритих освітніх систем
та інформаційно-комунікаційних технологій Центрального інституту
післядипломної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

Шановний Миколо Олексійовичу!

У світлі дні ювілею прийміть
найщиріші вітання і побажання
щастя, успіхів, добра!

Ви, досвідчений управлінець, відомий
науковець, організатор післядипломної
педагогічної освіти України,
пройшли шлях професійного зростання від
рядового працівника до відомого у галузі освіти
керівника Державного вищого навчального закладу «Університет
менеджменту освіти» НАПН України.

Ваші управлінський досвід, гуманізм, порядність і професіоналізм є
запорукою успішної роботи всього колективу закладу, збереження і
примноження кращих традицій Університету, поваги і шани з боку всього
персоналу.

Тож дозвольте побажати Вам ще багато десятиліть творчої й
успішної кар'єри управлінця і науковця, завжди і в усьому знаходити свій
шлях, надихати колектив на нові звершення, розвивати свою наукову
школу, бути мудрим наставником для молодих науковців і практиків. Як
сказав великий Конфуцій, «Хто повторює старе і пізнає нове, той може
бути керівником для інших». Ви і є саме таким керівником, який постійно
вчиться і вдосконалюється, своїм прикладом надихає і підтримує тих, кому
небайдужа доля Університету й України.

Нехай Ваше життя буде завжди наповнене теплом і радістю
спілкування з рідними, друзями й однодумцями! І нехай іще багато літ Вас
надихають світлі далі!

З повагою
Завідувач кафедри публічного адміністрування
та менеджменту освіти
Центрального інституту післядипломної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», професор
Наталія Клокар

***Шановний
Миколо Олексійовичу!***

Колектив кафедри публічного
адміністрування та менеджменту
освіти щиро вітає Вас
із 60-річним ювілеєм!

Ви – мудрий і досвідчений керівник, креативний, тактовний, цілеспрямований, який вміє згуртувати колектив для досягнення вагомих результатів, здатний бачити перспективу розвитку Університету менеджменту освіти, уміє підтримувати й об'єднувати навколо інноваційних ідей усю спільноту післядипломної педагогічної освіти України.

Бажаємо Вам невичерпної енергії на багато десятиліть і нових звершень у царині освіти й науки України!

Нехай Вас завжди супроводжують по життю успіх, здоров'я і щастя, а роки проходять у цікавій творчій роботі в колективі однодумців і вдячних учнів, серед щирих колег і вірних друзів.

Бадьорості, оптимізму й успіхів Вам в усіх управлінських і наукових починаннях!

Щастя, затишку, достатку, тепла й любові Вам і Вашій родині!

*З повагою
Колектив кафедри
публічного адміністрування та менеджменту освіти
Центрального інституту післядипломної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Ваші колеги з великою шаною і повагою сердечно вітають Вас – талановитого керівника, кавалера багатьох державних нагород, знаного громадського діяча з днем народження!

Щиро висловлюємо Вам вдячність за Вашу звитяжну працю і з українською щедрістю бажаємо здоров'я, щастя, добробуту, професійних звершень на шляху зміцнення і розквіту української науки й освіти.

Нехай Ваші думки завжди будуть ясними і радісними, рука твердою і милосердною, серце міцним і люблячим, вдача – безперервно лагідною!

Нехай зірки віщують Вам мудрі рішення, високі думки, чисті почуття, гармонію і справедливість.

Зичимо, щоб доля благословила Вас довгими квітучими роками, щастям, успіхом і любов'ю, радістю сімейного ладу, добробутом і сяйвом усмішок вдячних колег.

*Міцного та надійного здоров'я Вам бажаємо!
Добробуту, миру, щастя, затишку родині посилаємо!
Щоб здійснювались мрії ненароком,
Від особистих і до творчих – крок за кроком!
Нехай Ваш професійний шлях наповнить успіх,
Знайомств корисних, перспективних, дружніх.
Хай вражень добрих вистачить на цілий рік,
Всміхаються Вам доля, заздрить світ.
Наснаги творчої, досягнень та здобутків
В роботі. Та гарненьких Вам прибутків!
Сміливі плани хай підтримують колеги,
І шану і повагу Ви здобули як треба!
Хай надихають не лише авторитети,
Енергію дарують із життя і гумору сюжети.
Гармонії в душі, сердечного комфорту,
Яскравих вражень від захоплень та від спорту!
Бажаємо успішного життя, а ще цікавого для себе відкриття!*

*З шаною і вдячністю за плідну співпрацю,
чуйність, уміння творити добро –
кафедра філософії і освіти дорослих
Центрального інституту післядипломної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу !

Адміністрація Навчально-наукового інституту
менеджменту та психології щиро вітає Вас із ювілеєм!
Висловлюємо Вам найсердечніші вітання та глибоку повагу!

Добре відомо, яких моральних зусиль, витримки і наполегливості, сердечної щедрості вимагає Ваша відповідальна діяльність на благо Університету менеджменту освіти. У цей нелегкий час Ви робите вагомий внесок для його становлення, відродження й утвердження освітніх, педагогічних цінностей. Сьогодні ми всі віддаємо Вам шану, високо цінуємо Вашу вірність обраній справі та самовіддане служіння Університету менеджменту освіти.

Ваш життєвий шлях і професійна діяльність позначені невтомною працею, творчим підходом до вирішення складних освітньо-наукових та управлінських проблем, винятковим умінням передбачати перспективність досліджень і сприяти їх розвитку. Увесь Ваш особистий творчий доробок, досвід, мудрість та оптимізм надихають усі колективи інститутів на нові звершення, дослідження і відкриття.

Ми хочемо разом із Вами побачити такий Університет, про який мріємо, – сучасний, відомий та успішний. Для всього колективу Ви стали символом нового етапу розвитку та змін майбутнього нашого Університету, невтомним генератором новацій та ідей. Дякуємо за Вашу підтримку ініціатив, спрямованих на розвиток Університету й інтелектуального потенціалу колективу Навчально-наукового інституту менеджменту та психології УМО. Колектив Інституту шанує Вас як талановитого організатора і діяча науки та видатного вченого. Нехай талант, насага й оптимізм і надалі допомагають Вам в усіх творчих задумах!

Тож прийміть від нас, дорогий Миколо Олексійовичу, слова вдячності, привітання й щирі побажання міцного здоров'я, радості, душевного миру та краси, злагоди, добробуту й святкового настрою. Зичимо Вам невичерпних сил, щастя, поваги і шани від людей, родинного затишку, здійснення всіх задумів і мрій, натхнення у щоденній роботі, нових звершень у професійній та громадській діяльності у справі організації вищої освіти та вихованні високоосвічених фахівців для нашої держави.

Нехай усі Ваші починання супроводжують надія й успіх. Нехай доля буде до Вас привітною, життєва дорога – чистою й світлою. Нехай Боже Благословення надихає Вас та допомагає служінню на благо нашого Університету, нашої Батьківщини!

*Ви – справжній лідер освіти!
Бажаємо Вам здоров'я та насаги на многі літа!
Хай світить Вам щаслива доля, хай оминає Вас журба.
Бажаємо Вам на видноколі натхнення, миру і добра!*

**Вельмишановний
Миколо Олексійовичу!**

*Свята і дати в житті різні,
Але одна з найкращих дат,
Коли вітають друзі й рідні,
І Вам минає 60!*

*Бо 60 – це сила й мудрість,
Це досвід, кажуть, немалий,
Повага вдома, колег і друзів,
Любов і шана від дітей!*

*Прийміть від нас вітання щирі,
Хай оминає Вас журба,
Хай кожен день несе віднині
Дарунок щастя і добра!*

Щиро вітаємо нашого ректора з ювілеєм і бажаємо невпинного руху вперед. Нехай в усіх починаннях будуть розуміння та підтримка з боку колег та однодумців, а професійна діяльність сповнюється творчими перемогами.

Ми горді й щасливі, що нам випала можливість працювати з Вами і досягати разом професійних висот. З великою повагою ми ставимося до Вашої діяльності ректора Університету, ученого, організатора й педагога.

Ви надихаєте наш колектив на злагодженою та плідною працю, додаєте впевненості в завтрашньому дні! Ви – мудрий керівник, який поєднує в собі і вимогливість, і демократичність. Дозвольте нашому дружному колективу привітати Вас із ювілейним днем народження.

Ми безмежно вдячні за Вашу щоденну самовіддану працю, за відкрите серце і повсякчасну турботу про майбутнє нашого закладу й кожного з нас. Упевнені, що Ваші досвід, знання, людяність у подальшому спрямовуватимуться на розвиток нашого Університету. Сподіваємося, що наш спільний шлях буде довгим, успішним та щасливим.

Бажаємо добра, здоров'я, успіхів і нових наукових здобутків!

*З повагою
Колектив Відділення
підготовки іноземних громадян
до вступу у вищі навчальні заклади ННІМП
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

**Вітаємо
Кириченка
Миколу Олексійовича
з днем народження!**

*У квітучий березневий ранок,
Коли природа оживає від зими,
Приносимо Вам наші привітання
З незвичним днем у Вашому житті.*

*Ваша усмішка, немов весняне сонце,
Своїм промінням зігриває нас,
А погляд Ваш, наповнений добром і силою,
Нам ближче, ніж багато гарних фраз.*

*Прийміть від нас щире подяку
За Ваші влучні, доброзичливі слова,
За приклад відданості добрій справі,
За керівництво нашим закладом щодня.*

*За кожну мить, коли Ви поряд з нами,
Щоб стежкою освіти вірно йти
Для підготовки фахівців з професій,
Що здатні кращі зміни принести.*

*Дехто говорить те, що управлінці
Часто далекі від реального життя,
Але у нас в УМО зовсім інакше,
Бо маємо ми мудрого керівника!*

*Бажаємо нових ідей багато,
Здоров'я, успіху в житті!
Щоб Ваші мрії, велич розуму, душі
В майбутніх справах віддзеркалитись змогли!*

*Завідувач кафедри економіки,
підприємництва та менеджменту ННІМП
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
Т. І. Бурлаєнко*

**Вітаємо ректора
ДВНЗ «Університет
менеджменту освіти»,
доктора філософії
Кириченка
Миколу Олексійовича
з днем народження!**

*Шановний ректоре, прийміть наші вітання
В святковий день календаря:
У день весни, що твердо позначає
Важливу дату Вашого життя.*

*Бажаємо Вам в сім'ї добробуту,
Взаєморозуміння й тепла,
Щоб після нелегкої праці в будні
Ви сили відновити могли сповна.*

*Ваша душа широка, наче море,
В ній місце є для кожного із нас,
Вона є джерелом ідей, натхнення,
Пильнує чуйно кожен день і час.*

*Чимало стін можна прикрасить
Рядами Ваших грамот, нагород,
Які лише відтіняють Вашу працю,
Велику кількість звершень і турбот.*

*Пишаємося щиро й безмежно,
Що маємо яскравого керівника:
Людину гідну і розумну,
Художника і справжнього митця!*

*Бажаємо частіше усміхатись.
Нехай Господь Вас береже.
За Вашу працю, всі Ваші старання
Благословення рясні Вам дає!*

*З повагою, кафедра психології
та особистісного розвитку ННІМП
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Щиросердно вітаємо Вас із ювілеєм!

Зичимо Вам міцного здоров'я, особистого щастя, невичерпної енергії та наснаги в усіх добрих справах!

Нехай у Вашому домі завжди панують мир і злагода, у серці – доброта, а у справах – мудрість та виваженість.

Нехай доля і надалі буде прихильною до Вас, даруючи радість життя, незрадливу удачу, вірних і надійних друзів!

*На довгий вік, на многі літа,
На шану від людей, тепло родинне,
Стелися, доле, крізь усе життя,
Лише добром для доброї людини.*

*І хай старання Ваші і труди
Зростають квітами для Вашої родини,
Живіть в добрі і радості завжди,
Та будьте все життя щасливі!*

*Колектив кафедри педагогіки,
управління та адміністрування
Навчально-наукового інституту
менеджменту та психології
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

***Дорогий і шановний
Миколо Олексійовичу!***

**З нагоди Вашого
ювілейного дня народження!**

Усією нашою дружною кафедрою управління проектами та загальнофахових дисциплін ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» ННІМП поспішаємо Вам подарувати яскравий букет душевних побажань: від життя брати тільки найцінніші дари, а підводні камені нехай змиває бурхливий потік щирих і світлих почуттів.

Бажаємо Вам тільки приголомшливих успіхів, здоров'я, особистого щастя, гарного настрою, любові. Нехай фортуна усміхається в усіх Ваших починаннях, задумах і справах! Ви, як справжній капітан за штурвалом нашого Університету, спрямовуєте його рівним курсом по бурхливому океану навчальної, наукової та методичної роботи Університету.

На нашому славетному кораблі кожен зайнятий своєю справою, кожен знає, що його цінують і поважають. І всі ми разом із Вами легко долатимемо хвилі безмежного океану проектів, завдань, нових досягнень, упевнено рухаючись уперед.

Нехай на Вашому подальшому життєвому шляху буде широкий простір без перешкод, лише сяє сонце і світять зорі й місяць. Бажаємо Вам бадьорості, сили духу, оптимізму та невичерпної енергії. Повний уперед!

Здоров'я і щастя Вам!

***З повагою
Завідувач та колектив кафедри
управління проектами
та загальнофахових дисциплін ННІМП
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»***

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть найщиріші сердечні вітання
з нагоди Вашого ювілею від
Студентської колегії УМО
та студентства Університету!

Ваш життєвий шлях як науковця, управлінця, педагога, державотворця є прикладом для нас – молодого покоління УМО. Завдяки Вашій підтримці ми реалізуємо наші плани, розвиваємо здібності й таланти студентства, здобуваємо нові знання та життєвий досвід!

Щиро зичимо Вам міцного здоров'я, натхнення в роботі, любові та затишку у родині, творчого та професійного зростання, взаєморозуміння з колегами та близькими!

Щоб Вас завжди супроводжувала вдача, а Ваш Небесний покровитель – чудотворець Миколай – завжди оберігав Вас!

Студентство Університету безмежно цінує Вашу щирість, підтримку, розуміння та гарне ставлення до нашої діяльності й особисто до нас!

*З глибокою повагою
Студентська колегія
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

**Шановний
Миколо Олексійовичу!**

У день Вашого
60-річного ювілею
прийміть щирі вітання
від колективу редакції
християнського

духовно-просвітницького часопису «Слово вчителю» та Міжнародної громадської організації «Надія – людям».

Для нас висока честь і велика приємність привітати Вас зі святом, адже завдяки Вам і викладачам Вашого Університету здійснюється наша тісна співпраця щодо підготовки фахівців сфери освіти належного професійного, а також високого духовно-морального рівня.

Нехай Господь поблагословить Вас здоров'ям, дає сили й натхнення для плідної праці, оточує Своїм Батьківським піклуванням Вас і Вашу родину.

«...Ті, хто надію складає на Господа, силу відновлять, крила підіймуть, немов ті орли, будуть бігати і не потомляться, будуть ходити і не помучаться!» (Іс. 40:31).

*Нехай душа у Вас ніколи не старіє,
На білій скатертині будуть хліб і сіль,
Своїм теплом сім'я, як сонце, гріє
Й благословення Божі линуть звідусіль.*

*З повагою
Колектив редакції
християнського духовно-просвітницького
часопису «Слово вчителю»*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Щироого вітаємо Вас із чудовою ювілейною датою, в якій так гармонійно поєднуються життєва мудрість, досвід пройдених років, особистісні досягнення і реалізовані цілі. Ваш професійний і життєвий досвід допомагає якісно виконувати поставлені завдання! Ви, народжені переможцем, відступати не звикли. Ви талановита, гармонійна, чуйна людина, і нам неймовірно поталанило, що Ви є нашим керівником. Нам подобаються Ваші артистичність, реалізм і витриманість.

Хочемо побажати Вам на довгі роки великих наукових і творчих досягнень, завжди добиватися перемог, успіхів, відмінного самопочуття, поваги і любові з боку колег і рідних. Сподіваємося ще довго працювати з Вами в одному колективі. Нехай корабель, під назвою «Університет менеджменту освіти», яким Ви керуєте, завжди пливе заданим курсом, а команда буде дружною й злагодженою. Нехай золота осінь життя дарує безмежну радість, здоров'я і любов. Бажаємо Вам успіхів і процвітання, втілення в життя найсміливіших планів, реалізації всіх починань. Нехай надійною основою нових досягнень стануть Ваші ділові якості, талант керівника, довіра та підтримка колег, партнерів, вірність друзів. Прийміть найщиріші побажання доброго здоров'я, невичерпного життєлюбства, щастя та добробуту.

*За дорученням колективу
Білоцерківського інституту
неперервної професійної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
Директор
О. П. Ситніков*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Від усієї душі прийміть щирі й теплі привітання з ювілеєм!

Невтомною працею свого розуму і серця Ви створюєте надійну основу для духовного, соціального та культурного розвитку особистості. Ви завжди в центрі суспільного життя, хранитель знань, культури і вищих духовних цінностей. Ваші професіоналізм, мудрість, чуйність і терпіння воістину безцінні. Ваше велике працелюбство, невичерпна енергія, мудрість, талант керівника дають змогу великому колективові Університету творчо працювати, ставити високі вимоги до своєї діяльності, бути флагом на освітянській ниві.

Прийміть щиру вдячність за високе служіння обраній справі, невтомний творчий пошук, самовідданість, добро і щедрість душі. Упевнені, що Ви й надалі докладатимете зусиль для утвердження заможної, духовно багатой України.

Бажаємо Вам успіхів у педагогічній діяльності, нових творчих знахідок, міцного здоров'я, енергії, терпіння та щирої поваги. Переконані, що спільними зусиллями ми сповна реалізуємо нашу мету – забезпечимо доступну й якісну освіту, створимо належні умови для самореалізації особистості кожного громадянина.

Щиро бажаємо Вам міцного здоров'я, невичерпної енергії, натхнення, оптимізму і нових плідних здобутків. А ще воліємо, щоб поряд із Вами завжди була працююча і віддана своїй справі команда, яка завжди підтримуватиме вогонь Ваших незгасимих ідей і помислів. Висот, здобутків, перспектив!

*З повагою
За дорученням колективу кафедри
педагогіки, психології та менеджменту
Білоцерківського інституту
неперервної професійної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
В. Є. Харагірло*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть щирі вітання від колективу кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти з нагоди славного ювілею – 60-річчя від дня народження.

Ваша багаторічна сумлінна праця на теренах освітнього і наукового простору, на ниві державотворення є важливим внеском до формування конкурентоспроможної української системи освіти, її розвитку і функціонування.

Зичимо Вам міцного здоров'я, особистого щастя, злагоди, чудового настрою, родинного затишку та сімейного добробуту. Нехай завжди Вас супроводжує удача, постійно зігриває тепло людської вдячності, а будні і свята наповнюються радістю, світлом та любов'ю рідних і близьких. Вічної молодості Вашій душі та доброти серцю! Здійснення всіх Ваших планів та сподівань!

Нехай у Ваших задумах завжди буде мудрість, у службових справах – підтримка однодумців, а в серці – доброта від людської вдячності.

Бажаємо Вам упевнено керувати кожною новою справою, втілювати в життя усі нові мрії! Нехай сили та вдача Вас не полишають, нехай близькі підтримують, а друзі допомагають, нехай підлеглі поважають та на «відмінно» виконують свою роботу!

Зі святом Вас, шановний Миколо Олексійовичу!

Нехай довгим та успішним буде ваш життєвий шлях!

*З повагою
Колектив педпрацівників кафедри
методики професійної освіти
та соціально-гуманітарних дисциплін
Білоцерківського інституту
неперервної професійної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

Вельмишановний Миколо Олексійовичу!

Прийміть щирі вітання з днем народження!

Ваш професіоналізм, багаторічна послідовна та наполеглива праця внесли вагомий внесок у розвиток нашого Інституту. Ми пишаємося тим, що нам випала можливість працювати з Вами і досягати разом професійних висот.

Нехай доля шле Вам добро і щастя, міцне здоров'я та достаток, а віра, надія та любов будуть вірними супутниками на Вашому життєвому шляху.

Нехай тепло і затишок родинної оселі надійно захищають Вас від негараздів, а в майбутньому нехай на Вас чекають ще багато років, наповнених корисними справами і земними радощами, нехай Ваша енергія надихає нас на творчу працю й успіхи.

*З повагою
Колектив педагогів кафедри
технологій навчання, охорони праці та дизайну
Білоцерківського інституту
неперервної професійної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

Ювіляра привітали

**Д. О. Алейніков; О. В. Алейнікова; В. П. Андрущенко;
О. Л. Ануфрієва; І. А. Балуба; О. Г. Баньковська; Р. А. Баркл;
Н. Бендерець; Л. Д. Березівська; В. Є. Берека; І. Д. Бех; В. Ю. Биков;
Г. І. Білянін; О. П. Бодик; Т. І. Бурлаєнко; Я. Й. Васильченко;
Г. В. Вишневська; В. А. Гладуш; Р. Дадак; Д. Дон Роджерс;
С. Дровозюк; О. В. Дубініна; Ю. І. Завалевський; Л. Задорожна;
А. А. Заліський; В. В. Зелюк; Н. В. Зернова; А. М. Зубко; Р. М. Зуб'як;
О. А. Іванилова; В. М. Ісаєнко; А. Казачук; Є. Г. Карташов;
С. П. Касьян; І. Касьюшкевічуте (Литовська Республіка);
Н. І. Клокар; Л. М. Корецька; В. П. Коцур; Т. С. Кравчинська;
В. Г. Кремень; М. С. Кучинський; Л. Б. Лук'янова; П. В. Лушин;
Маг. Моніка Мотт; С. Д. Максименко; В. Марущенко;
Г. Д. Матвєєва; Т. В. Мельник; Н. Г. Ничкало; Ю. О. Нікітін;
С. М. Ніколаєнко; Д. Новікова; Я. М. Овсієнко; О. Л. Озерян;
П. Олешко; В. В. Олійник; І. Г. Отамась; О. М. Отич; Т. Палько;
В. Г. Панок; А. Парубій; О. М. Петровський; Л. Д. Покроєва;
Т. І. Поліщук; С. Вебер Пол; В. Радкевич; Л. Рапіна; В. А. Ружицький;
З. В. Рябова, В. Ю. Савченко; П. Ю. Саух; В. В. Сидоренко; В. Сиротюк;
В. В. Сиченко; І. І. Смагін; Т. М. Сорочан; О. В. Співаковський;
О. М. Спирін; В. Г. Станкевич; Д. І. Стецюк; С. Сущенко;
О. П. Ситніков; Л. В. Тищенко; В. Харагірло; П. Хобзей; І. І. Цимбал;
м. Ченстохова (Республіка Польща); Н. М. Чепурна; А. Л. Черній;
Р. І. Черновол-Ткаченко; К. І. Чижмарь; Л. В. Чугай; В. І. Шуляр.**

Колектив відділу роботи з персоналом; Колектив відділу науково-організаційної роботи; Колектив редакційно-видавничого відділу; Колектив Наукової бібліотеки; Колектив відділу організації навчального процесу та моніторингу; Колектив навчально-методичного центру організації дистанційного навчання; Колектив центр мережесих електронних освітніх ресурсів та наукометрії; Колектив відділу науково-методичного забезпечення та координації діяльності закладів ППО; Колектив Центрального інституту післядипломної освіти; Колектив кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій; Колектив кафедри публічного адміністрування та менеджменту освіти; Колектив кафедри філософії і освіти дорослих; Адміністрація Навчально-наукового інституту менеджменту та психології; Колектив Відділення підготовки іноземних громадян до вступу у вищі навчальні заклади; Студентська колегія; Колектив кафедри економіки підприємництва та менеджменту; Колектив кафедри психології та особистісного розвитку; Колектив кафедри педагогіки, управління та адміністрування; Колектив кафедра управління проектами та загальнофахових дисциплін; Колектив кафедри педагогіки, психології, та менеджменту; Колектив кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін; Колектив кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну; Колектив редакції часопису «Слово вчителю».

ЗМІСТ

Від упорядників	7
<i>Розділ 1. Основні віхи життєвого і професійного шляху Миколи Кириченка</i>	9
Філософія життя Миколи Кириченка (біографічний нарис)	9
Автобіографія	14
Основні дати життя і діяльності	18
Нагороди та відзнаки	20
<i>Розділ 2. Бібліографія наукових праць Миколи Кириченка</i>	31
Хронологічний показник праць	31
Показник праць за видами наукової продукції	45
Алфавітний показник праць	55
Наукове редагування та членство у редакційних колегіях наукових періодичних видань	58
Публікації про М. О. Кириченка	60
<i>Розділ 3. Філософсько-педагогічний доробок Миколи Кириченка</i>	63
Філософська концепція М. О. Кириченка	65
Вибрані статті М. О. Кириченка	68
<i>Розділ 4. Фотогалерея ювіляра</i>	123
<i>Розділ 5. Привітання ювілярові</i>	139

*На довгий вік, на многії літа,
На шану від людей, тепло родинне,
Стелися, доле, крізь усе життя,
Лише добром для доброї людини.*

Науково-інформаційне видання

**МИКОЛА ОЛЕКСІЙОВИЧ
КИРИЧЕНКО:**
керівник, філософ, педагог
Бібліобліографічний покажчик

Науковий редактор
ОТИЧ Олена Миколаївна

Упорядники
ОТИЧ Олена Миколаївна, ГЛАДУШ Віктор Антонович

Редактори — Івашень Л. Є., Отрішко В. І.
Коректор — Івашень Л. Є.
Комп'ютерна верстка — Васильченко Я. Й.
Упорядник бібліографії — Озерян О. Л.

Державний вищий навчальний заклад
«Університет менеджменту освіти»
04053, м. Київ, вул. Січових Стрільців, 52-А
тел: +38 (044) 481-38-00; факс: +38 (044) 484-10-96
www.umo.edu.ua

Підписано до друку 14.02.2019. Формат 60×84 1/8
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура Constantia.
Умов. друк. арк. 12,5 Обл. вид. арк. 10.41
Тираж 100 прим. Замовлення № 13022019

Надруковано в ТОВ «Видавництво "Юстон"»
01034, м. Київ, вул. О. Гончара, 36-а
тел.: (044) 360-22-66, www.yuston.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія дк № 497 від 09.09.2015 р.